

CAPÍTOL III

---

*QUALITAT DE VIDA I
ESTAT DEL BENESTAR*

1

LA POBLACIÓ DE LES ILLES BALEARS

1.1.

INTRODUCCIÓ

Com ja és habitual en la memòria anual del CES, les dades demogràfiques que s'exposen són principalment de l'any anterior. Així, per a la memòria 2021 es consideren les dades del moviment natural de població del 2020 del final d'any, mentre que per a les dades padronals la data de referència és l'1 de gener de 2021. Ambdues fonts estadístiques han estat publicades el 2022.

Des d'un punt de vista demogràfic, el 2020 ha estat un any marcat per la pandèmia mundial de la COVID-19, amb una destacable incidència conjuntural, si bé a mitjà i llarg termini continua sent difícil determinar-ne la magnitud de l'impacte.

1.2.

DINÀMICA DE LA POBLACIÓ

La dades relatives a la població de les Balears que s'exposen en aquest apartat són les del padró municipal i les de les xifres de població que publica l'INE. En ambdós casos es tracta de dades definitives a 1 de gener de 2021.

Les dades del padró del 2021 indiquen que la població resident a les Illes Balears és

de 1.173.008 persones, amb una pujada anual molt feble de només el 0,1 % (+1.465) (vegeu el quadre III-1.1).

Per tant, l'efecte més immediat de la COVID-19 ha estat l'estancament de la població, que s'explica tant per la minoració del balanç migratori (vegeu gràfic III-1.1) com pel descens del creixement natural de la població, que amb un 0,74 ‰ se situa en un mínim històric (vegeu els quadres IIIA-1.1 i IIIA-1.2).

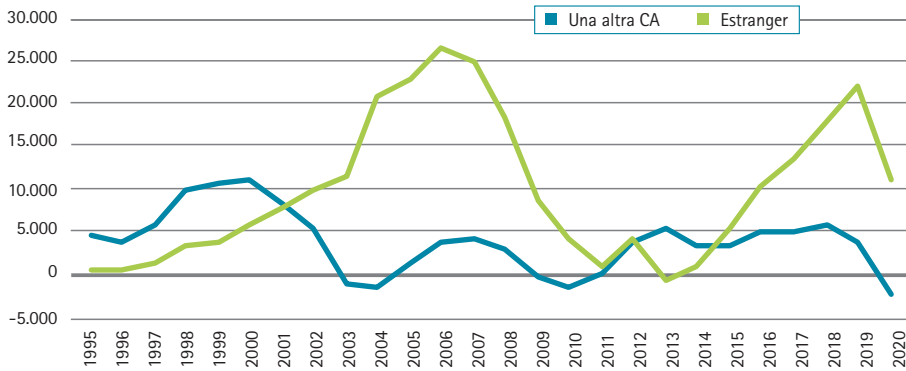
L'estancament s'observa entre persones espanyoles i estrangeres i les variacions anuals per tipus de nacionalitat mostren un augment poblacional de només +1.203 i +262 persones respectivament (+0,13 % i +0,12 % en termes relatius). Per lloc de naixement, el nombre de persones nascudes al nostre país ha baixat lleugerament (-963, -0,11 %); en canvi, s'ha produït un increment del 0,9 % (+2.428) de les nascudes a l'estranger (vegeu el quadre III-1.2).

La distribució percentual dels tres grans grups de població segons la variable lloc de naixement (nascuts a les Illes Balears, a una altra comunitat autònoma o a l'estranger) no ha canviat gaire respecte a exercicis anteriors, tot i que al llarg del temps la composició dels fluxos migratoris ha estat variable (vegeu el gràfic III-1.2).

QUADRE III-1.1. POBLACIÓ SEGONS LA COMUNITAT AUTÒNOMA DE RESIDÈNCIA (2012-2020-2021)							
	Rev. del padró 2012	Rev. del padró 2020	Rev. del padró 2021	Variació absoluta 2020-2021	Variació relativa 2020/2021	Variació absoluta 2012-2021	Variació relativa (%) 2012/2021
Espanya	47.265.321	47.450.795	47.385.107	-65.688	-0,1%	119.786	0,3%
01 Andalusia	8.449.985	8.464.411	8.472.407	7.996	0,1%	22.422	0,3%
02 Aragó	1.349.467	1.329.391	1.326.261	-3.130	-0,2%	-23.206	-1,7%
03 Astúries	1.077.360	1.018.784	1.011.792	-6.992	-0,7%	-65.568	-6,1%
04 Balears, Illes	1.119.439	1.171.543	1.173.008	1.465	0,1%	53.569	4,8%
05 Canàries, Illes	2.118.344	2.175.952	2.172.944	-3.008	-0,1%	54.600	2,6%
06 Cantàbria	593.861	582.905	584.507	1.602	0,3%	-9.354	-1,6%
07 Castella i Lleó	2.546.078	2.394.918	2.383.139	-11.779	-0,5%	-162.939	-6,4%
08 Castella-la Manxa	2.121.888	2.045.221	2.049.562	4.341	0,2%	-72.326	-3,4%
09 Catalunya	7.570.908	7.780.479	7.763.362	-17.117	-0,2%	192.454	2,5%
10 Comunitat Valenciana	5.129.266	5.057.353	5.058.138	785	0,0%	-71.128	-1,4%
11 Extremadura	1.108.130	1.063.987	1.059.501	-4.486	-0,4%	-48.629	-4,4%
12 Galícia	2.781.498	2.701.819	2.695.645	-6.174	-0,2%	-85.853	-3,1%
13 Madrid, Comunitat de	6.498.560	6.779.888	6.751.251	-28.637	-0,4%	252.691	3,9%
14 Múrcia, Regió de	1.474.449	1.511.251	1.518.486	7.235	0,5%	44.037	3,0%
15 Navarra, Comunitat Foral de	644.566	661.197	661.537	340	0,1%	16.971	2,6%
16 País Basc	2.193.093	2.220.504	2.213.993	-6.511	-0,3%	20.900	1,0%
17 Rioja, la	323.609	319.914	319.796	-118	0,0%	-3.813	-1,2%
18 Ceuta	84.018	84.202	83.517	-685	-0,8%	-501	-0,6%
19 Melilla	80.802	87.076	86.261	-815	-0,9%	5.459	6,8%

Font: INE (2022). Revisió del padró municipal. Disponible a: https://www.ine.es/dyngs/INEbase/es/operacion.htm?c=Estadistica_&cid=1254736177011&menu=resulta-dos&dp=1254734710990 (Accedit: 17 juny 2022)

Gràfic III-1.1.
Evolució del balanç migratori a les Illes Balears per zona de procedència (1995-2020)

Font: IBESTAT (2022). Moviments migratoris. Disponible a: <https://ibestat.caib.es/ibestat/estadistiques/poblacio/moviment-migratori/eb5f7521-6c9b-45ac-8351-31b41174e234> (Accedit: 17 juny 2022), i INE (2022). Estadística de variaciones residenciales. Disponible a: <https://www.ine.es/dynt3/inebase/es/index.htm?type=pcaxis&path=/t20/p307/serie&file=pcaxis&dh=0&capsel=02018> (Accedit: 17 juny 2022)

QUADRE III-1.2. POBLACIÓ SEGONS EL LLOC DE NAIXEMENT. REVISIÓ DEL PADRÓ A 1 DE GENER DE 2021				
	2012	Distribució 2012	2021	Distribució 2021
Població nascuda a les Illes Balears	601.434	54 %	633.393	54,0 %
Població nascuda a una altra CA	243.820	22 %	253.880	21,6 %
Població nascuda a l'estranger	274.185	24 %	285.735	24,4 %
Total	1.119.439	100 %	1.173.008	100,0 %

Font: IBESTAT (2022). Padró (xifres de població). Disponible a: <https://ibestat.caib.es/ibestat/estadistiques/poblacio/padro/series-padro/155b5b14-b6cd-4160-80eb-0ca26f7679cd> (Accedit: 17 juny 2022)

Entre la població nascuda a l'estranger, el grup més nombrós per zona de procedència ha estat el de persones d'Amèrica del Sud, mentre que les nacionalitats més freqüents són la marroquina, la italiana i l'alemanya (vegeu el quadre IIIA-1.3). En el panorama nacional, la nostra comunitat ha continuat sent, amb un 24,4 %, la de major percentatge de població nascuda a l'estranger. Després de les Balears, amb un 20,7 %, hi ha la Comunitat de Madrid. Aquest subgrup a tot l'Estat ha representat el 15,5 % del total (vegeu quadre III-1.3).

Pel que fa a l'edat, el 45,8 % de les persones residents nascudes a l'estranger han estat d'edats compreses entre 30 i 50 anys. Tanmateix, l'edat mitjana de la població balear no s'ha aturat de créixer. Així, el 1998 l'edat mitjana era de 38,5 anys; el 2020 va ser de 41,4, i el 2021 ha estat de 41,7 anys. Per sexes, l'edat mitjana dels homes és de 40,8 anys i la de les dones és de 42,6 anys (vegeu el quadre III-1.4).

Quant a la distribució de la població per sexe a 1 de gener de 2021, a les Balears hi

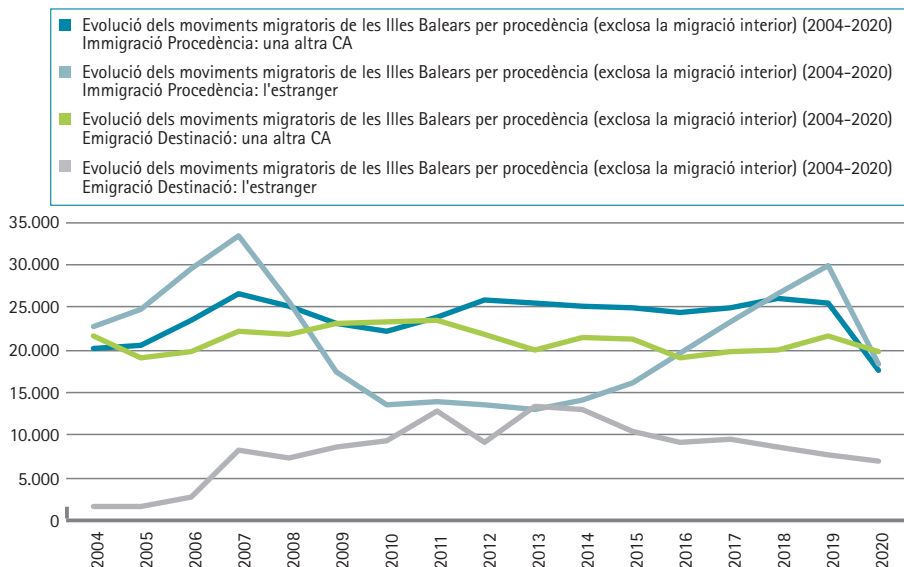
ha un total de 584.853 homes i 588.155 dones, amb un índex de masculinitat del 0,99 (vegeu el quadre III-1.5).

1.2.1. L'ENVELLIMENT DE LA POBLACIÓ

Una de les principals preocupacions sobre l'evolució demogràfica dels països de la Unió Europea és l'envelliment de la població. L'efecte més negatiu d'aquesta tendència serà una menor proporció de persones en edat laboral i un major nombre de persones que per edat es podran trobar en una situació de fragilitat social i sanitària.

L'envelliment de la població és una tendència a llarg termini que resulta sobretot de tres factors: la major esperança de vida, l'entrada de les generacions del *baby boom* a les edats adultes i el descens progressiu de la taxa de natalitat. A més, la millora de l'esperança de vida dona lloc a un sobreenvelliment de la població major. Així, l'any 2001 les persones majors de 85 anys representaven l'11 % de les gent major de 65 anys, mentre que el 2021 la proporció és del 14,3 %. D'altra banda, en vint anys la població de més de 85 anys s'ha incrementat en un 90 %, ja que ha passat de 14.129 persones a 26.851; en el mateix període la població total ha crescut un 34 %.

Gràfic III-1.2.
Evolució dels moviments migratoris de les Illes Balears per procedència.
Illes Balears (2004-2020)

Font: IBESTAT (2022). Moviments migratoris. Disponible a: <https://ibestat.caib.es/ibestat/estadistiques/poblacio/moviment-migratori/eb5f7521-6c9b-45ac-8351-31b41174e234> (Accedit: 17 juny 2022)

QUADRE III-1.3. POBLACIÓ PER COMUNITATS AUTÒNOMES, TOTAL I NASCUTS A L'ESTRANGER.
REVISIÓ DEL PADRÓ A 1 DE GENER DE 2021

	Població total	Nascuts a l'estranger (1)	% de nascuts a l'estranger
Espanya	47.385.107	7.330.981	15,5 %
01 Andalusia	8.472.407	896.282	10,6 %
02 Aragó	1.326.261	198.117	14,9 %
03 Astúries	1.011.792	83.605	8,3 %
04 Balears, Illes	1.173.008	285.735	24,4 %
05 Canàries, Illes	2.172.944	441.847	20,3 %
06 Cantàbria	584.507	57.067	9,8 %
07 Castella i Lleó	2.383.139	205.601	8,6 %
08 Castella-la Manxa	2.049.562	232.998	11,4 %
09 Catalunya	7.763.362	1.598.463	20,6 %
10 Comunitat Valenciana	5.058.138	928.477	18,4 %
11 Extremadura	1.059.501	48.720	4,6 %
12 Galícia	2.695.645	254.242	9,4 %
13 Madrid, Comunitat de	6.751.251	1.400.438	20,7 %
14 Múrcia, Regió de	1.518.486	259.813	17,1 %
15 Navarra, Comunitat Foral de	661.537	108.640	16,4 %
16 País Basc	2.213.993	249.011	11,2 %
17 Rioja, la	319.796	50.393	15,8 %
18 Ceuta	83.517	11.636	13,9 %
19 Melilla	86.261	19.896	23,1 %

Font: INE (2022). Revisió del padró municipal. Disponible a: https://www.ine.es/dyngs/INEbase/es/operacion.htm?c=Estadistica_C&cid=1254736177011&menu=resultados&idp=1254734710990 (Accedit: 17 juny 2022)

Els indicadors demogràfics donen compte d'aquest procés i per primer cop el nombre de persones majors de 65 anys supera el de menors de 16 anys. L'índex d'envelliment (quocient entre població de 65 i més anys i població menor de 16 anys) passa en un any del 0,99 al 1,02, és a dir, per cada 100 persones menors de 16 anys n'hi ha 102 majors de 65 anys.¹ L'any 2001 l'índex era del 0,89.

Pel que fa a l'índex de longevitat o de

sobreenvelliment, és a dir, el nombre de persones de 85 anys i més sobre el total de persones majors de 64 anys, el valor es manté respecte a l'any 2020 i és del 0,14. El 2001 era del 0,11.

El procés d'envelliment de la població, amb el descens progressiu de la natalitat i la major longevitat, es veu gràficament en la piràmide de població, en què s'observa tant l'estretament de la base per comparació amb els grups d'edat adulta com en el volum de persones majors de 65 anys (187.362), que és del 16 % (vegeu el gràfic III-1.3).

1. Font: IBESTAT (2022). *Padró (xifres de població)*. Disponible a: <https://ibestat.caib.es/ibestat/estadistiques/poblacio/padro/series-padro/155b5b14-b6cd-4160-80eb-0ca26f7679cd> (Accedit: 17 juny 2022).

QUADRE III-1.4. INDICADORS DE POBLACIÓ DE LES BALEARS PER ILLES SEGONS LA REVISIÓ DEL PADRÓ A 1 DE GENER DE 2021

	Illes Balears	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera
Percentatge de població de menys de 16 anys	15,6	15,8	14,9	14,8	13,1
Percentatge de població de 16-64 anys	68,4	67,8	67,9	72,2	74,2
Percentatge de població de 65 anys i més	16,0	16,4	17,3	13,0	12,7
Població estrangera / població de l'illa (%)	18,8	18,2	11,7	26,2	28,5
Població nascuda en una altra CA / població de l'illa (%)	21,6	19,9	23,7	30,3	30,8
Població nascuda a l'estranger / població de l'illa (%)	24,4	24,0	17,7	30,3	33,2
Total població nascuda fora de la CA / població de l'illa (%)	46,0	43,8	41,4	60,5	64,0
Relació d'homes per cada dona	1,0	1,0	1,0	1,0	1,1
Índex de creixement 2020-2021 (%)	0,1	0,0	0,3	0,7	-1,7
Índex de creixement de la població espanyola (%)	0,1	0,1	0,7	0,2	-1,3
Índex de creixement de la població estrangera (%)	0,1	-0,1	-2,8	2,0	-2,4
Índex de creixement de la població nascuda a les Balears (%)	0,4	0,4	0,2	0,7	-0,1
Índex de creixement de la població nascuda en una altra CA (%)	-1,4	-1,6	1,4	-1,4	-3,2
Índex de creixement de la població nascuda a l'estranger (%)	0,9	0,7	-0,8	2,7	-1,8
	Total	41,8	42,7	40,7	41,3
Edat mitjana	Homes	40,8	42,0	40,3	41,0
	Dones	42,6	43,4	41,1	41,6
Índex d'envel·liment (població de 65 anys i més / població <16 anys)	1,0	1,0	1,2	0,9	1,0
Índex de longevitat o sobreenvelliment (població de 85 anys i més / població de 65 anys i més)	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1
Índex de dependència* (població <16 + població >64) / població de 16 a 64)	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4
Índex de recanvi (població de 60 a 64 / població de 20 a 24)	1,1	1,1	1,1	1,2	1,0

Font: IBESTAT (2022). Padró (xifres de població). Disponible a: <https://ibestat.caib.es/ibestat/estadistiques/poblacio/padro/series-padro/155b5b14-b6cd-4160-80eb-0ca-26f7679cd> (Accedit: 17 juny 2022)

QUADRE III-1.5. PROJECCIÓ DE POBLACIÓ RESIDENT A LES ILLES BALEARS A 1 DE GENER PER SEXES (2020-2035)

	Valors absoluts			Variacions anuals relatives		
	Total	Homes	Dones	Total	Homes	Dones
2020	1.210.750	605.893	604.857	—	—	—
2021	1.221.028	611.226	609.802	0,85 %	0,88 %	0,82 %
2022	1.231.058	616.440	614.618	0,82 %	0,85 %	0,79 %
2023	1.241.270	621.713	619.558	0,83 %	0,86 %	0,80 %
2024	1.251.694	627.055	624.639	0,84 %	0,86 %	0,82 %
2025	1.262.418	632.509	629.909	0,86 %	0,87 %	0,84 %
2026	1.273.459	638.083	635.376	0,87 %	0,88 %	0,87 %
2027	1.284.877	643.807	641.070	0,90 %	0,90 %	0,90 %
2028	1.296.677	649.685	646.993	0,92 %	0,91 %	0,92 %
2029	1.308.932	655.751	653.181	0,95 %	0,93 %	0,96 %
2030	1.321.611	661.994	659.617	0,97 %	0,95 %	0,99 %
2031	1.334.732	668.424	666.307	0,99 %	0,97 %	1,01 %
2032	1.348.309	675.050	673.259	1,02 %	0,99 %	1,04 %
2033	1.362.230	681.821	680.409	1,03 %	1,00 %	1,06 %
2034	1.376.414	688.704	687.711	1,04 %	1,01 %	1,07 %
2035	1.390.671	695.609	695.062	1,04 %	1,00 %	1,07 %

Font: INE (2022). Proyección de la población de España. 2020-2070. Disponible a: <https://www.ine.es/dynt3/inebase/es/index.htm?padre=6675&capsel=6681> (Accedit: 17 juny 2022)

1.2.2 PRESSIÓ HUMANA I CÀRREGA DEMOGRÀFICA

Les Illes Balears és una de les principals destinacions turístiques de tot l'Estat, fet que comporta una important pressió demogràfica. Per aquest motiu, i com a complement a les dades de població resident, l'Íbbestat publica l'indicador de pressió humana (IPH), una estimació de població que, a més de les xifres de població resident, pren en consideració les dades relatives a les arribades i sortides diàries de passatgers, tant als aeroports com als ports. El període temporal de referència de les dades és el dia natural, si bé es publiquen dades de síntesi per a períodes anuals i mensuals. Les darreres

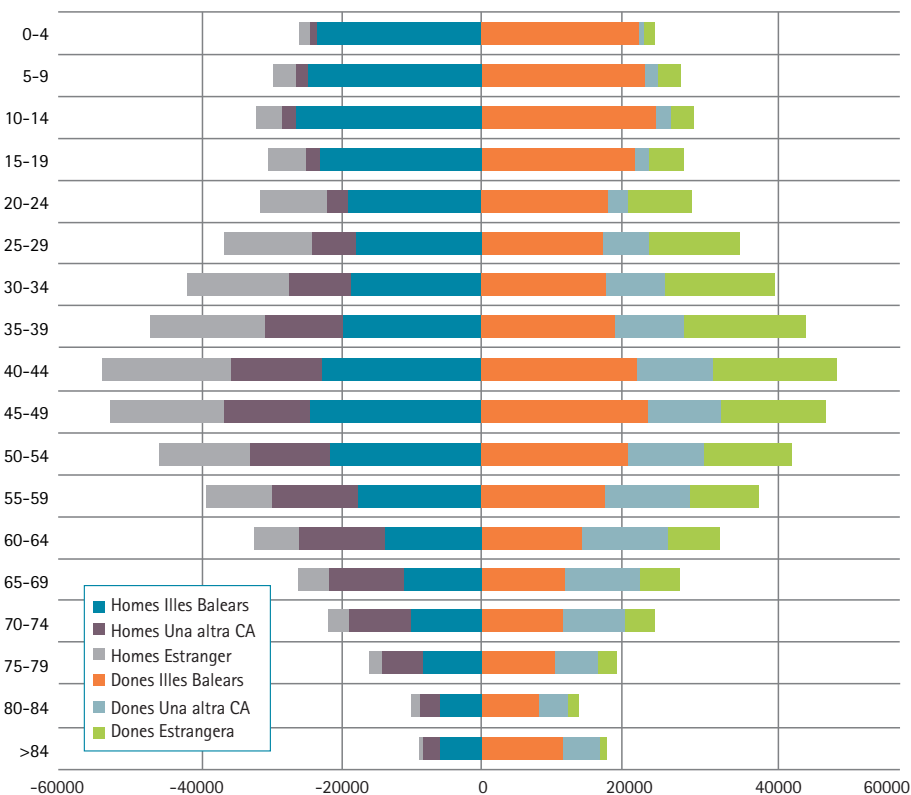
dades definitives disponibles són les de l'any 2020 i les provisionals les del 2021.

Segons l'Íbbestat, al llarg del 2020 les Balears han arribat a una pressió demogràfica màxima el mes d'agost d'1.533.466 persones i a una mínima el mes de gener d'1.197.206 persones. La dada màxima és un 30,9 % més de població respecte a la població resident del mateix any. A causa de l'impacte de la pandèmia, el percentatge de creixement és molt inferior al de l'any 2019, en què va ser del 72,7 %.

Segons les dades provisionals, el 2021 el màxim, també a l'agost, seria d'1.775.242 persones, amb una taxa del 51,3 % (vegeu el quadre III-1.6).

Gràfic III-1.3.

Piràmide de població segons el lloc de naixement. Revisió del padró a 1 de gener de 2021

Font: IBESTAT (2022). Padró (xifres de població). Disponible a: <https://ibestat.caib.es/ibestat/estadistiques/poblacio/padro/series-padro/155b5b14-b6cd-4160-80eb-0ca26f7679cd> (Accedit: 17 juny 2022)

QUADRE III-1.6. INDICADOR MENSUAL DE PRESSIÓ HUMANA I TAXA DE CREIXEMENT RESPECTE A LA XIFRA DE POBLACIÓ A 1 DE GENER. MITJANA MENSUAL 2021, 2020 I 2019

	IPH 2021 (P)	Taxa de creixement	IPH 2020	Taxa de creixement	IPH 2019	Taxa de creixement
M12	1.211.554	3,3%	1.217.774	3,9%	1.181.833	2,8%
M11	1.255.312	7,0%	1.228.264	4,8%	1.233.599	7,3%
M10	1.492.336	27,2%	1.250.167	6,7%	1.553.461	35,1%
M09	1.591.762	35,7%	1.313.798	12,1%	1.770.588	54,0%
M08	1.775.242	51,3%	1.533.466	30,9%	1.985.118	72,7%
M07	1.693.027	44,3%	1.475.526	25,9%	1.942.165	69,0%
M06	1.449.034	23,5%	1.254.545	7,1%	1.794.927	56,2%

continua

	IPH 2021 (P)	Taxa de creixement	IPH 2020	Taxa de creixement	IPH 2019	Taxa de creixement
M05	1.323.038	12,8%	1.243.335	6,1%	1.602.785	39,4%
M04	1.262.004	7,6%	1.242.231	6,0%	1.456.009	26,7%
M03	1.232.436	5,1%	1.260.079	7,6%	1.271.485	10,6%
M02	1.219.123	3,9%	1.241.336	6,0%	1.212.378	5,5%
M01	1.216.675	3,7%	1.197.206	2,2%	1.175.519	2,3%
Xifra de població. Revisió del padró a 1 de gener de 2021, 2020 i 2019						
	1.173.008		1.171.543		1.149.460	

Font: IBESTAT (2022). Indicador de pressió humana (IPH). Disponible a: <https://ibestat.caib.es/ibestat/estadistiques/poblacio/estudis-demografics/indicador-pressio-humana-iph/e91ffb58-6bdd-457c-bd25-ed2a201f57ae> (Accedit: 17 juny 2022)

Nota: Mitjana anual. IPH 2020, dades provisionals.

1.3.

ELS COMPONENTS DE LA DINÀMICA DEMOGRÀFICA

1.3.1. LA NATALITAT I LA FECUNDITAT

Les Balears ocupen la segona plaça entre les comunitats autònomes amb la taxa de natalitat més elevada, amb un 7,78 ‰, segons dades de l'INE (2020). Tot i amb això, ha experimentat un lleuger descens interanual, el qual, això no obstant, ha estat menys intens que el d'altres regions.

La tendència de la natalitat a l'Estat espanyol i a les Illes Balears és marcadament decreixent. Només en 5 anys la taxa de natalitat ha davallat més del 18 % de mitjana a tot l'Estat, i entorn del 16 % a les Balears. Si comparem les xifres del 2020 amb les del màxim registrat en aquest segle (2008), el descens és encara molt més significatiu i superaria, en ambdós casos, el 33 %. Així, destaca una tendència clara i sostinguda iniciada amb la crisi econòmica

i financera de final de la primera dècada del segle XXI.

El 2020, a les Balears hi ha hagut 9.455 naixements, que implica un descens interanual del 2,34 % i un registre de nounats inferior en 3.250 efectius respecte al màxim del 2008.

A l'Estat, s'han registrat 341.315 naixements, 19.302 menys que l'any anterior (-5,25 %). Respecte al màxim de 519.779 naixements del 2008, suposa un descens de 178.464 naixements. Les dades del 2020 no tan sols són les més baixes registrades en els darrers 50 anys, sinó que suposen un 50 % dels naixements registrats en la segona meitat dels anys setanta del segle passat (677.456 naixements el 1976).

Les estimacions provisionals de l'INE per al 2021 apunten a 338.972 naixements a tot l'Estat i 9.533 naixements per a les Illes Balears, la qual cosa respecte al 2020 suposa percentualment un -0,6 % i un 0,82 % respectivament. Sembla que els efectes de la COVID-19 sobre la natalitat

no han estat especialment intensos, tot i que han pogut contribuir lleugerament a la tendència general esmentada. Les taxes de natalitat de les Balears per sobre de la mitjana s'explicarien per una estructura més jove i amb fluxos immigratoris que hi aporten fecunditat (vegeu el gràfic III-1.4).

Una característica de la natalitat a les Illes Balears és la importància dels naixements de mares de nacionalitat estrangera. Els naixements de mares estrangeres han suposat el 32 % de tots els registrats a l'arxipèlag el 2020 (lbestat), amb una gran variabilitat entre illes: des del menor percentatge registrat a Menorca, un 23,48 % (158 naixements del total de 673) fins al màxim registrat a Formentera, un 47,25 % (43 naixements sobre un total de 91), passant per Eivissa, amb un 38,77 % (487, de 1.256), i Mallorca, amb un 31,34 % (2.330 de 7.435).

Pel que fa al total de naixements per illes, Mallorca concentra prop del 80 % dels naixements de l'arxipèlag (78,64 %); seguida d'Eivissa, amb més del 13 % (13,28 %), xifra que gairebé duplica la de naixements de Menorca (7,12 %). Finalment, la petita illa de Formentera ha registrat només 91 naixements, amb un pes percentual molt minso (0,96 %).

Les baixes xifres de natalitat, a més del descens del contingent de dones en edat fèrtil, s'expliquen per factors com el retard en l'edat de tenir el primer fill i el descens del nombre mitjà de fills per dona. Aquest model poc pronatalista és conseqüència del poc suport públic i privat a la maternitat i als canvis sociològics actuals (model de família, percepció del

nombre òptim de fills, expectatives personals i per als fills...).

L'enquesta de fecunditat² indica que el 12 % de les dones espanyoles no desitja tenir mai fills, i només una quarta part de les enquestades (26,5 %) voldria tenir-ne 3 o més.

Les dades estadístiques europees³ situen l'Estat espanyol en la segona posició després de Malta quant al menor nombre de fills dels països de la Unió Europea, amb una mitjana d'1,19 fills per dona.

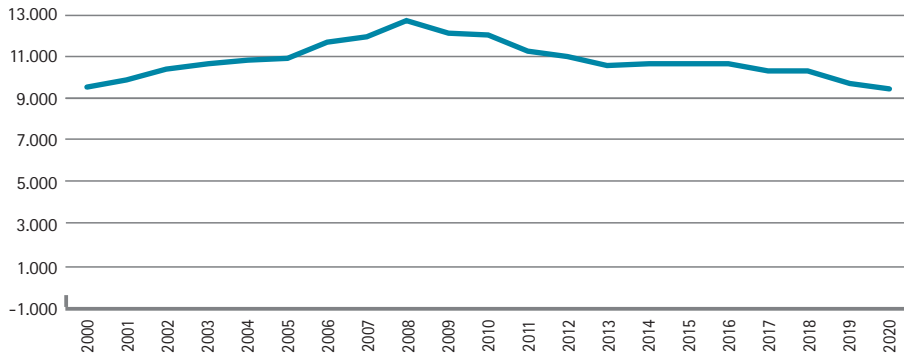
L'edat mitjana de maternitat ha augmentat considerablement en els darrers anys als països de l'entorn europeu. Les espanyoles, amb 31,2 anys de mitjana, són les dones que més retarden la primera maternitat, després de les italianes (31,4 anys); la mitjana de l'Europa dels 27 és de 29,5 anys. També són les espanyoles les que més es torben a repetir la maternitat, com ho demostren els 32,3 anys de mitjana de maternitat total, enfront d'una mitjana europea de 31.

Les dades, tant de les Illes Balears com de l'Estat espanyol (INE, 2020), mostren clarament el retard en la maternitat: 32,32 anys de mitjana (el 2016 se superà per primer cop la mitjana de 32 anys) i 31,85 anys en el cas de les Balears (vegeu el quadre III-1.7).

2. INE (2018). *Encuesta de fecundidad*. Disponible a: https://www.ine.es/dyngs/INEbase/es/operacion.htm?c=Estadistica_C&cid=1254736177006&menu=resultados&idp=1254735573002 (Accedit: 27 juny 2022).

3. EUROSTAT (2020). *Total fertility rate*. Disponible a: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tps00199/default/table> (Accedit: 27 juny 2022).

Gràfic III-1.4.
Evolució dels naixements a les Illes Balears (2000-2020)

Font: IBESTAT (2022). Naixements. Disponible a: <https://ibestat.caib.es/ibestat/estadistiques/poblacio/naixements/414cab4f-b402-4cd1-af05-6617443de384> (Accedit: 17 juny 2022), i INE (2021). Movimiento natural de la población. Disponible a: <https://www.ine.es/dynt3/inebase/index.htm?type=pcaxis&path=/t20/e301/provi&file=pcaxis> (Accedit: 17 juny 2022)

QUADRE III-1.7. EDAT MITJANA DE MATERNITAT A ESPANYA I A LES ILLES BALEARS (1980-2020)

	Espanya		Illes Balears	
	Total		Primer fill	
	Espanya	Illes Balears	Espanya	Illes Balears
1980	28,2	27,6	25,1	24,9
1985	28,5	28,1	25,8	26,0
1990	28,9	28,5	26,8	26,7
1995	30,0	29,7	28,4	28,2
2000	30,7	30,3	29,1	28,5
2005	30,9	30,4	29,3	28,5
2010	31,2	30,8	29,8	29,2
2015	31,9	31,6	30,7	30,2
2016	32,0	31,6	30,8	30,2
2017	32,1	31,7	30,9	30,3
2018	32,2	31,8	31,0	30,7
2019	32,3	31,7	31,1	30,5
2020	32,3	31,9	31,2	30,6

Font: INE (2022). Indicadores demográficos básicos. Disponible a: <https://www.ine.es/dynt3/inebase/index.htm?padre=1149&capsel=2043> (Accedit: 17 juny 2022)

A l'Estat espanyol hi ha una tendència evident a endarrerir el naixement del primer fill: dels 25 anys a mitjan anys setanta del segle passat, als 31,2 anys el 2020. En canvi, a les Balears la primera maternitat és als 30,55 anys. L'endarreriment de la primera maternitat repercuteix en la pèrdua de la fecunditat de la dona.

Quant al nombre de fills per dona (fills que una dona tindrà de mitjana al llarg de la seva vida reproductiva mentre no canviïn els comportaments de fecunditat registrats), així mateix hi ha una tendència decreixent cada cop més llunyana de la taxa de reemplaçament (2,1 fills/dona), que no es registra des de començament dels anys vuitanta i que s'intensifica en moments de crisi econòmica (crisi de 2008). En tot cas,

ens ha portat a una situació d'unes taxes extremadament baixes. El nombre mitjà de fills per dona a les Balears és d'1,12 el 2020 (1,14 el 2019), de manera que les Balears és la sisena comunitat autònoma amb la taxa més baixa. A l'Estat espanyol és d'1,19 (1,24 l'any 2019) (vegeu el quadre III-1.8).

A principi del mil·lenni les dones estrangeres presentaven comportaments clarament més pronatalistes. Actualment, podem parlar de convergència entorn del model general poc natalista. Tot i amb això, la importància dels naixements de mares estrangeres a les Balears és fonamental, ja que suposen, si fa no fa, una tercera part dels naixements de les Illes (3.018, 31,92 %, el 2020) (vegeu el quadre III-1.9).

QUADRE III-1.8. EVOLUCIÓ DEL NOMBRE MITJÀ DE FILLS PER DONA A ESPANYA I A LES ILLES BALEARS (1980-2020)

	Espanya	Illes Balears
1980	2,21	2,19
1985	1,64	1,83
1990	1,36	1,62
1995	1,16	1,25
2000	1,21	1,37
2005	1,33	1,35
2010	1,37	1,35
2015	1,33	1,24
2016	1,34	1,26
2017	1,31	1,22
2018	1,26	1,22
2019	1,24	1,14
2020	1,19	1,12

Font: INE (2022). Indicadores demográficos básicos. Disponible a: <https://www.ine.es/dynt3/inebase/index.htm?padre=1149&capsel=2043> (Accedit: 17 juny 2022)

QUADRE III-1.9. EVOLUCIÓ DELS NAIXEMENTS A LES ILLES BALEARS PER PRINCIPALS ÀREES DE NACIONALITAT DE LA MARE I PES PERCENTUAL SOBRE EL TOTAL (2007-2020)														
	Total	Espanya	% Espanya / total	Estran-gera	% estran-ger / total	Europa	% Europa / total	% Europa / estrangers	Àfrica	% Àfrica / total	% Àfrica / estrangers	Amèrica del Sud	% Amèrica del Sud / total	% Amèrica del Sud / estrangers
2007	11.918	8.553	71,8	3.365	28,2	1.013	8,5	30,10	944	7,9	28,1	1.196	10,0	35,5
2008	12.713	8.676	68,2	4.037	31,8	1.180	9,3	29,23	1.228	9,7	30,4	1.350	10,6	33,4
2009	12.044	8.104	67,3	3.940	32,7	1.104	9,2	28,02	1.324	11,0	33,6	1.213	10,1	30,8
2010	11.967	8.254	69,0	3.713	31,0	1.088	9,1	29,30	1.347	11,3	36,3	962	8,0	25,9
2011	11.265	7.991	70,9	3.274	29,1	985	8,7	30,09	1.132	10,0	34,6	832	7,4	25,4
2012	11.002	7.775	70,7	3.227	29,3	1.065	9,7	33,00	1.118	10,2	34,6	730	6,6	22,6
2013	10.532	7.505	71,3	3.027	28,7	1.007	9,6	33,27	1.074	10,2	35,5	650	6,2	21,5
2014	10.673	7.902	74,0	2.771	26,0	929	8,7	33,53	973	9,1	35,1	582	5,5	21,0
2015	10.597	7.784	73,5	2.813	26,5	1.040	9,8	36,97	964	9,1	34,3	550	5,2	19,6
2016	10.616	7.671	72,3	2.945	27,7	1.123	10,6	38,13	1.009	9,5	34,3	545	5,1	18,5
2017	10.288	7.326	71,2	2.962	28,8	1.072	10,4	36,19	1.013	9,8	34,2	528	5,1	17,8
2018	10.285	7.216	70,2	3.069	29,8	1.131	11,0	36,85	985	9,6	32,1	621	6,0	20,2
2019	9.681	6.517	67,3	3.164	32,7	1.136	11,7	35,90	1.013	10,5	32,0	659	6,8	20,8
2020	9.455	6.436	68,1	3.018	31,9	1.007	10,7	33,37	973	10,3	32,2	667	7,1	22,1

Font: IBESTAT (2022). Naixements. Disponible a: <https://ibestat.caib.es/ibestat/estadistiques/poblacio/naixements/414cab4f-b402-4cd1-af05-6617443de384> (Accedit: 17 juny 2022)

Per nacionalitat de les mares, destaquen tres contingents (lbestat, 2020): Europa (1.007, 33,37 %), Àfrica (973, 32,24 %) i Amèrica del Sud (667, 22,10 %).

L'estudi de l'estat civil mostra un augment gairebé exponencial dels fills de mares no casades, d'acord amb la pèrdua progressiva del valor social atorgat al matrimoni, ja sigui civil o religiós. El 1975, només el 2,89 % dels naixements a les Balears van ser extramatrimonials; el 2000 van ser més del 25 %; el 2018 se superà per primer cop el 50 %, i el 2020 han estat un 51,90 %: 4.907 (4.558 de mares no casades, 333 de separades o divorciades i 16 de vídues) dels 9.455 totals (vegeu el gràfic III-1.5).

1.3.1.1. Interrupcions voluntàries de l'embaràs

El 2020, s'han registrat a l'Estat espanyol 88.269 interrupcions voluntàries de l'embaràs (IVE), nombre que suposa un importantíssim descens interanual de gairebé un 11 %, amb una taxa d'11,53 ‰ dones (vegeu el quadre III-1.10).

Aquest descens pot tenir relació amb la reducció de les interaccions socials derivades dels confinaments o altres mesures de reducció de la mobilitat i l'ús de l'espai públic per la pandèmia de COVID-19. S'ha deixat sentir particularment en els grups d'edat més joves, amb descensos interanuals del 19 % (grup de dones de 19 i menys anys), del 15 % (dones d'entre 20 i 24) i de més del 12 % (dones 25-29 anys).

D'ençà de la implantació de la Llei orgànica 2/2010,⁴ han augmentat els centres notificadors d'IVE a l'Estat fins als 207 (dades del 2020), dels quals 10 (7 centres públics i 3 de privats) són a les Balears.

La Llei orgànica 2/2010 ha significat un increment de les IVE practicades en centres públics: del 2 % de les IVE totals al 15,49 % (6,28 % en centres hospitalaris i 9,21 % en centres extrahospitalaris). Tot i amb això, una gran majoria d'IVE (84,5 %) es fan en centres privats, majoritàriament de tipus extrahospitalari.

Aquest canvi s'ha produït especialment al nostre arxipèlag, on la majoria d'IVE s'han dut a terme en centres de titularitat pública (el 62 % de les 2.880 IVE el 2020), pràcticament tots en centres hospitalaris. En canvi, el 99 % de les 1.082 IVE de centres privats s'han fet en entorns extrahospitalaris.

Malgrat l'important descens interanual assenyalat i després de 4 anys de repunts lleugers, el 2020 les taxes d'IVE a les Balears han estat les terceres més elevades de l'Estat espanyol (vegeu el gràfic III-1.6 i el quadre IIIA-1.4).

El 2020, el principal motiu per interrompre l'embaràs a les Balears, com a la resta de l'Estat, ha estat la sol·licitud de la dona: el 96,04 % de les IVE practicades (2.880). La resta de causes codificades, ordenades de major a menor, han estat les següents: greu risc per a la salut o la vida de l'embarassada (46), anomalies fe-

4. Llei orgànica 2/2010, de 3 de març, de salut sexual i reproductiva i de la interrupció voluntària de l'embaràs. BOE núm. 55, de 4 de març de 2010.

tals incompatibles amb la vida o malaltia greu i incurable (41) i risc de greus anomalies en el fetus (27).

Les interrupcions a les Balears s'han fet majoritàriament al principi de l'embaràs. Prop del 80,3 % s'han fet a les 8 setmanes o menys de gestació, i entorn del 97,0 %, dins el termini lliure de les 14 setmanes.

Tot i que l'avortament és un procés evitable i certament important per a les dones, entorn d'un terç dels avortaments (28,19 %) fets a les Balears el 2020 s'han practicat en dones que ja s'havien sotmès anteriorment a aquest procés.

conseqüència de l'excèpcional situació sanitària i les mesures adoptades per afavorir la distància social (confinament, prohibició de reunions amb molts de membres...), la qual cosa ha provocat que moltes parelles hagin anul·lat o endarrerit la celebració de l'enllaç. En el conjunt estatal s'ha produït la mateixa situació. Els 87.481 matrimonis (2020) suposen un importantíssim descens interanual de 73.908 enllaços (gairebé un 46 % menys). Les taxes brutes de matrimonialitat a les Illes Balears, que mostraven una certa estabilitat entorn del 4 ‰, s'han precipitat fins al 2,4 ‰. Les dades estatals també registren una gran caiguda: del 3,5 ‰ del 2019 a l'1,9 ‰ del 2020.

1.3.2. LA NUPCIALITAT

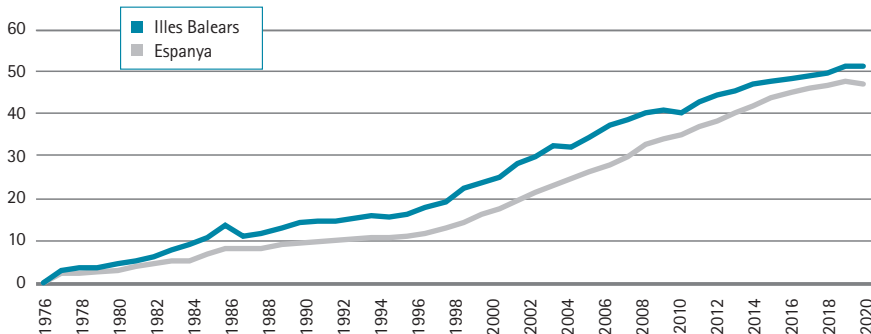
1.3.2.1. Matrimonis entre cònjuges de diferent sexe

El 2020, s'han celebrat 2.847 matrimonis entre cònjuges de distint sexe, 2.033 menys que el 2019 (prop d'un -42 %) a

Com ha succeït en els darrers anys analitzats, les Balears se situen entre les comunitats autònomes amb més taxa de nupcialitat. El 2020 són l'única comunitat autònoma que s'apropa al 2,5 ‰, mentre que la mitjana estatal amb prou feines arriba a l'1,9 ‰ (vegeu el quadre III-1.11).

Gràfic III-1.5.

Percentatge de nascuts de mare no casada a Espanya i a les Illes Balears (1976-2020)

Font: INE (2022). Indicadores demogràfics bàsics. Disponible a: <https://www.ine.es/dynt3/inebase/index.htm?padre=1149&capsel=2043> (Accedit: 17 juny 2022)

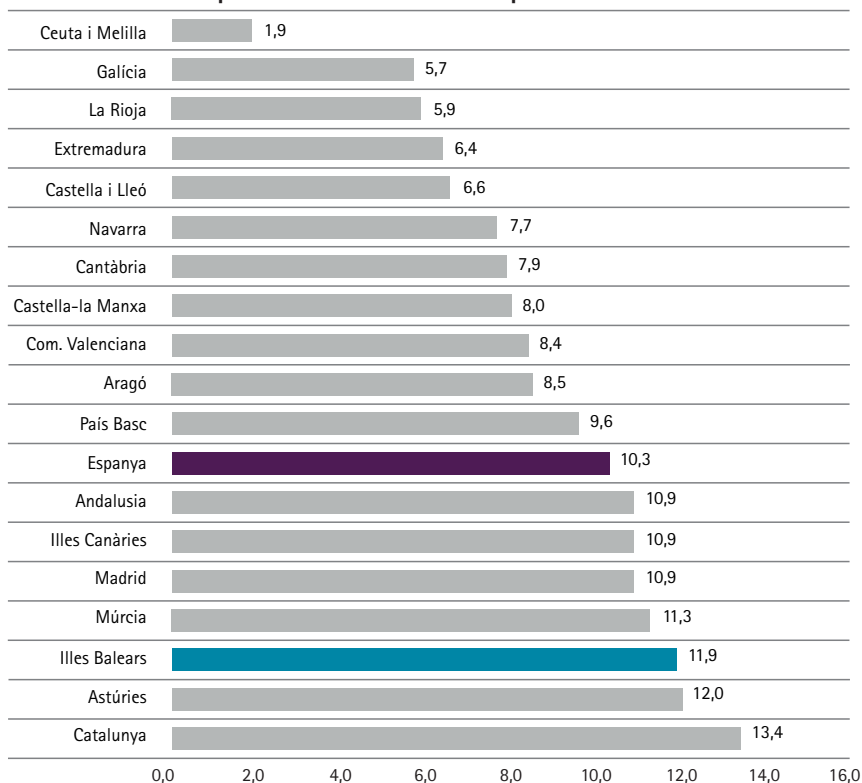
QUADRE III-1.10. EVOLUCIÓ DE LES TAXES D'INTERRUPCIÓ VOLUNTÀRIA DE L'EMBARÀS PER RESIDÈNCIA DE LA MARE A LES ILLES BALEARS I ESPANYA (2011-2020)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Espanya	12,5	12,1	11,7	10,5	10,4	10,4	10,5	11,1	11,5	10,3
Illes Balears	15,0	13,0	13,1	12,3	13,0	13,3	13,9	13,9	13,9	11,9

Font: Ministeri de Sanitat, Consum i Benestar Social (2022). Disponible a: https://www.sanidad.gob.es/profesionales/saludPublica/prevPromocion/embarazo/tablas_figuras.htm (Accedit: 17 juny 2022)

Gràfic III-1.6.

Taxa d'interrupció voluntària de l'embaràs per CA de residència. 2020

* Taxa per 1.000 dones entre 15 i 44 anys.

Font: Ministeri de Sanitat, Consum i Benestar Social (2022). Disponible a: https://www.sanidad.gob.es/profesionales/saludPublica/prevPromocion/embarazo/tablas_figuras.htm (Accedit: 17 juny 2022)

QUADRE III-1.11. EVOLUCIÓ DE LES TAXES BRUTES DE NUPCIALITAT PER COMUNITAT AUTÒNOMA (1975-2020)

	1975	1985	1995	2005	2015	2017	2018	2019	2020
Espanya	7,6	5,2	5,0	4,8	3,6	3,7	3,5	3,5	1,9
Andalusia	7,1	5,8	5,3	5,4	3,6	3,6	3,6	3,7	1,8
Aragó	6,9	4,8	4,5	4,5	3,3	3,3	3,2	3,0	1,7
Astúries	7,6	5,3	4,2	4,6	3,4	3,5	3,4	3,3	1,8
Illes Balears	8,4	5,9	5,4	4,5	4,1	4,1	4,1	4,2	2,4
Illes Canàries	7,7	5,9	5,2	3,6	3,3	3,5	3,5	3,5	2,2
Cantàbria	7,7	5,0	4,3	5,2	3,7	3,7	3,6	3,4	2,0
Castella i Lleó	5,9	4,1	4,1	4,0	3,0	3,2	3,0	3,0	1,4
Castella-la Manxa	5,5	5,5	5,0	4,8	3,5	3,5	3,5	3,4	1,6
Catalunya	8,4	5,1	5,2	4,7	3,7	3,9	3,7	3,5	2,1
Com. Valenciana	8,1	4,8	5,4	5,2	3,7	3,8	3,7	3,5	2,1
Extremadura	5,3	5,7	4,7	4,3	3,2	3,3	3,1	3,2	1,5
Galícia	6,9	4,7	4,3	4,0	3,4	3,4	3,2	3,5	2,1
Madrid	9,3	5,2	5,3	4,8	4,0	4,0	3,8	3,7	1,9
Múrcia	7,3	5,9	5,5	5,0	3,3	3,5	3,5	3,4	1,8
Navarra	7,6	4,7	5,0	4,6	4,2	3,6	3,3	3,2	2,0
País Basc	8,7	4,4	4,6	4,5	3,4	3,5	3,4	3,3	1,8
La Rioja	7,2	5,1	4,4	4,7	3,4	3,4	3,7	3,6	2,0

Font: INE (2022). Indicadores demogràfics bàsics. Disponible a: <https://www.ine.es/dynt3/inebase/index.htm?padre=1149&cap-sel=2043> (Accedit: 17 juny 2022)

Un dels canvis més intensos i significatius que ha experimentat la nupcialitat entre cònjuges de distint sexe a les Balears és el rapidísim descens de la proporció de matrimonis catòlics. Si el 2000 els matrimonis catòlics eren majoritaris, amb el 66 % de total; el 2005, suposen el 45 %; el 2010, només un 27 %, i se situen per sota del 8 % (7,66 %) el 2020. Per tant, avui dia les persones que es casen ho fan principalment en cerimònies civils o en altres modalitats, en una proporció que ja supera de molt els 9 de cada 10 (vegeu el gràfic III-1.7 i el quadre III-1.12).

Una altra característica molt important de la matrimonialitat és l'endarreriment de l'edat a l'hora de contreure matrimoni, que s'explicaria per múltiples causes (períodes de formació més llargs, inestabilitat laboral, preu de l'habitatge, noves prioritats personals...). Així, podem dir que d'ençà del 1976, l'edat del matrimoni s'ha endarrerit més de 10 anys en el cas dels homes i més d'11 en el de les dones.

Les dades del 2020 situen l'edat mitjana del primer matrimoni dels homes per sobre dels 37 anys (37,39) i per sobre dels 35 anys en

el cas de les dones (35,17); en ambdós casos estan per sobre de les mitjanes estatals (37,12 anys i 34,87 anys respectivament).

Aquests endarreriments, juntament amb la important baixa del nombre de matrimonis, tenen conseqüències evidents en la natalitat i la fecunditat total (vegeu el gràfic III-1.8).

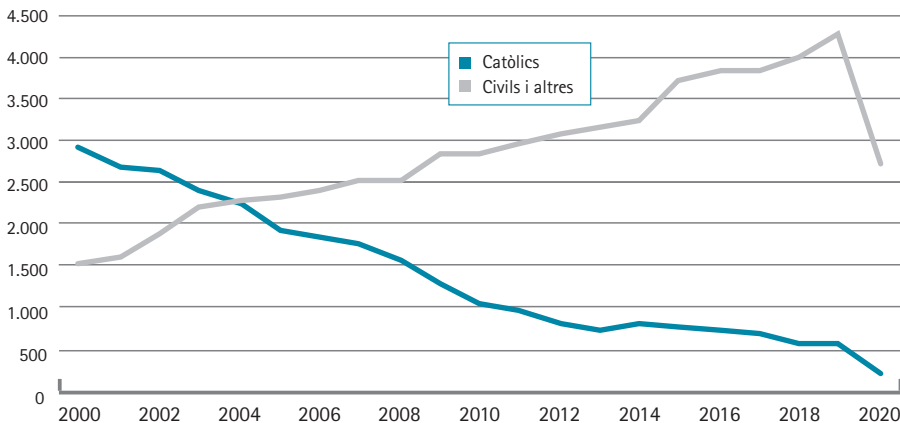
Una altra característica que cal destacar dels matrimonis entre cònjuges de distint sexe és que hi ha diferències quant a l'edat dels contraents segons el sexe. Els homes generalment es casen amb dones entre 2 i 3 anys més joves de mitjana. Aquest bretxa per sexe s'ha mantingut relativament constant al llarg de la sèrie estudiada, tant a l'Estat com a les Balears.

Pel que fa a la nacionalitat dels contraents, l'augment de persones de nacionalitat es-

tranger que es casen a les Balears ha estat molt significatiu durant les darreres dècades. El 2020, s'han celebrat 2.847 matrimonis entre cònjuges de diferent sexe, dels quals el 67,76 % eren parelles de contraents de nacionalitat espanyola; el 23,96 % eren parelles en què un dels membres tenia nacionalitat estrangera i, finalment, un 8,29 % eren parelles en què tots dos contraents eren estrangers, de manera que, respecte al 2019, augmenta lleugerament, un cop més, la proporció de matrimonis en què un o els dos cònjuges han estat estrangers. En resum, actualment, gairebé 1 de cada 3 matrimonis heterosexuales està format com a mínim per una persona de nacionalitat estrangera. Entre els matrimonis en què tots dos membres són de nacionalitat estrangera, cal destacar que més de la tercera part (36,07 %) es tracta de contraents de la mateixa nacionalitat (vegeu el quadre III-1.13).

Gràfic III-1.7.

Evolució dels matrimonis entre cònjuges de diferent sexe segons la forma de celebració. Illes Balears (2000-2020)

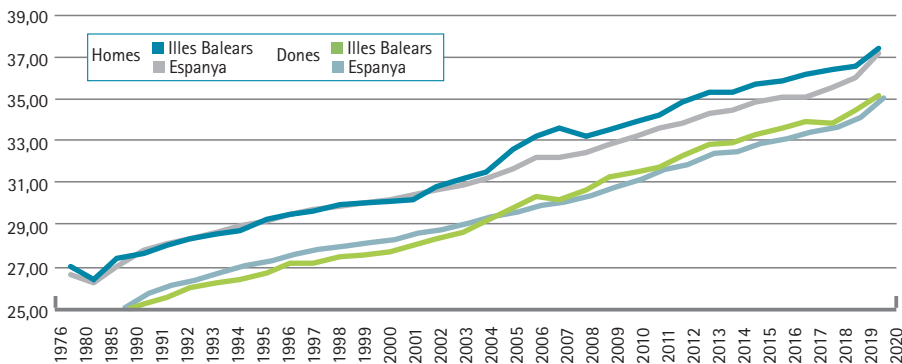
Font: IBESTAT (2022). Matrimonis. Disponible a: <https://ibestat.caib.es/ibestat/estadistiques/poblacio/matrimonis/c1823e43-abaf-40df-bede-5618d0afcd69> (Accedit: 17 juny 2022)

QUADRE III-1.12. NOMBRE DE MATRIMONIS ENTRE CÒNJUGES DE DIFERENT SEXE SEGONS LA FORMA DE CELEBRACIÓ (1990-2020)

	Total		Catòlics		Civils i d'altres	
	Nombre	%	Nombre	%	Nombre	%
1990	4.606	100	3.389	73,6	1.217	26,4
1995	4.089	100	2.815	68,8	1.274	31,2
2000	4.494	100	2.955	65,8	1.539	34,2
2005	4.273	100	1.952	45,7	2.321	54,3
2010	3.947	100	1.071	27,1	2.876	72,9
2016	4.593	100	746	16,2	3.847	83,8
2017	4.570	100	700	15,3	3.870	84,7
2018	4.615	100	601	13,0	4.014	87,0
2019	4.880	100	581	11,9	4.299	88,1
2020	2.847	100	218	7,7	2.629	92,3

Font: IBESTAT (2022). Matrimonis. Disponible a: <https://ibestat.caib.es/ibestat/estadistiques/poblacio/matrimonis/c1823e43-abaf-40df-bede-5618d0afcd69> (Accedit: 17 juny 2022)

Gràfic III-1.8.
Evolució de l'edat mitjana al primer matrimoni a Espanya i a les Illes Balears per sexe (1976-2020)

Font: INE (2022). Indicadores demogràfics bàsics. Disponible a: <https://www.ine.es/dynt3/inebase/index.htm?padre=1149&capsel=2043> (Accedit: 17 juny 2022)

Quant als 412 matrimonis registrats el 2020 en què la dona era estrangera i l'home espanyol, hi ha hagut un descens interanual del 36,6 %. D'aquests, 183 s'han celebrat amb dones d'Amèrica del

Sud (44 %); 152 amb dones europees (36,9 %), i la resta tenien altres procedències, com els 19 matrimonis amb dones africanes (4,6 %) o els 17 matrimonis amb dones asiàtiques (4,13 %).

QUADRE III-1.13. MATRIMONIS AMB CÒNJUGES DE DIFERENT SEXE SEGONS LES NACIONALITATS DELS CONTRAENTS A LES ILLES BALEARS (1986-2020)

	1986	1991	1996	2001	2006	2011	2017	2018	2019	2020
Total	4.164	4.410	4.152	4.329	4.260	3.950	4.570	4.615	4.880	2.847
Ambdós espanyols	3.892	4.035	3.749	3.647	2.990	2.712	3.315	3.257	3.376	1.929
Espòs espanyol i esposa estrangera	156	198	186	331	568	512	547	568	650	412
Esposa espanyola i espòs estranger	77	124	154	198	337	403	425	465	461	270
Ambdós estrangers	39	53	63	153	365	323	283	325	393	244

Font: IBESTAT (2022). Matrimonis. Disponible a: <https://ibestat.caib.es/ibestat/estadistiques/poblacio/matrimonis/c1823e43-abaf-40df-bede-5618d0afcd69> (Accedit: 17 juny 2022)

Els matrimonis entre dones espanyoles i homes estrangers, a banda de ser menys nombrosos (270 celebracions el 2020, 191 menys que el 2019), sempre han estat més heterogenis quant a procedències. Es detecten les mateixes tendències generals: un descens percentual dels matrimonis amb homes estrangers europeus; en canvi, guanyen pes els homes del continent sud-americà i africà. Així, el 2020 prop 45 % dels matrimonis de dones espanyoles i estrangers s'han celebrat amb homes d'Amèrica del Sud i Central, mentre que la xifra de matrimonis amb homes de nacionalitat europea no arriben a un terç dels casos (29,6 %). Pel que fa a altres continents, destaca el pes que assoleixen els matrimonis amb persones provinents d'Àfrica (18,9 %).

1.3.2.2. Matrimonis entre cònjuges del mateix sexe

La Llei 13/2005, d'1 de juliol, modificà el Codi civil i va conferir el dret de casar-se a

Espanya a qualsevol parella independentment del sexe dels membres.

El 2020, s'ha registrat una forta baixada interanual dels enllaços entre parelles del mateix sexe: prop del -44 %. Aquests descens ha estat particularment significatiu entre els homes, que presenten la xifra més baixa d'enllaços de tota la sèrie (només 57 enllaços, amb un descens interanual del 50 %). El 2020, els matrimonis registrats entre dones han estat 56, amb un descens interanual d'un terç, aproximadament (vegeu el quadre III-1.14).

Pel que fa a la situació per illes, el 2020 poc més del 80 % dels enllaços entre persones del mateix sexe s'han celebrat a Mallorca, l'11,5 % a les Pitiüses i prop del 8 % restant a Menorca. Gairebé s'han celebrat els mateixos matrimonis entre homes (57) que entre dones (56) per una caiguda percentual més accentuada dels matrimonis del primer col·lectiu. Per illes, només a Mallorca han predominat

els matrimonis homosexuals masculins sobre els femenins (49 matrimonis entre homes i 42 entre dones), mentre que a les Pitiüses (5 matrimonis d'homes i 8 de dones) i a Menorca (3 matrimonis entre homes i 6 entre dones) hi ha un predomini destacable dels matrimonis homosexuals femenins.

1.3.2.3. Divorcis, separacions i nul·litats

La sèrie històrica mostra un creixement important de les dissolucions des de l'aprovació de la primera llei de divorci de l'actual període constitucional (Llei 30/1981) fins a l'aprovació de la reforma de la legislació de 2005 (Llei 15/2005) que

facilità la tramitació dels divorcis. L'any 2006, el primer en què s'aplica la reforma de la Llei, les dissolucions arriben a un màxim, amb 145.919 a l'Estat espanyol i 3.949 a les Balears. De llavors ençà s'inicia un descens progressiu fins que a partir del 2013 la xifra de dissolucions s'estabilitza entorn dels 100.000 casos a l'Estat (95.320 el 2019; 2.523 a les Illes el 2019). Les quantitats del 2020 presenten un descens molt important fins a arribar als 80.015 casos a tot l'Estat (descens interanual del 16 %) i els 2.248 casos a les Illes Balears (descens de prop de l'11 %). El descens, respecte als màxims registrats el 2006, són del 45 % i del 43 % respectivament (vegeu el quadre III-1.15).

QUADRE III-1.14. MATRIMONIS ENTRE CÒNJUGES DEL MATEIX SEXE A LES ILLES BALEARS (2006-2020)

	Illes Balears		Mallorca		Menorca		Eivissa i Formentera	
	Homes	Dones	Homes	Dones	Homes	Dones	Homes	Dones
2006	95	53	77	37	4	8	14	8
2007	87	42	73	36	2	2	12	4
2008	56	36	43	25	5	4	8	7
2009	86	38	72	25	1	4	13	9
2010	71	42	56	36	5	2	10	4
2011	82	43	61	37	5	0	16	6
2012	56	50	44	40	2	4	10	6
2013	75	54	55	41	4	7	16	6
2014	63	60	50	49	3	3	10	8
2015	72	66	59	55	1	8	12	3
2016	78	80	64	66	2	4	12	10
2017	84	96	70	73	4	15	10	8
2018	110	84	89	67	4	4	17	13
2019	114	88	90	72	5	6	19	10
2020	57	56	49	42	3	6	5	8

Font: IBESTAT (2022). Matrimonis. Disponible a: <https://ibestat.caib.es/ibestat/estadistiques/poblacio/matrimonis/c1823e43-abaf-40df-bede-5618d0afcd69> (Accedit: 17 juny 2022)

QUADRE III-1.15. DISSOLUCIONS DEL MATRIMONI A ESPANYA I A LES ILLES BALEARS (2007-2020)

	Espanya				Illes Balears			
	Total	Nul·litat	Separació	Divorci	Total	Nul·litat	Separació	Divorci
2007	137.510	150	11.583	125.777	3.774	10	273	3.491
2008	118.939	142	8.761	110.036	3.087	3	198	2.886
2009	106.166	127	7.680	98.359	2.784	4	184	2.596
2010	110.321	140	7.248	102.933	2.853	2	162	2.689
2011	110.651	132	6.915	103.604	2.907	1	136	2.770
2012	110.764	133	6.369	104.262	2.851	0	151	2.699
2013	100.437	110	4.900	95.427	2.500	3	107	2.389
2014	105.893	113	5.034	100.746	2.510	2	117	2.391
2015	101.357	144	4.652	96.562	2.503	2	78	2.423
2016	101.294	117	4.353	96.824	2.539	2	154	2.383
2017	102.341	100	4.280	97.960	2.694	0	146	2.548
2018	99.444	92	4.098	95.254	2.596	4	94	2.498
2019	95.320	75	3.599	91.645	2.523	0	76	2.447
2020	80.015	40	2.775	77.200	2.248	0	99	2.149

Font: INE (2022). Estadística de nulidades, separaciones y divorcios. Disponible a: https://www.ine.es/dyngs/INEbase/es/operacion.htm?c=estadistica_C&cid=1254736176798&menu=ultiDatos&idp=1254735573206 (Accedit: 17 juny 2022)

Les 2.248 dissolucions matrimonials registrades el 2020 a les Balears es distribueixen entre 2.149 divorcis (95,6 %) i 99 separacions (4,4 %), que, d'ençà la Llei 15/2002, de 8 de juliol, han esdevingut una modalitat gairebé residual de dissolució. No es registra en l'exercici cap cas de nul·litat, que, per infreqüent, sempre presenta uns valors baixos (entre 2 i 3 tres casos de mitjana en els darrers quinquennis).

Les Balears presenten la segona taxa més elevada per comunitat autònoma de dissolució matrimonial (1,85 ‰), mentre la mitjana estatal és de l'1,69 ‰ (2020).

La major part dels divorcis i les separacions són de mutu acord. El 2020, a les Illes s'han

resolt d'aquesta manera el 84 % i el 86 % d'aquestes dissolucions respectivament, uns percentatges similars als de l'Estat.

L'edat mitjana dels divorciats el 2020 a les Illes Balears ha estat de 49,25 anys en el cas dels homes i de 45,58 anys en el de les dones. Molts de divorcis es produeixen després d'una llarga convivència (prop del 41 % després de 15 anys o més i prop del 12 % després de més de 30 anys).

1.3.3. LA MORTALITAT

En aquest apartat s'exposen de manera breu les dades sobre defuncions i els principals indicadors emprats per analitzar la

mortalitat, com les taxes brutes i estandarditzades i les dades relatives als anys potencials de vida perduts.⁵

L'any 2020 s'han produït a les Balears un total de 8.559 defuncions, amb una taxa bruta de mortalitat del 7,04 % i una taxa estandarditzada del 8,04 %. Per sexes, els homes continuen presentant més mortalitat; l'índex de sobremortalitat masculina ha estat de l'1,08, segons les dades de l'Ibestat.⁶ D'altra banda, s'ha de mencionar que hi ha més sobremortalitat masculina entre els grups d'edat més joves, atès que destaca la sobremortalitat entre les persones d'entre 20 i 24 anys, amb cinc defuncions masculines per una de femenina. En els primers anys de vida, i com ja és habitual, l'índex es troba per sota de la unitat i moren més dones que no homes.

La comparativa territorial ens indica que les Balears ha estat la comunitat amb la taxa més baixa, mentre que la més elevada, un 10,7 %, correspon a Castella-la

Manxa. En el conjunt de l'Estat, la taxa ha estat del 9,2 %.⁷

Les valors màxims de les causes de mort es troben en les malalties del sistema circulatori, els tumors i les patologies associades a problemes respiratoris (vegeu el quadre III-1.16).

Quant a la mortalitat associada als anys potencials de vida perduts (APVP), la principal causa de mort són els tumors, seguits de malalties del sistema circulatori i de causes externes de mortalitat. Pel conjunt de causes de mort, la taxa d'APVP estandarditzada en tant per mil ha estat del 5,4 % a l'arxipèlag i del 5,7 % a l'Estat. El nombre mitjà d'anys de vida perduts de les persones que han mort l'any 2020 ha estat de 14,5 en el cas dels homes i de 13,7 en el cas de les dones. Pel que fa a les causes externes de mortalitat, el nombre mitjà d'anys potencials de vida perduts és significativament superior (28) (vegeu els quadres III-1.17 i IIIA-1.5).

A pesar de la importància que tenen les defuncions per causes de mort evitables, el fet cert és que a conseqüència de les millores sanitàries i socials l'esperança de vida continua augmentant a les Illes i passa dels 83,7 anys de l'any 2019 als 85,5 anys de

5. L'indicador permet avaluar les morts teòricament evitables i que comporten una disminució de l'esperança de vida. Pren en consideració els anys que haurien viscut els individus si haguessin seguit l'esperança de vida del país o regió. Com ja s'ha explicat en memòries anteriors, l'indicador és necessari, atès que tant les taxes brutes de mortalitat com les taxes estandarditzades es veuen afectades pel gran pes que suposen les defuncions de persones en edats avançades, la qual cosa dificulta l'anàlisi de les defuncions en edats joves.

6. Índex de sobremortalitat masculina (ràtio de masculinitat): relaciona el nombre de defuncions d'homes residents a l'arxipèlag de cada grup d'edat per cada defunció d'una dona resident a les Illes Balears del mateix grup d'edat durant l'any.

7. Tot i que la taxa bruta de mortalitat és un indicador molt emprat en l'anàlisi demogràfica, el fet cert és que aquesta està condicionada per l'estructura etària d'una societat determinada, la qual cosa dificulta la comparació. Per garantir la comparabilitat i eliminar l'efecte diferencial que pot provocar l'estructura per edats, és habitual que es calculin les taxes estandarditzades de mortalitat. La metodologia per calcular les taxes estandarditzades es pot consultar a la metodologia de l'operació estadística de mortalitat per causes de mort publicada per l'INE: INE (2022). *Grado de importancia 2*. Disponible a: <https://www.ine.es/metodologia/t15/t1530419.pdf> (Accedit: 17 juny 2022).

l'any 2020 (per comparació amb el 1990, l'esperança de vida s'incrementa quasi 10 anys). Al mateix temps, el nombre de defuncions es concentra especialment en les edats superiors, ja que el 42,8 % de defuncions es produeix entre persones majors de 85 anys (vegeu el quadre III-1.18).

El nombre total de defuncions és inferior al nombre de naixements, la qual cosa implica, com ja hem mencionat, un creixement vegetatiu del 0,74 %, quan a Espanya el balanç és negatiu (-3,21 %). A més, la comparativa territorial ens mostra que a

la majoria de les comunitats autònomes el saldo és negatiu i que només a les Illes Balears i a Múrcia hi ha més naixements que no defuncions. D'altra banda, el balanç del 2020 és el més baix dels darrers 10 anys, i la tendència és la d'una minoració progressiva (vegeu el gràfic III-1.9).

Pel que fa a la COVID-19, el nombre de defuncions confirmades han estat 557, més 43 defuncions sospitoses d'haver estat causades per la malaltia. En termes percentuals, el 7 % de les defuncions han estat relacionades amb el virus.

QUADRE III-1.16. EVOLUCIÓ DE LES TAXES ESTANDARDITZADES DE DEFUNCIÓ A ESPANYA I A LES ILLES BALEARS (2001, 2008, 2019, 2020)

	2001		2008		2019		2020	
	Espanya	Illes Balears	Espanya	Illes Balears	Espanya	Illes Balears	Espanya	Illes Balears
Total	8,5	8,7	7,5	7,4	8,0	7,8	9,2	8,0
Malalties del sistema circulatori	2,9	3,0	2,3	2,4	2,2	2,2	2,2	2,2
Tumors	2,4	2,4	2,1	2,1	2,3	2,2	2,2	2,1
Malalties del sistema respiratori	0,9	0,9	0,8	0,7	0,9	0,7	0,8	0,7

Font: INE (2022). Estadística de defunciones según la causa de muerte. Disponible a: https://www.ine.es/dyngs/INEbase/es/operacion.htm?c=Estadistica_C&cid=1254736176780&menu=ultiDatos&idp=1254735573175 (Accedit: 17 juny 2022)

Nota: taxa en tant per mil.

QUADRE III-1.17. TAXES ESTANDARDITZADES D'APVP PER CAUSES EXTERNES A ESPANYA I A LES ILLES BALEARS (2020)

	Total		Homes		Dones	
	Taxa estandarditzada d'APVP (per 1000)	Nombre mitjà d'APVP	Taxa estandarditzada d'APVP (per 1000)	Nombre mitjà d'APVP	Taxa estandarditzada d'APVP (per 1000)	Nombre mitjà d'APVP
Illes Balears	5,4	28,1	8,3	28,5	2,3	27,0
Espanya	5,7	26,5	8,9	27,5	2,5	23,6

Font: INE (2022). Estadística de defunciones según la causa de muerte. Disponible a: https://www.ine.es/dyngs/INEbase/es/operacion.htm?c=Estadistica_C&cid=1254736176780&menu=ultiDatos&idp=1254735573175 (Accedit: 17 juny 2022)

Nota: APVP correspon a anys potencials de vida perduts. Taxa en tant per 1.000.

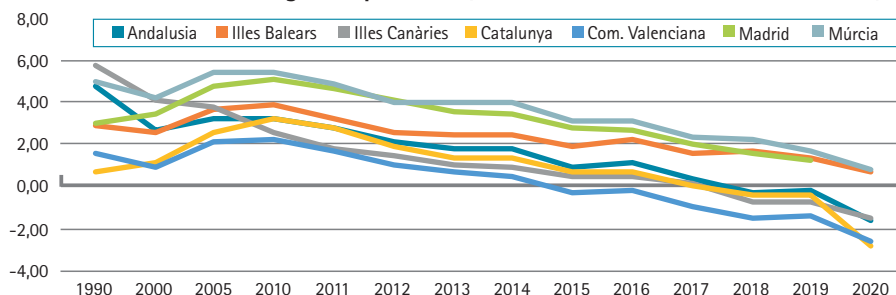
QUADRE III-1.18. DEFUNCIONS A LES ILLES BALEARS SEGONS ELS GRUPS D'EDAT I EL GÈNERE (2020)

	Total	Homes	Dones	Sobremortalitat dels homes	Distribució per grups d'edat
Total	8.559,0	4.447,0	4.112,0	1,1	100,0%
<1 any	21,0	9,0	12,0	0,8	0,2%
01-04 anys	5,0	2,0	3,0	0,7	0,1%
05-09 anys	5,0	3,0	2,0	1,5	0,1%
10-14 anys	1,0	1,0	0,0		0,0%
15-19 anys	4,0	4,0	0,0		0,0%
20-24 anys	12,0	10,0	2,0	5,0	0,1%
25-29 anys	18,0	13,0	5,0	2,6	0,2%
30-34 anys	37,0	27,0	10,0	2,7	0,4%
35-39 anys	46,0	24,0	22,0	1,1	0,5%
40-44 anys	85,0	50,0	35,0	1,4	1,0%
45-49 anys	152,0	105,0	47,0	2,2	1,8%
50-54 anys	218,0	144,0	74,0	1,9	2,5%
55-59 anys	342,0	219,0	123,0	1,8	4,0%
60-64 anys	433,0	292,0	141,0	2,1	5,1%
65-69 anys	567,0	386,0	181,0	2,1	6,6%
70-74 anys	723,0	478,0	245,0	2,0	8,4%
75-79 anys	980,0	607,0	373,0	1,6	11,4%
80-84 anys	1.243,0	670,0	573,0	1,2	14,5%
85 i més anys	3.667,0	1.403,0	2.264,0	0,6	42,8%

Font: IBESTAT (2022). Indicadors de defuncions. Disponible a: <https://ibestat.caib.es/ibestat/estadistiques/poblacio/defuncions/indicadors-defuncions/17d88d93-8314-45a5-843c-ba21fe089f5e> (Accedit: 17 juny 2022)

Gràfic III-1.9.

Taxes de creixement vegetatiu per 1.000 (1990-2010: decennal / 2011-2020: anual)

Font: INE (2022). Saldo vegetatiu por mil habitantes por comunidad autónoma. Disponible a: <https://www.ine.es/jaxiT3/Tabla.htm?t=1450&L=0> (Accedit: 17 juny 2022)

1.3.4. LA IMMIGRACIÓ

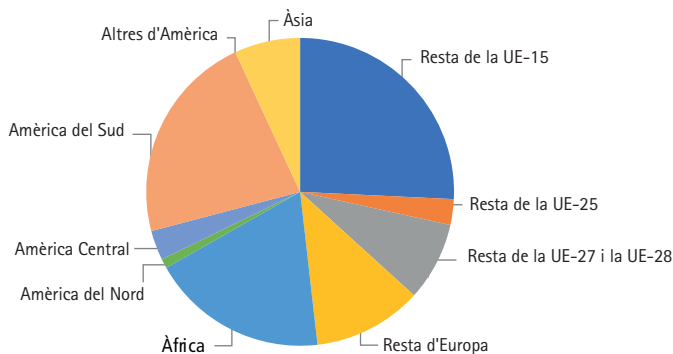
Un dels elements demogràfics més importants en l'estructura i la dinàmica de les poblacions actuals són els moviments migratoris, ja que són un dels components de l'equació compensadora que determina la grandària d'una població.

La presència de persones residents nascudes fora de les Illes ha estat un procés continuat en el temps d'ençà que s'inicià el desenvolupament turístic. Posteriorment, amb la globalització, el perfil immigratori ha anat presentant més complexitat i diversificació, especialment pel que fa al país d'origen (vegeu el quadre III-1.19 i el gràfic III-1.10).

QUADRE III-1.19. POBLACIÓ ESTRANGERA PER PAÍS DE NACIONALITAT MÉS FREQUENT A LES ILLES BALEARS. REVISIÓ DEL PADRÓ A 1 DE GENER DE 2021			
	Població	% sobre població estrangera	% sobre el total de població
Total	220.035	100 %	18,8%
Marroc	28.467	12,9%	2,4%
Itàlia	21.274	9,7%	1,8%
Alemanya	18.790	8,5%	1,6%
Regne Unit	15.991	7,3%	1,4%
Colòmbia	13.174	6,0%	1,1%

Font: IBESTAT (2022). Dades anuals del padró 2021. Disponible a: https://ibestat.caib.es/ibestat/page?p=px_tablas&nodeId=64c6b576-3c2a-4d19-a1a2-2fee281c1997&path=poblacion%2FPADRÓN%2FAnual%2F2021 (Accedit: 17 juny 2022)

Gràfic III-1.10.
Distribució de la població estrangera a les Illes Balears segons l'àrea de nacionalitat.
Revisió del padró a 1 de gener de 2021

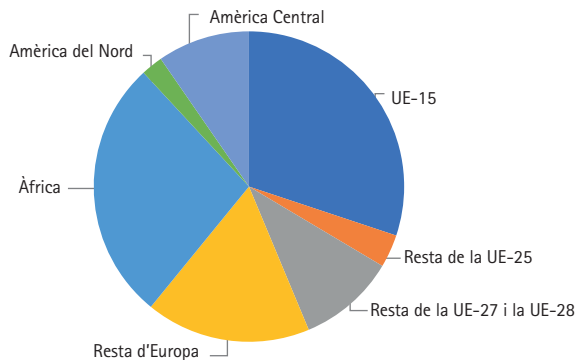
Font: IBESTAT (2022). Dades anuals del padró 2021. Disponible a: https://ibestat.caib.es/ibestat/page?p=px_tablas&nodeId=64c6b576-3c2a-4d19-a1a2-2fee281c1997&path=poblacion%2FPADRÓN%2FAnual%2F2021 (Accedit: 17 juny 2022)

La importància de la immigració es palesa clarament en les dades padronals. Segons la revisió del padró del 2021, la població resident a les Balears nascuda fora de la comunitat autònoma (a una altra comunitat o a l'estranger) representa el 46 % de la població empadronada, mentre que un 19 % de les persones residents tenen nacionalitat estrangera. També les xifres de balanç migratori proporcionen una idea de l'impacte que tenen les migracions en el creixement de la població. Si bé l'any 2020

baixen de manera notable, en especial els moviments d'immigració d'altres comunitats, el saldo global continua sent positiu, atesa la mobilitat amb l'estranger (vegeu els quadres IIIA-1.1 i IIIA-1.6).

Els països estrangers que més contribueixen a l'increment de la població balear són el Marroc, Itàlia i Alemanya. La zona de naixement majoritària són els països d'Amèrica del Sud, seguits de països de la UE-15 (vegeu el gràfic III-1.11 i el quadre IIIA-1.3).

Gràfic III-1.11.
Distribució de la població resident a Illes Balears nascuda a l'estranger per zona de procedència. Revisió del padró de l'1 de gener de 2021

Font: IBESTAT (2022). Dades anuals del padró 2021. Disponible a: https://ibestat.caib.es/ibestat/page?p=px_tables&nodeid=64c6b576-3c2a-4d19-a1a2-2fee281c1997&path=poblacion%2FPADRÓN%2FAnual%2F2021 (Accedit: 17 juny 2022)

2

BENESTAR ECONÒMIC, DISTRIBUCIÓ DE LA RENDA I POBRESA

2.1.

INTRODUCCIÓ

Des del 2002, el CES analitza a la memòria els trets bàsics del benestar econòmic a les Illes Balears mitjançant l'estudi de les microdades de diferents fonts estadístiques elaborades per l'Institut Nacional d'Estadística (INE). Fins a la memòria del 2006, aquesta anàlisi es va fer amb les dades de l'Enquesta contínua de pressuposts familiars, i d'ençà de la memòria del 2007, amb les de l'Enquesta de condicions de vida (ECV).

La memòria del 2021 suposa una continuació de l'anàlisi del nivell i les disparitats dels recursos monetaris entre els ciutadans de les Balears. En concret, aquesta memòria n'ofereix una visió temporal i compara els indicadors de benestar econòmic des de l'inici de la Gran Recessió del 2008. A més, posa l'èmfasi en l'etapa de recuperació econòmica que transcorre des de la crisi econòmica fins al 2019 i sobretot en l'impacte de la crisi sanitària de la COVID-19 en el benestar econòmic del primer any. En aquest sentit, més enllà dels valors puntuals del darrer any disponibles, cal tenir en compte que els possibles efectes segurament seran transitoris; per això, cal esperar un retorn a la situació de la fase d'expansió econòmica viscuda en el quinquenni 2015-2019.

Com ja s'ha comentat abans, la base de dades utilitzada és l'Enquesta de condicions de vida (ECV) que elabora l'INE,¹ que està dissenyada per oferir informació harmonitzada sobre condicions de vida i exclusió social en el context dels països de la Unió Europea. En l'àmbit espanyol, el nivell de desagregació territorial màxim és la comunitat autònoma. L'ECV es du a terme a Espanya des de l'any 2004 i la darrera onada disponible és la de l'any 2021. En aquesta memòria s'ha utilitzat especialment la informació corresponent a l'any 2020. Val a dir que la informació d'ingressos de l'ECV es refereix sempre a l'any anterior, raó per la qual a la resta del document quan es parli de l'ECV del 2021 ens referirem a l'any 2020. Tot i això, atès l'interès per copsar quin ha estat l'impacte de la crisi econòmica derivada de la crisi sanitària, també s'ha acudit a la informació disponible a l'ECV referent a les limitacions econòmiques de les llars, que sí que es refereixen al 2021.

En la línia de memòries anteriors, la metodologia aplicada és la convencional. Així, la informació d'ingressos de cada llar es refereix als ingressos monetaris nets,

1. Per a informació extensa de l'ECV i del seu paper per analitzar les condicions de vida en el conjunt de la Unió Europea, vegeu: ATKINSON, A. B.; MARLIER, E. (ed.). (2010). *Income and living conditions in Europe*. Eurostat: Statistical Books. També podeu accedir a: <http://www.ine.es/prensa/np526.pdf>, pàg. 9-11.

que s'han homogeneïtzat dividint-los pel nombre de membres, d'acord amb l'escala de l'OCDE, la qual reflecteix l'existència d'economies d'escala.² Per això, d'ara en davant el concepte d'ingressos d'una llar s'utilitzarà com a sinònim dels ingressos totals per individu equivalent. D'altra banda, en tots els càlculs s'ha incorporat el pes poblacional de cada llar.

La resta de l'apartat sobre el benestar econòmic dels ciutadans balears s'ha estructurat de la manera següent: a l'apartat 2.2 es compara el nivell d'ingressos mitjans de les llars de les diferents comunitats autònomes i de la UE-28, així com la distribució relativa d'aquests, i l'apartat 2.3 es dedica a analitzar la pobresa relativa.³

2.2.

EL NIVELL I LA DISTRIBUCIÓ DE RENDES

El primer indicador de benestar econòmic fa referència al nivell mitjà d'ingressos per llar en el decurs de la darrera fase d'expansió econòmica (2014-2019), a més del primer any de la pandèmia (2020) (vegeu el quadre III-2.1).

L'ECV estima que les llars balears tingueren el 2020 uns ingressos mitjans nets per uni-

2. En concret, les persones adultes (14 anys i més) altres que el sustentador principal de la llar computen per 0,5 unitats, mentre que aquest darrer computa la unitat. Per la seva banda, cadascun dels membres menors de 14 anys computen per 0,3 unitats.

3. En l'elecció dels indicadors de desigualtat de rendes i de pobresa s'ha seguit l'informe de síntesi del 2002 de la Comissió Europea.

tat de consum de 16.867 euros, per sota de la mitjana espanyola, 18.103 euros. En termes relatius, els ingressos mitjans de les llars balears passaren a ser un 6,8 % inferiors als del conjunt espanyol. Aquesta dada sembla coherent amb el fet que la caiguda del PIB balear fou més del doble de l'espanyol (-20,6 %), tot i que pels estabilitzadors automàtics posats en marxa pel Govern espanyol el diferencial a nivell de les llars fou substancialment inferior. Tanmateix, és esperable que aquests valors relatius reverteixin en properes onades de l'ECV, atesa la recuperació més intensa de l'economia balear al llarg del 2021 i del 2022 (vegeu el quadre III-2.2).

Des d'un punt de vista temporal, el valor del 2020 suposa una ruptura de la tendència global dels ingressos mostrada per l'ECV en els darrers anys, ja que el 2020 la renda mitjana es reduí un -10,3 %, enfront del -0,2 % del conjunt espanyol. Per tant, cal veure si la relació positiva apuntada en memòries anteriors entre la reactivació econòmica i laboral iniciada el 2015 i els ingressos es traslladarà a partir de 2021 en els ingressos, de manera que es reverteixi la situació observada el 2020.

El quadre III-2.2 ofereix informació d'ingressos per comunitats autònomes corresponents a l'any 2020. Quant als ingressos abans d'imposts directes, el 2020 aquests també palesen la caiguda de la capacitat de riquesa de l'economia balear, amb uns ingressos de 20.361 euros, també un 8,3 % per sota de la mitjana nacional. Una vegada computats aquests impostos directes i sense incorporar les transferències socials altres que les pensions, la renda es redueix un 20,9 %, fins als 14.324 euros.

Així, s'observa l'efecte limitador esperat per sobre de la mitjana provocat pels impostos directes, mentre que l'efecte positiu de les transferències socials, per l'efecte contrari, és inferior al de la mitjana nacional. En qualsevol cas, l'evolució d'aquests efectes està lligada a la conjuntura econòmica i no tant al valor absolut de partida.

A banda de la capacitat adquisitiva mitjana, l'ECV ofereix informació per conèixer si aquesta –una vegada establertes les decisions de despesa– es tradueix en una capacitat folgada per poder estalviar i afrontar incerteses. En aquest cas, la capacitat de maniobra és lleugerament superior a la dels valors del conjunt espanyol.

Una vegada comprovat que el nivell d'ingressos mitjans de les llars balears s'ha situat per sota de la mitjana de les llars espanyoles, l'anàlisi del benestar econòmic requereix comparar-ne la distribució entre la població. Com en memòries anteriors, l'indicador de referència per analitzar la desigualtat relativa de recursos és l'índex de Gini⁴ (vegeu el gràfic III-2.1).

L'índex de Gini de les llars balears amb la mostra de l'ECV del 2021 pren un valor de 0,285, que és clarament inferior al que s'obté en el conjunt espanyol (0,331). Això indica, per tant, un menor nivell de desigualtat entre les llars balears de l'ECV que entre les del conjunt espanyol. El mateix

quadre III-2.2 permet fer una comparació amb la resta de comunitats autònomes, de manera que es veu que les Balears són la comunitat amb un menor nivell de desigualtat. Malgrat aquesta situació favorable de les Balears en el context estatal, ja s'observa amb les dades del 2018 una davallada tan intensa que necessàriament s'ha d'interpretar amb cautela la mostra de l'ECV. Tanmateix, també cal reconèixer que ja són tres anys consecutius en què les Balears són la comunitat més igualitària, amb el valor qualitatiu afegit que les dades del 2020 corresponen a l'any de la pandèmia. Sigui com vulgui i amb la prevenció de confirmació en futures onades de l'ECV, el fet més destacat és que, mentre que estructuralment els nivells de desigualtat de les llars balears eren similars als de la mitjana estatal, per tercer any consecutiu es desentén del conjunt estatal i són significativament inferiors, fins al punt de situar-se com la comunitat amb un menor índex de desigualtat.

Si es fa una lectura temporal, s'observa que l'indicador de desigualtat ha mantingut la tendència de reducció en paral·lel a la recuperació econòmica, i manté la situació relativa tot i l'impacte econòmic a les Balears de la COVID-19. Així, el gràfic III-2.1 mostra com el 2020 és el tercer any consecutiu de valor clarament inferior a l'espanyol i com, per tercer any consecutiu, el seu valor davalla de 0,3. Per tant, sembla que es confirma la hipòtesi que l'onada expansiva econòmica viscuda s'ha traslladat en una intensa reducció de les desigualtats a les Balears, fins al punt d'assolir, amb escreix, el valor més baix de la sèrie històrica, i que l'esclat de la crisi sanitària de la COVID-19 no ha fet variar aquesta situació.

4. L'índex de Gini pren valors entre zero i la unitat. El valor zero correspondria a una distribució perfectament igualitària. És a dir, que, per exemple, un 10 % de població amb manco recursos tingués un 10 % dels ingressos. El valor unitari indicaria que tots els recursos estarien en possessió d'una sola llar: la més rica. D'aquesta manera, com més baix és l'índex menor és la desigualtat relativa, i a la inversa.

QUADRE III-2.1. EVOLUCIÓ DELS INGRESSOS A LES ILLES BALEARS (2014-2020)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Ingressos per unitat de consum, escala OCDE-ECV (€)	15.894	17.894	18.312	19.554	18.420	18.787	16.867
Ingressos, escala OCDE-ECV (valor 100 nacional)	103,15	112,95	111,73	115,45	106,55	103,70	93,17
Ingressos per persona-ECV (valor 100 nacional)	103,92	114,14	114,37	116,01	106,26	102,98	91,57

Font: IBESTAT (2022). Enquesta de condicions de vida (ECV). Disponible a: <https://ibestat.caib.es/ibestat/estadistiques/societat/qualitat-condicions-vida/condicions-vida/7f786040-b066-4664-86c8-b33ce3f9bbdd> (Accedit: 6 setembre 2022)

Com és habitual en aquesta memòria, s'analitza fins a quin punt els resultats de desigualtat econòmica poden ser sensibles als indicadors esmentats. Per això, a continuació es comenten els valors obtinguts amb l'indicador d'Atkinson i l'S80/20. La utilització de l'indicador Atkinson⁵ (0,5) ofereix una imatge similar (0,075 a les Balears davant el 0,089 a Espanya). En el mateix sentit, l'Atkinson (2) mostra per a les Illes Balears un valor significativament inferior que per al conjunt espanyol (0,470 enfront d'un 0,692). Aquest fet, també constatat en anteriors onades de l'ECV, assenjala que la distribució a la coa baixa és més igualitària a les Balears que en el conjunt espanyol i que la nostra comunitat autònoma es troba entre les manco desigualtàries de l'Estat espanyol.

5. Els valors entre parèntesis de l'indicador d'Atkinson es refereixen al paràmetre d'aversion a la desigualtat, de tal manera que com més gran és el paràmetre més es penalitzen les situacions extremes en les dues coes de la distribució. En ambdós casos, com més gran (petit) és el valor dels indicadors, més desigual (igual) és la distribució dels ingressos.

Si l'enfocament territorial de comparació s'amplia al nivell dels països de la Unió Europea, es referma un fet nou ja assenyalat en les memòries del 2020 i del 2021: el 2020 és el tercer any que el nivell de desigualtat de rendes se situa per sota del nivell de la zona euro. Cal anotar aquí que fins ara era un fet estructural —independent de la fase del cicle econòmic analitzat— que l'índex de Gini balear, malgrat que és similar a l'espanyol, se situava sempre entre els més alts entre els països integrants de la Unió Europea. Per tercera onada consecutiva de l'ECV, els valors balears estarien entre els de països amb menys desigualtat. En la mateixa direcció apunta un altre indicador alternatiu, l'S80/20, que compara les rendes acumulades pel 20 % de les llars més riques i el 20 % de les llars més pobres. En aquest cas, les llars balears més riques acumularien 4,7 vegades més renda que les més pobres, quan aquest valor per a Espanya és de 6,2 (vegeu el quadre III-2.3). Tanmateix, no cal oblidar que aquests valors s'han d'interpretar amb cautela i que cal esperar que es confirmen en properes onades de l'ECV.

QUADRE III-2.2. INDICADORS DE DESIGUALTAT DE RENDES PER COMUNITATS AUTÒNOMES (2020)

	Ingressos nets per unitat de consum	Ingressos nets per unitat de consum (base 100 nacional)	Ingressos nets sense transferències socials (inclou supervivència i jubilació) per unitat de consum	Ingressos nets sense transferències socials (inclou supervivència i jubilació) per unitat de consum (base 100 nacional)	Ingressos bruts per unitat de consum	Ingressos bruts (base 100 nacional)
Galícia	16.785	92,72	14.929	92,38	20.123	90,65
Astúries	17.968	99,26	16.013	99,09	21.781	98,12
Cantàbria	18.659	103,07	16.919	104,70	22.933	103,31
País Basc	22.658	125,16	20.419	126,35	27.374	123,32
Navarra	22.786	125,87	20.375	126,08	28.054	126,38
La Rioja	18.758	103,62	16.946	104,86	22.705	102,28
Aragó	19.381	107,06	17.685	109,44	23.649	106,53
Madrid	21.990	121,47	20.275	125,47	27.950	125,91
Castella i Lleó	18.181	100,43	16.640	102,97	21.999	99,10
Castella-la Manxa	15.350	84,80	13.690	84,71	18.581	83,70
Extremadura	13.908	76,83	11.999	74,25	16.250	73,20
Catalunya	20.927	115,60	18.753	116,05	26.362	118,75
Comunitat Valenciana	16.474	91,00	14.632	90,54	19.916	89,72
Illes Balears	16.867	93,17	14.324	88,64	20.361	91,72
Andalusia	14.769	81,58	12.833	79,41	17.773	80,06
Múrcia	14.988	82,79	13.155	81,41	17.775	80,07
Illes Canàries	15.294	84,48	12.855	79,55	18.097	81,52
Espanya	18.103	100,00	16.160	100,00	22.198	100,00

continua

	Percentatge de persones sense capacitat per pagar imprevists	Percentatge de persones amb alguna dificultat per arribar a final de mes**	Índex de Gini	Índex d'Atkinson (0,5)	Índex d'Atkinson (2)
Galícia	24,7	41,5	0,292	0,075	...
Astúries	25,9	32,6	0,317	0,093	...
Cantàbria	25,8	33,4	0,298	0,076	0,334
País Basc	18,4	31,8	0,293	0,073	0,277
Navarra	20,9	34,8	0,287	0,078	0,022
La Rioja	22,5	32,3	0,293	0,073	0,509
Aragó	26,9	34,7	0,287	0,071	0,757
Madrid	30,6	40,7	0,334	0,095	0,278
Castella i Lleó	24,1	35,2	0,295	0,077	0,729
Castella-la Manxa	35,6	44,5	0,317	0,087	0,977
Extremadura	39,3	49,3	0,305	0,079	0,307
Catalunya	32,9	42,5	0,309	0,083	0,642
Comunitat Valenciana	32,3	47,7	0,322	0,093	0,872
Illes Balears	30,9	42,7	0,285	0,075	0,470
Andalusia	42,4	54,7	0,343	0,101	...
Múrcia	43,0	56,7	0,301	0,079	0,366
Illes Canàries	49,8	59,2	0,350	0,115	0,759
Espanya	33,4	44,9	0,330	0,089	0,692

Font: IBESTAT (2022). Enquesta de condicions de vida (ECV). Disponible a: <https://ibestat.caib.es/ibestat/estadistiques/societat/qualitat-condicions-vida/condicions-vida/71786040-b066-4664-86c8-b33ce3f9bbdd> (Accedit: 6 setembre 2022)

(*) Els ingressos corresponen a l'any anterior a l'entrevista.

(**) Percentatge de persones amb molta dificultat, amb dificultat i amb certa dificultat.

(...) Dada ocultada per imprecisió o de baixa qualitat

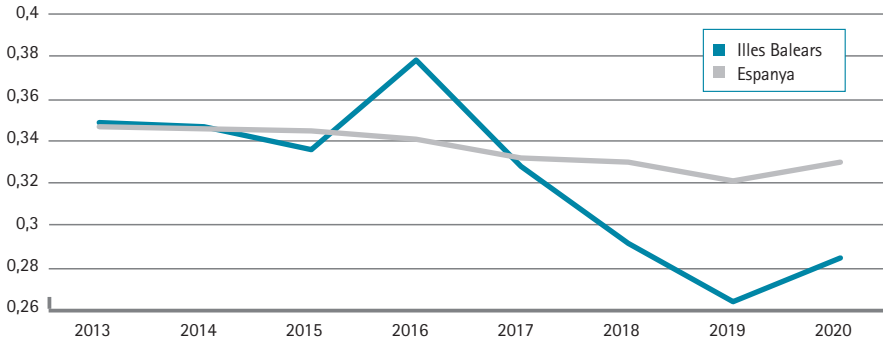
Nota: El càlcul per a l'Índex d'Atkinson, com per a l'Índex de Gini, s'efectua amb la variable de renda disponible de la llar. Per a l'Atkinson amb paràmetre 2, en el càlcul s'han ocultat els valors obtinguts en determinades comunitats perquè amb la fórmula de càlcul i la variable emprada de renda disponible (pot disposar de valors propers a zero o inclús negatius) es generen distorsions que fan que el resultat no estigui entre 0 i 1, tal com ha de correspondre.

QUADRE III-2.3. ÍNDEXS DE DESIGUALTAT I RISC DE POBRESA A LA UNIÓ EUROPEA (2020)

	Índex de desigualtat (Gini)	S80/S20	Taxa de risc de pobresa
Alemanya	0,306	4,9	15,8
Àustria	0,267	4,1	14,7
Bèlgica	0,239	3,4	13,1
Bulgària	0,397	7,5	22,1
Croàcia	0,292	4,8	19,2
Dinamarca	0,270	3,9	12,3
Eslovàquia	0,230		
Eslovènia	0,330	3,2	11,7
Espanya	0,330	6,2	21,7
Estònia	0,306		20,6
EU (zona euro)			
Finlàndia	0,257	3,6	10,8
França			
Grècia	0,324	6,2	19,6
Holanda	0,264	3,9	14,4
Hongria	0,277	4,2	12,7
Illes Balears	0,285	4,7	17,6
Irlanda			12,9
Itàlia	0,329	5,9	20,1
Letònia	0,357	6,6	23,4
Lituània			
Luxemburg			
Malta			
Polònia			
Portugal			
Regne Unit			
República Txeca	0,247	3,4	8,6
Romania	0,343	7,1	22,6
Suècia	0,268	4,0	15,7
Xipre	0,294	4,2	13,8

Font: Elaboració pròpia i IBESTAT (2022). Enquesta de condicions de vida (ECV). Disponible a: <https://ibestat.caib.es/ibestat/estadistiques/societat/qualitat-condicions-vida/condicions-vida/7f786040-b066-4664-86c8-b33ce3f9bbdd> (Accedit: 6 setembre 2022)

Gràfic III-2.1.
Evolució de l'índex de Gini a les Illes Balears i a Espanya (2013-2020)

Font: IBESTAT (2022). Enquesta de condicions de vida (ECV). Disponible a: <https://ibestat.caib.es/ibestat/estadistiques/societat/qualitat-condicions-vida/condicions-vida/7f786040-b066-4664-86c8-b33ce3f9bbdd> (Accedit: 6 setembre 2022)

2.3.

LA POBRESA RELATIVA A LES ILLES BALEARS⁶

L'apartat anterior sobre distribució de rendes s'ha dedicat a analitzar el conjunt de la població tenint en compte tant les llars que tenen més recursos com les que en tenen menys. En aquest sentit, els indicadors utilitzats són sensibles, en major o menor mesura, segons l'aversion a la desigualtat implícita en cada indicador, a la situació de totes les llars. En canvi, aquest apartat es dedica a analitzar un grup més específic de població, com ara les llars amb menys recursos. L'objectiu és determinar el percentatge (taxa) de llars amb un nivell de recursos per sota d'un determinat llindar, que està en relació amb el que es pot considerar el nivell de vida estès entre la població d'un territori, de manera que les

6. Vegeu: Eurostat (2000). *Income. Poverty and Social Exclusion*. Brussel·les.

llars per sota d'aquest llindar són considerades en risc de pobresa.

Com és obvi, l'establiment d'un llindar monetari concret és una tasca difícil, possiblement arbitrària, i esdevé encara més complicada quan en l'anàlisi s'inclouen realitats socioeconòmiques diferents com les representades per les distintes comunitats autònomes. Per tot això, la metodologia adoptada en aquest apartat és l'estàndard en aquests tipus d'estudis,⁷ és a dir, s'ha aplicat el concepte de pobresa relativa i no el pobresa absoluta.⁸

Així, s'han considerat llars en risc de pobresa les que disposen d'ingressos inferiors

7. Vegeu: INE. *Estudio descriptivo de la pobreza en España. Resultados basados en la Encuesta de Condiciones de Vida 2004*.

8. Entre els avantatges del concepte de pobresa relativa hi ha el fet que es té en compte que el cost d'accés a alguns béns i serveis és diferent en una societat rica que en una de pobra. A més, l'enfocament de pobresa relativa engloba la pobresa absoluta.

a un 60 % dels ingressos de la mediana de les llars del seu territori de residència.⁹ En aquest sentit, cal remarcar que el que es calcula és el percentatge de llars o persones de cada comunitat autònoma que té uns recursos inferiors a una determinada quantitat. Atès que s'analitza la pobresa relativa, el nombre llindar de referència és diferent a cada comunitat autònoma, que és més elevada als territoris més rics i a l'inrevés (vegeu el quadre III-2.4). En el cas de les dades de pobresa s'ha pogut utilitzar la informació de l'ECV del 2021 i, per tant, les dades d'ingressos del 2020.

Així, mentre aquest llindar se situa en els 9.459 euros a les Illes Balears, en el cas del conjunt espanyol aquest llindar és de 9.535 euros. Com és obvi, per tant, la taxa de llars en risc de pobresa s'ha de calcular amb els valors de cada territori; en cas contrari, si s'aplicàs el mateix valor per a totes les comunitats autònomes (per exemple, el llindar del conjunt espanyol), la taxa seria inferior a les comunitats riques i major a les pobres. Val a dir que aquest llindar per a les llars balears s'ha reduït en el darrer any com a resultat de la caiguda de la renda mitjana, si bé havia augmentat gairebé un 10 % entre les dues darreres onades, un fet que estableix una tendència d'augment implícit en la taxa de pobresa.

Com que allò que es calcula és el percentatge de llars a la coa, per analitzar les llars

amb més pocs recursos s'acompanyen els resultats amb un segon indicador més restrictiu, que és el percentatge de llars amb ingressos per sota d'un 40 % dels ingressos de la mediana, que és el que s'anomena en la bibliografia «la població en risc de pobresa extrema».

De les dades de pobresa del quadre III-2.4, cal destacar sis fets estilitzats:

1. El percentatge de llars en risc de pobresa és del 17,5 %, un valor clarament inferior al 21,7 % del conjunt espanyol.
2. Les dades del 2020 situen les Balears en el grup de territoris amb menor taxa de risc de pobresa, en coherència amb les dades de desigualtat de l'apartat anterior.
3. En comparació amb el valor de la mostra de l'ECV dels darrers anys, el 2020 el percentatge de llars en risc de pobresa s'ha reduït substancialment respecte a l'any anterior (20,7 %), i un 25,9 % respecte al 2014.
4. Si a més dels indicadors d'ingressos s'hi afegeixen altres indicadors d'accés a béns imprescindibles, la taxa risc de pobresa o exclusió social (Estratègia Europa 2020) augmenta fins a situar-se en el 24,4 %, inferior també a la mitjana estatal, 27,6 %.
5. Quan la referència de renda és un 40 % de la mediana de llars, la taxa de risc de pobresa extrema se situa a les llars balears en un 8,9 %, per sota del valor estatal (10,2 %), amb un augment respecte al 2019 com a resultat de la COVID-19.

9. Cal observar que la utilització de la mediana en lloc de la mitjana implica que únicament s'observaran reduccions en el nivell de pobresa si efectivament s'ha produït una redistribució de recursos en favor de la població pobre. En aquest sentit, cal advertir que l'INE calcula les taxes de pobresa aplicant el mateix llindar a totes les llars del territori espanyol, fet que suposa un biaix.

6. Des d'una perspectiva europea, malgrat les dades globals de desigualtat, el percentatge de llars en risc de pobresa de les Illes està per sobre de la zona euro.

Tanmateix, cal ser prudents amb les dades de l'ECV. S'han de considerar les dades com el que reflecteixen: un fort impacte en

els ingressos mitjans, però el cop sembla que no ha afectat especialment els valors de desigualtat ni ha alterat els de pobresa. S'ha de veure en properes onades si la sortida de la crisi ha permès efectivament millorar els ingressos mitjans i, amb aquests, el nivell de benestar de la població balear, especialment de la més feble.

QUADRE III-2.4. TAXA DE RISC DE POBRESA PER COMUNITATS AUTÒNOMES (2020)

	Llindar d'ingressos per persona	Taxa de llars en risc de pobresa	Taxa de llars en risc de pobresa extrema	Taxa risc de pobresa o exclusió social (Estratègia Europa 2020)	Taxa risc de pobresa o exclusió social (nova definició 2021)
Galícia	9.245	18,9	8,5	23,3	24,1
Astúries	10.081	23,5	11,6	29,1	28,9
Cantàbria	9.818	16,7	6,6	22,8	22,7
País Basc	12.668	20,3	9,4	22,9	23,3
Navarra	12.573	15,1	6,9	20,2	18,9
La Rioja	10.452	19,5	8,8	22,8	23,4
Aragó	10.873	19,3	9,5	23,2	23,2
Madrid	11.524	21,6	10,9	25,8	26,3
Castella i Lleó	10.013	20,1	7,4	24,2	24,8
Castella-la Manxa	8.433	21,4	10,5	26,2	27,3
Extremadura	7.257	16,4	6,1	25,3	25,5
Catalunya	11.297	19,9	9,3	25,8	25,9
Comunitat Valenciana	9.164	21,8	10,4	27,4	27,8
Illes Balears	9.459	17,5	8,9	24,4	22,4
Andalusia	7.642	20,5	10,5	30,3	30,7
Múrcia	8.397	22,3	9,4	29,7	29,3
Illes Canàries	8.258	24,1	13,8	35,1	35,2
Espanya	9.535	21,7	10,2	27,6	27,8

Font: IBESTAT (2022). Enquesta de condicions de vida (ECV). Disponible a: <https://ibestat.caib.es/ibestat/estadistiques/societat/qualitat-condicions-vida/condicions-vida/7f786040-b066-4664-86c8-b33ce3f9bbdd> (Accedit: 6 setembre 2022)

Nota: En aquest apartat es calculen les taxes de risc de pobresa a partir del llindar d'ingressos per persona de cada comunitat autònoma.

REQUADRE III-1.

NOTA METODOLÒGICA SOBRE L'ENQUESTA DE CONDICIONS DE VIDA I ELS CANVIS INTRODUÏTS L'ANY 2021

JORDI ARCARONS BULLICH

*Catedràtic d'Economia Aplicada de la
Universitat de Barcelona i membre de la
Xarxa Renda Bàsica*

La metodologia EU-SILC¹ defineix uns quants indicadors per analitzar i mesurar l'exclusió social de les llars i les persones: risc de pobresa, sense ocupació o de baixa intensitat, carència material severa i la taxa AROPE.²

A. Les llars EN RISC DE POBRESA són les que tenen uns ingressos nets inferiors al seu llindar de risc de pobresa; les persones en risc de pobresa són les que les integren.

B. El concepte SENSE OCUPACIÓ O DE BAIXA INTENSITAT es refereix a les persones de 0 a 59 anys que viuen en llars on les persones entre 18 i 59 anys, excloses les de 18 a 24 anys que estudien, treballen una jornada laboral igual o inferior al 20 % del seu potencial total de temps de feina combinat durant l'any anterior.

1. En anglès, Statistics of Income and Living Conditions. Pertany al conjunt d'estadístiques harmonitzades per als països de la Unió Europea sota el control de l'oficina estadística europea EUROSTAT. L'Enquesta de condicions de vida que elabora l'Institut Nacional d'Estadística anualment n'és l'equivalent a Espanya.

2. En anglès, At Risk Of Poverty or Social Exclusion.

C. La CARÈNCIA MATERIAL SEVERA correspon a llars que no poden permetre's, no que decideixen no fer-ho, un mínim de 4 dels 9 elements materials considerats per la majoria de la gent desitjables o necessaris per dur una vida adequada. Aquestes privacions són les següents:

1. Pagar regularment el lloguer, la hipoteca i les despeses de gas, aigua, electricitat, etc.
2. Mantenir la temperatura adequada de la llar.
3. Satisfer despeses imprevistes.
4. Fer una menjada amb carn, pollastre, peix o l'equivalent vegetarià cada dos dies.
5. Anar de vacances almenys una setmana a l'any.
6. Disposar de televisor.
7. Disposar de rentadora.
8. Disposar d'automòbil.
9. Disposar de telèfon.

La taxa AROPE, que està ideada per analitzar l'estat del paper dels ciutadans en societats inclusives i que forma part de l'estratègia Europa-2020, es quantifica entre les persones que es troben en qualsevol de les situacions A, B o C anteriors.

Un cop tancats els objectius de l'estratègia Europa-2020, la Unió Europea hi ha incorporat alguns canvis importants i ha configurat el Pla de Acció del Pilar Europeu dels Drets Socials, que s'ha deno-

minat estratègia Europa 2030.³ Aquesta nova declaració ha introduït nous indicadors d'exclusió social en la metodologia EU-SILC, que apareixen per primer cop quantificats en l'Enquesta de condicions de vida de l'any 2021.

D. El concepte *SENSE OCUPACIÓ O DE BAIXA INTENSITAT* s'amplia de la forma següent: persones entre 0 i 64 anys que viuen en llars en les quals les persones entre 18 i 64 anys —excloses les que tenen entre 18 i 24 anys que estudien—, i les persones jubilades d'acord amb la seva situació econòmica actual auto-definida o que reben qualsevol pensió —excepte la de supervivència—, així com les persones entre 60 i 64 anys d'edat que estan inactives i viuen en una llar en la qual els ingressos principals són pensions —excepte la de supervivència—, van treballar menys del 20 % del seu temps de feina potencial total. Les llars compostes únicament per infants, persones que estudien menors de 25 anys o persones de 65 anys i més queden excloses de l'indicador.

3. Per a més detalls dels objectius, podeu consultar The European Pillar of Social Rights Action Plan, disponible a: <https://op.europa.eu/webpub/empl/european-pillar-of-social-rights/en/>.

Concretament, el Pla d'Acció estableix tres objectius principals en els àmbits de l'ocupació, les competències i la protecció social:

- Com a mínim el 78 % de la població de 20 a 64 anys hauria d'estar ocupada l'any 2030.
- Com a mínim el 60 % de totes les persones adultes haurien de participar en la formació cada any.
- El nombre de persones en risc de pobresa o exclusió social hauria de reduir-se com a mínim en 15 milions, dels quals almenys 5 milions haurien de ser infants.

E. La *PRIVACIÓ MATERIAL I SOCIAL SEVERA* quantifica la carència forçada dels elements necessaris i desitjables per dur una vida adequada, i inclou les persones que no poden pagar un determinat bé, servei o activitat social. Es defineix com la proporció de la població que experimenta una falta forçada en almenys 7 dels 13 elements de privació (6 dels quals d'àmbit individual i 7 de relacionats amb la llar). Les privacions relacionades amb la persona són les següents:

1. Disposar de connexió a internet.
2. Substituir roba desgastada per roba nova.
3. Disposar de dos parells de sabates de la mida adient (inclosos un parell per a qualsevol clima).
4. Gastar una petita quantitat de doblers cada setmana en la persona mateixa.
5. Tenir activitats regulars d'oci.
6. Reunir-se amb altres persones per prendre una copa o menjar almenys un cop al mes.

Les privacions relacionades amb la llar són les següents:

1. Satisfereix despeses inesperades.
2. Anar de vacances almenys una setmana a l'any.
3. Pagar regularment el lloguer, la hipoteca, les despeses de gas, aigua, electricitat, etc., quotes de compra a terminis o altres pagaments de préstecs.

4. Fer una menjada de carn, pollastre, peix o l'equivalent vegetarià cada dos dies.
5. Mantenir adequadament la llar.
6. Tenir accés a un cotxe o furgoneta per a ús personal.
7. Substituir mobles desgastats.

La taxa AROPE modificada, que forma part de l'estratègia Europa-2030, es quantifica entre les persones que estan en qualsevol de les situacions A, D o E anteriors.⁴

---

4. Segons l'Enquesta de condicions de vida 2021, a les Illes Balears es van obtenir les xifres següents d'aquests conceptes:

- Llindar de risc de pobresa: 9.548,71 euros anuals (per a una llar unifamiliar).
- Llars en risc de pobresa: 86.586 (18,73 %).
- Persones sense ocupació o de baixa intensitat (antiga definició de l'estratègia Europa-2020): 85.919 (9,07 %).
- Persones sense ocupació o de baixa intensitat (nova definició de l'estratègia Europa-2030): 72.321 (7,11 %).
- Llars en carència material severa: 37.515 (8,09 %).
- Persones en carència material i social severa: 73.497 (6,06 %).
- Persones en risc de pobresa o exclusió social (antiga definició de l'estratègia Europa-2020): 296.242, taxa AROPE: 24,44 %.
- Persones en risc de pobresa o exclusió social (nova definició de l'estratègia Europa-2030): 259.000, taxa AROPE: 21,37 %.

3

SEGURETAT SOCIAL

3.1.

INTRODUCCIÓ

En aquest apartat de la memòria, podrem comprovar com el dret a la Seguretat Social, establert a l'article 41 de la Constitució i regulat pel Reial decret legislatiu 8/2015, de 30 d'octubre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei general de la Seguretat Social (TRLGSS), ha desplegat la seva acció protectora, contributiva i no contributiva, a les Illes Balears el 2021.

L'Estat, per mitjà de la Seguretat Social, fonamentada en els principis d'universalitat, unitat, solidaritat i igualtat, garanteix a les persones incloses en el seu camp d'aplicació, pel fet de complir els requisits exigits, i als familiars o assimilats que tinguin a càrrec seu la protecció adequada davant les contingències i les situacions previstes pel legislador. Les dades que s'aporten ajudaran a visibilitzar aquesta protecció a les Illes Balears i a veure, d'una manera global, com aquest pilar social fonamental del nostre estat de dret contribueix a una redistribució de recursos més equitativa, a la cohesió social i a la millora de la qualitat de vida dels ciutadans que es troben en les contingències i les situacions protegides.

L'acció protectora de la Seguretat Social acompanya els ciutadans al llarg del seu períple vital. L'amplitud i la intensitat

d'aquesta acció se sintetitza en el quadre IIIA-3.1.

La informació proporcionada en aquest resum, si bé no reflecteix la totalitat de prestacions que es perceben (la incapacitat temporal, el naixement i la cura d'un menor, l'ingrés mínim vital, etc.), és significativa: més de 314.000 prestacions de la Seguretat Social percebudes a les Illes Balears el 31 de desembre de 2021.

Les 200.692 pensions contributives han generat una nòmina ordinària de més de 202 milions d'euros; les 89.059 prestacions per desocupació, contributives i no contributives, una nòmina mensual d'uns 137 milions d'euros; les 8.026 pensions no contributives, una nòmina de més de 3,3 milions d'euros, i les 16.819 persones beneficiàries d'assignacions per fill a càrrec, una nòmina de 5,2 milions d'euros.

En total, el 2021, a les Illes Balears la despesa pública en prestacions de la Seguretat Social és de 4.652.292,8 euros, 2.888,2 milions reconegudes per l'Institut Nacional de la Seguretat Social (INSS); 345,8 milions d'euros, per les mútues col·laboradores amb la Seguretat Social; 1.327,8 milions d'euros, pel Servicio Público de Empleo Estatal (SEPE); 43,5 milions d'euros, per l'Institut Social de la Marina (ISM), i 46,8 milions d'euros, per les pensions no contributives

abonades per la Tresoreria General de la Seguretat Social i reconegudes per la CAIB.

Si també es consideren les pensions públiques corresponents a classes passives dels règims especials de funcionaris civils i militars (254,5 milions d'euros), el 2021 la protecció social pública supera els 4.906 milions d'euros (vegeu el quadre IIIA-3.2).

3.2.

LA DESPESA EN PENSIONS CONTRIBUTIVES DE LA SEGURETAT SOCIAL

El 2021, a les Illes Balears, l'INSS ha abonat 2.582.916.219,5 euros en pensions corresponents a la modalitat contributiva i 104.762.210 euros en complements de mínims, de naturalesa no contributiva, per la qual cosa la despesa total de l'INSS en pensions ha estat de 2.687.678.429,4 euros (vegeu el quadre IIIA-3.3).

En relació amb les pensions contributives del règim especial de treballadors del mar, l'ISM ha abonat 40.550.710,9 euros i 1.012.001,9 euros en complements de mínims (vegeu el quadre III-3.1).

El 2021, la despesa en pensions, sumant les d'ambdues entitats, supera a les Illes Balears els 2.729 milions, dels quals gairebé 106 milions són complements de mínims.

El 31 de desembre de 2021, s'han percebut 200.692 pensions. L'import de la nòmina mensual de les pensions d'aquest

mes ha estat de 194.309.557,9 euros, i la pensió mitjana ha estat de 968,20 euros, amb unes variacions interanuals de 2,3 % en el nombre de pensions, del 4,2 % en l'import de la nòmina i del 2,3 en l'import de la pensió mitjana.

La nòmina de desembre es desglossa en 155.488.368 euros de les pensions inicials, fixades quan es van reconèixer; 29.544.090 euros de les revaloracions acumulades als imports inicials; 7.417.940 euros de complements de mínims, i 1.859.157 corresponents a altres complements (vegeu el quadre IIIA-3.4).

El 74,8 % de la despesa (145.365.889,9 euros) correspon a la pensió de jubilació; el 15,5 %, a la pensió de viduïtat (30.076.585 euros); el 8,5 % a la pensió d'incapacitat permanent (16.525.833,1 euros); l'1,2 % a les pensions d'orfanat (2.268.607,8 euros), i 72.642,0 euros a les pensions a favor familiar (vegeu el quadre IIIA-3.5).

3.2.1. ANÀLISI COMPARATIVA DE LES PENSIONS CONTRIBUTIVES MITJANES PER COMUNITATS AUTÒNOMES I PROVÍNCIES I PER ILLES I MUNICIPIS DE LES ILLES BALEARS (2021)

L'import mitjà de les 200.508 pensions contributives l'1 de desembre de 2021 a Illes Balears ha estat de 967,6 euros. La pensió mitjana de les Illes Balears és superior a la de 27 províncies i a la de 7 comunitats autònomes, i és el 93,1 % dels 1.039,5 euros de la pensió mitjana resultant de les 9.916.966 pensions a escala nacional, una pensió mitjana nacional que només se supera a 13 províncies i a Ceuta.

QUADRE III-3.1. DESPESA EN PRESTACIONS DE L'ISM A LES ILLES BALEARS (2021)

Obligacions contretes en l'exercici del 2021

Programes	Transferències corrents
Pensions contributives	40.550.710,9
Incapacitat temporal i altres prestacions	904.352,9
Gestió i control dels complements de mínims de les pensions	1.012.001,9
Protecció familiar i altres	1.045.759,5
Medicina marítima	27,3
Total	43.512.852,5
Exercici del 2020	41.739.884,0
Variació absoluta (2021-2020)	1.772.968,6
% de variació (2021-2020)	4,3

Font: Direcció Provincial de l'ISM. Informació financera i pressupostària

La pensió mitjana de jubilació a les Illes Balears l'1 de desembre de 2021 ha estat de 1.104,6 euros, un import més alt que el de 23 províncies i que se situa en el 92,3 % dels 1.196,2 euros de la pensió mitjana de jubilació a escala nacional (vegeu el quadre IIIA-3.6).

El 79,6 % de les 200.508 pensions es perceben a Mallorca; un 9,8 % a Eivissa, amb 159.537 pensions; un 8 % a Menorca, amb 16.040 pensions; un 0,6 % a Formentera, amb 1.114 pensions, i un 2,1 % (4.128 pensions) no figuren adscrites a aquesta comunitat autònoma; la majoria de casos corresponen a pensions reconegudes a les Illes Balears que s'abonen a pensionistes a l'estranger i a altres comunitats autònomes.

La pensió mitjana de les Illes Balears se supera a Mallorca i a Menorca, amb 989 euros i 969 euros respectivament, més elevades que la pensió mitjana d'Eivissa,

amb 932 euros, i de Formentera, amb 803 euros (vegeu el quadre IIIA-7).

Segons dades a 1 d'octubre de 2021, el 51,8 % de les pensions es concentren en 5 municipis: Palma, amb 72.386 pensions (el 36,9 % del total); Manacor, amb 8.060 pensions; Lluçmajor, amb 7.604 pensions; Calvià, amb 7.568 pensions, i Eivissa, amb 7.434 pensions (vegeu el quadre IIIA-3.8).

3.2.2. ANÀLISI DE LES PENSIONS CONTRIBUTIVES SEGONS LA CLASSE, EL GÈNERE, EL GRUP D'EDAT, EL RÈGIM I ELS TRAMS DE QUANTIA I L'EDAT

3.2.2.1. Pensions i pensionistes per gènere

El 2021, la mitjana anual del nombre de pensions ha estat 198.526 (107.408 percebudes per dones, amb una pensió mitjana de 790,7 euros, i 91.118, per homes,

amb una pensió mitjana de 1.163,4 euros), i la mitjana anual del nombre de pensionistes ha estat 176.724 (89.187 dones i 87.537 homes).

Per tant, hi ha 21.802 pluripensionistes (12,3 % del total de pensionistes), entesos com a titulars de diverses pensions del sistema de la Seguretat Social, amb independència que siguin titulars o no d'altres pensions públiques. De mitjana, perceben 1,123 pensions.

D'aquest total de pluripensionistes, 18.221 són dones (83,6 %), que perceben una mitjana d'1,204 pensions, i 3.581 són homes (16,4 %), que perceben una mitjana d'1,040 pensions.

El 2021, l'import mitjà mensual per pensionista, calculat a partir dels imports de la nòmina mitjana mensual de 190.931.806,5 euros i els 176.724 pensionistes de mitjana, és a dir, totalitzant per a cada pensionista l'import de totes les pensions de què sigui titular en el sistema de la Seguretat Social, seria a les Illes Balears, per a tots els sexes, de 1.080,4 euros (per a les pensionistes dones, 952,2 euros, i per als pensionistes homes, 1.211 euros). La bretxa de gènere, entesa com la diferència entre l'import mitjà de les pensions percebudes per homes i per dones, expressada en termes percentuals respecte a l'import mitjà percebut pels homes, és d'un 21,4 %.

El 2021, hi ha de mitjana 3.227 pensionistes més que el 2020. Aquest creixement es deu fonamentalment a la pensió de jubilació, amb un increment interanual de 2.980 pensionistes, i a la incapacitat permanent, amb un increment de 415 pensionistes. En canvi,

el nombre de pensionistes de viduïtat ha disminuït en 223 (vegeu el quadre IIIA-3.9).

El 2021, hi ha hagut 129.732 pensions de jubilació de mitjana: 56.516 pensions percebudes per dones, amb un import mitjà de 881,4 euros, i 73.217 pensions percebudes per homes, amb un import mitjà de 1.265 euros.

L'evolució de les pensions es reflecteix en les 12.741 altes de pensions a les Illes Balears el 2021, amb un import mitjà de 1.052,9 euros, i en les 8.799 baixes, amb un import mitjà de 846,3 euros. El 45,5 % de les pensions d'alta corresponen a homes (5.791 pensions), amb una pensió mitjana de 1.190,6 euros.

Les dones han generat el 55,6 % de les altes de pensions (6.950), amb un import mitjà de 938,2 euros. Amb això, la bretxa de gènere el 2021 se situa en el 21,2 %.

De les pensions que s'han donat baixa el 2021, el 50,7 % correspon a dones (4.462 baixes), amb una pensió mitjana de 671,20 euros, i el 49,3 % correspon a homes, amb un import mitjà de 1.026,5 euros, de manera que la bretxa de gènere a les baixes és d'un 34,6 %. En l'augment de les nòmines de les pensions, hi té una importància significativa, a més de l'increment del nombre de pensions i la revaloració, l'efecte de substitució de les pensions que s'han donat de baixa per unes de noves que són de quantia més elevada (vegeu el quadre IIIA-3.10). El 2021, les 6.857 pensions de jubilació que s'han donat d'alta han generat una pensió mitjana de 1.298,5 euros, i les 5.508 pensiones de jubilació que s'han donat de baixa repre-

sentaven un import mitjà de 966,0 euros (vegeu el quadre III-3.2).

El 56,3 % de les pensions d'alta corresponen a homes (3.857 pensions), amb una pensió mitjana de 1.391,9 euros, i el 43,8 % (3.313 pensiones) corresponen a dones, amb una pensió mitjana de 1.141,1 euros.

Pel que fa a les baixes, el 62,5 % han estat pensions que perceben homes, amb un import mitjà de 1.119,2 euros, i el 37,5 % han estat pensions que perceben dones (1.976 pensions), amb una pensió mitjana de 733,2 euros.

La bretxa de gènere en l'acció protectora és el reflex d'una situació històrica en què la maternitat ha afectat singularment la trajectòria laboral de la dona, amb un nombre més baix d'anys cotitzats i, en general, un percentatge més alt de contractacions a temps parcial o temporals. El Reial decret llei 3/2021, de 2 de febrer, aborda aquesta situació, amb una nova regulació de l'article 60 del TRLGSS, que estableix un complement dirigit a reduir la bretxa de gènere, que substitueix el complement de maternitat per aportació demogràfica, que va estar en vigor des del 2016. Està previst que aquest complement específic es mantingui (disposició addicional trenta-setena del TRLGSS) mentre la bretxa de gènere, entesa com la diferència entre l'import mitjà de les pensions de jubilació contributiva dels homes i les dones que s'hagin donat d'alta l'any anterior i les pensions dels homes que s'hagin donat d'alta, sigui superior al 5 %.

En el règim general, les 2.860 altes de pensions per a homes han estat per un

import mitjà de 1.585,5 euros, i les 2.699 per a dones, 1.234,5 euros (22,1 %).

En el règim d'autònoms, les 953 altes de pensions de jubilació per a homes han estat per un import mitjà de 789,1 euros, i les 607 per a dones, 726,7 euros (una diferència del 7,9 %) (vegeu el quadre IIIA-3.11).

De les 44.756 pensions de viduïtat percebudes de mitjana mensual a les nòmines del 2021, amb una pensió mitjana de 665,86 euros, 40.254 pensions (89,9 %) han estat percebudes per dones, amb una pensió mitjana de 682,5 euros, i 4.502 pensions (10,1 %), per homes, amb una pensió mitjana de 517,4 euros. A causa de la concurrència de pensions, i per evitar el doble còmput, quan un pensionista percep més d'una pensió (l'exemple paradigmàtic, pel fet de ser el més freqüent, és la concurrència d'una pensió de viduïtat amb una de jubilació, ja que totes dues són compatibles), es comptabilitza aquest pensionista una sola vegada a l'efecte estadístic, i se li atribueix aquesta condició com a receptor de la pensió de quantia més elevada que percebi.

Això motiva la diferència entre el nombre de pensions de viduïtat (44.756) i el de pensionistes de viduïtat (25.428), 24.019 dels quals són dones i 1.409 homes.

Pel que fa a les 17.645 pensions d'incapacitat permanent, percebudes per 17.568 pensionistes, a la nòmina mitjana mensual del 2021, amb un import mitjà de 924,1 euros, 10.123 les han percebudes homes (10.094 pensionistes), amb una pensió mitjana de 968,2 euros, i 7.522 dones (7.473 pensionistes), amb un import mitjà de 864,8 euros (vegeu el quadre IIIA-3.12).

QUADRE III-3.2. NOMBRE I PENSÍO MITJANA DE LES ALTES I BAIXES PER CLASSE DE PENSÍO A LES ILLES BALEARS (SÈRIE HISTÒRICA 2005-2021)

	Totes les pensions						Incapacitat permanent						Jubilació					
	Nombre d'altres	Pensió mitjana de les altes	Nombre de baixes	Pensió mitjana de les baixes	Nombre d'altres	Pensió mitjana de les altes	Nombre de baixes	Pensió mitjana de les baixes	Nombre d'altres	Pensió mitjana de les altes	Nombre de baixes	Pensió mitjana de les baixes	Nombre d'altres	Pensió mitjana de les altes	Nombre de baixes	Pensió mitjana de les baixes		
2005	9.689	624,6	7.269	483,8	1.794	685,7	535	685,6	4.884	740,3	4.422	537,3						
2006	8.982	686,8	7.273	519,5	1.590	718,5	520	744,2	4.459	843,2	4.402	583,2						
2007	8.951	728,0	7.158	550,4	1.553	750,4	575	746,5	4.448	914,6	4.409	614,9						
2008	10.576	784,8	7.499	599,2	1.831	777,9	611	868,1	5.689	954,6	4.589	662,1						
2009	11.066	825,4	7.914	620,6	1.907	772,7	601	858,2	6.086	1.011,1	4.813	697,6						
2010	10.991	875,5	7.881	643,6	1.778	794,3	670	847,2	6.194	1.074,9	4.712	733,0						
2011	11.062	900,0	7.856	669,3	1.619	850,4	621	861,0	6.482	1.087,5	4.753	769,4						
2012	11.349	927,2	8.178	713,2	1.545	852,9	718	890,2	6.715	1.128,9	5.071	800,9						
2013	11.272	956,5	7.955	741,2	1.443	832,5	606	934,5	6.882	1.163,2	5.005	836,8						
2014	11.126	961,5	8.172	741,5	1.529	872,3	588	942,1	6.616	1.173,2	5.155	834,0						
2015	11.422	966,7	9.152	731,6	1.800	882,9	623	979,3	6.486	1.191,2	5.555	836,5						
2016	11.877	999,9	8.613	747,3	1.608	879,3	555	977,9	7.266	1.201,8	5.211	865,9						
2017	11.795	989,3	8.740	749,0	1.485	865,5	644	986,0	7.256	1.184,3	5.272	860,0						
2018	12.098	993,7	8.536	759,7	1.470	915,1	617	998,4	7.473	1.180,4	5.205	868,8						
2019	12.027	1.013,9	8.254	799,0	1.845	921,7	541	996,4	7.129	1.203,0	5.081	915,0						
2020	11.765	1.078,7	8.753	843,3	1.983	937,0	482	1.050,1	6.857	1.298,5	5.508	966,0						
2021	12.741	1.052,9	8.799	846,3	2.359	922,4	609	989,1	7.170	1.276,0	5.418	978,4						

continua

	Viduitat				Orfandat				A favor de familiars			
	Nombre d'altres	Pensió mitjana de les altes	Nombre de baixes	Pensió mitjana de les baixes	Nombre d'altres	Pensió mitjana de les altes	Nombre de baixes	Pensió mitjana de les baixes	Nombre d'altres	Pensió mitjana de les altes	Nombre de baixes	Pensió mitjana de les baixes
2005	2.532	429,4	1.969	354,6	474	247,3	321	222,4	5	255,1	22	197,7
2006	2.513	463,5	2.035	368,6	413	239,3	303	235,2	7	481,3	13	248,3
2007	2.458	472,8	1.916	383,4	482	241,7	248	251,3	10	421,2	10	277,6
2008	2.566	515,7	2.025	417,3	488	246,9	259	292,1	2	439,0	15	239,9
2009	2.517	536,8	2.192	430,8	547	274,9	297	298,0	9	533,6	11	469,3
2010	2.483	561,9	2.166	441,3	527	287,3	321	283,6	9	660,6	12	279,7
2011	2.470	561,6	2.082	458,2	486	288,7	391	283,6	5	424,4	9	218,1
2012	2.555	577,8	2.320	474,5	524	273,9	59	462,1	10	496,0	10	342,3
2013	2.370	595,9	2.255	489,9	564	275,9	79	433,8	13	540,7	10	272,2
2014	2.446	595,2	2.339	498,3	527	270,7	76	470,3	8	330,1	14	373,5
2015	2.581	602,0	2.564	512,2	543	306,2	401	307,2	12	562,5	9	211,0
2016	2.420	647,5	2.406	516,7	574	272,9	430	315,9	9	641,6	11	179,9
2017	2.509	648,0	2.385	519,8	540	299,3	433	312,1	5	600,4	6	467,3
2018	2.618	648,6	2.342	521,0	534	291,2	365	340,9	3	628,4	7	322,4
2019	2.495	697,3	2.281	563,7	553	317,2	340	344,0	5	480,8	11	357,5
2020	2.458	724,4	2.405	591,9	463	315,6	352	365,6	4	767,8	6	356,2
2021	2669	717,2	2380	587,2	538	324,8	386	373,8	5	238,3	6	268,0

Font: INSS (2022). Estadísticas de pensiones. Disponible a: https://w66.seg-social.es/ProsalInternaAnonimo/OnlineAccess?sessionid=00000CNfrLZ0d6MQI81unCHZTvp18lajhg0j7ARQ.SPM.TICKET=7002a4430998549b4a3c9f68aer76d91E8SPM.CONTEXT=InternetGARQ.SPM.TMS_NAVEGACION=1659083370382 (Accedit: 29 Juliol 2022)

QUADRE III-3.3. IMPORT DE LA NÒMINA DE LES PENSIONS, NOMBRE DE PENSIONS, PENSÍO MITJANA I VARIACIONS PERCENTUALS PER RÈGIM I CLASSE DE PENSÍO A LES ILLES BALEARS (DESEMBRE DEL 2021)

Totes les pensions

	Import total de la nòmina	Nombre de pensions	Pensió mitjana	Variació de l'import de la nòmina	Variació de la pensió mitjana	Variació del nombre de pensions
General	153.222.790,2	142.420,0	1.075,9	5,0	2,2	2,7
Autònoms	32.664.460,7	48.400,0	674,9	2,7	1,8	0,9
Agrari per compte aliè	—	—	—	—	—	—
Agrari per compte propi	—	—	—	—	—	—
Traballadors del mar	2.909.340,1	2.569,0	1.132,5	1,1	2,5	-1,4
Mineria del carbó	184.956,6	154,0	1.201,0	-4,9	1,9	-6,7
Empleats de la llar	—	—	—	—	—	—
Accidents laborals	3.353.492,4	3.276,0	1.023,7	2,6	1,9	0,7
Malalties professionals	256.876,7	249,0	1.031,6	3,1	0,2	2,9
SOVI	1.420.574,4	3.440,0	413,0	-7,5	0,4	-7,9
Tots els règims	194.012.491,1	200.508,0	967,6	4,4	2,4	2,0

Incapacitat permanent

General	13.286.247,5	14.070,0	944,3	4,6	1,6	2,9
Autònoms	1.333.283,2	1.943,0	686,2	2,6	-0,1	2,6
Agrari per compte aliè	—	—	—	—	—	—
Agrari per compte propi	—	—	—	—	—	—
Traballadors del mar	120.311,6	110,0	1.093,7	0,6	-0,3	0,9
Mineria del carbó	2.611,7	2,0	1.305,9	0,9	0,9	-
Empleats de la llar	—	—	—	—	—	—
Accidents laborals	1.643.421,1	1.540,0	1.067,2	1,9	1,8	0,1
Malalties professionals	134.409,1	142,0	946,5	6,3	1,0	5,2
SOVI	19.658,4	46,0	427,4	-32,9	0,6	-33,3
Tots els règims	16.539.942,6	17.853,0	926,5	4,1	1,5	2,5

Jubilació

General	114.769.689,1	91.531,0	1.253,9	5,5	2,0	3,3
Autònoms	25.580.947,7	34.066,0	750,9	2,9	1,7	1,1
Agrari per compte aliè	—	—	—	—	—	—
Agrari per compte propi	—	—	—	—	—	—
Traballadors del mar	2.024.074,8	1.391,0	1.455,1	1,5	2,6	-1,1
Mineria del carbó	88.010,7	46,0	1.913,3	-8,7	7,1	-14,8

continua

	Import total de la nòmina	Nombre de pensions	Pensió mitjana	Variació de l'import de la nòmina	Variació de la pensió mitjana	Variació del nombre de pensions
Empleats de la llar	—	—	—	—	—	—
Accidents laborals	1.135.099,6	970,0	1.170,2	5,3	1,6	3,6
Malalties professionals	100.348,0	83,0	1.209,0	1,7	-0,7	2,5
SOVI	1.328.457,6	3.212,0	413,6	-7,0	0,4	-7,3
Tots els règims	145.026.627,5	131.299,0	1.104,6	4,8	2,3	2,4

Viduitat

General	23.300.854,2	31.966,0	728,9	3,1	2,1	0,9
Autònoms	5.376.816,4	11.103,0	484,3	2,2	2,0	0,2
Agrari per compte aliè	—	—	—	—	—	—
Agrari per compte propi	—	—	—	—	—	—
Traballadors del mar	727.129,5	985,0	738,2	0,3	2,2	-1,9
Mineria del carbó	82.416,2	92,0	895,8	-0,9	1,2	-2,1
Empleats de la llar	—	—	—	—	—	—
Accidents laborals	512.693,0	611,0	839,1	-0,2	1,8	-1,9
Malalties professionals	21.014,0	21,0	1.000,7	-8,6	0,1	-8,7
SOVI	72.458,5	182,0	398,1	-7,4	0,8	-8,1
Tots els règims	30.093.381,6	44.960,0	669,3	2,7	2,1	0,6

Orfandat

General	1.812.980,4	4.766,0	380,4	2,8	0,9	1,9
Autònoms	362.589,9	1.264,0	286,9	0,8	1,5	-0,7
Agrari per compte aliè	—	—	—	—	—	—
Agrari per compte propi	—	—	—	—	—	—
Traballadors del mar	33.760,2	79,0	427,3	-1,3	2,5	-3,7
Mineria del carbó	8.703,5	11,0	791,2	-3,6	5,2	-8,3
Empleats de la llar	—	—	—	—	—	—
Accidents laborals	60.757,7	154,0	394,5	-0,0	-0,0	-
Malalties professionals	1.105,7	3,0	368,6	0,9	0,9	-
SOVI	—	—	—	—	—	—
Tots els règims	2.279.897,4	6.277,0	363,2	2,3	1,1	1,2

A favor de familiars

General	53.019,0	87,0	609,4	1,0	2,2	-1,1
Autònoms	10.823,5	24,0	451,0	-3,4	0,6	-4,0
Agrari per compte aliè	—	—	—	—	—	—

continua

	Import total de la nòmina	Nombre de pensions	Pensió mitjana	Variació de l'import de la nòmina	Variació de la pensió mitjana	Variació del nombre de pensions
Agrari per compte propi	—	—	—	—	—	—
Traballadors del mar	4.064,0	4,0	1.016,0	0,9	0,9	-
Mineria del carbó	3.214,5	3,0	1.071,5	0,9	0,9	-
Empleats de la llar	—	—	—	—	—	—
Accidents laborals	1.521,1	1,0	1.521,1	0,8	0,8	-
Malalties professionals	—	—	—	—	—	—
SOVI	—	—	—	—	—	—
Tots els règims	72.642,0	119,0	610,4	0,3	2,0	-1,7

Font: INSS (2022). Estadísticas de pensiones. Disponible a: https://w6.seg-social.es/ProsalInternetAnonimo/OnlineAccess;jsessionid=00001CNfrJZOd6MQI81unCHZTvp:18jahgojj?ARQ.SPM.TICKET=7002a430998549b4a3c9f6f8aea76d91&SPM.CONTEXT=internet&ARQ.SPM.TMS_NAVEGACION=1659083370382 (Accedit: 29 juliol 2022)

La nòmina mitjana mensual de les pensions d'orfandat inclou 6.274 pensions, amb un import mitjà de 362,1 euros.

A la nòmina mensual de desembre del 2021, hi figuren 17.853 pensions d'incapacitat permanent, amb un import d'aquesta nòmina mensual de 16.539.942,6 euros i un import mitjà de 926,5 euros per pensió.

El desglossament per graus indica que hi ha 454 pensions de gran invalidesa, amb un import mitjà de 2.017,2 euros; 5.380 d'incapacitat permanent absoluta, amb una pensió mitjana de 1.163,3 euros, i 12.039 d'incapacitat permanent total per a la professió habitual, amb un import mitjà de 779,9 euros (vegeu el quadre IIIA-3.13).

De les 36.365 pensions amb complement de mínims en vigor l'1 de desembre del 2021, l'11,9 % correspon a pensions reconegudes a homes i el 22,8 % a pensions reconegudes a dones.

Per classe de pensió, el complement de mínims es percep en un 9,6 % de les pensions d'incapacitat permanent (7 % homes i 13,1 % dones), en un 15,9 % de les pensions de jubilació (10,5 % homes i 23,6 % dones), en un 25,8 % de les jubilacions procedents d'incapacitat (21,6 % homes i 29,6 % dones), en un 20,9 % de les pensions de viduïtat (5,3 % homes i 22,6 % dones); en un 39,4 % de les pensions d'orfandat, i en un 40,3 % de les pensions a favor familiar (vegeu el quadre IIIA-3.14).

3.2.2.2. Distribució de les pensions per règims

El desembre de 2021, el règim general va generar una nòmina de 153,2 milions d'euros per 142.420 pensions, amb un import mitjà de 1.075,9 euros, la qual cosa implica que sigui el règim en què més augmenta, interanualment, tant l'import de la nòmina (5 %) com el nombre de pensions (2,7 %), amb un creixement de la pensió mitjana del 2,2 %.

El règim d'autònoms, el segon règim amb més pensions (48.400), amb un import de la nòmina mensual de 32,6 milions d'euros, té una pensió mitjana de 674,9 euros, que ha crescut un 1,8 %, un augment interanual de l'import nòmina del 2,8 %, i un increment molt moderat del nombre de pensions (0,9 %).

El règim del mar, amb 2.569 pensions, és el que registra el creixement interanual més elevat de la pensió mitjana, amb un 2,5 % (1.131,5 euros).

Les 3.276 pensions del règim d'accidents de treball tenen un import mitjà de 1.023 euros mensuals, i el de malalties professionals, amb 249 pensions, un import mitjà de 1.031 euros.

El règim de la mineria del carbó comptabilitza 154 pensions, un 6,7 menys que el 2020, amb 1.212 euros de mitjana. El desembre de 2021, en l'extingida assegurança obligatòria de vellesa i invalidesa, hi figuraven 3.440 pensions, un 7,9 % menys que el mateix mes de l'any anterior, amb una mitjana de 412 euros (vegeu el quadre III-3.3).

La distribució per sexes en el règim general és de 108.704 pensions per a pensionistes dones, amb un import mitjà de 797,8 euros, i 91.804 per a homes, amb una import mitjà de 1.168,6 euros.

En el règim d'autònoms, 25.727 pensions han estat percebudes per dones, amb una pensió mitjana 578,7 euros, i 22.673 per homes, amb una pensió mitjana de 784 euros.

En el règim del mar, 1.124 pensions corresponen a dones, amb una mitjana de 762,4 euros, i 1.445 a homes, amb una mitjana de 1.420,4 euros (vegeu el quadre IIIA-3.15).

A la nòmina de les pensions de desembre del 2021, el 98 % de les 35.735 pensions que incorporen complement de mínims (el 17,8 % del total de les pensions percebudes) corresponen a la suma del règim general, amb 22.141 pensions mínimes, el 15,6 % del total, i el d'autònoms, amb 12.943 pensions complementades a mínims, amb un 26,7 % del total de pensions d'aquest règim.

En el règim general, tenen complement per mínims el 9,6 % de les incapacitats permanents, el 14,5 % de les jubilacions, el 18,5 % de les pensions de viduïtat i el 33,6 % de les pensions d'orfandat, mentre que en el règim d'autònoms aquests percentatges s'elevan al 18,1 % en el cas de la incapacitat permanent, al 25,5 % en el cas de les pensions de jubilació, al 27,5 % en el cas de les pensions de viduïtat i al 65,1 % en el cas de les pensions d'orfandat (vegeu el quadre IIIA-3.16).

3.2.2.3. Especial referència a l'edat d'accés a la pensió de jubilació

A les Illes Balears, s'observa que el 2021 l'edat mitjana d'accés a la pensió de jubilació ha estat de 65 anys (64,96 anys); a escala nacional, aquesta edat ha estat de 64,7 anys (64,66 anys). Es produeix l'accés a la jubilació uns 110 dies més tard que la mitjana nacional, tendència que ja es manifestava en anys anteriors: a les Illes Balears, el 2018, als 64,7 anys; el 2019, als 64,8 anys; el 2020, als 64,9 anys. En canvi,

en el conjunt de l'Estat, l'edat mitjana el 2018 ha estat als 64,2 anys; el 2019, als 64,4 anys, i el 2020, als 64,6 anys (vegeu el quadre IIIA-3.17).

El 2021, a les Illes Balears, de les 7.170 altes, 2.557 s'han fet abans dels 65 anys, i el 64,3 % de les pensions de jubilació (4.613) han estat de persones amb 65 anys o més.

El 2021, les edats d'accés a la jubilació més freqüents han estat els 65 anys, amb 2.477 altes; els 66 anys, amb 1.580 altes; els 63 anys, amb 1.319 altes, i els 64 anys, amb 658 altes.

L'allargament gradual que s'ha produït de l'edat real de jubilació, mesurat en termes de mitjana anual, es fa molt visible si es comparen les dades del 2021 amb les corresponents a les edats més freqüents d'accés a la jubilació el 2018: als 65 anys, 3.980 altes; als 66 anys, 288 altes; als 63 anys, 1.520 altes, i als 64 anys, 523 altes. El 2018 es van jubilar 790 persones amb 61 anys, mentre que el 2021 a aquesta edat hi ha hagut 163 jubilacions (vegeu els quadres IIIA-3.18 i IIIA-3.19).

3.2.2.4. Distribució de les pensions per trams de quantia i trams d'edat

El tram de quantia en què es concentra el major nombre de pensions és dels 650,01 a 700,00 euros, amb 29.306 pensions (el 14,6 % de les 200.508 pensions que hi havia a les Illes Balears el desembre de 2021): 19.763 de jubilació, 7.880 de viduïtat i 1.550 d'incapacitat permanent.

El tram següent més freqüent, amb 9.751 pensions, és el de 1.000,01 a 1.100 euros, en el qual hi ha 1.097 pensions d'incapacitat permanent, 7.143 de jubilació i 1.476 pensions de viduïtat. Amb 9.600 pensions, hi ha el tram de 400,01 a 450 euros, en què hi ha, entre d'altres, 405 pensions d'incapacitat permanent, 5.489 de jubilació i 3.518 de viduïtat. A les pensions d'incapacitat permanent, el tram amb més pensions és el de 500,01 a 550 euros, amb 2.364 pensions; a les l'orfanat, el de 150,01 a 250 euros, amb 2.811 pensions, el 44,8 % del total de 6.277 d'aquest tipus de pensió (vegeu el quadre IIIA-3.20).

Específicament, a la mitjana anual del 2021 a Illes Balears, el tram de quantia més freqüent és el de 650,0 a 700 euros, amb 29.602 pensions, 21.169 percebudes per dones i 8.453 per homes; després hi ha del tram de 400,01 euros a 450 euros, amb 9.665 pensions, 1.934 percebudes per homes i 7.731 per dones, i el tram de 1.000,01 euros a 1.100 euros, amb 9.615 pensions, 5.511 percebudes per homes i 4.104 per dones (vegeu el quadre IIIA-3.21).

Els trams de pensions i pensionistes per grups d'edat mostren com l'acció protectora de la Seguretat Social acompanya els ciutadans a través de tot el períple vital mitjançant diferents prestacions, incloses les pensions contributives. Des del tram de 0-4 anys, amb 58 pensionistes de mitjana, fins al tram de 20-24 anys, amb 1.821 pensionistes, el creixement ha estat continu. Pel que fa al tram de 25-29 anys, el nombre de pensionistes es redueix a 116, i novament els trams van creixent: tram de 30-34 anys, 284 pensionistes; tram de 35-39 anys, 1.602 pensionistes;

tram de 50-54 anys, 4.388 pensionistes; tram de 55-59 anys, 7.062 pensionistes, i tram de 60-64 anys, 13.93 pensionistes.

Els trams més freqüents són el de 65-69 anys, amb 36.772 pensionistes; el de 70-74 anys, amb 35.283 pensionistes; el de 75-79 anys, amb 27.758; el de 80-84 anys, amb 18.835, i el de 85 anys o més, 22.864 pensionistes (vegeu els quadres IIIA-3.22).

El 2021, la mitjana anual de pensions i pensionistes per classe de pensió i tots els grans grups d'edat permet observar que, pel que fa a la incapacitat permanent, els dos trams més rellevants per nombre de pensionistes és el de 25-54 anys, amb 6.941 pensionistes, i el de 55-64 anys, amb 10.571. Cal tenir en compte que, a partir dels 65 anys, els pensionistes que perceben una pensió d'incapacitat permanent es consideren legalment, a l'efecte estadístic, pensionistes de jubilació, sense que amb això canviï la naturalesa i la quantia de la pensió que perceben.

Dels 5.969 pensionistes d'orfanat, 4.280 són menors de 25 anys; després hi ha el tram de 25 a 54 anys, amb 815 pensionistes.

Quant a la jubilació, el tram d'edat amb més pensionistes és el de 65-74 anys, amb 67.587, seguit del de 75-84 anys, amb 38.891, i del de 85 anys o més, amb 15.737 pensionistes.

Pel que fa a la viduïtat, amb 25.428 pensionistes (24.019 dones i 1.409 homes) i 44.756 pensions, el tram amb més pensionistes és el de 75 a 84 anys, amb 7.602 pensionistes i 14.306 pensions, seguit del tram de 85 o més, amb 7.091 pensionistes

(6.969 dones i 123 homes) i 12.990 pensions (11.955 dones i 1.035 homes), i el de 65-74 anys, amb 7.602 pensionistes (7.487 dones i 115 homes) i 14.301 pensions (vegeu el quadre IIIA-3.23).

3.3.

ANÀLISI DELS SUBSIDIS I ALTRES PRESTACIONS (INSS, ISM I MCSS)

3.3.1. ELS SUBSIDIS I ALTRES PRESTACIONS ECONÒMIQUES ABONADES EL 2021

El 2021, l'INSS ha abonat a les Illes Balears 200.535.116,2 euros, en concepte de subsidis i altres prestacions, cosa que representa el 6,9 % del total dels 2.888.213.545,7 euros a què va ascendir la despesa en prestacions d'aquesta entitat gestora.

Si es comptabilitzen en aquest apartat els complements de mínims (104.762.209,96 euros), que tenen naturalesa no contributiva i, per tant, diferent de la de les pensions contributives, la despesa efectuada és de 305.297.326,2 euros, és a dir, el 10,6 % del total de les prestacions de l'INSS el 2021.

En relació amb el règim del mar, l'ISM ha abonat 904.352,9 euros en subsidis d'incapacitat temporal (IT) i altres prestacions, a més d'1.012.001,9 euros en complements de mínims.

Una síntesi de la gestió integral d'aquest règim especial figura en el quadre IIIA-3.24.

El 2021, les MCSS han abonat 345.785.652,4 euros en prestacions, un 6,4 % menys que el 2020 (369.370.974 euros), però un 92 % superior als 180 milions satisfets en prestacions de la Seguretat Social per les MCSS el 2019 (vegeu el quadre IIIA-3.25).

3.3.2. LES PRESTACIONS D'INCAPACITAT TEMPORAL

A les Illes Balears, el 2021 s'han superat els 240 milions de despesa pública en incapacitat temporal (IT), atès que, a més de l'INSS, que ha reconegut prestacions d'IT per un valor de 59.520.308,5 euros, les MCSS han abonat per aquesta prestació 180.592.609,9 euros, i l'ISM, 904.352,9 euros en concepte d'IT i altres prestacions.

La despesa en IT de l'INSS suposa un 12 % més que els 49.782.151,4 euros pagats el 2020. La major part (46.485.543 euros) correspon a la IT de pagament delegat, satisfeta als treballadors a través de les empreses, mentre que l'INSS ha destinat al pagament directe 13.034.291,5 euros i 473 euros a col·laboració d'empreses.

Els 34.923 processos d'IT tancats el 2021 i competència de l'INSS, han generat 1.594.690 dies de baixa, dels quals 1.208.327 dies han correspost a 27.089 processos d'IT de dones i 386.383 dies a 7.834 processos d'IT d'homes (vegeu el quadre IIIA-3.26).

Pel que fa a les MCSS, han tingut a càrrec seu 159.324 processos d'IT tancats el 2021, 80.319 d'homes i 79.005 de dones, que han comportat un total de 5.909.686

dies de baixa per IT, dels quals 2.950.161 dies han correspost a homes i 2.959.525 a dones.

Per contingències, el nombre més gran de dies de baixa (3.728.832) es refereix als 81.198 processos de contingències comunes tancats, exclòs el règim d'autònoms, amb una durada mitjana de 44,7 dies per procés. En el règim d'autònoms, hi ha hagut 6.097 processos tancats, amb una durada mitjana de 121,3 dies per procés, que han generat 750.141 dies de baixa. També hi ha hagut 52.499 processos motivats per la COVID-19, que han produït un total de 731.102 dies de baixa per IT. Aquests darrers processos, sense perdre la condició d'ocasionats per contingència comuna, s'assimilen a la contingència d'accident de treball a l'efecte de prestacions, d'acord amb el Reial decret llei 6/2020.

3.3.3. LA PRESTACIÓ PER NAIXEMENT I CURA D'UN MENOR (NCM)

El 2021, la despesa per aquesta prestació ha estat de 82.934.226,8 euros, fet que suposa un increment del 22,2 % en relació amb els 67.850.200,5 euros abonats el 2020.

Aquest important augment ha estat causat, en gran manera, per l'aplicació de les previsions normatives establertes en el Reial decret llei 6/2019, d'1 de març, de mesures urgents per a la garantia de la igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes en el treball i l'ocupació, que el 2019 va ampliar la protecció al segon progenitor de 5 a 8 setmanes; el 2020, a dotze setmanes, i a partir de l'1 de gener de

2021, a setze setmanes. A partir d'aquesta data, s'equipara de manera plena a tots dos progenitors la durada dels períodes de gaudi d'aquesta prestació per naixement i cura d'un menor.

El 2021, s'han reconegut 13.348 prestacions per naixement i cura d'un menor, 6.383 al primer progenitor i 6.965 a perceptors com a segon progenitor (vegeu el quadre IIIA-3.27a).

3.3.4. LES PRESTACIONS FAMILIARS PER FILL A CÀRREC

El 2021, s'han abonat en prestacions familiars per fill a càrrec, que són prestacions no contributives, 27.042.845,8 euros, distribuïts en 5.339.600,4 euros en prestacions per fill o menor a càrrec, 20.667.838,8 euros en prestacions per fill a càrrec amb discapacitat igual o superior al 65 % o al 75 %, 517.583,8 euros en prestacions per tenir cura del lactant menor de 12 mesos i 502.335,5 euros en prestacions en cas de part o adopció múltiples.

La nòmina mensual de desembre del 2021 ha estat d'1.468.847,4 euros i s'ha abonat a 3.033 persones beneficiàries per 3.080 causants de 18 anys o més amb un grau de discapacitat igual o superior al 65 % (1.877 causants amb un grau de discapacitat igual o superior al 65 % i 1.203 causants amb un grau de discapacitat igual o superior al 75 %). La nòmina del segon semestre del 2021 ha estat de 3.714.986,7 euros i ha inclòs 8.211 persones beneficiàries i 13.739 causants menors de 18 anys (10.814 sense discapacitat i 2.925 amb discapacitat igual o superior al 33 %).

S'han reconegut prestacions per fill a càrrec a 336 famílies nombroses, un 23,2 % més que el 2020 (189); a 73 famílies monoparentals, un 34,2 % més que el 2020 (44), i a 3 famílies amb mares discapacitades, 1 el 2020 (vegeu el quadre III-3.4).

3.3.5. L'INGRÉS MÍNIM VITAL

L'any 2021, l'INSS ha abonat a les Illes Balears 32.921.580,4 euros en prestacions d'ingrés mínim vital (IMV), que es va posar en marxa com a nova prestació no contributiva el juny de 2020. La gestió d'aquesta prestació, que el 2020 va generar un ingent volum de sol·licituds, es pot considerar completament consolidada el 2021, tant pels recursos destinats a tramitar-la com per la coordinació interinstitucional que hi ha entre l'INSS i els diferents organismes i entitats que exerceixen diferents competències en relació amb les persones susceptibles de rebre aquesta protecció, fonamental per garantir un nivell mínim de rendes a les persones que es troben en situació de vulnerabilitat econòmica i promoure'n la inclusió social, amb l'objectiu de reduir la pobresa, especialment la pobresa extrema.

D'ençà que es va implantar mitjançant el Reial decret llei 20/2020, de 29 de maig, l'IMV està en contínua evolució i adaptació, com es pot observar en les successives modificacions legals de la norma: Reial decret llei 3/2021, de 2 de febrer; Reial decret llei 18/21, de 28 de setembre, i, finalment, la Llei 19/2021, de 20 de desembre, fruit de la tramitació com a llei per incorporar-hi diverses millores de protecció.

QUADRE III-3.4. ASSIGNACIONS FAMILIARS PER FILL A CÀRREC PER GRAU DE MINUSVALIDESA I EDAT, I NÒMINA SEMESTRAL (DESEMBRE DEL 2021)
Nòmina mensual de desembre del 2021

	Total de causants ≥ 18 anys		Causants ≥ 18 anys amb discapacitat ≥ 65 %		Causants ≥ 18 anys amb discapacitat ≥ 75 %		Nombre de persones beneficiàries (*)
	Nombre	Import	Nombre	Import	Nombre	Import	
Illes Balears	3.080	1.468.847,4	1.877	748.496,4	1.203	720.351	3.033

Nòmina del segons semestre del 2021

	Total de causants < 18 anys		Causants < 18 anys sense discapacitat		Causants < 18 anys amb discapacitat ≥ 33 %		Nombre de persones beneficiàries (*)
	Nombre	Import	Nombre	Import	Nombre	Import	
Illes Balears	13.739	3.714.986,7	10.814	2.288.814,9	2.925	1.426.171,8	8.211

Prestacions familiars de pagament únic

	Prestacions familiars a famílies nombroses		% prestacions 2020-2021	Prestacions familiars a famílies monoparentals		% prestacions 2020/2021	Prestacions familiars a famílies amb mares discapacitades		% prestacions 2020-2021
	Gener/desembre del 2020	Gener/desembre del 2021		Gener/desembre del 2020	Gener/desembre del 2021		Gener/desembre del 2020	Gener/desembre del 2021	
Illes Balears	189	336	77,8	44	73	65,9	1	3	200

Font: INSS (2022). eSTADISS. Disponible a: https://w6.seg-social.es/ProsaInternet/Anonimo/OnlineAccess.jsessionid=0000/CNFr.LZ0d6MDI81unCHZTvp:18jahogij?ARO.SPM.TICKET=7002a430998549b4b3c-9f6f8aea76d9185PMI.CONTEXT=interne&ARO.SPM.TIMS_NAVIGACION=1659083370382 (Accedit: 29 juliol 2022)

El setembre del 2021, a les Illes Balears, s'ha abonat la nòmina a 4.220 perceptors que figuraven com a persones protegides i a 9.617 persones beneficiàries de l'IMV (5.909 persones adultes i 3.708 menors).

A escala nacional, el mes de setembre hi havia 336.933 perceptors, i la protecció ha arribat a 799.203 persones beneficiàries: 494.961 persones adultes i 304.242 menors (vegeu el quadre IIIA-3.28).

3.3.6. ALTRES PRESTACIONS I MALALTIES PROFESSIONALS

Les prestacions per risc per embaràs han generat 2.341 processos durant el 2021 a les Illes Balears, 524 estan en vigor a final d'any. La durada mitjana dels processos tancats ha estat de 80,9 dies.

També s'han reconegut 12 prestacions per risc durant la lactància natural, 6 estan en vigor en acabar el 2021. La durada mitjana d'aquestes prestacions ha estat de 119 dies.

De les 138 prestacions per tenir cura de menors afectats per càncer o una altra malaltia greu, en acabar el 2021 continuaven en vigor 243 processos. La durada mitjana dels processos tancats ha estat de 448,6 dies (vegeu el quadre IIIA-3.29).

El 2021, les MCSS han pagat 16.008.569 euros en concepte de prestacions derivades de maternitat, paternitat i risc per embaràs i durant la lactància natural.

Pel que fa a les malalties professionals, hi ha hagut 331 processos: 151 han afectat

homes i 180 dones. En 166 processos s'ha emès la baixa per incapacitat temporal derivada d'aquesta contingència professional: 77 referits a homes i 89 a dones. Dels 165 processos sense baixa, 74 s'han obert a homes i 91 a dones.

La distribució de les malalties professionals per grups de classificació mostra que a les Illes Balears, el 2021, del total de 166 processos amb baixa, 5 han estat ocasionats per agents químics (grup I); 138, per agents físics (grup II), que han afectat 64 homes i 74 dones; 7 processos per agents biològics (grup III), que han afectat un home i 6 dones; 6 processos per inhalació de substàncies o agents no compresos en els grups anteriors (grup IV); 13, per malalties de la pell no compreses en els grups anteriors (grup V), amb 6 homes i 7 dones afectades. No figura cap procés en el grup VI de malalties professionals causades per agents carcinògens (vegeu el quadre IIIA-3.30).

Les malalties professionals (MP) causades per agents físics es donen pràcticament en gairebé tots els trams d'edat a partir dels 20-24 anys, si bé en el que n'hi ha hagut més han estat els següents: en el tram de 40-44 anys, 25 MP (11 homes i 14 dones); en el de 50-54 anys, 23 MP (12 homes i 11 dones); en el de 35-39 anys, 22 MP (10 homes i 12 dones), i en el 55-59 anys, 21 MP (7 homes, 14 dones).

Pel que fa a les malalties professionals de la pell (grup V), 8 de les 13 que hi ha hagut en total el 2021 s'han produït en els trams d'edat de 25-29 anys i de 40-49 anys (2 homes i dues dones a cada tram).

Dels 103 comunicats de malalties professionals tancats amb baixa el 2021 a les Illes Balears, 96 han correspost al grup de classificació II, causades per agents físics: 44 han afectat homes, amb una durada mitjana de 96,1 dies, i 52 dones, amb una durada mitjana de 189,3 dies (vegeu el quadre IIIA-3.31).

3.4.

LES PRESTACIONS DE PROTECCIÓ PER DESOCUPACIÓ

El Servicio de Empleo Público Estatal (SEPE) és un organisme autònom adscrit al Ministeri de Treball i Economia Social que gestiona, entre d'altres, el sistema de protecció per desocupació, que el 2021 ha generat a les Illes Balears una despesa pública en prestacions de protecció per desocupació de 1.327.892.777 euros.

En relació amb el 2020, any excepcionalment marcat per l'impacte de la COVID-19, en què els imports abonats van assolir els 1.630.505.485 euros, suposa una variació interanual de -18,6 %. Si es compara amb el 2019, en què la despesa en prestacions per desocupació va ser de 638.934.632 euros, hi ha hagut una variació del 107,8 %.

Dels més de 1.327 milions pagats, 963.481.590 euros corresponen a prestacions i 356.598.483 euros a cotitzacions socials abonades per les prestacions de les persones beneficiàries. El 2021, la mitjana mensual de beneficiaris de les prestacions atur ha estat de 68.702, quantitat

que contrasta amb la mitjana de 109.664 persones beneficiàries del 2020 (any en què el mes de maig es va assolir el rècord de 173.958 persones beneficiàries de prestacions, que a més contrasten amb les 24.444 persones beneficiàries del maig del 2019).

El febrer del 2021 s'ha assolit el nivell de protecció més alt de l'any: 111.268 persones beneficiàries. El març del mateix any es trenca la tendència de creixement que s'havia iniciat de nou l'octubre del 2020 i baixa el nombre de persones beneficiàries fins a les 32.069 de setembre. A partir d'octubre augmenta una altra vegada, fins que el desembre del 2021 hi ha 89.059 persones beneficiàries de prestacions i una nòmina mensual de 142.458.777 euros.

Consegüentment, atès el nombre més gran de beneficiaris, la nòmina de prestacions del mes de febrer també ha estat la més elevada, amb un import de 174.412.312 euros, dels quals 50.663.137 euros corresponen a cotitzacions i 123.749.175 a prestacions en sentit estricte (vegeu el quadre IIIA-3.32).

La nòmina de desembre del 2021 s'ha destinat a 72.268 persones beneficiàries de la prestació contributiva, a 14.789 persones beneficiàries del subsidi de desocupació i a 2.002 persones que perceben la renda activa d'inserció.

La mitjana anual de l'exercici del 2021 ha estat de 68.702 persones beneficiàries de prestacions (50.641 de la prestació d'ocupació, 15.835 del subsidi de desocupació i 2.226 de la renda activa d'inserció).

El desembre del 2021, hi ha hagut 21.561 persones estrangeres beneficiàries de prestacions; la mitjana anual ha estat de 15.891 (vegeu el quadre IIIA-3.33).

La mitjana de l'any de la taxa de cobertura de les prestacions per desocupació ha estat de 111,4, molt superior a la de 60,9 registrada a escala nacional. El motiu ha estat l'elevat volum de fixos discontinus, que ha originat que els mesos de novembre a maig, coincidint amb la menor intensitat de la temporada turística, la taxa de cobertura hagi estat superior a 100 (vegeu el quadre IIIA-3.34).

Els 15.835 subsidis per desocupació de mitjana anual han estat percebuts per 6.836 homes i 8.998 dones. El 43,6 % dels subsidis per desocupació corresponen a persones més grans de 52 anys, amb 6.905 beneficiaris (3.293 homes i 3.619 dones); el 30,1 %, a l'exhauriment de la prestació contributiva, amb 4.766 beneficiaris (1.755 homes i 3.012 dones); l'11,3 %, a períodes cotitzats insuficients, amb 1.782 perceptors, 1.335 dels quals han tingut dret a 21 mesos de percepció (442 homes i 893 dones), i 1.360, a 6 mesos de percepció, i el 15,0 % restant, a altres tipus de subsidi per desocupació (vegeu el quadre IIIA-3.35).

De les 50.641 persones beneficiàries de la prestació contributiva per desocupació, hi ha hagut 24.187 homes i 26.454 dones. Els trams d'edat amb més beneficiaris, tant en el cas dels homes com en el de les dones, han estat el de 40-44 anys (3.426 homes i 3.835 dones), i el de 40-49, amb 3.253 homes i 3.648 dones (vegeu el quadre IIIA-3.36).

Pel que fa al subsidi per desocupació, la mitjana anual de perceptors ha estat de 6.836 homes i 8.988 dones. En quatre trams d'edat, el nombre de dones amb subsidi d'atur gairebé duplica el d'homes (en el de 25-29 anys, 306 homes i 603 dones; en el de 30-34 anys, 412 homes i 711 dones; en el de 35-39 anys, 483 homes i 9.882 dones, i en el de 40-44 anys, 661 homes i 1.119 dones).

A partir del tram de 45-49 anys, el nombre de beneficiaris del subsidi per desocupació s'aproxima entre homes i dones. El tram de 55-59 anys és l'únic en què es registren més subsidis per desocupació per a homes (1.391) que per a dones (1.372) (vegeu el quadre IIIA-3.37).

La renda activa d'inserció (RAI) és percebuda, de mitjana anual, per 739 homes i 1.487 dones. Des del tram de 16-19 anys fins al tram de 40-44 anys, el 87,4 % dels beneficiaris són dones (366) i el 12,7 % són homes (53), si bé la major part de les prestacions es concentren a partir del tram de 45-49 anys (233 homes i 356 dones) (vegeu el quadre IIIA-3.38).

El 2021, a les Illes Balears, el nombre acumulat de treballadors amb un expedient de regulació temporal d'ocupació (ERTO) ha estat de 72.397, el 98,6 % de suspensió, amb 71.356 treballadors, i l'1,4 % amb un ERTO de desocupació parcial, amb 1.041 treballadors. El mes de desembre, aquestes xifres es reduïen a un total d'11.521 treballadors, un 15,9 % del total acumulat durant el 2021, un 1,7 % inferior al 17,6 % que representen, a escala nacional, els 159.147 treballadors amb un ERTO el mes desembre, en relació amb els

902.721 acumulats el desembre del 2021 (vegeu el quadre [IIIA-3.39](#)).

3.5.

BREU REFERÈNCIA A LES PENSIONS NO CONTRIBUTIVES DE LA SEGURETAT SOCIAL I A LES PENSIONS DEL RÈGIM DE CLASSES PASSIVES DE L'ESTAT

L'acció protectora de la Seguretat Social inclou les pensions de la Seguretat Social no contributives (PNC), tant les de jubilació com les d'invalidesa, que gestionen els òrgans competents de la Comunitat Autònoma i que es financen amb aportacions del Pressupost de l'Estat al de la Seguretat Social.

El 2021, a través de la TGSS, s'han abonat a les Illes Balears 46.880.465,1 euros en concepte de pensions no contributives de la Seguretat Social, 29.554.301,8 euros corresponen a les PNC de jubilació i 17.326.163,3 euros a les PNC d'invalidesa (vegeu els quadres [III-3.5a](#) i [III-3.5b](#)).

Des del 6 d'octubre de 2020, el Ministeri d'Inclusió, Seguretat Social i Migracions assumeix les competències de reconeixement i les propostes de pagament de les pensions de classes passives de l'Estat a través de la Direcció General d'Ordenació de la Seguretat Social, en què s'ha integrat la Subdirecció General de Classes Passives, que n'és la competent.

Les pensions de classes passives inclouen les pensions de jubilació o retir, de viduïtat i en favor de pares causades pel personal inclòs en el règim de classes passives de l'Estat, funcionaris de carrera i en pràctiques de l'Administració general de l'Estat i de l'Administració de justícia, militars, etc.

Les pensions de classes passives han generat a les Illes Balears, el 2021, una despesa pública per un import de 254.575.263,2 euros, i la nòmina del mes de desembre del 2021, referida a un total de 10.366 pensions i a 10.106 pensionistes beneficiaris d'aquestes pensions, un import de 36.679.473,3 euros, segons el que figura en el portal [clasespasivas.gob.es](#) (vegeu el quadre [IIIA-3.40](#)).

3.6.

LA TGSS I EL PRESSUPOST D'INGRESSOS DE LA SEGURETAT SOCIAL A LES ILLES BALEARS

La Tresoreria General de la Seguretat Social (TGSS) és el servei comú de la Seguretat Social en què s'unifiquen els recursos econòmics i la gestió financera del sistema de la Seguretat Social. Entre les seves competències figuren la inscripció d'empreses, l'afiliació i l'alta de treballadors, i la gestió i el control de la cotització i de la recaptació. A més, ordena els pagaments de la Seguretat Social de les prestacions que reconeixen les entitats gestores.

En el pressupost d'ingressos, el concepte més rellevant són les cotitzacions socials d'empreses i de treballadors, que a les Illes

Balears, el 2021, han assolit un import de 2.427.824.512,7 euros, un 12,2 % més que els 2.163.413.180,7 euros recaptats el 2020 i un -20,6 % menys dels 3.057.265.775,8 euros recaptats el 2019.

A més dels ingressos per cotitzacions socials de la TGSS amb destinació a les entitats gestores, cal tenir en compte els ingressos per cotitzacions socials recaptats el 2021 a les Illes Balears per la TGSS amb destinació a les MCSS: 279.456.200,5 euros, al règim general: 70.740.970,4 euros, al règim autònoms: 17.101.284 euros, al règim del mar: 427.758,3 euros, al règim d'accidents de treball i malalties professionals: 182.110.826,9 euros, i a les cotitzacions

per cessament d'activitat de treballadors autònoms: 9.375.060,9 euros (vegeu el quadre IIIA-3.41).

El desembre del 2021, hi ha hagut 440.608 treballadors afiliats en alta el darrer dia del mes, un 5,5 % més (23.065 treballadors) que el darrer dia del mateix mes de l'any anterior (417.543 treballadors).

La mitjana mensual el darrer dia del mes del conjunt de tots els mesos del 2021 ha estat de 475.647 treballadors, 11.652 treballadors de mitjana més que el 2020, en què la mitjana va ser 463.995 treballadors, a 35.644 treballadors del total del 2019 (511.291 treballadors).

QUADRE III-3.5A. PENSÍO NO CONTRIBUTIVA DE JUBILACIÓ (2015-2021)

Anys	Pensions (1)	Imports (€)	Pensió mitjana (€)
2015	4.696	23.522.923,3	360
2016	4.806	24.129.530,1	357
2017	4.850	24.522.570,3	359
2018	4.943	25.602.299,0	371
2019	5.037	27.014.492,6	383
2020	4.975	27.804.913,9	387
2021	5.305	29.554.301,8	399

QUADRE III-3.5B. PENSÍO NO CONTRIBUTIVA D'INVALIDESA (2015-2021)

Anys	Pensions (1)	Imports (€)	Pensió mitjana (€)
2015	3.151	18.192.804,8	403,1
2016	3.127	18.006.557,9	403,2
2017	3.074	17.681.183,0	402,1
2018	2.939	17.779.825,0	414,7
2019	2.824	17.573.709,9	430,1
2020	2.707	17.111.361,0	434,3
2021	2.721	17.326.163,3	443,7

Font: Subdirecció General de Gestió de l'Imsero. Àrea de Prestacions Econòmiques

El nombre mitjà d'afiliats en alta per mes, el desembre del 2021, ha estat de 430.342 treballadors, 15.219 treballadors més que el 2020 (415.123 afiliats en alta) i -0,2 % que la xifra mitjana de 431.023 treballadors en alta aquest mes el 2019. En el conjunt del 2021, l'afiliació mitjana mensual en alta ha estat de 473.404 treballadors, un 2,3 % més que el 2020, en què la mitjana va ser de 462.612 afiliats en alta, i un 7 % inferior al 2019, en què es va registrar una mitjana mensual de 506.554 treballadors (vegeu el quadre IIIA-3.42).

El 2021, fins al mes de maig inclòs, els registres de treballadors en alta han estat inferiors als del 2020, i des del juny, significativament superiors. El mes de juliol se n'ha assolit el nombre més elevat, 552.276 treballadors en alta. L'allargament de la temporada alta turística ha fet que l'octubre del 2021 hi hagi hagut 501.538 treballadors en alta, 69.784 treballadors més que l'octubre del 2020, i que se superassin, fins i tot, els registres del mes d'octubre del 2019 en 32.031 treballadors. Es manté aquesta evolució positiva el novembre i el desembre, a curta distància dels resultats en aquests mesos del 2021.

Per règim i sexe, el nombre mitjà de treballadors afiliats el desembre de 2021 a les Illes Balears en el règim general ha estat de 171.199 homes i 162.008,6 dones; en el règim d'autònoms, 59.502,7 homes i 32.641,2 dones; en el règim del mar, per compte d'altri, 1.153,2 homes i 225,8 dones, i, per compte propi, 361,5 homes i 19 dones; en el règim general del sistema especial agrari, 2.027,3 homes i 367,9 dones; en el RETA (règim especial de treballadors agraris), 796,8 homes i 411,4 dones, i

en el sistema especial d'empleats de la llar (règim general), 1.441,4 homes i 8.452,5 dones (vegeu el quadre IIIA-3.43).

El desembre del 2021 hi continuava havent 6.105 treballadors afiliats amb un ERTO, 5.863 amb un ERTO motivat per la COVID-19, i 242 amb un ERTO motivats per altres causes. Hi ha hagut 2.489 ERTO de suspensió total, amb 3.322 dones i a 2.777 homes, i 3.616 de suspensió parcial, amb 2.018 dones i 1.598 homes (vegeu el quadre IIIA-3.44).

El nombre de treballadors afiliats amb un ERTO va assolir el març del 2020 la xifra de 107.927 treballadors, amb un pic el mes d'abril de 193.194 treballadors, i va baixar fins a 31.976 treballadors el novembre del 2020. De nou, encara que de manera menys intensa, va tornar a créixer el desembre del 2020, amb 33.195 treballadors, i el gener del 2021, amb 40.077 treballadors. Ha descendit els mesos següents fins al maig del 2021, en què la xifra de treballadors en alta amb un ERTO ha estat de 22.403, i ha pujat el juny fins als 28.815 treballadors. A continuació, ha tornat a baixar mes a mes fins als 6.105 treballadors amb un ERTO el desembre del 2021 (vegeu el quadre IIIA-3.45).

L'afiliació per trams i gènere mostra una presència menor de les dones en tots els trams d'edat, excepte en el tram de 25-29 anys, en què els mesos de gener, febrer i desembre hi ha més dones que homes.

La major afiliació es concentra en els trams de 35-39 anys i de 40-44 anys, els mesos centrals de l'estiu i de la temporada turística (juliol, agost i setembre), amb xifres

superiors a 42.000 afiliacions en el cas dels homes en els dos trams; amb més de 37.000 afiliacions en el cas de les dones en el primer tram esmentat, i de més de 36.000 en el tram de 45-49 anys (vegeu el quadre IIIA-3.46).

El nombre d'empreses en alta el darrer dia de desembre del 2021 ha estat 50.576 i la mitjana mensual de tots els mesos de l'any ha restat en 53.653 empreses, 103 més que el 2020 i un 8,2 % menys que el 2019, en què van estar inscrites en alta 53.038 empreses.

El desembre del 2021, en el règim general hi havia 331.780 cotitzants (159.501 dones i 172.279 homes), de manera que se superen els cotitzants que hi va haver el desembre del 2020 (310.496 cotitzants; 149.028 dones i 161.468 homes) (vegeu el quadre IIIA-3.47).

El 2021, les bases de cotització mitjanes mensuals han augmentat en relació amb els anys anteriors en termes absoluts i en la reducció de les diferències entre dones i homes.

Així, el 2021, les bases de cotització mitjanes mensuals de les dones han estat de 1.853,8 euros, un 92,3 % de les bases de cotització dels homes (2.008,3 euros), mentre que el 2020 aquestes bases van ser de 1.822,4 euros en el cas de les dones, un 91,7 % de les bases de cotització mitjanes dels homes (1.986,9 euros), i el 2019 van ser de 1.737,6 euros, un 90,8 % de les bases mitjanes mensuals de cotització dels homes (1.914,6 euros) (vegeu el quadre IIIA-3.48).

Les estadístiques d'afiliats per municipis mostren que els quatre municipis amb més afiliats en alta són Palma, Eivissa, Manacor i Calvià.

Palma té 214.894 treballadors en alta el 31 de desembre de 2021: 180.748 en el règim general, 28.980 en el règim d'autònoms, 4.163 en el règim d'empleats de la llar, 637 en el règim del mar i 366 treballadors en el sistema especial agrari.

El segon municipi en nombre d'afiliats en alta és Eivissa, amb 22.084 treballadors: 17.032 en el règim general, 4.440 en el règim d'autònoms, 214 en el règim del mar, 354 en el règim d'empleats de la llar i 44 en el sistema especial agrari.

El tercer és Manacor, amb 16.337 afiliats en alta: 12.329 en el règim general, 3,585 en el règim d'autònoms, 25 en el règim del mar, 228 en el règim d'empleats de la llar i 170 en el sistema especial agrari.

El quart municipi amb més treballadors en alta és Calvià, amb 15.985 treballadors: 10.449 en el règim general, 4.914 en el règim d'autònoms, 70 en el règim del mar, 538 en el règim d'empleats de la llar i 14 en el sistema especial agrari (vegeu el quadre IIIA-3.49).

La informació estadística d'afiliats en alta laboral el darrer dia del mes desagregada a escala municipal que figura a la pàgina web de la Seguretat Social és tan exhaustiva que permet obtenir de cada municipi el total d'afiliats per règim; el total d'afiliats per règim, CNAE de 2 dígit i sexe, i l'estadística de codis compte de cotització i afiliats per règim i CNAE de dos dígit, la

qual cosa és útil per poder analitzar amb profunditat el teixit social i productiu des de la perspectiva de la Seguretat Social, i comprovar els nivells d'igualtat o de desigualtat respecte a la presència d'homes i dones en una activitat econòmica concreta.

Només com a exemple, comentam algunes de les activitats amb més afiliats en alta a Palma el desembre del 2021.

En el règim general, en la CNAE 86 activitats sanitàries, hi ha 5.208 homes i 14.387 dones en alta; en la CNAE 85 educació, 5.208 homes i 14.387 dones en alta; en la

CNAE 47 serveis de menjars i begudes al detall, 6.414 homes i 14.114 dones en alta; en la CNAE46 comerç a l'engròs i intermediaris, 5.087 homes i 2.403 dones en alta; en la CNAE 41 construcció d'edificis, 4.725 homes i 702 dones en alta, i en la CNAE 43 activitats de construcció especialitzada, 5.181 homes i 659 dones en alta.

En el règim d'autònoms, en la CNAE 41 activitats de construcció d'edificis, hi ha 1.550 homes i 245 dones en alta; en la CNAE 87 assistència en residències, 422 homes i 1.805 dones en alta; en la CNAE 88 activitats de serveis socials, 1.368 homes i 2.799 dones en alta.

GRÀFICS EXTRES

Quadre IIIA-3.27b Durada mitjana de les prestacions per naixement i cura d'un menor per al primer progenitor en el casos de maternitat biològica, segons que comparteixin o no períodes de descans amb l'altre progenitor (2021)

Quadre IIIA-3.50. Pensions en vigor a 1 de desembre de 2021. Total del sistema per quantia de la pensió mitjana

Quadre IIIA-3.51. Mitjana anual del nombre de pensionistes per classe de pensió i sexe a les Illes Balears (2021)

Quadre IIIA-3.52. Nòmina mensual de pensions per classe de pensió i sexe, mitjana anual, nombre de pensions, pensió mitjana i import total de la nòmina mensual mitjana (2021)

Quadre IIIA-3.53. Nòmina mensual de pensions per grups d'edat, sexe, mitjana anual, nombre de pensions i pensió mitjana a les Illes Balears (2021)

Quadre IIIA-3.54. Nombre de comunicats de malalties professionals per lletra de la CNAE 09, grup d'edat, grup de malaltia professional, amb baixa o sense i sexe a les Illes Balears (2021)

Quadre IIIA-3.55. Ingressos per cotitzacions socials a la TGSS Illes Balears (2019-2021)

Quadre IIIA-3.56. Altes i baixes de pensions per nombre, pensió mitjana i sexe a les Illes Balears (2005-2021)

4

SALUT, QUALITAT DE VIDA I SERVEIS SANITARIS

4.1.

INTRODUCCIÓ

Al llarg d'aquest capítol hem volgut con-
jugar aspectes de com es configura l'or-
ganització sanitària de les Illes Balears en
matèria d'infraestructures, tecnologia i
professionals, i indicadors de resultats de
salut, tant quantitativs com qualitativs, els
quals consideram més significatius per el-
laborar una imatge del sistema sanitari de la
Comunitat Autònoma de les Illes Balears
i el seu estat de salut, en alguns casos en
comparació amb la resta de l'Estat, com
és el cas dels indicadors clau del Sistema
Nacional de Salut.

4.2.

RECURSOS

4.2.1. ESTRUCTURALS: CENTRES, SERVEIS I ESTABLIMENTS

És competència de la Conselleria de Sa-
lut i Consum concedir les autoritzacions
sanitàries, tant de funcionament com de
modificació, referents als centres, serveis
i establiments sanitaris a les Illes Balears.

Segons el Reial decret 1277/2003, de 10
d'octubre, pel qual s'estableixen les bases

generals sobre autorització de centres,
serveis i establiments sanitaris, aquests es
defineixen de la manera següent:

Centre sanitari: És el conjunt organit-
zat de mitjans tècnics i instal·lacions en
què professionals capacitats, per la seva
titulació oficial o habilitació professio-
nal, duen a terme bàsicament activitats
sanitàries per tal de millorar la salut de
les persones. Els centres sanitaris poden
estar integrats per un o diversos serveis
sanitaris, que constitueixen la seva oferta
assistencial.

Servei sanitari: És una unitat assistencial,
amb organització diferenciada, dotada
dels recursos tècnics i professionals capaci-
tats, per la seva titulació oficial o habilita-
ció professional, per dur a terme activitats
sanitàries específiques. Pot estar integrat
en una organització en què l'activitat prin-
cipal pot no ser sanitària.

Establiment sanitari: És el conjunt orga-
nitzat de mitjans tècnics i instal·lacions en
què professionals capacitats, per la seva
titulació oficial o habilitació professional,
executen bàsicament activitats sanitàries
de dispensació de medicaments o d'adap-
tació individual de productes sanitaris.

Biobanc: És un establiment públic o privat,
sense ànim de lucre, que acull una o di-
verses col·leccions de mostres biològiques

d'origen humà amb fins d'investigació biomèdica organitzades com una unitat tècnica amb criteris de qualitat, ordre i destí, amb independència que albergui mostres amb altres finalitats.

Segons les dades del Registre de centres, serveis i establiments sanitaris de les Illes Balears —replicades en el Registre nacional de centres—, en l'actualitat hi ha 3.431 recursos sanitaris autoritzats (vegeu el quadre III- 4.1).

4.2.2. CENTRES HOSPITALARIS

Les Balears disposen de 25 hospitals, dels quals 10 (40%) són de dependència pública i 15 (60%) de titularitat privada (vegeu el quadre III-4.2).

El nombre d'hospitals públics no s'ha modificat en els darrers anys. L'IBSALUT gestiona actualment 10 (40%) hospitals (set d'aguts, dos de mitjana i llarga estada i un psiquiàtric). La mútua d'accidents de treball gestiona una clínica de 40 llits.

Durant l'any 2021, s'ha autoritzat l'hospital Sant Joan de Déu Inca, per la qual cosa el nombre d'hospitals de la xarxa privada ha augmentat. Gestionen 1.413 llits i atenen bàsicament pacients aguts. Els 14 hospitals privats suposen el 36,7% de l'oferta de llits de les Balears.

Per illes, podem observar que Mallorca concentra 19 hospitals, 12 dels quals són a la capital, Menorca té 3 hospitals autoritzats, Eivissa en té 2 i Formentera té 1 hospital públic.

4.2.3. ALTA TECNOLOGIA I FINALITAT ASSISTENCIAL

Avui dia, hi ha 4.165 llits hospitalaris instal·lats als 25 centres amb internament autoritzats i 137 sales d'operacions. La finalitat assistencial dels hospitals públics és bàsicament d'atenció general, amb 2.255 llits, als quals cal afegir 193 llits en centres de mitjana i llarga estada a Mallorca, i l'Hospital Psiquiàtric, amb 148. La finalitat assistencial dels centres privats també és de tipus general o medicoquirúrgica perquè la majoria del seu pressupost assistencial es destina a aquesta activitat.

La dotació dels equips d'alta tecnologia dels hospitals de les Illes Balears és de 461 equips, dels quals 352 (76%) pertanyen al sistema públic i 109 (24%) a la xarxa privada. Aquest any, a la dotació tecnològica també s'han comptabilitzat els neuronavegadors i els RVMI (respiradors de ventilació mecànica intensiva). Es pot observar que hi ha 24 equips de TAC (54% públics) i 28 de ressonàncies magnètiques (39% públiques), la qual cosa dona una taxa global (públic i privat) de 44 per milió d'habitants, una de les més altes del país (Espanya: 35,28 per milió d'habitants) (vegeu els quadres III-4.3 i IIIA-4.1).

4.2.4. LLITS INSTAL·LATS

El 2020, hi hagué un increment de llits tant instal·lats com en funcionament amb més intensitat a la xarxa pública per l'augment de pacients amb motiu de la pandèmia causada per la COVID-19. No obstant això, durant el 2021 s'han

tornat a reduir els llits, com era la tendència general dels darrers anys abans de la pandèmia. Les incubadores en funcionament continuen reduint-se en els dos àmbits assistencials d'acord amb la disminució de natalitat.

En la classificació dels llits hospitalaris, s'ha de tenir en compte, per una banda, el tipus d'hospitals (aguts, psiquiàtrics i mitjana i llarga estada) i, per una altra, la dotació dels llits declarats en el Sistema d'Informació d'Atenció Especialitzada (SIAE) el 2021.

Segons aquesta classificació, podem dir que el nombre de llits destinats a mitjana i llarga estada en funcionament és de 396 llits sobre el total de llits en funcionament. Hi ha hospitals d'aguts que destinen una part dels llits hospitalaris també a mitjana i llarga estada.

Els llits de salut mental es distribueixen en 121 llits en hospitals d'aguts i 87 a l'únic hospital psiquiàtric (vegeu el gràfic III-4.1 i el quadre IIIA-4.2).

4.2.5. PROFESSIONALS

Als centres de salut d'atenció primària hi treballen 2.454 professionals sanitaris (personal mèdic i d'infermeria i altres professionals). No es disposa d'informació sobre l'ocupació que es genera a la resta de centres i establiments sanitaris sense internament.

Tanmateix, el sistema d'atenció especialitzada proporciona ocupació a 18.947 professionals, dels quals 13.615 (72%)

treballen en el sistema públic. En el sistema privat d'atenció especialitzada, hi treballen 5.332 professionals (28% del total). En el període 2011-2021, el nombre de professionals del sistema públic s'ha incrementat un 27%, mentre que el del privat ho ha fet un 35%. Cal remarcar que els models de vinculació dels metges especialistes són molt diferents en els dos àmbits assistencials; en el sistema privat, el 77% dels especialistes no estan vinculats a l'hospital (són metges col·laboradors), mentre que aquesta figura és pràcticament inexistent en els hospitals públics (vegeu els gràfics III-4.2 i III-4.3 i el quadre IIIA-4.3).

També s'incorporen en aquest informe els quadres de l'evolució dels diferents tipus de professionals durant el període 2011-2021, tant en nombre com en taxes per 1.000 habitants, i, a més, l'evolució del personal vinculat a les diferents especialitats mèdiques (vegeu el gràfic III-4.4 i els quadres IIIA-4.4 i IIIA-4.5).

Entre els professionals sanitaris, cal distingir entre el personal vinculat (personal amb estatut de pertinença o amb relació contractual amb els centres), el personal col·laborador i els metges interns residents. La quantitat de personal sanitari vinculat a les Illes Balears durant l'any 2021 és de 17.726: 13.604 professionals pertanyen a la xarxa pública i 4.122 a la xarxa privada. D'altra banda, el personal col·laborador està representat per 1.221 professionals amb algun tipus de presència en els centres, els quals aconsegueixen la seva activitat majoritàriament en el sector privat (99%).

QUADRE III-4.1. CENTRES, SERVEIS I ESTABLIMENTS SANITARIS DE LES ILLES BALEARS (2021)

	Tipus de centre, servei, establiment	Autoritzats				Per illes				Per titularitat	
		Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera	Públic	Privat				
Biobancs	B.1	1	0	0	0	1	0	0	0	1	1
	B.2	2	0	0	0	2	0	0	0	1	1
Centres amb internament (hospitals)	C.1.1	19	13	3	2	1	7	12			
	C.1.2	1	0	0	1	0	1	0	0	1	0
	C.1.3	5	5	0	0	0	2	3			
	C.1.4	1	1	0	0	0	1	0	0	1	0
	C.2.1	217	161	22	33	1	217				
	C.2.2	314	253	37	22	2	314				
Centres ambulatoris	C.2.3.1	54	42	5	6	1	54				
	C.2.3.2	99	83	6	10	0	99				
	C.2.4	283	217	18	46	2	283				
	C.2.5.1	460	367	33	57	3	460				
	C.2.5.10	77	62	7	7	1	77				
	C.2.5.2	8	5	2	1	0	8				
	C.2.5.3	3	3	0	0	0	3				
	C.2.5.5	5	5	0	0	0	5				
	C.2.5.6.1	18	16	1	1	0	18				
	C.2.5.6.2	44	34	4	6	0	44				
	C.2.5.7	21	18	1	1	1	21				
	C.2.5.8	3	1	1	1	0	3				
	C.2.5.9	1	1	0	0	0	1				
	C.2.5.90.1	26	16	4	6	0	26				
C.2.5.90.2	32	29	0	3	0	32					
C.2.5.90.3	53	35	7	10	1	53					
C.2.5.90.4	240	187	20	29	4	237					
C.2.90.1	246	182	27	36	1	246					
C.2.90.2	7	5	1	1	0	7					

continua

	Tipus de centre, servei, establiment	Autoritzats	Per illes			Per titularitat		
			Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera	Públic	Privat
C.3.1	Serveis sanitaris a empreses de prevenció de riscos laborals	81	63	11	7	0	5	76
C.3.2	Serveis sanitaris en centres socio-sanitaris	22	19	0	3	0	7	15
C.3.3	Serveis sanitaris en centres ludicoesportius i balnearis	8	7	1	0	0		8
C.3.4	Serveis sanitaris en centres penitenciaris	4	2	1	1	0	4	
C.3.5	Serveis sanitaris en centres d'atenció a drogodependències/ addiccions	14	10	2	2	0	11	3
C.3.6	Serveis sanitaris a empreses	1	1	0	0	0		1
C.3.7	Altres serveis sanitaris integrats en una organització no sanitària	60	54	3	3	0	3	57
E.3	Òptiques	170	139	17	13	1		170
E.4	Ortopèdies	20	17	2	1	0		20
E.5	Establiments d'audiopròtesis	79	58	13	7	1		79
AMB	Ambulàncies	295	200	34	57	4	65	230
FAR	Farmàcies	437	351	40	42	4		437
TOTAL		3.431	2.665	323	415	28	294	3.137

Font: Registre de centres, serveis i establiments sanitaris de les Illes Balears i registre nacional 2021

QUADRE III-4.2. HOSPITALS A LES ILLES BALEARS (2021*)

		Dependència patrimonial						Total hospitals	Total llits hospitalaris	% de llits instal·lats
		Seguretat Social	Comunitat Autònoma	Consell	Mútues d'accidents de treball i malalties professionals	Privats				
Dependència funcional	Sistema Nacional de Salut							7	2.255	57,1
	Comunitat Autònoma							3	341	8,6
	Consell							0	0	0,0
	Mútues d'accidents de treball i malalties professionals							1	40	1,0
	Privats							14	1.529	38,7
Total d'hospitals		4	4	2	1	14	25			
Llits hospitalaris		1.925	436	235	40	1.529	4.165			
% de llits instal·lats		48,8	11,0	6,0	1,0	38,7		100		

Font: Elaboració pròpia a partir del SIAE 2021* i del Registre de centres, serveis i establiments sanitaris de les Illes Balears 2021

* Dades provisionals pendents de consolidar.

El Consell d'Eivissa té a càrrec seu un hospital residència que està en el Catàleg de residències per a gent gran.

QUADRE III-4.3. DOTACIÓ DELS EQUIPS D'ALTA TECNOLOGIA DELS HOSPITALS DE LES ILLES BALEARS PER FINALITAT ASSISTENCIAL I DEPENDÈNCIA (2021*)

	Total	Públics	Privats	% de públics
Llits instal·lats	4.165	2.636	1.529	63,3
Sales d'operacions	137	74	63	54,0
Alta tecnologia	461	352	109	76,4
TAC	24	13	11	54,2
RM	28	11	17	39,3
GAM	4	2	2	50,0
HEM	9	4	5	44,4
ASD	7	3	4	57,1
LIT	4	1	3	75,0
ALI	4	3	1	25,0
SPECT	3	2	1	33,3
PET	2	1	1	50,0
MAMOS	22	11	11	50,0
DO	12	4	8	66,7
DIAL	191	152	39	79,6
NEU	3	2	1	66,7
RVMI	148	143	5	96,6

Font: Elaboració pròpia a partir del SIAE 2021*

TAC (tomografia axial computeritzada), RM (ressonància magnètica), GAM (càmera gamma), HEM (sala d'hemodinàmica), ASD (angiografia per sostracció digital), LIT (litotrícia extracorpòria per ones de xoc), ALI (accelerador de partícules), SPECT (tomografia per emissió de fotons), PET (tomografia per emissió de positrons), MAMOS (mamògraf), DO (densitòmetres ossis), DIAL (equips d'hemodiàlisi), NEU (Neuronavegador), RVMI (Respiradors de Ventilació Mecànica Invasiva).

* Dades provisionals pendents de consolidar.

4.2.6. ACTIVITAT

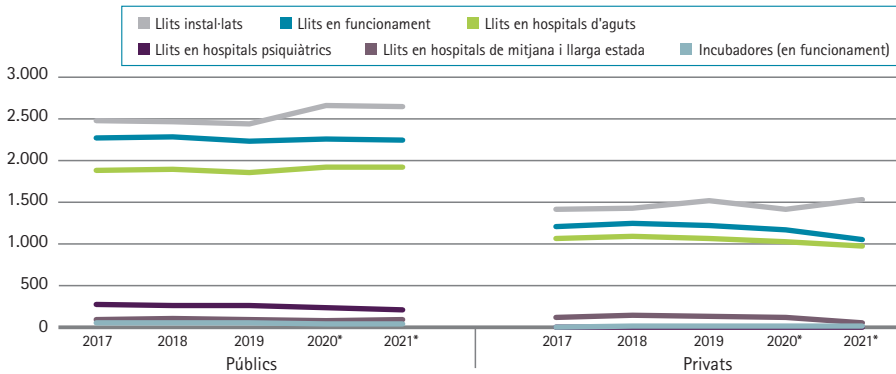
Les principals dades d'activitat d'atenció especialitzada del 2021, tant d'àmbit públic com privat, estan classificades per àrees: hospitalització, assistència quirúrgica, assistència obstètrica, consultes, activitat diagnòstica, urgències i altres activitats especialitzades. Es poden comparar les dades del 2020 i del 2021 (vegeu el

quadre III-4.4).

Encara que tota l'activitat es veu incrementada per la COVID, la dada més interessant és l'augment de l'activitat d'infermeria en un 40% respecte al 2020, any en què ja fou alta. Això s'explica per les mesures implementades de més prevenció i seguiment dels pacients (vegeu els quadres III-4.5 i IIIA-4.6 i el gràfic IIIA-4.1).

Gràfic III-4.1.

Evolució dels llits instal·lats als hospitals de les Illes Balears per titularitat del centre (2017-2021*)

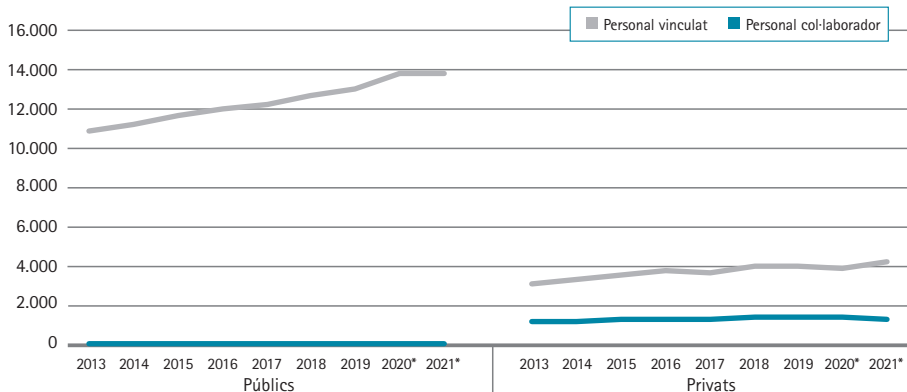
Font: Elaboració pròpia a partir del Sistema d'informació d'atenció especialitzada (SIAE) 2021*

* Dades provisionals pendents de consolidar.

Nota: Durant l'any 2017 hi ha una disminució de llits perquè només s'han comptabilitzat els llits destinats a l'activitat sanitària.

Gràfic III-4.2.

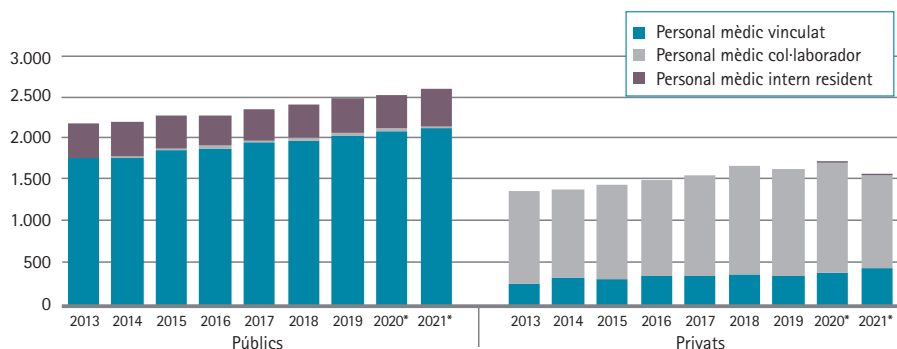
Evolució del personal total en el sistema sanitari de les Illes Balears (2013-2021*)

Font: Elaboració pròpia a partir del Sistema d'Informació d'Atenció Especialitzada (SIAE) 2021*

* Dades provisionals pendents de consolidar.

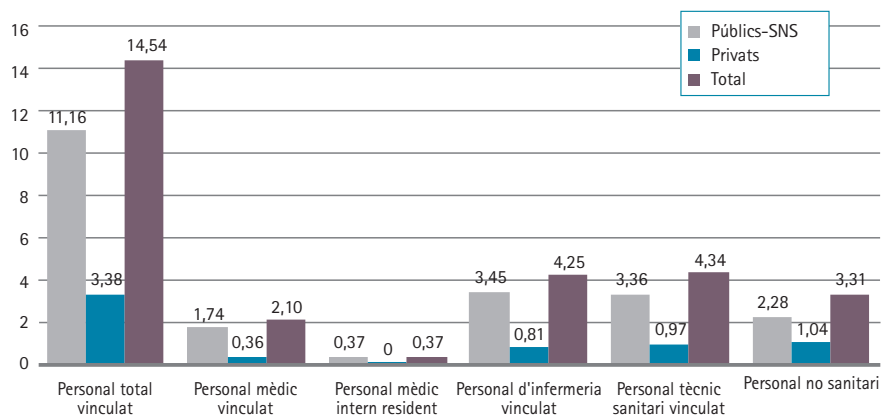
Gràfic III-4.3.
Evolució del personal mèdic en el sistema sanitari de les Illes Balears (2013-2021*)

Font: Elaboració pròpia a partir del Sistema d'Informació d'Atenció Especialitzada (SIAE) 2021*

* Dades provisionals pendents de consolidar.

Gràfic III-4.4.
Taxa de professionals sanitaris per mil habitants a les Illes Balears (2021*)

Font: Sistema d'informació d'atenció especialitzada (SIAE) 2021*

* Dades provisionals pendents de consolidar.

QUADRE III-4.4. PRINCIPALS DADES D'ACTIVITAT EN ELS SISTEMES PÚBLIC I PRIVAT D'ATENCIÓ ESPECIALITZADA A LES ILLES BALEARS PER ÀREES (2021)*

	Públics-SNS	Privats	Total 2021	% de públics	Total 2020	% de var. 2021-2020
Hospitalització						
Llits en funcionament	2.233	1.054	3.287	67,9	3.418	-3,8%
Altes	80.471	65.783	146.254	55,0	127.905	14,3%
Estades	592.437	304.779	897.216	66,0	846.569	6,0%
Altes per 1.000 hab.	66,22	54,13	120,36	55,0	105,26	14,3%
Estades per 1.000 hab.	487,53	250,81	738,34	66,0	696,66	6,0%
Estada mitjana	7,36	4,63	6,43		6,73	-4,5%
Índex d'ocupació	72,69	79,22	74,92		67,86	10,4%
Índex de rotació	34,27	48,74	39,21		37,42	4,8%
Mortalitat (% d'altes per defunció)	4,52	1,42	3,46		3,75	-7,7%
Intervencions amb ingrés	24.429	26.525	50.954	47,9	45.636	11,7%
Intervencions CMA	18.367	22.462	40.829	45,0	25.581	59,6%
La resta d'intervencions	23.810	15.484	39.294	60,6	40.571	-3,1%
Total d'intervencions	66.606	64.471	131.077	50,8	111.788	17,3%
Freqüentació: total d'intervencions per 1.000 hab.	54,81	53,05	108		92	17,3%
Taxa d'ambuladorització: % d'intervencions CMA	63,32	58,86	61,80		59,36	4,1%
Parts via vaginal	5.708	1.964	7.672	74,4	7.508	2,2%
Cesàries	1.184	754	1.938	61,1	2.056	-5,7%
Total de parts	6.892	2.718	9.610	71,7	9.564	0,5%
Nascuts vius	6.870	2.718	9.588	71,7	9.517	0,7%
Taxa de cesàries	17,18	27,74	20,79		22,79	-8,8%
Índex de fecunditat per 1.000 hab.	24,01	9,50	33,51		33,27	0,7%

continua

	Públics-SNS	Privats	Total 2021	% de públics	Total 2020	% de var. 2021-2020
Consultes						
Primeres consultes	432.681	772.391	1.205.072	35,9	1.089.339	10,6%
Consultes totals	1.512.857	1.684.118	3.196.975	47,3	2.872.321	11,3%
Freqüentació: nombre de consultes per 1.000 hab.	1.244,97	1.385,91	2.630,88		2.363,71	11,3%
Percentatge de primeres / totals	28,60	45,86	34,49		33,90	1,8%
Angiografia digital	2.988	884	3.872	77,2	1.967	96,8%
Gammagrafia	6.169	2.345	8.514	72,5	7.853	8,4%
Mamografia	29.648	36.150	65.798	45,1	57.787	13,9%
PET	3.206	1017	4.223	75,9	3.600	17,3%
Ressonància magnètica	47.529	82.908	130.437	36,4	132.752	-1,7%
SPECT	807	322	1.129	71,5	1.135	-0,5%
TAC	85.690	58.455	144.145	59,4	120.391	19,7%
Biòpsies	77.800	30.740	108.540	71,7	91.774	18,3%
Necròpsies	199	0	199	100,0	209	-4,8%
Colonoscòpies	9.509	15.798	25.307	37,6	19.035	32,9%
Broncoscòpies	1.570	142	1.712	91,7	1.408	21,6%
ERCP	553	38	591	93,6	539	9,6%
Angiografia digital per 1.000 hab.	2,46	0,73	3,19		1,62	96,8%
Gammagrafia per 1.000 hab.	5,08	1,93	7,01		6,46	8,4%
Mamografia per 1.000 hab.	24,40	29,75	54,15		47,55	13,9%
PET per 1.000 hab.	2,64	0,84	3,48		2,96	17,3%
Ressonància magnètica per 1.000 hab.	39,11	68,23	107,34		109,25	-1,7%
SPECT per 1.000 hab.	0,66	0,26	0,93		0,93	-0,5%
TAC per 1.000 hab.	70,52	48,10	118,62		99,07	19,7%
Colonoscòpies per 1.000 hab.	7,83	13,00	20,83		15,66	32,9%
Broncoscòpies per 1.000 hab.	1,29	0,12	1,41		1,16	21,6%
ERCP per 1.000 hab.	0,46	0,03	0,49		0,44	9,6%
Activitat diagnòstica						

continua

	Públics-SNS	Privats	Total 2021	% de públics	Total 2020	% de var. 2021-2020
Urgències						
Altes	399.690	388.181	787.871	50,7	588.618	33,9%
Ingressos	51.954	23.350	75.304	69,0	71.464	5,4%
Traslats	2.762	1.109	3.871	71,4	2.981	29,9%
Defuncions	414	191	605	68,4	616	-1,8%
Total d'urgències ateses	454.820	412.831	867.651	52,4	663.679	30,7%
Percentatge d'urgències ingressades	11,42	5,66	9,45		11,21	-15,6%
Pressió d'urgències	67,89	45,45	60,23		57,11	5,5%
Freqüentació per 1.000 hab.	374,28	339,73	714,01		546,16	30,7%
Total de sessions HD	104.682	9.695	114.377	91,5	108.859	5,1%
Visites en hospitalització a domicili	22.584	0	22.584	100,0	22.974	-1,7%
Estudis d'hemodinàmica	3.960	2.019	5.979	66,2	5.518	8,4%
Tractaments de radiologia intervencionista	6.147	1.109	7.256	84,7	7.332	-1,0%
Sessions en accelerador lineal	23.128	455	23.583	98,1	19.434	21,3%
Sessions de fisioteràpia	605.910	823.786	1.429.696	42,4	1.269.951	12,6%
Sessions d'hemodiàlisi	33.278	16.410	49.688	67,0	48.353	2,8%
Sessions de diàlisi peritoneal	18.090	0	18.090	100,0	22.610	-20,0%
Altres						

Font: Sistema d'informació d'atenció especialitzada (SIAE) (2021) *

* Dades provisionals pendents de consolidar.

QUADRE III-4.5. ACTIVITAT TOTAL D'ATENCIÓ PRIMÀRIA (IB-SALUT) (2012-2021)

		Atenció primària										
		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
Medicina de família	Consultes	3.596.147	3.563.614	3.625.058	3.671.677	3.771.468	3.776.817	3.827.802	3.945.137	4.170.569	4.430.826	
	Centre	3.563.273	3.530.395	3.592.212	3.637.316	3.737.825	3.742.500	3.791.146	3.908.191	4.138.822	4.393.331	
	Domicili	32.874	33.219	32.846	34.361	33.643	34.317	36.656	36.946	31.747	37.495	
	Freqüentació	4,07	4,04	4,06	4,06	4,11	4,06	4,06	4,06	4,06	4,19	4,37
Pediatria	Consultes de medicina de família per dia	28,99	28,94	29,39	29,58	29,95	29,31	29,16	29,63	39,49	29,87	
	Consultes	662.924	658.955	655.455	658.108	665.681	647.428	651.110	626.055	640.910	724.062	
	Centre	662.723	658.646	655.296	657.752	665.514	647.356	651.033	625.947	639.823	723.511	
	Domicili	201	309	159	356	167	72	77	108	1,087	551	
Infermeria	Freqüentació	4,36	4,35	4,25	4,23	4,25	4,12	4,09	3,94	4,06	4,67	
	Consultes de pediatria per dia	21,24	21,34	21,02	21,13	21,13	20,50	20,66	19,20	14,85	15,67	
	Consultes	2.562.720	2.590.780	2.652.190	2.673.633	2.841.078	2.891.344	2.916.447	2.955.204	3.283.781	4.541.150	
	Centre	2.444.945	2.469.537	2.532.775	2.555.198	2.720.298	2.760.754	2.779.914	2.816.011	3.132.605	4.382.639	
Infermeria	Domicili	117.775	121.243	119.415	118.435	120.780	130.590	136.533	139.193	151.176	158.511	
	Freqüentació	2,48	2,51	2,53	2,52	2,65	2,66	2,65	2,62	2,85	3,89	
	Consultes d'infermeria per dia	18,91	19,36	19,56	19,09	18,81	18,39	18,48	17,85	20,70	21,95	

Punt d'atenció continuada (PAC) / Servei d'urgència d'atenció primària (SUAP)

		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Metge	Consultes	549.082	591.473	614.344	658.832	667.361	634.151	631.827	628.365	536.186	659.878
	Centre	540.091	580.689	600.198	640.308	646.257	612.581	610.046	607.361	501.045	633.266
	Domicili	8.991	10.784	14.146	18.524	21.104	21.570	21.781	21.004	35.141	26.612
Infermeria	Consultes	303.557	378.991	396.198	401.040	402.144	414.282	408.995	401.717	323.297	430.338
	Centre	294.641	368.846	383.801	386.663	385.689	394.816	389.168	381.998	305.141	411.443
	Domicili	8.916	10.145	12.397	14.377	16.455	19.466	19.827	19.719	18.156	18.895

Font: IB-Salut

4.2.7. MODALITAT DE COBERTURA SANITÀRIA

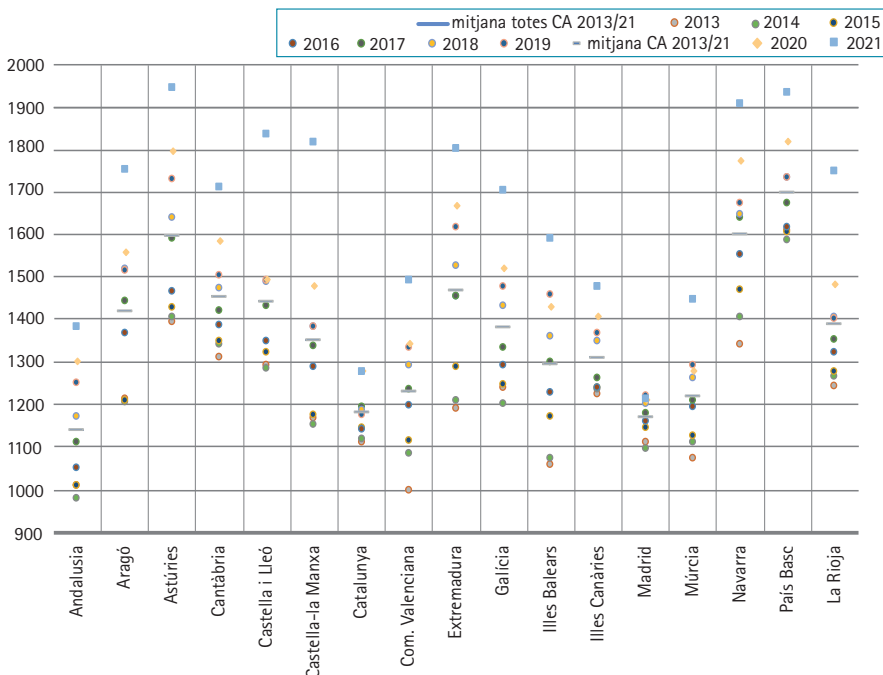
Actualment, només disposem de l'Enquesta Europea de Salut a Espanya (ESEE) 2020 per veure l'evolució de la cobertura sanitària, però aquesta enquesta es duu a terme tan sols amb una periodicitat quinquennal. Per aquest motiu, seria molt útil obtenir cada any la informació de les assegurances per tenir una visió real i actualitzada del sistema sanitari global.

4.2.8. PRESSUPOST I DESPESA SANITÀRIA

Respecte als pressuposts inicials per comunitats autònomes (2021), les Illes Balears continuen la mateixa tendència dels darrers anys, ja que és una de les comunitats autònomes que ocupen les darreres posicions. Però s'ha de destacar que hi ha hagut un increment del pressupost d'un 11,06% respecte al 2020 (vegeu el gràfic III-4.5 i el quadre IIIA-4.7).

Gràfic III-4.5.

Pressuposts inicials per comunitats autònomes (euros per habitant) (2013-2021)*

Font: Pressuposts inicials per habitant destinats a sanitat (MS)

(* Dades de població corresponents a les xifres de població publicades per l'Institut Nacional d'Estadística.

QUADRE III-4.6. DESPESA SANITÀRIA PÚBLICA CONSOLIDADA SEGONS LA COMUNITAT AUTÒNOMA (2020)

	Milions d'euros	Percentatge sobre el PIB	Euros per habitants
Andalusia	11.858	7,9%	1.398
Aragó	2.350	6,7%	1.765
Astúries	1.922	8,9%	1.892
Canàries	3.629	9,3%	1.617
Cantàbria	1.047	8,1%	1.798
Castella i Lleó	4.454	8,0%	1.863
Castella-la Manxa	3.468	8,8%	1.698
Catalunya	13.473	6,3%	1.760
Com. Valenciana	7.985	7,6%	1.585
Extremadura	1.881	9,7%	1.776
Galícia	4.593	7,8%	1.702
Illes Balears	1.917	7,2%	1.577
La Rioja	507	6,2%	1.604
Madrid	10.077	4,7%	1.491
Múrcia	2.670	8,9%	1.769
Navarra	1.220	6,3%	1.856
País Basc	4.265	6,4%	1.948
Espanya	77.316	6,9%	1.638

Font: Estadística de despesa sanitària pública (EGSP)

Pel que fa a la despesa sanitària pública d'Espanya (2020) a l'hora d'interpretar les dades, és important tenir en compte que un 7,8% d'aquesta despesa no es recull territorialitzada en l'estadística.

Així, la despesa sanitària pública consolidada del sector ha suposat 77.316 milions d'euros, que representen el 6,9% del PIB. La despesa per capita mitjana ha estat de 1.638 euros per habitant. Aquestes dades són de la darrera publicació de l'Estadística de despesa sanitària pública 2020 del Ministeri de Sanitat (vegeu el quadre III-4.6).

En relació amb la població, el 2020, les comunitats amb més despesa sanitària pública són el País Basc (1.948 euros per habitant), el Principat d'Astúries (1.892 euros per habitant) i Castella i Lleó (1.863 euros per habitant).

Les comunitats amb menys despesa sanitària pública són Andalusia (1.398 euros per habitant), la Comunitat de Madrid (1.491 euros per habitant) i les Illes Balears (1.577 euros per habitant).

Quant a la despesa hospitalària per habitant a les Illes Balears, el 2020 i en l'àmbit públic, arriba a 989,14 euros, mentre que

en l'àmbit privat la despesa és de 259,06 euros (vegeu el gràfic III-4.6 i el quadre IIIA-4.8).

4.3.

ESPERANÇA DE VIDA

L'esperança de vida al naixement són els anys que s'espera que visqui una persona des que neix. És una dada que està relacionada amb les condicions sanitàries, laborals, econòmiques, polítiques i culturals d'una societat.

A les Illes Balears, l'esperança de vida en néixer és més alta en dones que en homes. Del 2012 al 2021 ha augmentat al voltant d'un any i mig tant en homes com en dones (vegeu el gràfic III-4.7).

4.4.

MORTALITAT

4.4.1. MORTALITAT GENERAL

La mortalitat general és menor en dones que en homes. Com es pot veure en el gràfic III-4.8, les causes més freqüents de mort són malalties no transmissibles, tumors en homes i malalties del sistema circulatori en dones. La mortalitat per malalties infeccioses i parasitàries ha augmentat respecte a l'any anterior per la mortalitat causada per la COVID-19.

4.4.2. MORTALITAT PER MALALTIES NO TRANSMISSIBLES

La primera causa de mort són els tumors malignes en ambdós sexes, seguits de les malalties del sistema circulatori. Per sexes, la causa més freqüent de mort en homes són els tumors malignes, amb una taxa de 22,0 casos per 10.000 habitants; la causa més freqüent en dones són les malalties del sistema circulatori, amb una taxa de 19,6 casos per 10.000 habitants.

4.4.3. MORTALITAT PER MALALTIES INFECCIOSES I PARASITÀRIES

La COVID-19 és la causa més freqüent de mort per malalties infeccioses. La mortalitat per COVID-19 representa el 84,0% de la mortalitat per causes infeccioses en dones i el 80,6% en homes (vegeu el gràfic III-4.9).

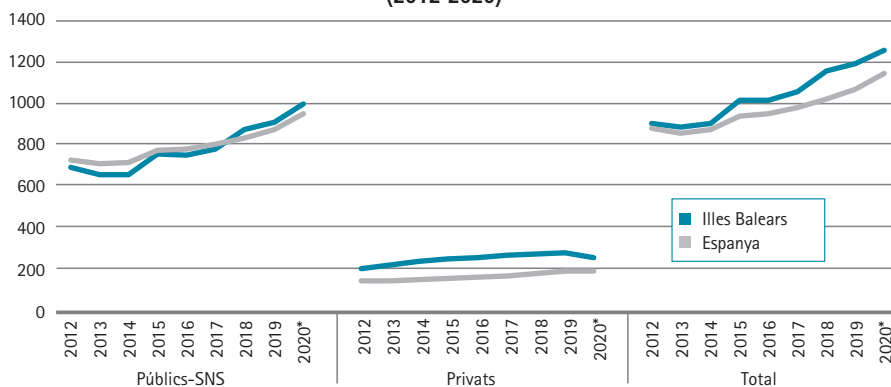
Pel que fa a la mortalitat per SIDA, ha anat disminuint al llarg dels anys en dones i, en el cas dels homes, es manté en els darrers tres anys (vegeu el gràfic III-4.10).

4.4.4. MORTALITAT PER MALALTIES RESPIRATÒRIES

La mortalitat per malalties respiratòries exclou la mortalitat per COVID-19. De totes les malalties respiratòries, la malaltia crònica de les vies inferiors és la causa de mort més freqüent, amb un percentatge de 61,9 en homes i 41,8 en dones. La pneumònia ocupa el segon lloc, amb un 24,0% en homes i un 38,0% en dones (vegeu el gràfic III-4.11).

Gràfic III-4.6.

Despesa hospitalària per habitant (en euros) a Espanya i a les Balears per titularitat del centre (2012-2020)*

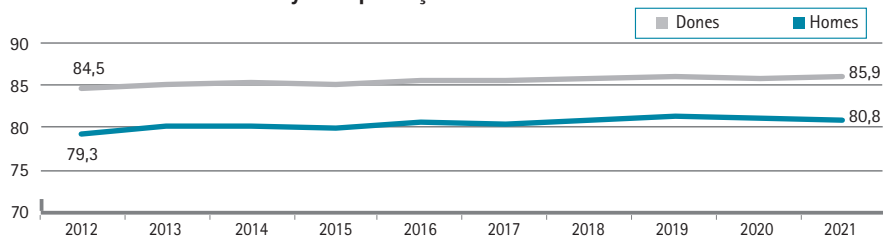

Font: Sistema d'informació d'atenció especialitzada (SIAE)

* Dades provisionals.

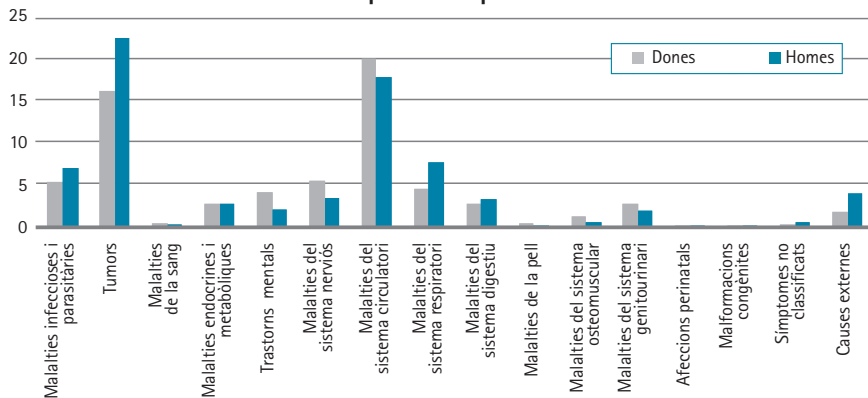
Gràfic III-4.7.

Anys d'esperança de vida en néixer

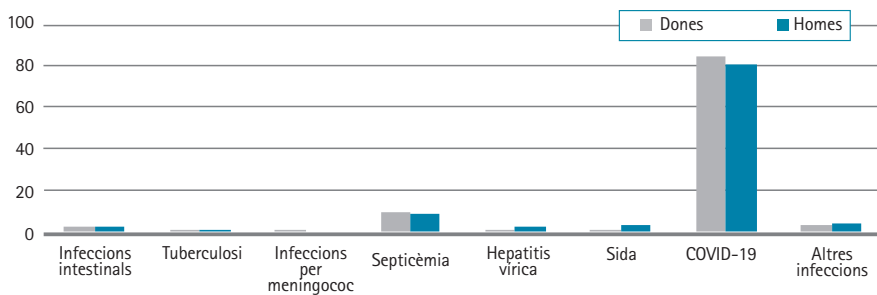
Font: INE

Gràfic III-4.8.
Taxes de mortalitat per causes per 10.000 habitants

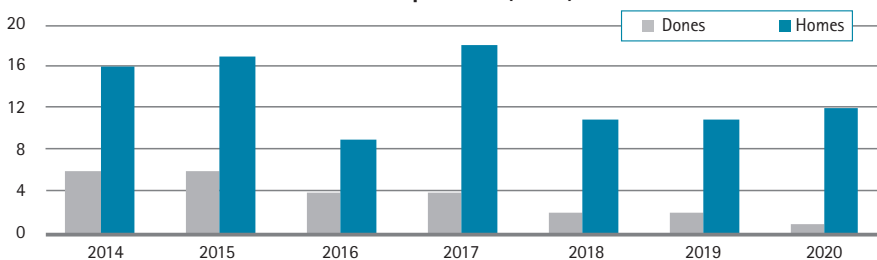
Font: Elaboració pròpia i IBESTAT 2020

Gràfic III-4.9.
Percentatges de mortalitat per malalties infeccioses

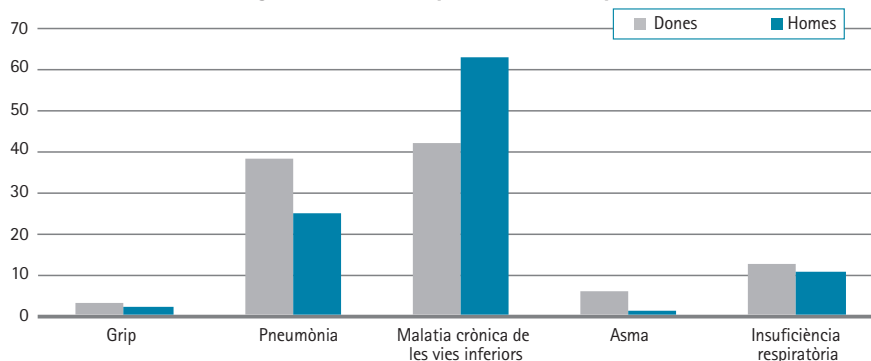
Font: Elaboració pròpia i IBESTAT 2020

Gràfic III-4.10.
Mortalitat per SIDA (casos)

Font: Elaboració pròpia i IBESTAT

Gràfic III-4.11.
Percentatges de mortalitat per malalties respiratòries

Font: Elaboració pròpia i IBESTAT

4.4.5. MORTALITAT PER CAUSES EXTERNES

La causa més freqüent de mort dels homes entre les causes externes és el suïcidi: el 29,8% en homes i el 14,2% en dones. La causa més freqüent de mort de les dones entre les causes externes és l'ofegament: el 27,4% en dones i el 12,2% en homes (vegeu el gràfic III-4.12).

en la gestació, possiblement per descens dels parts (vegeu el quadre III-4.7).

4.5.2. MALALTIES DE DECLARACIÓ OBLIGATÒRIA

Les malalties de declaració obligatòria són les que els professionals sanitaris han de comunicar a l'autoritat sanitària. La recollida de dades d'aquestes malalties, fonamentalment infeccioses, forma part de la vigilància de la salut pública. En el quadre III-4.8 es poden veure els casos declarats els darrers cinc anys; se n'exclou la infecció per SARS-CoV-2 (COVID-19). En general, es veu una disminució de les malalties de declaració obligatòria, excepte la infecció per herpes zòster, que ha augmentat en l'edat adulta i en ambdós sexes. La important disminució de la varicel·la es pot atribuir a la posada en marxa de la vacunació infantil l'any 2016. Les malalties de transmissió sexual, fonamentalment gonorrea i sífilis, han disminuït l'any 2020.

4.5.

MORBIDITAT

4.5.1. ALTES HOSPITALÀRIES PER GRANS GRUPS DIAGNÒSTICS

És evident la influència de la COVID-19 en la patologia respiratòria, que manté nivells més alts que abans de la pandèmia. La tendència continua igual que anys anteriors en la resta d'especialitats, excepte en la disminució de la patologia relacionada

QUADRE III-4.7. GRANS GRUPS DE DIAGNÒSTICS DELS HOSPITALS PÚBLICS (2012-2021)

	2012		2013		2014		2015		2016	
	Nombre	% de casos	Nombre	% de casos	Nombre	% de casos	Nombre	% de casos	Nombre	% de casos
Aparell respiratori	9.740	12,7%	9.269	11,9%	10.201	12,9%	10.582	13,2%	9.832	11,7%
Aparell circulatori	9.139	11,9%	9.222	11,8%	9.493	12,0%	9.634	12,0%	9.129	10,9%
Aparell digestiu	8.125	10,6%	8.338	10,7%	8.341	10,5%	8.388	10,5%	8.930	10,7%
Embaràs, part i puerperi	9.786	12,8%	9.129	11,7%	8.993	11,4%	8.960	11,2%	8.889	10,6%
Sistema musculoesquelètic	8.385	10,9%	8.631	11,1%	8.283	10,5%	8.350	10,4%	8.550	10,2%
Ronyó i vies urinàries	4.531	5,9%	4.839	6,2%	4.886	6,2%	5.415	6,8%	5.756	6,9%
Sistema nerviós	4.476	5,8%	4.579	5,9%	4.640	5,9%	4.569	5,7%	4.273	5,1%
Sistema hepatobiliar i pancreàtic	3.775	4,9%	4.158	5,3%	3.882	4,9%	3.955	4,9%	3.763	4,5%
Trastorns mentals	2.208	2,9%	2.208	2,8%	2.284	2,9%	2.187	2,7%	2.117	2,5%
Oïda, nas, boca i faringe	2.703	3,5%	2.878	3,7%	2.828	3,6%	3.015	3,8%	3.062	3,7%
Pell, teixit subcutani i mama	2.057	2,7%	1.993	2,6%	2.172	2,7%	2.194	2,7%	2.357	2,8%
Malalties infeccioses i parasitàries	1.659	2,2%	1.807	2,3%	1.809	2,3%	1.840	2,3%	2.056	2,5%
Patologia perinatal	1.608	2,1%	1.638	2,1%	1.791	2,3%	1.588	2,0%	1.415	1,7%
Aparell reproductor femení	1.657	2,2%	1.745	2,2%	1.715	2,2%	1.535	1,9%	1.593	1,9%
Endocrí, nutrició i metabolisme	1.470	1,9%	1.535	2,0%	1.602	2,0%	1.583	2,0%	1.454	1,7%

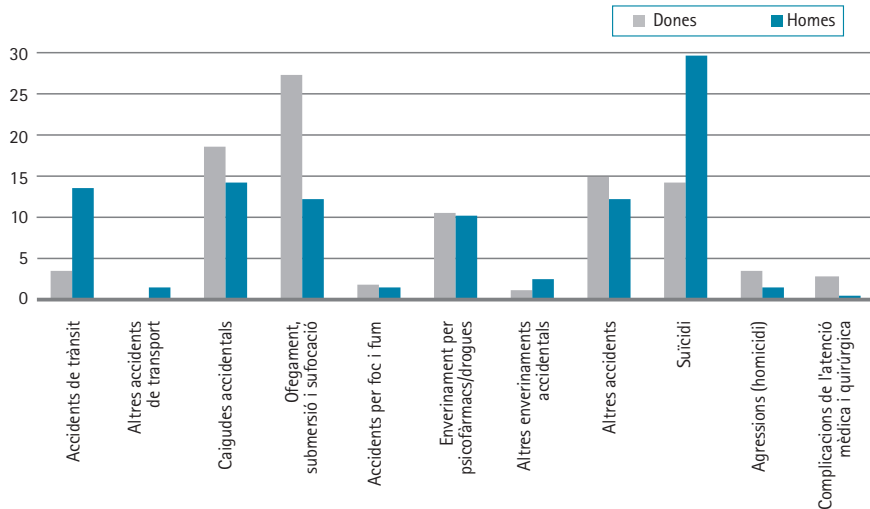
continua

	2017		2018		2019		2020		2021	
	Nombre	% de casos	Nombre	% de casos	Nombre	% de casos	Nombre	% de casos	Nombre	% de casos
Aparell respiratori	11.061	13,1%	11.666	13,7%	11.030	12,9%	10.325	14,3%	10.425	13,5%
Aparell circulatori	9.313	11,0%	8.532	10,0%	9.316	10,9%	7.987	11,0%	8.687	11,3%
Aparell digestiu	8.349	9,9%	8.880	10,4%	9.236	10,8%	6.997	9,7%	7.873	10,2%
Embaràs, part i puerperi	8.112	9,6%	8.708	10,2%	8.498	9,9%	7.969	11,0%	7.776	10,1%
Sistema musculoesquelètic	8.154	9,7%	8.769	10,3%	9.086	10,6%	6.809	9,4%	7.525	9,8%
Ronyó i vies urinàries	5.659	6,7%	6.203	7,3%	6.521	7,6%	5.730	7,9%	5.893	7,6%
Sistema nerviós	4.723	5,6%	4.965	5,8%	4.965	5,8%	4.339	6,0%	4.986	6,5%
Sistema hepatobiliar i pancreàtic	3.579	4,2%	3.872	4,5%	3.966	4,6%	3.343	4,6%	3.674	4,8%
Trastorns mentals	2.114	2,5%	2.214	2,6%	2.374	2,8%	2.074	2,9%	2.357	3,1%
Oïda, nas, boca i faringe	2.925	3,5%	3.551	4,2%	3.565	4,2%	2.163	3,0%	2.265	2,9%
Pell, teixit subcutani i mama	2.266	2,7%	2.323	2,7%	2.502	2,9%	1.922	2,7%	2.141	2,8%
Malalties infeccioses i parasitàries	1.838	2,2%	2.164	2,5%	2.114	2,5%	1.747	2,4%	1.779	2,3%
Patologia perinatal	1.378	1,6%	1.321	1,5%	1.382	1,6%	1.437	2,0%	1.421	1,8%
Aparell reproductor femení	1.439	1,7%	1.468	1,7%	1.557	1,8%	1.319	1,8%	1.326	1,7%
Endocrí, nutrició i metabolisme	1.540	1,8%	1.497	1,8%	1.595	1,9%	1.386	1,9%	1.310	1,7%

Font: IB-Salut

Gràfic III-4.12.
Percentatges de mortalitat per causes externes

Font: Elaboració pròpia i IBESTAT

QUADRE III-4.8. MALALTIES DE DECLARACIÓ OBLIGATÒRIA

	Casos				
	2016	2017	2018	2019	2020
Diarrea (infecció aguda)	38.555	34.036	35.504	38.587	16.814
Grip	17.231	10.341	19.756	16.020	12.310
Varicel·la	7.870	3.517	2.772	1.833	507
Infecció gonocòccica	292	485	486	416	227
Sífilis	176	207	269	221	135
Febre tifoide	0	0	0	1	0
Disenteria bacil·lar	4	5	5	5	3
Febre exantemàtica mediterrània	58	34	42	47	22
Meningitis meningocòccica	7	8	15	18	10
Meningitis per Haemophilus influenzae	4	6	10	5	4
Tuberculosi pulmonar	67	89	73	65	46
Tuberculosi, d'altres	29	26	38	36	37
Tuberculosi	96	115	111	101	83
Xarampió	5	0	0	1	0

continua

	Casos				
	2016	2017	2018	2019	2020
Rubèola	0	0	0	0	0
Parotiditis	167	160	82	117	67
Tos ferina	26	40	33	15	9
Hepatitis A	9	97	32	18	5
Hepatitis B	14	16	11	11	9
Hepatitis C	60	57	27	35	20
Altres hepatitis víriques	0	0	0	2	0
Legionel·losi	51	112	88	72	46
Tètanus	1	0	0	0	0
Leishmaniosi	36	28	26	31	22
Herpes zòster	3.950	4.039	4.415	5.282	6.271
Malaltia invasiva per <i>Streptococcus pyogenes</i>	10	1	4	0	1
Malaltia invasiva per <i>Streptococcus pneumoniae</i>	72	55	107	88	46
Paludisme	0	0	0	0	0
Malaltia de Creutzfeldt-Jakob	0	0	1	1	1
VIH	162	165	125	118	117
SIDA	14	27	22	20	13

Font: Servei d'Epidemiologia. Direcció General de Salut Pública i Participació. Conselleria de Salut i Consum

4.6.

ESTAT DE SALUT

4.6.1. INTERRUPCIÓ VOLUNTÀRIA DE L'EMBARÀS

La notificació de les interrupcions voluntàries de l'embaràs ens permet conèixer la freqüència i la distribució dels avortaments legals. L'any 2020, els avortaments han disminuït en tots els grups d'edat. Les taxes més altes d'avortament estan en dones de 20 a 29 anys (vegeu el gràfic III-4.13).

4.7.

CONSUM DE TABAC, ALCOHOL I ALTRES DROGUES

A partir de l'estudi EDADES 2020/2021 sobre estudiants de 14 a 18 anys, s'observa que les drogues més consumides pels joves són el tabac, l'alcohol, el cànnabis i els hipnosedants (amb recepta o sense). L'edat d'inici de consum d'aquestes drogues està al voltant dels 14-15 anys, tant en homes com en dones. L'edat d'inici de consum d'altres drogues (al·lucinògens, cocaïna, èxtasi) és aproximadament un any més

tard, excepte el consum de cocaïna en dones, equiparable a l'edat d'inici de consum d'alcohol (vegeu el gràfic III-4.14).

Respecte a la prevalença del consum de drogues, la de dones està per sobre de la dels homes, excepte pel que fa al cànnabis. La prevalença del consum d'hipnose-dants en dones triplica la prevalença en homes. La droga més consumida és l'alcohol (vegeu el gràfic III-4.15).

da i sistemàtica, informació fonamental per al sistema sanitari públic i privat (vegeu el quadre III-4.9).

A continuació, es resumeixen els principals indicadors de les Illes Balears comparats amb el valor nacional.

4.9.

EL CONEIXEMENT I LA INNOVACIÓ BIOMÈDICA I SANITÀRIA DE LES ILLES BALEARS

L'any 2021, el 83% de la població de les Illes Balears (alineat amb la mitjana espanyola, 82%) ha considerat que la inversió en recerca, desenvolupament i innovació (R+D+I) havia de ser una prioritat i que era insuficient. D'altra banda, un 73% dels habitants de les Illes ha estimat la innovació com un fenomen positiu (enfrent de la mitjana espanyola del 75%). En canvi, tan sols un 8% de la societat l'ha valorada de manera negativa (6% en el conjunt del territori espanyol).

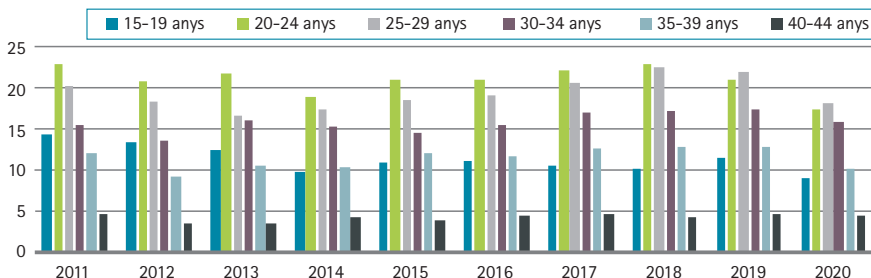
4.8.

INDICADORS CLAU DEL SISTEMA NACIONAL DE SALUT

El Sistema Nacional de Salut, i en termes més amplis el conjunt del sistema sanitari espanyol, compta amb una sèrie d'indicadors per donar resposta a la necessitat d'informació sobre el funcionament i el desenvolupament del sistema. Entre aquests, hi ha un conjunt d'indicadors clau capaç de proporcionar, de manera integra-

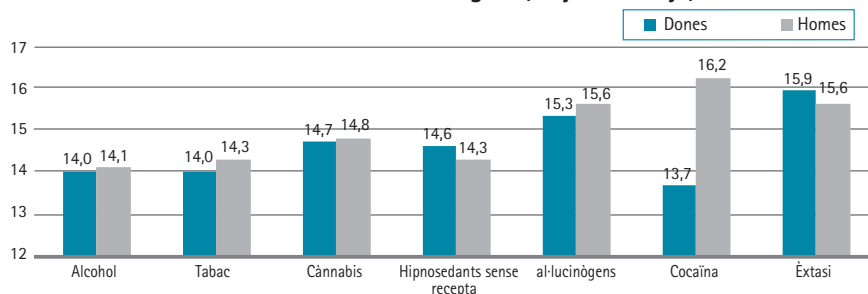
Gràfic III-4.13.

Interrupcions voluntàries de l'embaràs taxes per 1.000 dones

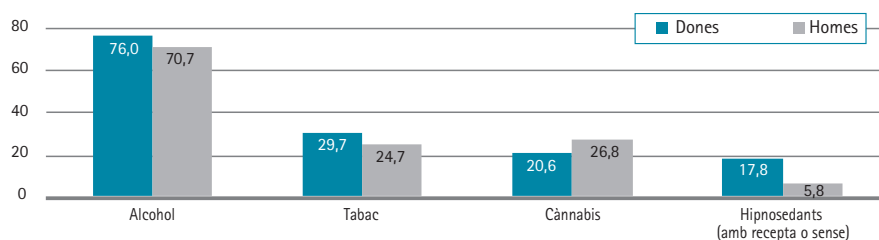
Font: Servei d'Epidemiologia. Direcció General de Salut Pública i Participació. Conselleria de Salut i Consum

Gràfic III.4.14.
Edat d'inici en el consum de drogues (mitjana en anys)

Font: Direcció General de Salut Pública i Participació. Coordinació de drogues. ESTUDES 2020/2021

Gràfic III.4.15.
Prevalença (%) del consum de drogues en estudiants de 14 a 18 anys

Font: Direcció General de Salut Pública i Participació. Coordinació de Drogues. ESTUDES 2020/2021

Aquest és l'escenari que recull la V Enquesta de percepció social de la innovació a Espanya, que ha elaborat la Fundació Cotec el desembre del 2021 i que serveix per posar de manifest la importància i la necessitat que té per als ciutadans el fet de continuar augmentant la inversió en l'R+D+I a les Illes Balears.

A les Illes Balears, el 2021, les activitats de recerca i innovació biomèdica i sanitària han involucrat 852 persones en total, amb un 53,87% de dones. El nombre d'investigadors principals ha estat de 49 persones, amb un 42,86% de dones.

L'activitat de l'ecosistema del coneixement i la innovació en salut de les Illes Balears continua combinant projectes originats i finançats en el mateix sistema sanitari i projectes competitius amb finançament extern. S'ha mantingut durant el període 2020-2021 a les Illes Balears una activitat creixent quant a la captació de finançament extern.

Si bé en general el desenvolupament d'acions estratègiques destinades a l'augment del coneixement i la innovació en salut a les Illes ha permès durant el període 2020-2021 un avenç significatiu per enfrontar els futurs problemes del sistema

de salut, la recerca i la innovació han d'esdevenir elements fonamentals de la política de les Illes Balears en els pròxims anys. En aquest context, es planteja la nova estratègia de recerca i innovació biomèdica de les Illes Balears, els propòsits principals de la qual es detallen en el primer punt d'aquest apartat de la memòria.

A continuació, com en l'edició anterior, s'exposa l'evolució dels principals indicadors de recerca i innovació biomèdica i sanitària en tres escenaris molt diferents, tots coordinats per la Direcció General de Recerca en Salut, Formació i Acreditació de la Conselleria de Salut del Govern de les Illes Balears: l'Institut d'Investigació Sanitària de les Illes Balears (IdISBa), la Biblioteca Virtual de les Illes Balears (Bibliosalut) i el Comitè d'Ètica de la Investigació amb Medicaments de les Illes Balears (CEIm-IB).

4.9.1. LA NOVA ESTRATÈGIA DE RECERCA I INNOVACIÓ BIOMÈDICA DE LES ILLES BALEARS

La Conselleria de Salut i Consum del Govern de les Illes Balears, mitjançant la Direcció General de Recerca en Salut, Formació i Acreditació, ha impulsat i està elaborant una nova estratègia de recerca i innovació biomèdica de les Illes Balears per als pròxims anys.

El propòsit principal de l'estratègia és millorar la salut dels ciutadans a partir del coneixement generat per la recerca i l'aplicabilitat d'aquesta, és a dir que es creïn nous coneixements amb la recerca i que aquests arribin i siguin aplicats eficientment als pacients individualment o a la població ge-

neral a qui van destinats. Això és el que realment crea valor des d'un punt de vista de la salut. Per aquesta raó, el concepte de recerca *translacional* és el que defineix millor aquest propòsit. És evident que, perquè això succeeixi no tant cal recerca, sinó també innovació i, per tant, cal crear un entorn propici perquè s'esdevinguin ambdues, sempre tenint present que el valor que es generi amb la innovació tingui sentit des del punt de vista de la salut.

4.9.2. ANÀLISI DE L'ACTIVITAT D'R+D A LA FUNDACIÓ INSTITUT D'INVESTIGACIÓ SANITÀRIA ILLES BALEARS (IDISBA)

L'IdISBa, institut entorn del qual la majoria de professionals desenvolupen la seva activitat d'investigació, ha presentat el 2021 un total de 814 investigadors, dels quals 439 (53,93%) són dones. Pel que fa als 448 investigadors amb els perfils d'investigadors EURAXESS, hi ha 72 persones (16,1%) que tenen un perfil predoctoral o en formació (R1), 171 persones (38,2%) que tenen un perfil postdoctoral junior (R2), 117 persones que tenen un perfil postdoctoral sènior (R3) i 88 persones que tenen un perfil de cap en investigació (R4) (vegeu els gràfics III-4.16 i III-4.17).

El 2021, ha continuat la tendència positiva en els indicadors principals, especialment en relació amb la qualitat de la producció científica, com reflecteix l'augment del factor d'impacte acumulat, que frega els 3.033 punts, i l'índex d'impacte mitjà, que entre que es va crear el 2014 fins al 2021 ha experimentat un creixement d'1,53 punts (vegeu el quadre III-4.10).

QUADRE III-4.9. INDICADORS CLAU DEL SISTEMA NACIONAL DE SALUT

	Valor estatal	Valor de les Illes Balears	Diferència Espanya / Illes Balears	Espanya / Illes Balears	Any	Notes
Índex de dependència	54,2	46,2	-8,0	0,85	2020	
Esperança de vida en néixer	83,8	84,1	0,3	1,00	2019	
Anys de vida saludable en néixer	79,9	80,5	0,6	1,01	2019	
Anys de vida saludable als 65 anys	19,1	19,4	0,3	1,02	2019	
% de població amb valoració positiva del seu estat de salut	75,5	82,9	7,4	1,10	2020	
% de població de 65 anys o més anys amb valoració positiva del seu estat de salut	50,7	59,5	8,8	1,17	2020	
Taxa de mortalitat prematura per càncer	119,8	114,8	-5,0	0,96	2020	Ajustada per edat, per 100.000 hab.
Taxa de mortalitat prematura per cardiopatia isquèmica	21,0	13,8	-7,3	0,66	2020	
Taxa de mortalitat prematura per diabetis mellitus	4,3	5,7	1,3	1,31	2020	
Taxa de mortalitat prematura per malaltia vascular cerebral	11,0	8,4	-2,5	0,77	2020	
Taxa de mortalitat prematura per malalties cròniques de les vies respiratòries inferiors	6,7	7,5	0,8	1,12	2020	
Taxa de mortalitat infantil per 1.000 nascuts vius	2,6	2,2	-0,4	0,85	2020	
Taxa de mortalitat perinatal	4,2	5,6	1,4	1,33	2020	
Incidència de tuberculosi	7,6	6,1	-1,5	0,80	2020	
Prevalença declarada de diabetis en la població adulta	7,5	4,3	-3,2	0,57	2020	
Prevalença declarada de trastorns mentals en la població adulta	9,2	11,1	1,9	1,21	2020	
Taxa ajustada d'hospitalització per infart agut de miocardi per 10.000 habitants	10,8	11,2	0,4	1,03	2020	

continua

	Valor estatal	Valor de les Illes Balears	Diferència Espanya / Illes Balears	Espanya / Illes Balears	Any	Notes
Prevalença de consum de tabac en la població adulta	19,8	20,5	0,8	1,04	2020	
Prevalença d'obesitat en la població de 18 anys o més	16,0	16,4	0,3	1,02	2020	
Prevalença d'obesitat en la població infantil	10,3	10,0	-0,3	0,97	2017	
Proporció de població de 25 a 64 anys amb un nivell d'estudis de 1a etapa d'educació secundària o inferior	37,1	37,1	0,0	1,00	2020	
Cobertura (%) de persones majors de 64 anys vacunades contra la grip	67,7	57,6	-10,1	0,85	2020	
Cobertura (%) de vacunació contra la poliomielitis (primovacunació, 2a dosi)	97,9	94,8	-3,1	0,97	2016	
Cobertura (%) de vacunació contra xarampió-rubeola-parotiditis (1 a dosi)	96,3	98,9	2,6	1,03	2018	
Percentatge de dones de 50 a 69 anys amb mamografia feta amb la freqüència recomanada	73,8	64,6	-9,2	0,88	2020	
Percentatge de població coberta pel sistema sanitari públic	99,2	96,8	-2,5	0,98	2020	
Temps mitjà d'espera (dies) per a una intervenció quirúrgica no urgent	122,8	134,0	11,1	1,09	2021	
Temps mitjà d'espera per a una primera consulta d'atenció especialitzada	88,9	51,2	-37,7	0,58	2021	
Incidència d'interrupcions voluntàries de l'embaràs en menors de 20 anys	7,4	9,3	1,9	1,25	2020	
Incidència d'hepatitis B per cada 100.000 habitants	0,6	0,2	-0,4	0,27	2020	
Personal mèdic d'atenció primària per 1.000 persones assignades	0,8	0,6	-0,2	0,77	2020	
Llits hospitalaris en funcionament per 1.000 habitants	3,0	2,8	-0,1	0,95	2020	
Llocs en hospitals de dia per 1.000 habitants	0,5	0,4	-0,1	0,78	2020	
Equips d'hemodinàmica en funcionament per 100.000 habitants	0,6	0,7	0,1	1,22	2020	
Freqüentació en medicina d'atenció primària per persona assignada i any	5,3	5,3	0,1	1,02	2020	

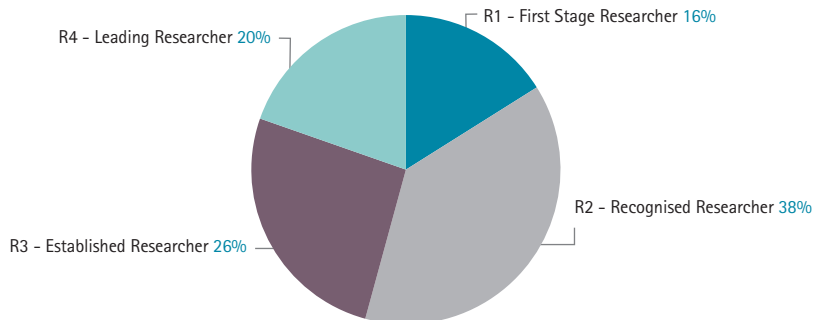
continua

	Valor estatal	Valor de les Illes Balears	Diferència Espanya / Illes Balears	Espanya / Illes Balears	Any	Notes
Taxa d'ús de resonància magnètica per 1.000 habitants i any	69,0	89,3	20,3	1,29	2020	
Índex de l'estada mitjana ajustada (IEMA)	1,0	1,0	0,0	1,02	2020	
Percentatge de cirurgia ambulatoria en l'SNS	44,7	37,7	-6,9	0,84	2020	
DHD d'antibiòtics	13,6	11,3	-2,3	0,83	2021	
Despesa sanitària pública gestionada per les comunitats autònomes per habitant protegit	1701,5	1679,2	-22,2	0,99	2020	
Percentatge de la despesa sanitària en atenció primària	13,9	12,0	-1,9	0,87	2020	
Percentatge de la despesa en farmàcia	15,0	12,6	-2,4	0,84	2020	
Taxa de cesàries	24,2	21,8	-2,4	0,90	2020	
Percentatge d'histerectomies en dones menors de 35 anys	1,6	2,1	0,5	1,31	2020	
Percentatge de cirurgia conservadora en càncer de mama	60,3	65,2	4,9	1,08	2020	
Percentatge de pacients amb fractura de maluc intervinguts en les primeres 48 hores	54,2	69,4	15,2	1,28	2020	
Taxa de notificació de sospites de reaccions adverses greus a medicaments	427,9	520,0	92,2	1,22	2021	
Mortalitat intrahospitalària postinfart per cada 100 altes per infart	6,5	5,3	-1,2	0,81	2020	
Taxa d'amputacions d'un membre inferior en persones diabètiques	0,1	0,1	0,0	0,86	2020	
Grau de satisfacció dels ciutadans amb el funcionament del sistema sanitari públic	6,7	6,9	0,1	1,02	2019	

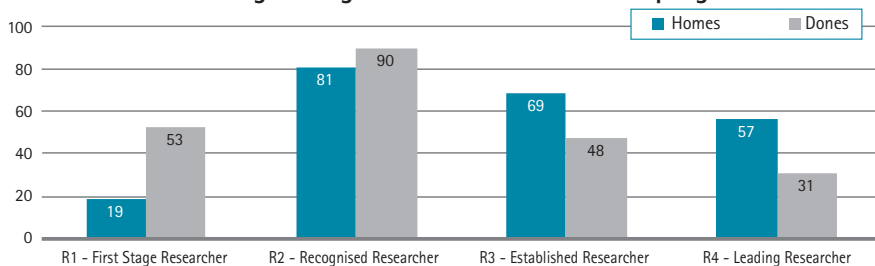
Font: Indicadors clau del Sistema Nacional de Salut

Gràfic III-4.16.
Personal investigador segons la classificació EURAXESS

Font: Elaboració pròpia

Gràfic III.4.17.
Personal investigador segons la classificació EURAXESS per gènere

Font: Elaboració pròpia

QUADRE III-4.10. EVOLUCIÓ DELS RESULTATS D'INDICADORS DE PRODUCCIÓ CIENTÍFICA A L'INSTITUT D'INVESTIGACIÓ SANITÀRIA DE LES ILLES BALEARS (IDISBA) (2014-2021)

Activitats Idisba	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*
Recursos humans								
Nre. d'investigadors*	512	595	596	681	759	777	793	815
Nre. de grups d'investigació	45	53	53	53	54	52	52	53
Personal propi	74	66	78	108	121	171	167	90
Projectes competitius								
Nre. de projectes propis concedits	0	0	0	4	4	4	4	7
Nre. de projectes nacionals públics concedits	26	28	25	34	14	18	16	11
Nre. de projectes nacionals privats concedits	3	4	3	8	5	4	4	3
Nre. de projectes internacionals totals concedits	4	1	1	4	3	4	2	6

continua

Activitats Idisba	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021*
Estudis clínics*								
Nre. d'estudis clínics iniciats	100	75	89	81	78	82	88	91
Nre. d'estudis clínics actius	-	488	573	466	466	486	509	327
Publicacions*								
Nre. de publicacions totals	385	412	414	432	424	540	590	633
Nre. de publicacions indexades amb factor d'impacte	346	368	397	414	396	513	555	580
% de publicacions en Q1	53	50	52	52	51	55	56	53
% de publicacions en D1	23	20	20	22	19	23	19	18
Factor d'impacte acumulat	1.280	1.417	1.697	1.829	1.886	2.401	2.733	3.033
Índex d'impacte mitjà	3,7	3,85	4,27	4,42	4,76	4,68	4,92	5,23
Activitats de transferència								
Patents	0	2	3	0	1	5	1	1

Font: Elaboració pròpia

* Dades provisionals.

4.9.3. ANÀLISI DE L'ACTIVITAT DE LA BIBLIOTECA VIRTUAL DE LES ILLES BALEARS (BIBLIOSALUT)

Els principals indicadors d'activitat de Bibliosalut del 2021 es resumeixen en el quadre III-4.11.

L'accés als recursos i als serveis de Bibliosalut es facilita a través del portal web Bibliosalut.com, que el 2021 ha tingut més de 108.000 visites (unes 300 visites diàries). El 2021, les persones usuàries de Bibliosalut s'han descarregat més de 360.000 documents a text complet i 2.705 professionals del sistema sanitari públic de les Illes Balears han accedit als recursos i serveis de Bibliosalut mitjançant l'accés remot.

Quant al nombre de peticions al Servei d'Obtenció de Documents (SOD) entre el 2016 i el 2021, es veu una clara tendència a la baixa: 38.211 peticions l'any 2016 i 10.600 l'any

2021. D'igual forma, el nombre de persones usuàries del SOD manté també una tendència a la baixa (1.411 l'any 2016 i 901 l'any 2021). Aquesta tendència no té per què ser negativa, ja que pot estar ocasionada pel fet de disposar d'una millor col·lecció de revistes científiques o perquè el nombre de revistes en accés obert ha anat augmentant.

El 2021, Bibliosalut ha impartit 17 cursos i 3 sessions (54 hores docents), en què han participat un total de 249 persones usuàries. El 2020, la pandèmia de la COVID-19 va frenar en sec la realització d'activitats formatives, que no s'han començat a recuperar fins a la meitat del 2021.

Hi ha una tendència a la baixa del nombre de consultes rebudes al servei Pregunta a Bibliosalut, que han passat de 319 (2016) a 143 (2022). El 2021, s'han publicat 1.589 notícies a Infosalut. El nombre de visites a la web Infosalut ha augmentat

molt, ja que ha passat de 63.874 (2020) a 116.763 (2021). Així mateix, el nombre de pàgines vistes a la web Infosalut ha passat de 140.284 (2020) a 180.590 (2021).

Pel que fa a les xarxes socials de Bibliosalut, el 2021 s'han publicat 726 tuits al compte @bibliosalt i 3.994 al compte @infosalut.

QUADRE III-4.11. BIBLIOSALUT. DADES D'ACTIVITAT (2021)	
Indicador	Quantitat
Usuaris que han accedit als recursos i serveis (accés remot)	2.705
Visites a Bibliosalut.com	108.349
Mitjana de visites diàries a Bibliosalut.com	297
Descàrregues de documents a text complet	361.313
Nombre de revistes electròniques	2.100
Nombre de llibres electrònics	3.300
Peticions al Servei d'Obtenció de Documents	10.600
Persones usuàries que han fet servir el Servei d'Obtenció de Documents	901
Activitats formació d'usuaris	20
Persones usuàries que han participat a les activitats formatives	249
Consultes a Pregunta a Bibliosalut (SAU)	143
Notícies publicades a Infosalut.com	1.589
Visites a Infosalut.com	116.763
Pàgines vistes en el web Infosalut.com	180.590
Nombre de tuits @bibliosalt	726
Nombre de tuits @infosalut	3.994

Font: Elaboració pròpia

QUADRE III-4.12. RESOLUCIÓ DELS PROTOCOLS PRESENTATS AL CEI-IB (2021)						
	Presentats	Notificats	Avaluats	Aprovats	Denegats	Cancel·lats
Tipus de protocols	Nombre					
Assaigs clínics	76	75	1	0	1	0
Estudis observacionals amb medicaments	66	42	24	17	3	1
Productes sanitaris	14	0	14	10	1	0
Projectes d'investigació	178	1	177	135	13	0
Casos clínics	3	0	3	3	0	0
Total	337	118	219	169	18	1

Font: Elaboració pròpia

4.9.4. ANÀLISI DE L'ACTIVITAT DEL COMITÈ D'ÈTICA DE LA INVESTIGACIÓ AMB MEDICAMENTS DE LES ILLES BALEARS (CEIM-IB)

El Comitè Ètic d'Investigació de les Illes Balears (CEI-IB), actualment acreditat com a Comitè d'Ètica de la Investigació amb Medicaments d'Ús Humà (CEIm), ha avaluat el 2021 un total de 219 protocols, el mateix nombre que el 2020; a

més, el CEI-IB ha estat el CEIm de referència d'un assaig clínic, el 75% menys respecte al 2020.

En el quadre III-4.12 es resumeix la resolució del nombre de protocols presentats, quants s'han notificat (avaluats per altres comitès) i quants s'han avaluat, així com quants dels que han estat avaluats han estat aprovats, denegats o finalment cancel·lats durant el 2021.

REQUADRE III-2.

L'IMPACTE DE LA COVID-19 EN LA POBLACIÓ I ELS SERVEIS SANITARIS DE LES ILLES BALEARS

JOSÉ MARÍA VICENS GÓMEZ

Cap del Servei d'Avaluació, Acreditació i Inspecció. Conselleria de Salut i Consum

EUSEBI CASTAÑO RIERA

Cap del Servei de Planificació Sanitària. Conselleria de Salut i Consum

MARIA MAGDALENA SALOM CASTELL

Metgessa. Tècnica de salut pública. Conselleria de Salut i Consum

BARTOMEU SASTRE PALOU

Responsable del Gabinet Tècnic de Sistemes d'Informació. Conselleria de Salut i Consum

GEMA JIMÉNEZ JIMÉNEZ

Cap del Servei d'Investigació Sanitària. Conselleria de Salut i Consum

ANTONI M. FUSTER MIRÓ

Gerent i secretari general tècnic. Unió Balear d'Entitats Sanitàries (UBES)

MARÍA TERESA BLASCO CLAR

Tècnica d'estadística. Servei d'Avaluació, Acreditació i Inspecció. Conselleria de Salut i Consum

La pandèmia per la COVID-19 iniciada l'any 2020 ha tingut continuïtat durant l'any 2021 i ha suposat un gran repte al qual s'ha hagut d'enfrontar tota l'organització sanitària, tant des del punt de vista assistencial com des del punt de vista de la salut pública. Els serveis assistencials públics i privats, així com tota la xarxa sociosanitària, s'han implicat en la lluita sanitària. També hi ha tingut un pes molt rellevant la investigació.

En el recull de dades que us presentam, hem cercat donar una visió de l'impacte que ha tingut el coronavirus directament en la salut, la qualitat de vida i els serveis sanitaris. L'any 2021, hem passat per di-

verses onades que queden reflectides en la seqüència de dades que us oferim. Som conscients que el 2022 encara arrossegarà els efectes de la pandèmia i que molt probablement apareixeran conseqüències importants en l'estat de salut de la nostra població a curt i mitjà termini que haurèm de seguir amb molt d'interès.

persones usuàries de residències (vegeu el quadre IIIIR-2.1).

Destaca que Menorca, el 2020, amb el 8,16 % de població, només va tenir un 3 % dels casos, però el 2021 s'ha normalitzat i ha arribat al 8 % (vegeu el gràfic IIIIR-2.1).

4.1. CASOS PER ILLES I SEXE

La incidència més gran de la COVID-19 en dones que no en homes s'explica, en part, per una incidència major en l'àmbit sociosanitari i sanitari i en el col·lectiu de

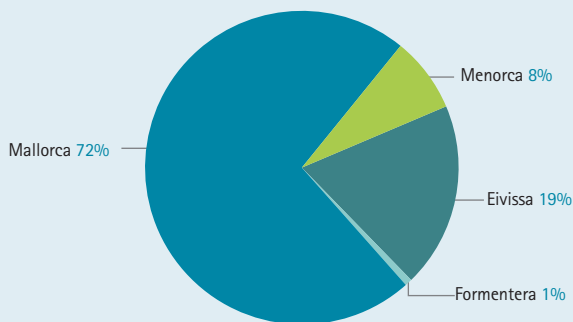
4.2. CASOS CONFIRMATS DIARIS. EVOLUCIÓ

L'evolució de l'any 2021 indica clarament les tres onades, amb un increment dels casos en cada una (vegeu el gràfic IIIIR-2.2).

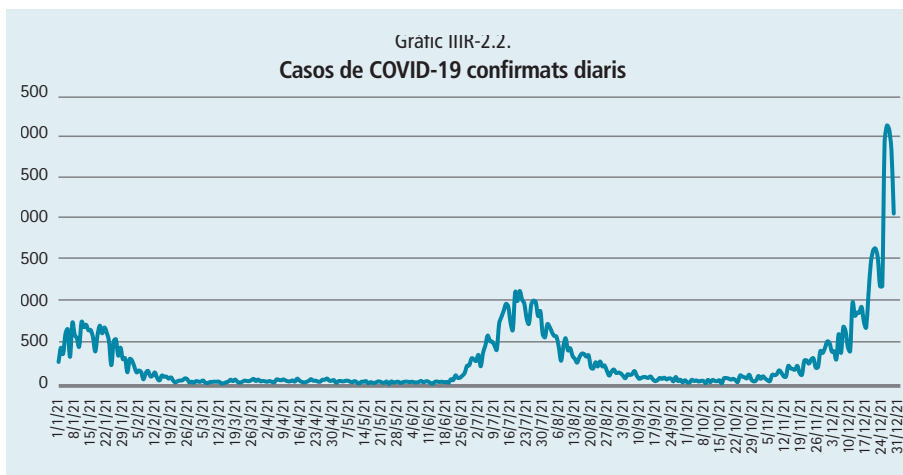
QUADRE IIIIR-2.1. CASOS DE COVID-19 PER ILLES I SEXE (2021)			
	Homes	Dones	Total
Eivissa	10.010	10.113	20.123
Formentera	383	397	780
Mallorca	36.951	39.297	76.248
Menorca	3.990	4.191	8.181
Total	51.334	53.998	105.332

Font: Servei d'Epidemiologia. Direcció General de Salut Pública

Gràfic IIIIR-2.1.
Casos de COVID-19 per illes

Font: Servei d'Epidemiologia. Direcció General de Salut Pública

Font: Servei d'Epidemiologia. Direcció General de Salut Pública i Participació

4.3. CASOS PER EDAT I SEXE

L'evolució de l'any 2021 mostra com el percentatge més gran de casos s'ha donat en els grups d'edat entre 20 i 49 anys, tant en homes com en dones (vegeu el gràfic IIIR-2.3).

4.4. CASOS PER GRUP D'EDAT (I)

En el gràfic IIIR-2.4 es descriuen els casos per grup d'edat i per mes de l'any 2021.

4.5. CASOS PER GRUP D'EDAT (II)

L'evolució dels casos ens mostra que en la franja de 10 a 29 anys augmenten durant els mesos d'estiu, que coincideixen amb la segona onada de l'any. En canvi, a final d'any l'edat és superior. És evident que el 70 % dels casos són de menys de cinquanta anys (vegeu el gràfic IIIR-2.5).

4.6. CASOS D'USUARIS DE RESIDÈNCIES

El nombre de casos en aquest col·lectiu ha minvat molt respecte a l'any anterior i només augmenten durant les onades (vegeu el gràfic IIIR-2.6).

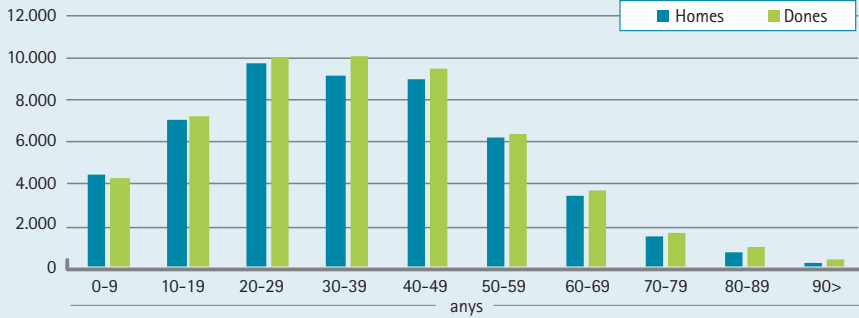
4.7. PROFESSIONALS AMB COVID-19 PER ÀMBIT

L'afectació de les dones està en relació directa amb el seu nivell de presència en el món sanitari (vegeu el gràfic IIIR-2.7).

4.8. TAXES DE MORTALITAT PER 1.000 HABITANTS PER GRUP D'EDAT I SEXE

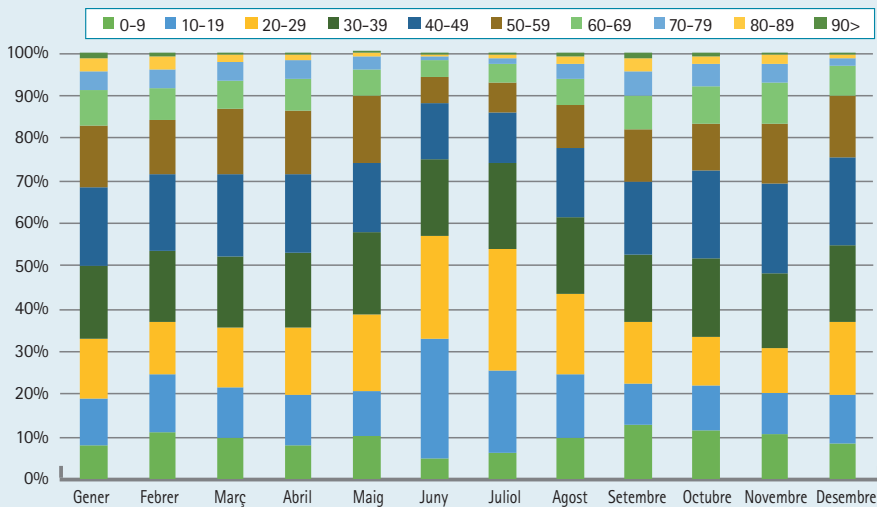
Es manté la tendència de la incidència més alta en dones i la mortalitat superior en homes (vegeu el gràfic IIIR-2.8).

Gràfic IIR-2.3.
Casos de COVID-19 per edat i sexe

Font: Servei d'Epidemiologia. Direcció General de Salut Pública i Participació

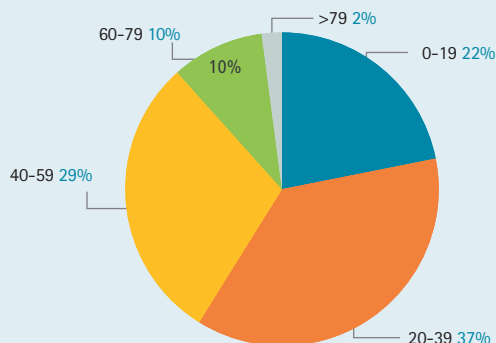
Gràfic IIR-2.4.
Casos de COVID-19 per grup d'edat, per mesos (2021)

Font: Servei d'Epidemiologia. Direcció General de Salut Pública i Participació

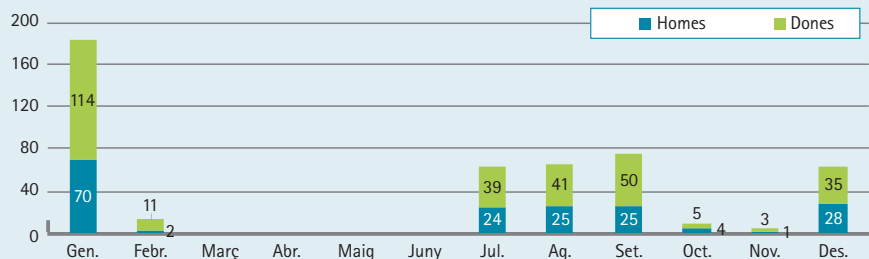

Gràfic IIR-2.5.
Casos de COVID-19 per grup d'edat (2021)

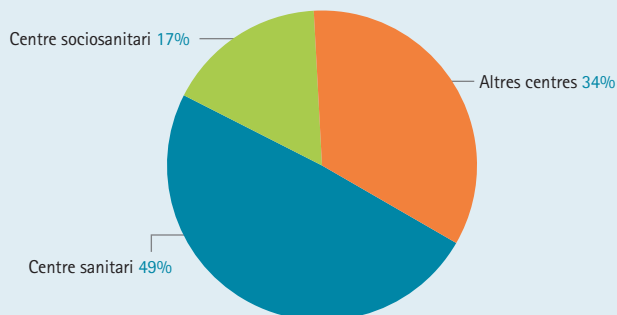
Font: Servei d'Epidemiologia. Direcció General de Salut Pública i Participació

Gràfic IIR-2.6.
Casos de COVID-19 d'usuaris de residències (2021)

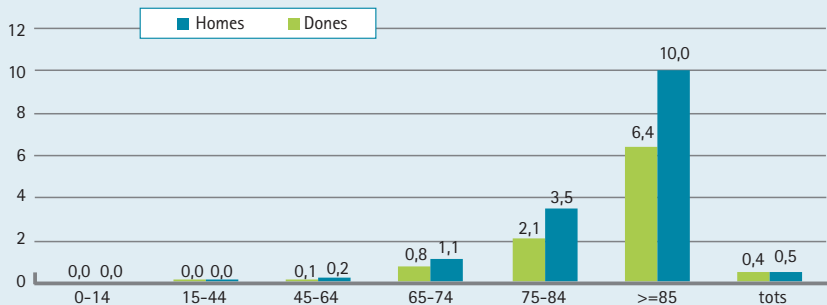
Font: Servei d'Epidemiologia. Direcció General de Salut Pública i Participació

Gràfic IIR-2.7.
Professionals amb COVID-19 per àmbit (2021)

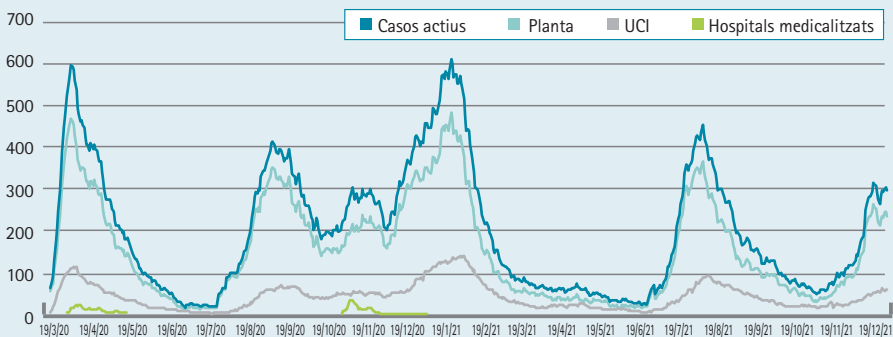
Font: Servei d'Epidemiologia. Direcció General de Salut Pública i Participació

Gràfic IIIR-2.8.
Taxes de mortalitat per 1.000 habitants per grup d'edat i sexe (2021)

Font: Servei d'Epidemiologia. Direcció General de Salut Pública i Participació

Gràfic IIIR-2.9.
Ingressos hospitalaris en centres públics i privats (març del 2020 - desembre del 2021)

Font: Gabinet Tecnicoassistencial del Servei de Salut. Observatori de Dades Sanitàries

4.9. SITUACIÓ DELS CASOS ACTIUS PER HOSPITALS PÚBLICS I PRIVATS. EVOLUCIÓ (MARÇ DEL 2020 - DESEMBRE DEL 2021)

El gràfic IIIR-2.9 recull la situació diària de l'ocupació dels hospitals públics i privats de les Illes Balears deguda a la COVID-19 des de l'inici de la pandèmia fins al desembre del 2021. El gràfic reproduïx les onades per les quals hem passat aquests quasi vint-i-dos mesos. Els punts d'inflexió amb el màxim de

persones ingressades als hospitals durant l'any 2021 han estat els dies 21 de gener, 7 d'agost i 20 de desembre. Els punts de màxima ocupació a les UCI han estat els dies 6 de febrer, 17 d'agost i 30 de desembre.

També destacam que la mortalitat a 31 de desembre de 2021 deguda a la COVID-19 als hospitals de la nostra comunitat autònoma és de 1.049 persones: 844 a Mallorca, 53 a Menorca i 152 a Eivissa.

La coordinació amb la sanitat privada ha estat un element clau per combatre la pandèmia. Les clíniques privades han arribat a posar a disposició de l'Administració pública fins a 764 llits hospitalaris i 90 llits de crítics. En el període analitzat, s'ha produït 9.104 altes a tots els hospitals de la Comunitat Autònoma, de les quals 1.642 han estat dels hospitals privats (un 18 %).

També hem disposat de llits ubicats en hotels medicalitzats en els períodes de màxima incidència de la pandèmia.

4.10. NOUS CASOS CONFIRMATS A ATENCIÓ PRIMÀRIA. EVOLUCIÓ DIÀRIA PER ILLES

Durant la pandèmia, ha estat clau el paper de l'atenció primària, que s'ha anat adaptant a l'evolució de la malaltia i que ha estat molt rellevant sobretot des de la segona onada. (Vegeu el gràfic IIR-2.10).

4.11. TOTAL DE TESTS FETS FINS AL 31 DE DESEMBRE

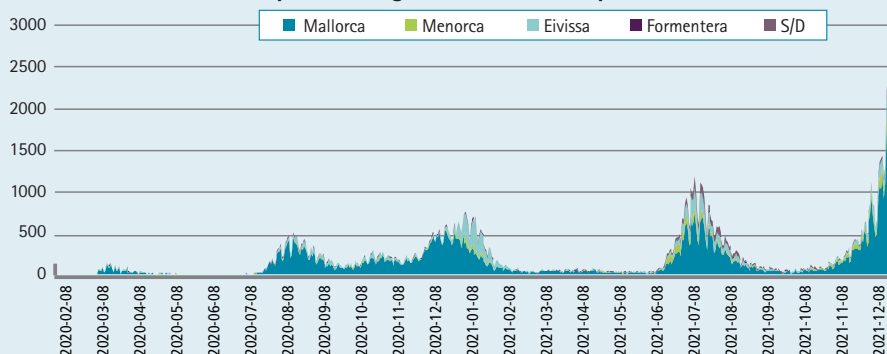
A les Illes Balears, el 31 de desembre de 2021 s'han fet un total de 2.720.488 proves diagnòstiques per detectar la COVID-19. D'aquestes, 1.902.176 han estat PCR, 709.391 han estat tests d'antígens i 178.921 han estat serologies i tests d'anticossos ràpids.

La taxa de persones amb mostra analitzada per 1.000 habitants a les Illes Balears s'ha situat per sobre de la mitjana estatal (1.000,15 enfront de 641,27). Destaca que les taxes de PCR, d'antígens i d'anticossos de les dones sempre han estat per sobre de les dels homes.

Comparant les proves que s'han a terme a les Balears amb la mitjana estatal, es veu com s'han fet més PCR i més tests d'antígens. No hem pogut obtenir les dades de tests d'anticossos ni de serologies fetes a Espanya per comparar-les amb les de les Balears. (Vegeu el quadre IIR-2.2.).

Gràfic IIR-2.10.

Casos positius diagnosticats a atenció primària

Font: Gabinet Técnicoassistential del Servei de Salut. Observatori de Dades Sanitàries

QUADRE IIIR-2.2. TOTAL DE MOSTRES PROCESSADES A LES ILLES BALEARS I A ESPANYA (31 DE DESEMBRE DE 2021)

CAIB	Proves fetes	Mostra x 1.000 hab.	Taxa de positivitat	Persones amb mostra analitzada	Taxa de persones amb mostra analitzada per 1.000 hab.
Total de proves	2.611.567	2226,38	7,82%	1.149.931	1.000,15
PCR total	1.902.176	1621,62	8,61%	731.689	679,64
PCR dones	1.031.883	879,69	8,14%	370.989	348,77
PCR homes	868.527	740,43	9,18%	359.257	335,78
PCR desconegut	1.766	–	8,27%	1.443	–
Antigen total	709.391	604,76	5,71%	418.242	468,83
Antigen dones	361.641	308,30	5,72%	202.212	236,31
Antigen homes	345.934	294,91	5,73%	214.315	234,9
Antigen desconegut	1.816	–	0,83%	1.715	–
Total de serologies + anticossos ràpids	178.921				
Total de proves amb serologies a les Illes Balears	2.790.488				
ESPANYA	Proves fetes	Mostra x 1.000 hab.	Taxa de positivitat	Persones amb mostra analitzada	Taxa de persones amb mostra analitzada per 1.000 hab.
Total de proves	73.743.431	1556,26	10,72%	30.378.987	641,27
PCR total	50.739.257	1070,78	10,30%	20.642.805	500,85
PCR dones	28.030.637	591,55	9,86%	10.834.925	263,45
PCR homes	22.626.920	477,51	10,85%	9.742.155	236,28
PCR desconegut	81.700	1,72	6,91%	65.725	1,46
Antigen total	23.004.174	485,47	11,65%	9.736.182	321,02
Antigen dones	12.590.365	265,70	10,99%	4.997.908	169,97
Antigen homes	10.352.717	218,48	12,48%	4.681.915	150,00
Antigen desconegut	61.092	1,29	6,32%	56.359	1,25
Total de serologies + anticossos ràpids	ND				

Fonts: SERLAB (Ministeri de Sanitat), Quadre de comandaments COVID-19 (IB-Salut) i elaboració pròpia. Mostres processades a 31 de desembre de 2021 (de l'1 de febrer de 2020 al 31 de diciembre de 2021)

4.12. RELACIÓ ENTRE PROVES DIAGNÒSTIQUES POSITIVES I INGRESSOS HOSPITALARIS EN PLANTA, UCI I HOSPITALS MEDICALITZATS (FEBRER DEL 2020 - DESEMBRE DEL 2021)

Cal remarcar que els laboratoris de les Illes Balears han augmentat de forma considerable la seva capacitat de fer proves diagnòstiques. En el gràfic IIIIR-2.11 es recull la relació entre noves PDIA+ i l'ocupació hospitalària. S'hi tornen a diferenciar les sis onades. El fet de duplicar els casos de nous diagnòstics durant les darreres setmanes de l'any 2021 ha suposat un impacte més reduït de l'ocupació hospitalària que en onades anteriors. També s'ha de tenir en compte l'efecte de la vacunació i l'efecte de les noves variants del virus.

4.2.

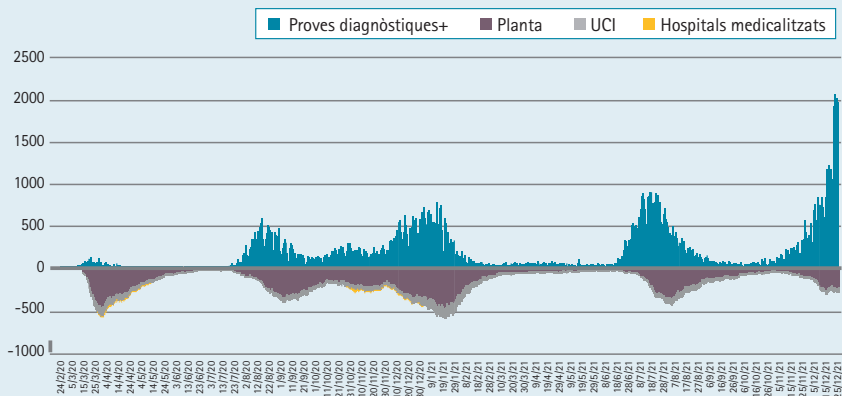
ESTADES PER COVID-19 ALS HOSPITALS PRIVATS I CONCERTATS

D'acord amb les dades d'UBES, el total d'estades als hospitals privats el 2021 és de 9.920, de les quals 2.567 són en UCI i 7.353 són en planta. Es tracta de dades molt similars a les del 2020 (10.883, -8,85 %) i suposen que durant aquests dos anys de pandèmia la sanitat privada ha atès un total de 20.803 estades.

D'altra banda, si se sumen les hospitalitzacions en centres de titularitat privada amb concertació pública, que són 3.930 estades en planta, en total són 13.850 casos el 2021 i 33.501 casos acumulats entre els anys 2020 i 2021 (vegeu el quadre IIIIR-2.3).

Gràfic IIIIR-2.11.

Relació entre proves diagnòstiques positives i ingressos hospitalaris en planta, UCI i hospitals medicalitzats

Font: Gabinet Tecnicoassistencial del Servei de Salut. Observatori de Dades Sanitàries

QUADRE IIIR-2.3. ESTADES PER COVID-19 EN HOSPITALS PRIVATS I CONCERTATS (2021)

	UCI	Planta	Total
Grupo Juaneda	1.030	2.511	3.541
Grupo Quirónsalud	1.019	3.621	4.640
Hospital de Llevant	0	766	766
Policlínica del Rosario	518	455	973
Total privat	2.567	7.353	9.920
HSJD	0	3.930	3.930
Creu Roja	0	0	0
Total privat i concertat	2.567	11.283	13.850

Font: Unió Balear d'Entitats Sanitàries (UBES)

L'any 2021, el nombre màxim de pacients amb COVID-19 atesos als hospitals privats ha estat 124 el dia 29 de gener, i només d'UCI un total de 25 casos els dies 31 de gener i 1 de febrer.

El 2021, la sanitat privada ha arribat a atendre el 38,24 % del total d'ingressos per COVID-19 a les Balears, en concret el 2 de juny.

5

EDUCACIÓ

5.1.

**EL SISTEMA EDUCATIU NO
UNIVERSITARI DE LES ILLES
BALEARS**

El sistema educatiu de les Illes Balears té una sèrie de particularitats que posen en relleu la interdependència que hi ha entre les trajectòries de l'alumnat i els factors contextuals, processuals i de l'escolarització. Pel que fa a l'escolarització, aquest informe conté dades recents sobre la variació interanual de la matrícula; concretament, es detecta un augment sostingut de l'escolarització en els ensenyaments no universitaris de règim general a les Balears (vegeu el quadre III-5.1). El curs 2020-2021, hi ha un total de 192.202 estudiants, 719 més que el curs anterior. Tot i l'increment del conjunt de la matrícula, les dades revelen variacions diferenciades segons els nivells en relació amb el curs anterior. Mentre que els estudis d'infantil i primària experimenten un descens de la matrícula, els estudis de secundària obligatòria i postobligatòria augmenten significativament. Els descensos a les etapes d'infantil i de primària representen 1.316 i 1.322 alumnes menys respectivament. Els increments es localitzen a l'ESO (amb 951 alumnes més), al batxillerat (951: 685 a presencial i 88 a distància), als cicles formatius de grau mitjà (1.679 més: 1.263 a presencial i 416 a distància) i als cicles

formatius de grau superior (1.506 alumnes més: 1.063 a presencial i 443 a distància). És considerable l'ascens progressiu en els darrers anys de la matrícula a distància en els distints ensenyaments de secundària postobligatòria.

Pel que fa la titularitat dels centres, un 65,8 % de la matrícula correspon als centres públics, un 27,6 % als concertats i un 6,6 % als privats.

El curs 2020-2021, els ensenyaments de règim especial sumen un total de 12.557 estudiants, 994 alumnes menys que el curs anterior. La distribució dels ensenyaments per ordre descendent de la matrícula és la següent: ensenyaments d'idiomes (8.695 alumnes), música (2.135), arts plàstiques i disseny (1.175), dansa (284) i esports (200). La variació més destacable respecte al curs anterior es troba als ensenyaments d'idiomes, en què hi ha 750 alumnes menys.

Com apuntàvem en l'informe de l'any passat, la matrícula als ensenyaments de règim especial és majoritàriament femenina, ja que representa un 65,5 % del total: 91,9 a dansa, 75 a art dramàtic, 66,04 a arts plàstiques i disseny, 68,6 a idiomes i 52,7 a música. Els ensenyaments esportius capgiren aquesta tendència perquè són l'única especialitat amb una presència majoritària d'homes, un 79 % (vegeu el quadre III-5.2).

QUADRE III-5.1. ALUMNAT MATRICULAT EN ENSENYAMENTS DE RÈGIM GENERAL PER NIVELLS EDUCATIUS

	Curs 2020-2021														
	Curs 2014/2015	Curs 2015/2016	Curs 2016/2017	Curs 2017/2018	Curs 2018/2019	Total	Centres públics	Centres privats	Centres privats no concertats	Total	Centres públics	Centres privats	Centres privats no concertats		
Total	177.767	178.055	180.138	185.658	189.400	192.202	124.664	67.538	53.937	13.601	192.921	127.018	65.903	53.108	12.795
Educació infantil - primer cicle	6.198	5.530	6.600	8.375	8.591	8.713	5.572	3.141	124	3.017	7.397	4.998	2.399	0	2.399
Educació infantil - segon cicle	33.123	32.623	31.897	31.915	32.079	32.623	20.487	12.136	10.369	1.767	31.301	19.754	11.547	10.025	1.522
Educació primària	69.004	69.645	70.275	71.345	71.736	71.859	45.364	26.495	22.248	4.247	70.347	44.454	25.893	21.745	4.148
Educació especial	637	636	721	792	841	887	288	599	599	0	887	276	611	611	0
ESO	42.474	43.084	43.678	45.066	46.503	47.861	29.758	18.103	15.447	2.656	48.812	30.619	18.193	15.445	2.748
Batxillerat	11.801	11.966	12.037	12.285	12.578	12.580	8.576	4.004	3.177	827	13.265	9.281	3.984	3.146	838
Batxillerat a distància	774	689	770	713	783	998	998	0	0	0	1.086	1.086	0	0	0
CF FP bàsica	982	1.738	1.889	1.955	1.979	1.977	1.653	324	320	4	1.947	1.646	301	297	4
CF FP grau mitjà	6.384	6.423	6.463	6.634	7.217	7.519	6.018	1.501	1.170	331	8.782	7.251	1.531	1.208	323
CF FP grau superior	4.043	4.023	4.240	4.953	5.186	5.314	4.333	981	396	585	6.377	5.237	1.140	521	619
CF FP grau mitjà a distància	748	746	644	630	746	767	719	48	0	48	1.183	1.117	66	0	66
CF FP grau superior a distància	734	848	816	901	995	946	827	119	0	119	1.389	1.261	128	0	128
Programes de qualificació professional inicial	723	0	0												
Altres programes formatius	142	104	108	94	166	158	71	87	87	0	148	38	110	110	0

Font: Ministeri d'Educació i Formació Professional (2022). Estadístiques de la educació. Disponible a: <https://www.educacionyfp.gob.es/servicios-al-ciudadano/estadisticas.html> (Accedit: 23 juny 2022)

QUADRE III-5.2. ALUMNAT MATRICULAT EN ENSENYAMENTS DE RÈGIM ESPECIAL

	Curs	Curs	Curs 2019/2020		
	2018/2019	2018/2019	12557	4331	8226
Total ensenyaments de règim especial	13978	13551			
Total ensenyaments d'arts plàstiques i disseny	1240	1143	1175	399	776
CFGM arts plàstiques i disseny	119	76	78	37	41
CFGS arts plàstiques i disseny	1121	1067	1097	362	735
Total ensenyaments de música	2186	2302	2135	1010	1125
Ensenyaments elementals de música	1379	1462	1298	624	674
Ensenyaments professionals de música	623	660	648	273	375
Ensenyaments superiors de música	184	180	189	113	76
Total ensenyaments de dansa	331	317	284	23	261
Ensenyaments elementals de dansa	197	189	162	16	146
Ensenyaments professionals de dansa	134	128	122	7	115
Total ensenyaments d'art dramàtic	72	77	68	17	51
Total ensenyaments d'idiomes	9871	9445	8695	2724	5971
Total ensenyament d'idiomes nivell bàsic	3776	3306	2909	903	2006
Ensenyament d'idiomes nivell bàsic A1	—	1902	1591	522	1069
Ensenyament d'idiomes nivell bàsic A2	—	1404	1318	381	937
Total ensenyament d'idiomes nivell intermedi	4614	4555	4199	1313	2886
Ensenyament d'idiomes nivell intermedi B1	—	2220	1380	393	987
Ensenyament d'idiomes nivell intermedi B2	—	2335	2819	920	1899
Total ensenyament d'idiomes nivell avançat	685	898	1223	390	833
Ensenyament d'idiomes nivell avançat C1	566	695	928	306	622
Ensenyament d'idiomes nivell avançat C2	119	203	295	84	211
Total ensenyament d'idiomes nivell bàsic a distància A2	166	171	46	17	29
Total ensenyament d'idiomes nivell intermedi a distància	630	515	250	86	164
Ensenyament d'idiomes nivell intermedi a distància B1	—	225	67	27	40
Ensenyament d'idiomes nivell intermedi a distància B2	—	290	183	59	124
Total ensenyament d'idiomes nivell avançat a distància C1			68	15	53
Total ensenyaments esportius	278	267	200	158	42
Ensenyaments esportius (grau mitjà)	278	267	186	145	41
Ensenyaments esportius (grau superior)			14	13	1

Font: Ministeri d'Educació i Formació Professional (2022). Estadístiques de la educació. Disponible a: <https://www.educacionyfp.gob.es/servicios-al-ciudadano/estadisticas.html> (Accedit: 23 juny 2022)

QUADRE III-5.3. ALUMNAT MATRICULAT EN EDUCACIÓ D'ADULTS I EN EDUCACIÓ A DISTÀNCIA PER ENSENYAMENT

	Curs 2015-2016	Curs 2016-2017	Curs 2017-2018	Curs 2018-2019	Curs 2019-2020	% dones (2019-2020)
Educació secundària per a persones adultes	5.000	4.551	4.286	2.784	3.816	47,20
Preparació de proves lliures de batxillerat	0	0	0	0	0	s.d.
Preparació de proves lliures per a tècnic LOE (cicles de grau mitjà)	35	0	0	0	0	s.d.
Preparació de la prova d'accés a la universitat	779	738	589	561	629	59,60
Preparació de la prova d'accés a cicles de grau mitjà	23	13	2	6	22	54,50
Preparació de la prova d'accés a cicles de grau superior	991	521	505	461	553	57,30
Total	6.887	7.963	8.135	7.335	8.639	62,80
Educació d'adults de caràcter no formal	2.887	3.540	3.894	3.426	4.056	60,30
Llengües estrangeres	2.424	2.670	2.610	2.302	2.492	70,40
Altres cursos	1.576	1.753	1.631	1.607	1.477	53,50
Batxillerat	689	770	713	783	998	58,50
Cicles formatius d'FP	1.594	1.460	1.531	1.741	1.713	68,40
Grau mitjà	746	644	630	746	767	63,20
Grau superior	848	816	901	995	946	72,50
Educació a distància						

Font: Elaboració de l'equip CES-UIB a partir del Ministeri d'Educació i Formació Professional (2022). Estadístiques de la educació. Disponible a: <https://www.educacionyfp.gob.es/servicios-al-ciudadano/estadisticas.html> (Accedit: 23 Juny 2022)

Un aspecte important que cal estudiar en societats turístiques com la de les Illes Balears és l'educació d'adults i l'educació a distància. Les dinàmiques del mercat del treball turístic fan que siguin necessaris itineraris educatius de retorn i itineraris flexibles, com són aquestes dues modalitats (vegeu el quadre III-5.3).

En el cas de l'educació secundària per a persones adultes, la tendència és d'un lleuger descens en els darrers cinc anys. Es passa de 5.000 estudiants el curs 2015-2016 a 3.816 estudiants el curs 2019-2020. Quant a la distribució per sexes, un 47,2 % són dones (curs 2019-2020). És interessant remarcar el fet que en aquesta tipologia d'estudis els homes siguin majoria, a diferència del que passa amb bona part de les altres estadístiques educatives que s'analitzen en aquest capítol. Pel que fa a les proves d'accés a la universitat, presenten una certa tendència a la baixa, amb alguns matisos: en els darrers cinc anys es passa de 779 (curs 2015-2016) a 629 (curs 2019-2020). La distribució per sexes situa les dones en primer lloc (59,6 % del total). L'educació d'adults de caràcter no formal té una evolució ascendent: de 6.887 alumnes matriculats el 2015-2016 a 8.639 el 2019-2020. En la relació dona-home, les dones representen clarament la majoria, amb un 62,8 % (curs 2019-2020).

Al batxillerat a distància, les xifres experimenten un increment: dels 689 estudiants el curs 2015-2016 als 998 el curs 2019-2020. El percentatge de dones en aquests estudis és del 58,5 % (curs 2019-2020). També han augmentat les persones matriculades a la formació professional (FP) (del curs 2015-2016 al curs 2019-2020): de 1.594 estudiants a 1.713. Aquesta evo-

lució presenta petites oscil·lacions i, proporcionalment, no és un creixement tan pronunciat com en el cas del batxillerat. Pel que fa a les dades dones/homes, en aquests estudis la proporció ha estat d'un 68,4 % de dones el curs 2019-2020.

L'alta activitat laboral del model econòmic turístic comporta que hi hagi més població immigrada a la nostra comunitat autònoma quan es compara amb la resta de territoris de l'Estat. Segons les dades de l'INE, el percentatge de població estrangera a les Illes Balears a 1 de gener de 2022 és del 18,89 %. Això es trasllada també al percentatge d'alumnat estranger en l'ensenyament, amb un 15,5 %, 5,6 punts per sobre del 9,9 % estatal, de manera que les Balears són la comunitat autònoma amb més alumnat estranger, seguida per Catalunya en segona posició amb un 15 %. Aquesta posició de lideratge es manté a les etapes de l'educació primària (18,3 % d'alumnat estranger a les Balears) i l'educació secundària (14,8 % a les Balears).

Quan es desglossen les dades segons la titularitat del centre, aquestes canvien: les Balears tenen un 16,9 % d'alumnat estranger en centres públics. Ara bé, quan s'adopta una mirada comparativa amb les altres comunitats autònomes, l'arxipèlag ocupa la quarta posició, darrere Catalunya, Múrcia i La Rioja. En altres paraules, aquestes comunitats tenen més segregació escolar en termes de població estrangera que no les Illes. En el cas dels centres privats, a les Balears hi ha un 12,9 % d'alumnat estranger, de manera que ocupa la primera posició, amb més de sis punts per sobre de la mitjana estatal (6,6 %). En segon lloc, hi ha Catalunya, amb un 10,2 %. En el cas de

les Balears, la distància entre centres públics i centres privats en termes de concentració de l'alumnat estranger és de quatre punts (un 16,9 % enfront d'un 12,9 %), mentre que, per exemple, a Catalunya és de set punts (un 17,5 % enfront d'un 10,2 %), a La Rioja és de nou punts (un 17,3 % enfront d'un 8,3 %) i a Múrcia és d'11 punts (un 17,3 % enfront d'un 5,8 %). S'esmenten aquestes comunitats a tall de comparació, perquè, tot i que totes tres tenen valors similars als de les Illes Balears, presenten una distribució escola pública-privada diferent (vegeu el quadre III-5.4).

També cal mirar des d'una perspectiva evolutiva la trajectòria de la presència de l'alumnat estranger per nivells i tipus de titularitat al llarg dels darrers cinc anys (vegeu el quadre III-5.5). En percentatges totals, la distància entre les Illes Balears i Espanya es manté relativament estable, amb un ascens lleuger (més presència a les Balears). El curs 2015-2016, aquesta distància era de 5,3 punts (8,4 % a Espanya i 13,7 % a les Balears); en canvi, cinc anys després (2019-2020), la distància és de 5,6 punts (9,9 % a Espanya i 15,5 % a les Balears). Tant en el conjunt de l'Estat com a l'arxipèlag ha augmentat la proporció d'alumnat estranger en el període.

El fet que hi hagi més alumnat estranger a les Balears és un aspecte que cal tenir en compte a l'hora d'abordar les necessitats específiques relatives a l'atenció a la diversitat. Quant als distints tipus de titularitat (pública/privada), la distància entre Espanya i les Balears ha disminuït als centres públics de 6 punts el curs 2015-2016 (10 % a Espanya i 16 % a les Balears) a 5,4 punts el curs 2019-2020, tot i que en tots dos ca-

sos augmenten els percentatges respectivament. Als centres privats balears ha augmentat la concentració de població estrangera quan es compara amb el cas estatal. El curs 2015-2016, les Balears tenien un 9,6 % d'alumnat estranger als centres privats, mentre que Espanya en tenia un 5,2 %. Cinc anys després, el curs 2019-2020, la distància augmenta fins a 6,3 punts, perquè les Balears puguen fins al 12,9 %; en canvi, Espanya només puja fins al 6,6 %.

En l'anàlisi per nivells educatius, cal destacar els casos de l'educació primària i l'educació secundària. Pel que fa a l'educació primària, tant Espanya (del 8,7 % al 11,6 %) com les Balears (del 14,1 % al 18,3 %) han augmentat en el període estudiat. Convé assenyalar especialment el cas balear el curs 2019-2020, amb un percentatge que s'acosta a una cinquena part de l'alumnat. Cal tenir en compte aquesta major presència per les implicacions que tindrà en els propers anys a l'hora d'atendre la diversitat, no tan sols en l'educació primària, sinó també en les etapes següents, com l'educació secundària. En el cas dels centres públics, els percentatges a l'educació primària han passat del 10,5 % al 13,8 % en el cas espanyol i del 17,1 % al 20,4 % en el cas balear. A l'educació secundària, a Espanya es passa del 10,6 % al 10,7 %, un percentatge estancat. A les Balears, passa del 16,9 % al 16,3 %; en aquest cas, hi ha un descens, de manera contrària a la tendència general. Aquest descens pot ser atribuïble a l'increment en el mateix període als centres privats. En l'anàlisi de l'educació primària i secundària als centres privats, Espanya passa del 4,8 % al 5,9 % en l'educació primària, i les Balears passen del 10,4 % al 14,9 %.

QUADRE III-5.4. PERCENTATGE D'ALUMNAT ESTRANGER EN ENSENYAMENTS DE RÈGIM GENERAL NO UNIVERSITARIS PER NIVELLS, TITULARIAT DELS CENTRES I COMUNITATS AUTÒNOMES

	Total (1)	Educació infantil	Educació primària	ESO	Batxillerats (2)	Cicles formatius FP bàsica	Cicles formatius FP - grau mitjà (2)	Cicles formatius FP - grau superior (2)	Altres programes formatius
Total centres	9,9	9,8	11,6	9,4	6,5	14,1	8,5	6,7	28,0
Andalusia	6,0	5,9	6,9	6,0	4,7	6,9	3,9	3,4	3,3
Aragó	13,6	13,9	16,4	11,7	7,1	24,5	12,8	8,1	27,8
Astúries	4,4	3,5	4,3	5,3	3,6	13,0	5,2	3,1	25,0
Illes Balears	15,5	15,8	18,3	14,8	9,3	17,7	9,3	7,4	15,8
Illes Canàries	8,9	9,5	10,8	8,9	6,7	9,6	5,1	4,5	4,1
Cantàbria	6,5	5,9	6,3	6,2	4,8	15,4	9,2	7,6	36,5
Castella i Lleó	6,6	6,3	7,3	6,6	4,4	14,4	6,4	5,2	—
Castella-la Manxa	7,2	5,0	8,1	8,8	5,6	11,9	6,1	4,7	6,5
Catalunya	15,0	15,8	17,6	13,3	9,2	—	13,5	10,0	30,3
Comunitat Valenciana	12,1	10,6	14,3	12,2	9,2	14,7	9,4	7,8	20,1
Extremadura	3,0	2,5	3,5	3,0	2,1	5,7	2,6	1,9	0,0
Galícia	3,2	2,2	3,3	3,6	2,6	8,4	4,1	3,4	7,3
Madrid	11,8	11,2	13,9	10,9	8,2	17,9	11,2	8,9	35,0
Múrcia	13,8	14,9	16,9	11,9	8,1	17,5	9,8	7,6	25,2
Navarra	8,8	7,9	9,8	9,2	5,1	19,7	8,2	6,2	19,9
País Basc	8,4	9,6	8,8	7,1	4,1	28,1	10,6	6,8	—
La Rioja	14,2	15,6	16,6	12,5	6,9	21,3	12,8	8,3	32,4
Ceuta	5,2	6,4	6,3	3,1	3,2	5,8	2,3	3,4	39,3
Melilla	13,8	14,8	17,4	9,1	5,1	11,7	6,2	7,1	90,0

continua

	Total (1)	Educació infantil	Educació primària	ESO	Batxillerats (2)	Cicles formatius FP bàsica	Cicles formatius FP - grau mitjà (2)	Cicles formatius FP - grau superior (2)	Altres programes formatius
Centres públics	11,5	12,1	13,8	10,7	7,1	13,9	9,1	6,8	26,7
Andalusia	6,7	7,1	7,6	6,6	4,6	7,5	4,5	3,7	3,3
Aragó	15,8	16,4	19,7	13,4	8,7	26,9	13,6	8,7	21,2
Astúries	4,9	4,1	5,0	6,0	4,3	12,6	5,0	3,2	14,3
Illes Balears	16,9	17,8	20,4	16,3	10,2	18,7	10,0	7,6	5,6
Illes Canàries	10,0	11,8	12,4	10,0	6,9	9,5	5,2	4,3	4,5
Cantàbria	6,5	6,2	6,4	6,6	5,3	12,9	7,6	7,2	36,1
Castella i Lleó	8,0	8,0	9,3	8,1	5,1	14,2	7,0	5,0	—
Castella-la Manxa	8,1	5,8	9,2	9,7	5,9	12,0	6,5	5,0	6,5
Catalunya	17,5	18,5	21,0	15,2	10,2	—	15,5	10,9	30,7
Comunitat Valenciana	14,3	13,6	17,4	14,1	9,6	15,2	9,8	8,2	20,1
Extremadura	3,3	2,9	4,1	3,3	2,2	5,7	2,7	2,1	0,0
Galícia	3,5	2,5	3,6	3,9	2,9	8,6	4,0	3,5	7,3
Madrid	15,8	15,8	19,0	14,0	10,5	20,4	13,4	10,3	43,6
Múrcia	17,3	19,9	21,7	14,8	8,9	18,6	10,7	8,5	18,7
Navarra	11,5	10,2	13,7	12,1	6,6	20,4	8,0	6,8	15,5
País Basc	11,0	14,0	12,5	8,0	5,3	24,8	10,7	7,7	—
La Rioja	17,3	20,1	20,4	16,3	8,3	25,1	13,1	8,6	32,0
Ceuta	5,9	8,2	8,0	3,9	3,3	6,5	2,3	3,4	0,0
Melilla	15,3	19,7	21,5	10,1	5,3	11,7	6,2	7,1	0,0

continua

	Total (1)	Educació infantil	Educació primària	ESO	Batxillerats (2)	Cicles formatius FP bàsica	Cicles formatius FP - grau mitjà (2)	Cicles formatius FP - grau superior (2)	Altres programes formatius
Centres privats	6,6	5,9	6,9	6,9	5,0	14,8	7,0	6,3	30,9
Andalusia	4,0	3,7	4,4	4,3	5,1	4,9	2,8	2,7	-
Aragó	8,6	8,7	9,1	8,5	2,4	19,0	10,5	6,5	38,2
Astúries	2,9	2,0	2,5	3,8	1,1	14,2	5,9	2,9	40,0
Illes Balears	12,9	12,4	14,9	12,5	7,1	12,3	6,1	6,7	24,1
Illes Canàries	5,5	4,6	6,1	5,5	5,8	10,4	4,4	5,8	0,0
Cantàbria	6,5	5,0	6,0	5,5	2,2	18,9	13,8	8,6	36,6
Castella i Lleó	3,8	3,0	3,4	4,0	2,0	14,7	5,0	5,8	—
Castella-la Manxa	3,6	2,3	3,2	5,1	3,0	11,8	4,1	2,5	—
Catalunya	10,2	10,7	10,8	9,9	7,2	—	9,0	9,0	29,3
Comunitat Valenciana	7,4	5,7	7,7	8,4	8,2	10,2	8,5	6,8	—
Extremadura	1,6	1,2	1,5	2,1	1,2	0,0	1,6	0,7	0,0
Galícia	2,5	1,7	2,6	2,9	1,1	7,7	4,8	2,5	—
Madrid	7,2	6,3	7,8	7,5	4,9	13,2	8,4	7,3	7,2
Múrcia	5,8	5,3	5,8	5,4	3,9	13,1	7,8	5,1	30,2
Navarra	3,6	3,0	2,3	4,8	2,5	18,6	8,6	4,0	24,3
País Basc	5,7	4,7	4,9	6,3	3,0	29,4	10,5	5,5	—
La Rioja	8,3	8,6	9,3	6,4	2,6	16,2	11,8	6,7	33,3
Ceuta	2,6	1,0	0,2	0,7	1,2	0,0	—	—	43,1
Melilla	6,5	1,3	1,3	0,4	0,0	—	—	—	95,7

Font: Ministeri d'Educació i Formació Professional (2022). Estadísticas de la educación. Disponible a: <https://www.educacionyfp.gob.es/servicios-al-ciudadano/estadisticas.html> (Accedit: 23 juny 2022)

(1) El total també inclou l'alumnat d'educació especial específica.

(2) Inclou l'alumnat estranger que cursa aquest ensenyament en els règims presencial i a distància.

QUADRE III-5.5. PERCENTATGE D'ALUMNAT ESTRANGER EN ENSENYAMENTS DE RÈGIM GENERAL NO UNIVERSITARI A LES ILLES BALEARS PER NIVELLS TITULARIAT DELS CENTRES (QUADRE EVOLUTIU)

	Total (1)	Edu- cació infantil	Edu- cació primària	ESO	Batxillerats (2)	Cicles forma- tius FP bàsica	Cicles forma- tius FP - grau mitjà (2)	Cicles forma- tius FP - grau superior (2)	Altres progra- mes formatius	
Total centres	Espanya	8,4	8,2	8,7	9,1	6,7	8,9	5,2	8,9	
	Illes Balears	13,7	13,6	14,6	14,1	10,6	10,8	7,8	13,5	
	Espanya	8,5	8,2	9,0	8,7	6,5	8,5	5,4	24,5	
	Illes Balears	13,6	13,0	15,1	13,8	9,9	10,3	7,5	13,0	
	Espanya	8,8	8,6	9,7	8,6	6,4	8,6	5,9	22,8	
	Illes Balears	13,9	13,7	15,7	13,6	9,6	10,3	7,2	19,1	
	Espanya	9,2	9,1	10,5	8,9	6,4	8,3	6,1	25,0	
	Illes Balears	14,5	14,6	17,0	14,0	8,2	17,4	10,0	6,9	
	Espanya	9,9	9,8	11,6	9,4	6,5	14,1	8,5	6,7	
	Illes Balears	15,5	15,8	18,3	14,8	9,3	17,7	9,3	7,4	
	Espanya	10,0	10,5	10,5	10,6	7,4	16,7	9,3	5,4	
	Illes Balears	16,0	16,2	17,1	16,9	12,3	24,9	11,6	8,1	
Centres públics	Espanya	10,0	10,4	10,9	10,0	7,1	15,8	9,0	5,7	
	Illes Balears	15,7	14,9	18,0	16,1	11,3	25,0	11,3	7,8	
	Espanya	10,3	10,8	11,6	9,9	7,0	15,0	9,1	6,1	
	Illes Balears	15,6	15,5	18,3	15,3	10,3	20,6	11,1	7,2	
	Espanya	10,8	11,4	12,6	10,1	7,0	13,8	9,0	6,3	
	Illes Balears	16,0	16,6	19,2	15,4	8,6	18,5	10,6	7,0	
	Espanya	11,5	12,1	13,8	10,7	7,1	13,9	9,1	6,8	
	Illes Balears	16,9	17,8	20,4	16,3	10,2	18,7	10,0	7,6	
	Espanya	8,4	8,4	8,4	8,4	8,4	8,4	8,4	8,4	8,4
	Illes Balears	s. d.	s. d.	s. d.	s. d.	s. d.	s. d.	s. d.	s. d.	s. d.
	Illes Balears	15,4	15,4	15,4	15,4	15,4	15,4	15,4	15,4	15,4

continua

	Total (1)	Edu- cació infantil	Educació primària	ESO	Batxillerats (2)	Cicles forma- tius FP bàsica	Cicles forma- tius FP - grau mitjà (2)	Cicles forma- tius FP - grau superior (2)	Altres progra- mes formatius
2015/2016	Espanya	4,2	4,8	6,3	4,4	18,3	7,6	4,7	10,0
	Illes Balears	9,6	9,1	10,4	6,4	17,4	6,3	6,1	19,2
2016/2017	Espanya	5,3	4,4	5,0	4,5	16,3	7,1	4,7	43,0
	Illes Balears	9,7	9,4	10,1	6,2	17,4	5,6	4,8	15,1
2017/2018	Espanya	5,7	4,9	5,6	4,8	14,8	7,2	5,2	40,2
	Illes Balears	10,7	10,6	11,1	7,9	13,7	6,5	7,0	19,1
2018/2019	Espanya	6,0	5,3	6,1	5,0	13,2	6,8	5,5	26,2
	Illes Balears	11,7	11,3	13,1	7,4	11,5	7,1	6,0	21,7
2019/2020	Espanya	6,6	5,9	6,9	5,0	14,8	7,0	6,3	30,9
	Illes Balears	12,9	12,4	14,9	7,1	12,3	6,1	6,7	24,1

Font: Ministeri d'Educació i Formació Professional (2022). Estadísticas de la educación. Disponible a: <https://www.educacionyfp.gob.es/servicios-al-ciudadano/estadisticas.html> (Accedit: 23 juny 2022)

(1) El total també inclou l'alumnat d'educació especial específica.

(2) Inclou l'alumnat estranger que cursa aquest ensenyament en els règims presencial i a distància.

Per tant, es produeix una major concentració en educació primària als centres privats balears quan es compara amb Espanya en el període estudiat. En el cas de l'educació secundària, també a les Balears hi ha percentatges més elevats de presència estrangera en comparació amb la mitjana estatal. El curs 2015-2016, Espanya té un 6,3 % d'alumnat i les Balears en tenen un 9,6 %. Cinc anys després, el curs 2019-2020, a Espanya n'hi ha un 6,9 %, un augment mínim, mentre que a les Balears n'hi ha un 12,5 %, un augment de gairebé tres punts. Aquesta major presència d'alumnat estranger als centres privats, quan es compara el cas balear amb l'espanyol, és un element distintiu de la realitat educativa illenca. En altres paraules, la segregació escolar en termes de distribució de l'alumnat estranger seria lleugerament més baixa a les Balears que en el conjunt estatal.

Pel que fa a l'alumnat estranger en conjunt i amb una perspectiva dels darrers deu anys, s'observa que a les Balears el total d'alumnat de fora d'Espanya ha augmentat un 12,9 % en el període de 2009-2010 a 2019-2020. En el cas d'Espanya, aquest total ha augmentat un 13,1 % en el mateix període, un percentatge molt similar a l'illenc. En canvi, quan es fragmenta aquesta evolució en dos períodes de cinc anys, de 2009-2010 a 2014-2015 i de 2014-2015 a 2019-2020, hi ha dos comportaments diferents. En el primer període, tant a Espanya (-5,0 %) com a les Balears (-3,0 %) es produeix un descens de l'alumnat estranger, segurament vinculat al fet que hi va haver una davallada demogràfica de la població estrangera a conseqüència de la crisi econòmica. En el segon període, emperò, tant les Balears (16,3 %) com Espa-

nya (19,0 %) registren augments destacats, especialment en el cas espanyol (vegeu el quadre III-5.6). En relació amb els recursos educatius, un dels indicadors que cal considerar és el nombre de docents. Durant el curs 2020-2021, el professorat contractat als ensenyaments de règim general ha estat d'un total de 20.938 (19.470 als ensenyaments de règim general i 1.468 als de règim especial): 14.801 en centres públics i 6.137 en centres privats.

La variació de la contractació respecte al curs anterior és de 1.192. Ara bé, respecte al curs 2016-2017 l'increment ha estat de 3.278 docents, un 18,6 % més, 15,6 % als ensenyaments de règim especial (vegeu el quadre III-5.7).

Un altre indicador utilitzat per estudiar la qualitat de l'ensenyament és la mitjana d'alumnes per docent. Cal assenyalar que el curs 2019-2020 les Balears presenten mitjanes inferiors a la mitjana estatal en els diferents nivells educatius. En el període de 2015-2016 a 2019-2020, aquesta mitjana ha baixat tant a Espanya (de 12,5 a 12) com a les Balears (d'11,4 a 10,8). En l'anàlisi desglossada per centres públics i centres privats, destaquen les mitjanes més altes en aquests darrers. Concretament, el curs 2019-2020 les Balears tenen una mitjana de 9,9 alumnes per docent en el cas dels centres públics, i una mitjana de 13,1 alumnes en els centres privats. En el cas espanyol, el curs 2019-2020 als centres públics la mitjana és d'11,0, mentre que als privats és de 14,9. En la comparació Balears-Espanya, cal parar atenció a la distància en les mitjanes: als centres públics, aquesta només és d'1,1 punts a favor de les Balears (11,0 a Espanya i 9,9 a les Balears). En canvi, als centres privats, la

distància és més gran: 1,8 punts a favor de les Balears (14,9 a Espanya i 13,1 a les Balears). És a dir, a les Balears la càrrega per als docents no és tan alta. Aquests indicadors històricament assenyalen que les mitjanes tant estatals com autonòmiques són més altes en el cas espanyol que en el cas balear. També indiquen que els centres privats acostumen a tenir més càrrega d'alumnes per docent (vegeu el quadre III-5.8).

El nombre mitjà d'alumnes per unitat és un indicador que complementa l'anterior i aporta informació sobre les diferències entre nivells educatius i les tipologies de centres.

A l'educació infantil disminueix la ràtio 1,2 punts en relació amb el curs anterior. Des del curs 2016-2017 hi ha oscil·lacions sostingudes interanuals entre els 16 i els 15 alumnes. Ha de dir-se que aquesta xifra varia entre el primer i el segon cicle, amb 9,5 i 17,1 alumnes respectivament. Concretament, respecte al segon cicle d'educació infantil i pel que fa a la mitjana estatal, la situació és favorable, tant als centres públics, amb 16,9 alumnes (18,6 estatal), com als centres privats concertats, amb 17,9 alumnes (20,9 estatal) i no concertats (14,9 alumnes / 16,9 estatal).

QUADRE III-5.6. VARIACIÓ DE L'ALUMNAT ESTRANGER EN ELS ENSENYAMENTS NO UNIVERSITARIS (2009, 2014, 2019)

	2009-2010	2014-2015	% de var. 2014-2015 / 2009-2010	2019-2020	% de var. 2019-2020 / 2014-2015	% de var. 2019-2020 / 2009-2010
Espanya	762.420	724.635	-5,0	862.520	19,0	13,1
Illes Balears	27.655	26.839	-3,0	31.210	16,3	12,9

Font: Ministeri d'Educació i Formació Professional (2022). Estadístiques de la educació. Disponible a: <https://www.educacionyfp.gob.es/servicios-al-ciudadano/estadisticas.html> (Accedit: 23 juny 2022)

QUADRE III-5.7. PROFESSORAT D'ENSENYAMENTS DE RÈGIM GENERAL I DE RÈGIM ESPECIAL PER TITULARITAT DEL CENTRE

	Curs 2016/2017	Curs 2017/2018	Curs 2017/2018	Curs 2017/2018	Curs 2018/2019
Total centres	17.660	18.041	19.100	19746	20938
Règim general	16845	17.395	18.427	18972	19470
Règim especial	654	646	673	774	1468
Centres públics	12.400	12.563	13.323	13767	14801
Règim general	11693	11.953	12.693	13041	13411
Règim especial	624	610	630	726	1390
Centres privats	5.260	5.478	5.777	5979	6137
Règim general	5152	5.442	5.734	5931	6059
Règim especial	30	36	43	48	78

Font: Ministeri d'Educació i Formació Professional (2022). Estadístiques de la educació. Disponible a: <https://www.educacionyfp.gob.es/servicios-al-ciudadano/estadisticas.html> (Accedit: 23 juny 2022)

QUADRE III-5.8. MITJANA D'ALUMNES PER PROFESSOR EN EQUIVALENTS A TEMPS COMPLET ALS ENSENYAMENTS DE RÈGIM GENERAL NO UNIVERSITARIS PER TIPUS DE CENTRE I TITULARITAT (2015-2019)

		Total	Centres d'educació infantil	Centres d'educació primària	Centres d'educació primària i ESO	Centres d'ESO i/o batxillerats i/o FP	Centres d'educació primària, ESO i batx./FP	Centres específics d'educació especial		
Total centres	2015-2016	Espanya	12,5	9,3	13,1	14,9	10,7	16,7	4,1	
		Illes Balears	11,4	10,1	12,2	13,7	8,9	14,9	3,2	
	2016-2017	Espanya	12,5	9,3	13,2	14,7	10,7	16,4	3,9	
		Illes Balears	11,4	10,3	12,4	13,4	8,8	15,1	3,5	
	2017-2018	Espanya	12,4	9,7	13,1	14,6	10,6	16,2	3,7	
		Illes Balears	11,4	10,0	12,1	13,7	9,2	14,6	3,3	
	2018-2019	Espanya	12,2	9,4	13,0	14,6	10,4	16,1	3,6	
		Illes Balears	11,0	8,7	11,7	12,9	8,9	14,9	3,5	
	2019-2020	Espanya	12,0	9,3	12,7	14,3	10,3	16,0	3,5	
		Illes Balears	10,8	8,8	11,5	12,8	8,8	14,5	3,4	
	Centres públics	2015-2016	Espanya	11,5	8,8	13,1	9,6	10,5	8,9	3,7
			Illes Balears	10,4	8,8	12,2	—	8,8	—	3,8
2016-2017		Espanya	11,5	8,8	13,1	9,4	10,5	9,1	3,4	
		Illes Balears	10,4	9,4	12,3	—	8,7	—	4,0	
2017-2018		Espanya	11,4	8,9	13,1	9,5	10,4	9,1	3,2	
		Illes Balears	10,5	9,4	12,1	—	9,0	—	3,7	
2018-2019		Espanya	11,2	8,7	13,0	9,5	10,1	9,1	3,2	
		Illes Balears	10,0	7,8	11,6	9,5	8,8	—	3,7	
2019-2020		Espanya	11,0	8,6	12,7	9,5	10,0	8,6	3,1	
		Illes Balears	9,9	8,0	11,5	9,0	8,6	—	3,7	
Centres privats		2015-2016	Espanya	15,3	10,0	14,2	16,2	13,8	16,7	4,5
			Illes Balears	13,7	12,6	12,2	13,7	12,5	14,9	3,1
	2016-2017	Espanya	15,1	10,1	14,5	16,1	14,0	16,4	4,4	
		Illes Balears	13,7	13,0	13,5	13,4	12,8	15,1	3,4	
	2017-2018	Espanya	15,0	10,7	14,3	15,9	14,1	16,2	4,2	
		Illes Balears	13,6	11,2	12,8	13,7	15,4	14,6	3,3	
	2018-2019	Espanya	15,0	10,3	14,4	16,0	14,6	16,2	4,2	
		Illes Balears	13,3	10,5	13,2	13,0	12,9	14,9	3,5	
	2019-2020	Espanya	14,9	10,3	14,0	15,7	15,1	16,1	4,2	
		Illes Balears	13,1	10,3	12,1	12,9	14,2	14,5	3,4	

Font: Elaboració equip CES-UIB a partir del Ministeri d'Educació i Formació Professional (2022). Estadístiques de la educació. Disponible a: <https://www.educacionyfp.gob.es/servicios-al-ciudadano/estadisticas.html> (Accedit: 23 juny 2022)

Als centres d'educació primària, la mitjana d'alumnes per unitat és 17,4, gairebé 3 punts inferior a la mitjana estatal i 4,5 punts inferior al curs anterior (21,9 alumnes). Ha de diferenciar-se el cas dels centres públics (16,9) i dels centres privats (18,2).

Als centres de l'ESO, la mitjana d'alumnes per unitat és 2,2 punts inferior a la mitjana estatal i 1,7 punts inferior al curs anterior. Si bé la mitjana d'alumnes per unitat a l'ESO és de 21,4, hi ha una lleugera variació entre els centres públics (21,3 / 24,4 el curs anterior) i els centres privats (21,7 / 21,3 el curs anterior) (vegeu el quadre III-5.9).

Per estudiar les dades educatives des d'una perspectiva de procés, és important parlar d'atenció a l'esperança de vida escolar, tant de manera global, com detallada a les etapes de l'educació no universitària i l'educació universitària. Les Balears tenen esperances de vida escolar inferiors a les mitjanes estatals. En els darrers cinc cursos analitzats (de 2015-2016 a 2019-2020), l'arxipèlag sempre està per sota de les xifres espanyoles. El 2015-2016 les Balears estaven 2,7 punts per sota (17,5 a Espanya i 14,8 a les Balears). Cinc anys després, el 2019-2020, les Illes estaven 2,9 punts per sota (17,6 a Espanya i 14,7 a les Balears). La tendència històrica de tenir menys esperança de vida escolar s'atribueix a la societat turística, concretament al factor d'atracció del mercat laboral turístic (principalment mà d'obra poc qualificada). Es tracta d'un factor extern o exogen important al sistema educatiu. En qualsevol cas, això no ha d'implacar deixar d'estudiar els eventuais factors interns que puguin contribuir-hi. D'altra banda, també cal analitzar de manera separada les xifres d'esperança de vida escolar en el cas de l'educació uni-

versitària, perquè hi ha diferències sensibles entre les xifres estatals i autonòmiques. Les xifres estatals són superiors a les balears. El curs 2019-2020, a l'arxipèlag l'esperança de vida és només d'1,3 anys, a dos punts de distància de les dades estatals. També cinc anys abans, el curs 2015-2016, les Balears presentaven la dada d'1,3 anys d'esperança de vida, mentre que en el cas espanyol era de 3,1 anys. En el cas de Balears, en aquesta franja o nivell educatiu es noten especialment les conseqüències de ser una societat turística i de les característiques del mercat laboral orientat principalment a llocs de feina poc qualificats (vegeu el quadre III-5.10).

També en el marc d'una societat turística amb forta pressió del mercat laboral poc qualificat, és rellevant estudiar les taxes netes d'escolarització en edats postobligatòries (vegeu el quadre III-5.11). Més enllà de l'etapa obligatòria, cal examinar la permanència en el sistema educatiu i formatiu. En l'anàlisi desglossada i comparativa entre 16 i 18 anys, es troben diferències importants; a 18 anys és quan hi ha taxes especialment baixes i a molta distància per sota de les taxes estatals.

El curs 2019-2020, a 16 anys la taxa és d'un 87,9 a les Balears, enfront d'un 95,6 a Espanya (les Balears estan més de set punts per sota). En la comparació a cinc anys (curs 2015-2016), les Balears tenen una taxa d'1,1 punts més alta (ha millorat lleugerament la retenció), mentre que a Espanya es manté gairebé igual (una dècima més alta). En l'anàlisi de gènere a 16 anys (curs 2019-2020), tant a les Balears com a Espanya els homes presenten taxes inferiors (2,6 punts en el cas d'Espanya i 4,1 punts en el cas de les Balears).

QUADRE III-5.9. NOMBRE MITJÀ D'ALUMNAT PER UNITAT PER TITULARITAT DEL CENTRE

	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2020-2021		
Educació infantil							
Tots els centres							
						Primer cicle	Segon cicle
Estatal	17,9	17,6	17,5	17,4	16,2	11	19,1
Illes Balears	16	15,5	15	16	14,8	9,5	17,1
Centres públics							
Estatal	17,9	17,7	17,6	17,6	16,4	11,2	18,6
Illes Balears	14,7	15,1	15,5	15,6	14,8	10	16,9
Centres privats							
Estatal	17,8	17,4	17,2	17,1	16	10,9	20,4
Illes Balears	19,4	16,4	14,2	16,7	14,9	8,7	17,5

Educació primària						
	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2020-2021	
Tots els centres						
Estatal	21,9	21,9	21,8	21,7	20,1	
Illes Balears	23,3	21,8	20,5	21,9	17,4	
Centres públics						
Estatal	20,9	20,9	20,9	20,8	19,3	
Illes Balears	22,2	22,3	22,1	22,5	16,9	
Centres privats						
Estatal	24,5	24,3	24,1	24	22	
Illes Balears	25,3	21	18,2	20,8	18,2	

ESO						
	2016-2017	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2020-2021	
Tots els centres						
Estatal	25,2	25,2	25,3	25,3	23,6	
Illes Balears	24,3	22,8	23,2	23,1	21,4	
Centres públics						
Estatal	24,8	24,9	24,9	24,8	22,8	
Illes Balears	23,7	23,8	24,4	24,4	21,3	
Centres privats						
Estatal	26	25,9	26,2	26,2	25,2	
Illes Balears	25,2	21,5	21,5	21,3	21,7	

Font: Elaboració de l'equip CES-UIB a partir del Ministeri d'Educació i Formació Professional (2022). Estadístiques de la educació. Disponible a: <https://www.educacionyfp.gob.es/servicios-al-ciudadano/estadisticas.html> (Accedit: 23 juny 2022)

QUADRE III-5.10. ESPERANÇA DE VIDA ESCOLAR EN EL SISTEMA EDUCATIU A L'EDAT DE 6 ANYS (1)

		Total		Homes		Dones	
		Espanya	Illes Balears	Espanya	Illes Balears	Espanya	Illes Balears
Total	2015-2016	17,5	14,8	17,2	14,5	17,8	15,1
	2016-2017	17,5	14,7	17,2	14,4	17,9	15,0
	2017-2018	17,6	14,7	17,2	14,4	18,0	15,1
	2018-2019	17,5	14,6	17,1	13,2	18,0	14,9
	2019-2020	17,6	14,7	17,1	14,7	18,1	15,0
Educació no universitària	2015-2016	14,4	13,5	14,4	13,4	14,3	13,5
	2016-2017	14,3	13,4	14,3	13,4	14,3	13,4
	2017-2018	14,3	13,4	14,3	13,3	14,3	13,5
	2018-2019	14,3	13,3	14,2	13,2	14,3	13,4
	2019-2020	14,3	13,4	14,2	13,3	14,4	13,5
Educació universitària	2015-2016	3,1	1,3	2,8	1,1	3,5	1,6
	2016-2017	3,2	1,3	2,9	1,1	3,6	1,6
	2017-2018	3,3	1,3	2,9	1,1	3,7	1,5
	2018-2019	3,3	1,3	2,9	1	3,7	1,5
	2019-2020	3,3	1,3	2,8	1	3,7	1,5

Font: Ministeri d'Educació i Formació Professional (2022). Estadísticas de la educación. Disponible a: <https://www.educacionyfp.gob.es/servicios-al-ciudadano/estadisticas.html> (Accedit: 23 juny 2022)

(1) Inclou ensenyaments de règim general universitaris i no universitaris, ensenyaments de règim especial (CF arts plàstiques i disseny, esportives, professionals de música i dansa -16 anys i més-, idiomes nivell avançat -presencial-, artístiques -grau superior- i adults -inicials i secundària).

QUADRE III-5.11. TAXES NETES D'ESCOLARITZACIÓ EN EDATS POSTOBLIGATÒRIES EN EL SISTEMA EDUCATIU I FORMATIU (1)

		Total		Homes		Dones	
		Espanya	Illes Balears	Espanya	Illes Balears	Espanya	Illes Balears
16 anys	2015-2016	95,5	86,8	94,9	86,8	96,1	86,8
	2016-2017	96,0	87,4	95,1	85,9	97,0	89,0
	2017-2018	95,7	87,4	94,8	85,1	96,5	89,8
	2018-2019	95,9	88,1	95,0	87,6	96,8	88,6
	2019-2020	95,6	87,9	94,4	85,9	97,0	90,0
17 anys	2015-2016	89,6	80,9	88,2	79,7	91,1	82,2
	2016-2017	89,8	81,9	88,2	80,8	91,5	83,0
	2017-2018	90,2	84,3	88,4	81,4	92,1	87,5
	2018-2019	90,1	81,4	88,1	77,4	92,2	85,1
	2019-2020	90,0	83,3	88,0	81,8	92,2	84,9

continua

		Total		Homes		Dones	
		Espanya	Illes Balears	Espanya	Illes Balears	Espanya	Illes Balears
18 anys	2015-2016	80,3	56,2	78,6	56,3	82,0	56,1
	2016-2017	79,5	54,3	77,5	54,9	81,7	53,7
	2017-2018	80,0	56,5	77,8	58,3	82,3	54,5
	2018-2019	79,8	55,5	77,4	56,4	82,3	54,6
	2019-2020	79,7	56,1	77,1	56,6	82,4	55,7

Font: Ministeri d'Educació i Formació Professional (2022). Estadístiques de la educació. Disponible a: <https://www.educacionyfp.gob.es/servicios-al-ciudadano/estadisticas.html> (Accedit: 23 juny 2022)

(1) Inclou: ensenyaments de règim general universitaris i no universitaris, ensenyaments de règim especial (CF arts plàstiques i disseny, esportius, professionals de música i dansa, idiomes nivell avançat i artístiques grau superior) ensenyaments equivalents a l'universitari, formació ocupacional i escola d'adults (bàsica i secundària).

A 18 anys, el curs 2019-2020, les Balears presenten una taxa (56,1) 23,6 punts per sota de l'espanyola (79,7), fruit de les diferents dinàmiques econòmiques. Restaria pendent estudiar la cultura escolar de manera comparada (per afegir claus explicatives complementàries a les ja conegudes de la pressió del mercat laboral turístic). Amb una mirada evolutiva (del curs 2015-2016 al curs 2019-2020), aquesta taxa baixa 6 punts a Espanya i una dècima a les Balears. En altres paraules, no hi ha una millora de la taxa en el període estudiat a cap dels dos territoris. En termes de gènere, el curs 2019-2020, dones (55,7) i homes (56,6) presenten taxes semblants a les Balears; en canvi, a escala estatal les dones (82,4) presenten millors taxes que no els homes (77,1).

Les taxes d'idoneïtat (vegeu el quadre III-5.12) s'estudien per conèixer les trajectòries educatives i ajudar a comprendre abandonaments eventuais posteriors i/o fracassos escolars. A les Balears, aquestes taxes estan parcialment afectades per la major presència d'alumnat estranger: en el cas del moment d'incorporació, a vegades s'incorporen a un curs més jove que els que els tocava per edat. A 8 anys, les

taxes d'idoneïtat de Balears (94,2) i Espanya (93,8) són semblants, també en termes de gènere. A 15 anys, en canvi, les Balears (67,2) estan gairebé quatre punts per sota de la mitjana estatal (71,1). Pel que fa al gènere, l'arxipèlag presenta una taxa més baixa d'homes (3,8 punts per sota de l'estatal) i més alta de dones (1,2 punts per sobre).

Tot i que la repetició escolar es tracta d'una pràctica desaconsellada en els darrers anys, convé considerar la taxa d'alumnes repetidors d'educació primària en el darrer curs (vegeu el quadre III-5.13). Com en el cas de les taxes d'idoneïtat, aporta informació sobre les trajectòries educatives per no entendre l'abandonament escolar com un fet aïllat. Tant a les Balears com a Espanya, es detecta com aquesta pràctica ha entrat en desús en els darrers anys. El curs 2015-2016, a les Balears la taxa era del 4,5, mentre que el curs 2019-2020 era només de l'1,7. En termes estatals, en el mateix període la taxa passa del 3,6 al 2,3 (un descens menor). En l'anàlisi desglossada per gènere, les nines presenten taxes inferiors en tot el període estudiat, i tant a les Balears com a Espanya.

QUADRE III-5.12. TAXES D'IDONEITAT A LES EDATS DE 8, 10, 12, 14 I 15 ANYS

	8 anys		10 anys		12 anys		14 anys		15 anys		
	Espanya	Illes Balears	Espanya	Illes Balears	Espanya	Illes Balears	Espanya	Illes Balears	Espanya	Illes Balears	
2015/2016	Total	94,0	92,1	90,3	87,4	86,1	80,8	73,1	69,1	67,5	62,7
	Homes	93,2	91,0	89,1	85,9	84,2	77,6	69,0	64,6	63,3	57,3
	Dones	94,9	93,2	91,7	89,1	88,2	84,6	77,3	73,8	71,9	68,5
2016/2017	Total	93,6	90,9	89,7	85,3	85,7	79,8	74,4	69,2	68,6	64,0
	Homes	92,6	90,1	88,4	83,4	83,6	77,1	70,3	64,0	64,3	59,1
	Dones	94,7	91,9	91,1	87,4	87,9	82,9	78,6	74,9	73,0	69,2
2017/2018	Total	93,7	92,5	90,0	87,0	86,5	82,5	74,4	69,7	69,5	64,6
	Homes	92,7	91,0	88,5	85,1	84,5	80,2	70,3	64,7	65,2	58,8
	Dones	94,7	94,2	91,5	89,1	88,6	85,0	78,8	75,2	74,0	71,0
2018/2019	Total	93,6	93,9	89,5	87,7	86,2	82,6	74,7	70,5	70,6	65,9
	Homes	92,6	93,0	88,0	86,6	80,0	84,4	70,8	66,1	66,5	60,7
	Dones	94,6	94,9	91,1	88,9	88,2	85,3	78,9	75,5	78,9	71,6
2019/2020	Total	93,8	94,2	89,8	89,3	86,6	84,3	75,4	73,1	71,1	67,2
	Homes	92,9	93,7	88,4	87,6	84,6	82,1	71,6	69,8	67,0	63,2
	Dones	94,7	94,8	91,3	91,1	88,8	86,8	79,4	76,6	75,4	76,6

Font: Ministeri d'Educació i Formació Professional (2022). Estadísticas de la educación. Disponible a: <https://www.educacionyfp.gob.es/servicios-al-ciudadano/estadisticas.html> (Accedit: 23 juny 2022)

QUADRE III-5.13. TAXA D'ALUMNES REPETIDORS D'EDUCACIÓ PRIMÀRIA EN EL DARRER CURS PER SEXE

	Espanya			Illes Balears		
	Total	Nins	Nines	Total	Nins	Nines
2015-2016	3,6	4,2	2,9	4,5	5,3	3,5
2016-2017	2,7	3,2	2,3	3,1	3,6	2,4
2017-2018	2,6	3,0	2,2	2,0	2,3	1,7
2018-2019	2,4	2,8	2,1	1,7	2,0	1,3
2019-2020	2,3	2,7	1,9	1,7	2,0	1,4

Font: Ministeri d'Educació i Formació Professional (2022). Estadísticas de la educación. Disponible a: <https://www.educacionyfp.gob.es/servicios-al-ciudadano/estadisticas.html> (Accedit: 23 juny 2022)

En la línia del quadre anterior, també es poden analitzar els percentatges d'alumnes repetidors per curs i per tipus de titularitat del centre (vegeu el quadre III-5.14). Si es comparen les Balears i Espanya, es detecten dinàmiques diferenciades. En el cas espanyol, els percentatges són més alts que els balears en els distints nivells educatius. Als centres públics, també hi ha més repeticions en el cas espanyol. En canvi, a l'ensenyament concertat, les Balears presenten percentatges iguals o superiors als espanyols fins a quart de primària. A partir de cinquè curs, aquesta tendència canvia. Pel que fa a l'anàlisi de gènere, les tendències il·lenques i estatals presenten dinàmiques semblants, amb més percentatge d'alumnat repetidor en el cas dels homes.

El nivell de graduació és més baix que en el conjunt de l'Estat, i les dones continuen superant, a l'igual que a altres comunitats autònomes, els valors dels homes en aquest indicador a tots els nivells educatius.

Durant onze anys (des del curs 2009-2010), les taxes de graduació a l'ESO han augmentat més de 10 punts i han passat del 67,9 al 78,8 el curs 2019-2020. Tot

i això, els valors sempre són entre 6 i 8 punts inferiors als estatals i mostren una diferència favorable a les dones, amb taxes que superen entre els 10 i el 13 punts les taxes dels homes.

En el mateix període (2009-2020), les taxes de graduació del batxillerat també han mostrat aquesta tendència de millora, però sempre amb valors inferiors als estatals. Del 36,5 del curs 2009-2010 (47,2 estatal), la taxa passa a ser del 45,9 (61,0 estatal) el curs 2019-2020.

En el batxillerat, la graduació també mostra diferències en el cas del homes (36,8 balear / 53,1 estatal), que es graduen menys que les dones (55,8 balear / 69,5 estatal), tot i que les dones de les Balears es graduen molt menys que la mitjana de dones del conjunt de l'Estat.

A la formació professional (als nivells inicials i de tècnics i tècnics auxiliars), les taxes també són inferiors a les estatals i, a diferència dels ensenyaments anteriors, les taxes són més elevades en el cas dels homes que no en el de les dones: el curs 2019-2020, al nivell professional bàsic la

taxa masculina (6,4) supera 3,4 punts la femenina (3), i al nivell tècnic la taxa masculina (21,1) supera 0,8 punts la femenina (20,3) (vegeu el quadre III-5.15).

El nivell d'abandonament a les Balears continua sent alt. Entenem per abandonament el percentatge de joves entre 18 i 24 anys que no ha completat el nivell de secundària de segona etapa i no continua cap tipus d'educació o formació.

La mitjana estatal ha baixat en un any 1,3 punts (17,3 l'any 2019 i 16 l'any 2020) i 12,2 punts en deu anys (era de 28,2 l'any 2010). Les comunitats autònomes amb una situació més avantatjada són el País Basc (6,5), Astúries (8,9) i Cantàbria (9,1). Les comunitats amb el nivell d'abando-

nament més alt són Ceuta (25,5), Melilla (22,8), Andalusia (21,8) i les Balears (21,3). L'arxipèlag ocupa la quarta posició més desfavorable, encara que en el darrer any la taxa ha minvat 2,9 punts i ha passat del 24,2 % al 21,3 %, 15,2 punts menys que l'any 2010, quan la taxa d'abandonament arribava al 36,5 %.

Les dones ocupen una situació favorable en comparació amb els homes i, enguany, la diferència entre les unes i els altres arriba als 17 punts. El percentatge d'homes que l'any 2020 han abandonat la formació és del 29,4 i el de dones és del 12,4. Aquesta diferència és molt més accentuada que la del conjunt de l'Estat, on la diferència entre valors dels homes i les dones és de 8,6 punts (vegeu el quadre III-5.16).

QUADRE III-5.14. PERCENTATGE D'ALUMNES REPETIDORS D'EDUCACIÓ PRIMÀRIA PER CURS, TITULARITAT/ FINANÇAMENT I SEXE (CURS 2019-2020)

		Total	Centres públics	Centres privats		Nins	Nines
				Ensenyament concertat	Ensenyament no concertat		
Primer	Espanya	2,8	3,4	1,6	0,5	3,2	2,3
	Illes Balears	1,8	1,9	1,9	0,3	2,3	1,4
Segon	Espanya	2,6	3,1	1,6	0,5	2,8	2,3
	Illes Balears	2,2	2,4	2,1	0,2	2,3	2,1
Tercer	Espanya	2,1	2,5	1,4	0,6	2,3	1,9
	Illes Balears	1,8	2,2	1,4	0,2	2,0	1,7
Quart	Espanya	2,1	2,4	1,5	0,4	1,9	1,8
	Illes Balears	1,5	1,5	1,6	0,1	1,4	1,5
Cinquè	Espanya	1,8	2,0	1,6	0,5	1,8	1,5
	Illes Balears	1,2	1,2	1,4	0,1	1,5	0,9
Sisè	Espanya	2,3	2,5	2,0	0,6	2,7	1,9
	Illes Balears	1,7	1,8	1,8	0,3	2,0	1,4

Font: Ministeri d'Educació i Formació Professional (2022). Estadístiques de la educació. Disponible a: <https://www.educacionyfp.gob.es/servicios-al-ciudadano/estadisticas.html> (Accedit: 23 juny 2022)

QUADRE III-5.15. TAXA BRUTA DE POBLACIÓ QUE ES GRADUA A LES ILLES BALEARS I ESPANYA PER CADA ENSENYAMENT/TITULACIÓ

		Total		Homes		Dones	
		Espanya	Illes Balears	Espanya	Illes Balears	Espanya	Illes Balears
Graduat en ESO	2009-2010	74,6	67,9	69,0	62,8	80,6	73,3
	2014-2015	77,6	69,0	72,7	62,6	82,8	75,7
	2019-2020	84,0	78,8	80,0	73,9	88,4	84,0
		Espanya	Illes Balears	Espanya	Illes Balears	Espanya	Illes Balears
Graduat en ESO adults	2009-2010	11,1	7,1	12,2	7,6	10,0	6,6
	2014-2015	10,7	6,9	11,6	7,1	9,7	6,7
	2019-2020	7,5	6,2	6,7	5,6	8,3	6,8
Batxillerat	2009-2010	47,2	36,5	40,3	31,1	54,6	42,3
	2014-2015	55,0	41,0	47,9	33,8	62,6	48,8
	2019-2020	61,0	45,9	53,1	36,8	69,5	55,8
Professional bàsic	2016-2017	3,8	4,2	5,2	5,8	2,4	2,5
	2017-2018	4,1	4,5	5,5	6,0	2,5	3,0
	2018-2019	4,1	4,7	5,6	6,0	2,5	3,2
	2019-2020	4,3	4,8	5,8	6,4	2,7	3,0
Tècnic / tècnic auxiliar	2009-2010	18,3	13,5	17,4	12,7	19,3	14,5
	2014-2015	24,7	20,5	25,5	21,1	23,8	19,9
	2019-2020	23,6	20,7	24,3	21,1	22,9	20,3

Font: Ministeri d'Educació i Formació Professional (2022). Estadístiques de la educació. Disponible a: <https://www.educacionyfp.gob.es/servicios-al-ciudadano/estadisticas.html> (Accedit: 23 juny 2022)

QUADRE III-5.16. POBLACIÓ DE 18 A 24 ANYS QUE NO HA COMPLETAT EL NIVELL D'EDUCACIÓ SECUNDÀRIA DE SEGONA ETAPA I NO CONTINUA CAP TIPUS D'EDUCACIÓ O FORMACIÓ (1) PER COMUNITATS AUTÒNOMES

	Total			Homes			Dones		
	2010	2015	2020	2010	2015	2020	2010	2015	2020
Espanya	28,2	20,0	16,0	33,6	24,0	20,2	22,6	15,8	11,6
Andalusia	34,6	24,9	21,8	40,5	28,9	26,7	28,5	20,8	16,8
Aragó	23,8	19,5	14,2	27,7	20,0	19,1	19,9	18,9	9,1
Astúries, Principat de	22,2	16,8	8,9	26,8	16,0	11,0	17,5	17,7	6,8
Balears, Illes	36,5	26,7	21,3	42,5	31,5	29,4	30,3	21,6	12,4
Canàries, Illes	29,8	21,9	18,2	36,4	26,4	21,8	22,9	17,5	14,7
Cantàbria	23,9	10,3	9,1	30,1	12,6	11,8	17,4	7,8	6,5
Castella i Lleó	23,4	16,7	15,4	27,6	21,2	18,6	19,0	11,9	12,1

continua

	Total			Homes			Dones		
	2010	2015	2020	2010	2015	2020	2010	2015	2020
Castella-la Manxa	33,4	20,8	18,7	43,4	23,7	23,1	22,7	17,7	13,9
Catalunya	28,9	18,9	17,4	34,8	21,8	23,2	22,8	15,8	11,1
Comunitat Valenciana	28,4	21,4	15,5	33,1	27,3	19,0	23,5	15,4	11,6
Extremadura	31,6	24,5	18,4	38,9	29,4	24,4	23,7	19,4	12,0
Galícia	22,8	17,0	12,0	27,6	21,9	15,5	17,7	11,9	8,2
Madrid, Comunitat de	22,3	15,6	10,0	26,5	20,0	12,6	18,1	11,2	7,2
Múrcia, Regió de	34,9	23,6	18,7	39,2	30,5	22,4	30,4	16,4	14,5
Navarra, Comunitat Foral de	16,8	10,8	10,8	23,4	13,1	13,9	10,2	8,5	7,8
País Basc	13,1	9,7	6,5	13,7	11,9	8,5	12,6	7,4	4,3
Rioja, La	27,2	21,5	14,6	27,7	32,4	17,9	26,8	10,8	10,9
Ceuta	45,8	29,8	25,5	50,8	30,4	26,1	39,5	29,4	..
Melilla	35,4	24,1	22,8	38,6	34,4	..	32,7	..	..

Font: Las cifras de la educación en España. Estadísticas e indicadores (edició 2021)

(1) Nota: Calculat amb la metodologia establerta per l'Eurostat, basant-se en mitjanes anuals de dades trimestrals.

(1) Abandonament primerenc de l'educació i la formació. Les dades s'han de prendre amb precaució, ja que les derivades de mides mostrals petites estan afectades per greus errors de mostreig.

En correspondència amb les dades anteriors, el percentatge de població balear de 20 a 24 anys que l'any 2020 ha assolit almenys el nivell d'educació secundària de segona etapa és 10,9 punts inferior (65 %) que a l'Estat (75,9 %). A l'igual que amb altres indicadors, la situació deficitària respecte a les dades estatals se suma a una evolució positiva en comparació amb els cursos anteriors. Si bé hi ha una variació interanual (els percentatges són del 62,7 % i el 74 % respectivament l'any 2019), l'evolució destaca quan es consulten les dades de fa deu anys. El percentatge augmenta 15,2 punts a escala autonòmica i 14,4 a escala estatal. Les dones també es troben en una situació més favorable que els homes, tant a l'Estat (81,9 dones i 70,2 homes) com a les Balears (74,9 dones i 55,5 homes). La distància a

les Balears entre la situació dels homes i les dones arriba gairebé als 20 punts (vegeu el quadre III-5.17).

L'any 2020, la distribució del nivell formatiu de la població de 25 a 34 anys és la següent: el 29,5 % té estudis de secundària obligatòria o inferior, el 30,4 % de segona etapa d'educació secundària i el 40,1 % estudis superiors.

En termes generals, continua el descens progressiu de la població de 24 a 34 anys que només té estudis de secundària obligatòria, encara que són percentatges alts (28,3 % a l'Estat i 29,5 % a les Balears). Hi ha una enclotxa clara entre homes i dones: els homes representen el 33,8 a l'Estat (35,3 % a les Balears) i les dones el 22,9 % a l'Estat (23,8 % a les Balears).

QUADRE III-5.17. PERCENTATGE DE POBLACIÓ DE 20 A 24 ANYS QUE HA ASSOLIT ALMENYS EL NIVELL D'EDUCACIÓ SECUNDÀRIA DE SEGONA ETAPA

	Total			Homes			Dones		
	2010	2015	2020	2010	2015	2020	2010	2015	2020
Espanya	61,5	68,5	75,9	54,6	62,4	70,2	68,5	74,6	81,9
Illes Balears	49,8	58,5	65,0	41,2	50,5	55,5	58,4	66,6	74,9

Font: Ministeri d'Educació i Formació Professional (2022). Estadístiques de la educació. Disponible a: <https://www.educacionyfp.gob.es/servicios-al-ciudadano/estadisticas.html> (Accedit: 23 juny 2022)

Pel que fa al nivell de segona etapa d'educació secundària, a les Balears els percentatges són superiors que a altres comunitats autònomes. Un 25 % de la població balear de 25 a 34 anys té aquest nivell d'estudis (30,4 % al conjunt de l'Estat).

Tot i la distància amb altres comunitats autònomes, les variacions interanuals de la població amb estudis superiors són un indicador de millora sostinguda del nivell formatiu de les Balears. L'augment entre el 2019 i el 2020 del percentatge de població entre 25 i 34 anys amb estudis superiors és de gairebé 3, atès que passa del 36,4 % al 40,1 %. Si es compara la situació amb la de l'any 2012, l'augment ha estat d'11,4 punts; en aquells moments la població d'aquesta franja d'edat amb estudis universitaris representava un 28,7 %. L'augment del nivell formatiu de la població jove fa augmentar el nivell formatiu de la població en general: l'any 2012 un 24,4 % de la població de 25 a 64 anys tenia estudis superiors, i l'any 2020, un 34,8 %.

També hi ha una enclotxa entre homes i dones amb referència a aquest indicador. Les dones amb estudis superiors suposen

el 47,1 % (33 % dels homes) (vegeu el quadre III-5.18).

Pel que fa a la despesa pública per alumne a l'ensenyament no universitari, les dades de l'any 2019 mostren un augment de la despesa pública per alumne de 5.672 euros a 5.905 euros (de 6.767 euros a 7.046 euros en el cas de l'alumnat de l'ensenyament públic). Aquesta despesa ha augmentat progressivament en els darrers anys sempre amb quantitats superiors a la mitjana estatal (vegeu el quadre III-5.19).

Continua la tendència de cursos passats pel que fa la inversió en beques als estudis postobligatoris. El curs 2019-2020, els percentatges de l'alumnat becat als estudis de batxillerat és del 10,8 %, 0,1 punt superior al curs anterior, i als estudis de formació professional és de l'11,7 %, 0,2 punts més baix. Es tracta de percentatges inferiors als estatals i amb un import mitjà també més baix. A les Balears l'import per alumne becat al batxillerat és de 1.088,9 euros, l'import mitjà estatal és de 1.3338 euros. Als estudis de formació professional, l'import a les Balears és de 1.069,4 euros (1.331,9 euros a escala estatal) (vegeu el quadre III-5.20).

QUADRE III-5.18. NIVELL DE FORMACIÓ DE LA POBLACIÓ PER GRUPS D'EDAT I SEXE

			Inferior a 2a etapa d'educació secundària		2a etapa d'educació secundària		Educació superior	
			Població					
			de 25 a 64 anys	de 25 a 34 anys	de 25 a 64 anys	de 25 a 34 anys	de 25 a 64 anys	de 25 a 34 anys
Any 2012	Total	Espanya	45,6	36,1	22,1	24,6	32,3	39,3
		Illes Balears	47,1	37,8	28,5	33,5	24,4	28,7
	Homes	Espanya	47,3	41,7	21,9	24,1	30,9	34,2
		Illes Balears	48,1	41,0	29,3	34,4	22,6	24,6
	Dones	Espanya	44,0	30,3	22,2	25,2	33,8	44,5
		Illes Balears	46,0	34,6	27,7	32,5	26,3	33,0
Any 2016	Total	Espanya	41,7	34,7	22,6	24,3	35,7	41,0
		Illes Balears	42,3	38,4	28,5	29,2	29,2	32,5
	Homes	Espanya	44,3	40,6	22,7	24,4	33,0	35,0
		Illes Balears	45,4	43,9	28,1	29,4	26,4	26,6
	Dones	Espanya	39,1	28,9	22,5	24,2	38,4	47,0
		Illes Balears	39,1	32,9	29,0	28,9	32,0	38,2
Any 2017	Total	Espanya	40,9	33,8	22,7	23,6	36,4	42,6
		Illes Balears	41,7	35,5	27,2	26,2	31,2	38,2
	Homes	Espanya	43,5	39,4	22,7	24,2	33,8	36,5
		Illes Balears	45,3	40,3	25,6	26,8	29,1	32,9
	Dones	Espanya	38,3	28,2	22,7	23,0	38,9	48,8
		Illes Balears	38,0	30,9	28,8	25,7	33,3	43,4
Any 2018	Total	Espanya	39,9	32,3	22,9	23,4	37,3	44,3
		Illes Balears	42,4	35,9	27,9	27,9	29,7	36,2
	Homes	Espanya	42,8	37,9	22,6	23,7	34,6	38,4
		Illes Balears	46,9	44,7	27,3	28,8	25,8	26,5
	Dones	Espanya	37,0	26,7	23,1	23,2	39,8	50,1
		Illes Balears	37,9	27,2	28,4	27,1	33,7	45,7
Any 2019	Total	Espanya	38,7	30,2	22,7	23,3	38,6	46,5
		Illes Balears	41,4	34,8	26,7	28,8	31,9	36,4
	Homes	Espanya	41,7	35,5	22,5	23,9	35,8	40,6
		Illes Balears	46,0	40,9	26,1	30,0	28,0	29,2
	Dones	Espanya	35,7	24,8	23,0	22,8	41,3	52,4
		Illes Balears	36,8	28,8	27,4	27,6	35,8	43,6

continua

			Inferior a 2a etapa d'educació secundària		2a etapa d'educació secundària		Educació superior	
		Població						
			de 25 a 64 anys	de 25 a 34 anys	de 25 a 64 anys	de 25 a 34 anys	de 25 a 64 anys	de 25 a 34 anys
Any 2020	Total	Espanya	37,1	28,3	23,2	24,3	39,7	47,4
		Illes Balears	37,1	29,5	28,1	30,4	34,8	40,1
	Homes	Espanya	40,2	33,8	23,1	25,0	36,7	41,3
		Illes Balears	41,8	35,3	26,8	31,7	31,4	33,0
	Dones	Espanya	34,1	22,9	23,3	23,6	42,7	53,5
		Illes Balears	32,2	23,8	29,5	29,1	38,3	47,1

Font: Ministeri d'Educació i Formació Professional (2022). Estadístiques de la educació. Disponible a: <https://www.educacionyfp.gob.es/servicios-al-ciudadano/estadisticas.html> (Accedit: 23 juny 2022)

Nota: Els resultats es basen en mitjanes anuals de dades trimestrals. Les dades s'han de prendre amb precaució, ja que les derivades de mostres petites tenen greus errors.

QUADRE III-5.19. DESPESA PÚBLICA (EN EUROS) PER ALUMNE EN ENSENYAMENT NO UNIVERSITARI

		Espanya	Illes Balears
Despesa pública per alumne públic i concertat	2011	5.210	5.637
	2012	4.729	4.920
	2013	4.569	4.817
	2014	4.537	4.808
	2015	4.743	5.102
	2016	4.879	5.328
	2017	5.014	5.465
	2018	5.163	5.672
	2019	5.398	5.905
Despesa pública per alumne públic	2011	6.062	6.751
	2012	5.430	5.796
	2013	5.231	5.623
	2014	5.169	5.592
	2015	5.436	5.917
	2016	5.607	6.379
	2017	5.779	6.493
	2018	5.968	6.767
	2019	6.230	7.046

Font: Ministeri d'Educació i Formació Professional (2022). Estadístiques de la educació. Disponible a: <https://www.educacionyfp.gob.es/servicios-al-ciudadano/estadisticas.html> (Accedit: 23 juny 2022)

QUADRE III-5.20. PERCENTATGE D'ALUMNES BECATS I IMPORT MITJÀ PER BECARI A BATXILLERAT I FORMACIÓ PROFESSIONAL

		Total		Batxillerat		Formació professional (1)	
		% d'alumnes becaris	Import mitjà de la beca (euros)	% d'alumnes becaris	Import mitjà de la beca (euros)	% d'alumnes becaris	Import mitjà de la beca (euros)
Curs 2011/2012	Espanya	31,6	1.349,7	31,7	1.214,9	31,4	1.491,6
	Illes Balears	14,2	1.305,6	11,4	1.171,0	17,5	1.413,1
Curs 2012/2013	Espanya	29,3	1.273,1	29,9	1.143,6	28,7	1.411,7
	Illes Balears	13,0	1.227,1	10,0	1.081,3	16,6	1.333,9
Curs 2013/2014	Espanya	27,5	1.410,4	28,2	1.430,0	26,8	1.389,9
	Illes Balears	12,0	1.427,6	10,3	1.448,9	13,9	1.409,9
Curs 2014/2015	Espanya	27,0	1.410,7	28,8	1.421,9	25,3	1.399,0
	Illes Balears	11,5	1.378,6	10,8	1.359,6	12,2	1.395,8
Curs 2015/2016	Espanya	28,7	1.295,9	30,7	1.327,7	27,0	1.262,7
	Illes Balears	12,3	1.228,7	12,4	1.226,7	12,1	1.230,7
Curs 2016/2017	Espanya	32,4	1.213,0	31,6	1.258,0	33,1	1.174,7
	Illes Balears	12,8	1.092,9	12,3	1.077,6	13,2	1.106,5
Curs 2017/2018	Espanya	32,4	1.192,7	31,6	1.208,8	33,1	1.179,4
	Illes Balears	11,8	1.049,0	11,3	1.035,1	12,3	1.060,6
Curs 2018/2019	Espanya	33,3	1.232,1	32,5	1.252,0	33,9	1.216,0
	Illes Balears	11,3	1.061,5	10,7	1.074,9	11,9	1.050,9
Curs 2019/2020	Espanya	31,3	1.334,6	31,3	1.338,0	31,3	1.331,9
	Illes Balears	11,3	1.077,9	10,8	1.088,9	11,7	1.069,4

Font: Ministeri d'Educació i Formació Professional (2022). Estadístiques de la educació. Disponible a: <https://www.educacionyfp.gob.es/servicios-al-ciudadano/estadisticas.html> (Accedit: 23 juny 2022)

(1) Inclou cicles formatius de formació professional i d'arts plàstiques i disseny.

5.2.

EL SISTEMA UNIVERSITARI DE LES ILLES BALEARS

En l'estudi de les dades educatives universitàries, es consideren les xifres totals de l'alumnat matriculat a la Universitat de les Illes Balears (UIB) segons les dades institucionals de la UIB (vegeu el quadre III-5.21).

El 2021, el nombre d'alumnes ha estat de 13.617, un 1,47 % més que l'any 2017. Aquesta xifra va patir un petit descens el 2019 (13.073), per la qual cosa no es pot afirmar que hi hagi una tendència ascendent consolidada. Caldrà esperar les xifres dels anys següents.

És important comparar la taxa d'universitaris matriculats a la UIB amb el total de joves balears en la franja de 18 a 24 anys se-

gons les dades que ofereixen la UIB i l'Ibesat. En el període analitzat (2017-2021), el percentatge d'universitaris UIB respecte al total de població jove descendeix lleugerament d'un 17,04 % a un 15,9 %. Com que l'economia de les Balears provoca una forta atracció cap al mercat laboral, és especialment sensible el percentatge de captació i retenció de la població jove a la UIB. En qualsevol cas, cal fer referència que aquestes xifres no inclouen l'alumnat de les Balears que estudia fora de l'arxipèlag, com tampoc el que segueix estudis universitaris a distància a altres universitats (vegeu el quadre III-5.22).

La càrrega docent del professorat ha augmentat en els darrers anys, atès que ha passat de 17.344 el 2017 a 18.684 el 2021. L'augment en els darrers quatre anys se situa en el 7,7 %. Aquest incre-

ment de la càrrega docent s'atribueix a la reorganització dels estudis i la diversificació de grups (vegeu el quadre III-5.23).

A temps complet, el 2021 el nombre de professors i professores és de 1.049. Això representa una tendència ascendent en els darrers anys (2017-2021) del 8,1 %. En aquest sentit, la UIB creix quant a dotació de professorat (vegeu el quadre III-5.24).

L'augment de dotació del professorat ha permès que milloràs la ràtio alumnat/docent, que entre el 2017 i el 2021 ha passat de 13,83 a 12,98 alumnes per professor o professora. Aquest indicador s'associa habitualment a una millor qualitat de la docència. S'entén que una ràtio baixa és un bon indicador perquè garanteix les condicions per a una millor qualitat de la docència (vegeu el quadre III-5.25).

QUADRE III-5.21. EVOLUCIÓ DE LA TOTALITAT DE L'ALUMNAT MATRICULAT A LA UIB

Any	2017	2019	2021
Nombre d'alumnes	13.419	13.073	13.617
% (2017 base 100)	100,0%	97,4%	101,47%%

*Nombre d'alumnes en estudis oficials.

Font: Elaboració pròpia a partir de UIB (2022). Quinze indicadors institucionals de la Universitat de les Illes Balears. Disponible a: <https://transparencia.uib.cat/indicadors/> (Accedit: 23 juny 2022)

QUADRE III-5.22. EVOLUCIÓ DE LA TAXA D'UNIVERSITARIS MATRICULATS A LA UIB

Any	2017	2019	2021
Nombre d'alumnes	13.419	13.073	13.617
Joves entre 18 i 24 anys	78.725	82.830	85.429
% d'universitaris de la UIB per cada 100 joves	17,04%%	15,8%	15,9%

*Nombre d'alumnes en estudis oficials.

Font: Elaboració pròpia a partir de UIB (2022). Quinze indicadors institucionals de la Universitat de les Illes Balears. Disponible a: <https://transparencia.uib.cat/indicadors/> (Accedit: 23 juny 2022), i IBESTAT (2022). Padró (xifres de població). Disponible a: <https://ibestat.caib.es/ibestat/estadistiques/poblacio/padro/series-padro/155b5b14-b6cd-4160-80eb-0ca26f7679cd> (Accedit: 23 juny 2022)

QUADRE III-5.23. CÀRREGA DOCENT EN CRÈDITS DEL PROFESSORAT DE LA UIB

Any	2017	2019	2021
Càrrega docent en crèdit	17.344	17.948	18.684
% de variacions 2017-2019-2021		103,5%	107,7%
% de variacions 2019-2021			104,1%

Font: Elaboració pròpia a partir de UIB (2022). Quinze indicadors institucionals de la Universitat de les Illes Balears. Disponible a: <https://transparencia.uib.cat/indicadors/> (Accedit: 23 juny 2022)

QUADRE III-5.24. PROFESSORAT A TEMPS COMPLET

Curs acadèmic	2017	2019	2021
Professorat equivalent a temps complet	970	985	1049
% de variacions 2017-2019-2021		101,5%	108,1%
% de variacions 2019-2021			106,5%

Font: Elaboració pròpia a partir de UIB (2022). Quinze indicadors institucionals de la Universitat de les Illes Balears. Disponible a: <https://transparencia.uib.cat/indicadors/> (Accedit: 23 juny 2022)

QUADRE III-5.25. RÀTIO D'ALUMNES/PROFESSOR

Any	2017	2019	2021
Ràtio d'alumnes/professor	13,83	13,27	12,98
% de variacions 2017-2019-2021		96,0%	93,9%
% de variacions 2019-2021			97,8%

Font: Elaboració pròpia a partir de UIB (2022). Quinze indicadors institucionals de la Universitat de les Illes Balears. Disponible a: <https://transparencia.uib.cat/indicadors/> (Accedit: 23 juny 2022)

Complementàriament a la dotació del professorat, cal estudiar les xifres del personal d'administració i serveis (PAS), en tant que un major nombre d'aquest personal es relaciona amb un millor funcionament acadèmic i científic de la institució. Les xifres del PAS també han crescut en el període estudiat (2017-2021), en concret un 9,3 %.

La ràtio professorat/PAS ha baixat lleugerament en el període esmentat de l'1,73 l'any 2017 a l'1,71 l'any 2021, fruit que

el PAS ha augmentat una mica més en els darrers quatre anys. En el cas de l'equivalència de professorat a temps complet, hem comentat que l'augment ha estat del 8,1 %. En el cas del PAS, l'augment ha estat un poc més gran: 9,3 % (vegeu els quadres III-5.26 i III-5.27).

També es disposa de les dades de la UNED a les Illes Balears. Pel que fa als graus, el curs 2021-22 hi ha hagut 4.865 alumnes matriculats (60,43 % dones). Als estudis de grau hi ha una majoria clara de do-

nes. Quant als màsters, la delegació de la UNED de les Illes Balears té 191 estudiants (59,16 % homes). Cal constatar la major presència d'homes en aquest nivell educatiu. Si a més dels estudis de grau i de màster hi afegim els estudis d'accés i altres tipus d'estudis, la UNED a les Illes Balears té un total de 3.901 alumnes (58,44 % dones). Per franges d'edat, les més nombroses són la de 25 a 35 anys (1.361 estudiants), la de 36 a 45 anys (952 estudiants) i la de 46 a 55 anys (800 estudiants), la qual cosa confirma que la formació universitària a distància és una opció posterior a 25 anys (després de les edats universitàries més comunes, de 18 a 25 anys).

Per acabar, cal analitzar la Universitat de les Illes Balears segons un rànquing

d'universitats. Pel que fa a la utilització de rànquings universitaris, cal tenir present que aquests aporten informació parcial i que la millora de les universitats no s'ha de centrar exclusivament a progressar segons els indicadors que aquests determinen. El Centre de Classificació Universitària Mundial (CWUR) fa públic bianualment un rànquing que considera la producció científica, l'ocupabilitat de l'alumnat titulat i la qualitat de l'educació en general. Cal assenyalar que tant el curs 2019-2020 com el curs 2022-2023 la UIB es posiciona entre les 30 millors universitats de l'Estat (posició 25 en el bienni 2019-2020 i posició 27 en el bienni 2022-2023), i entre les 1.000 millors universitats del món (posicions 730 i 794 respectivament) (vegeu el quadre III-5.28).

QUADRE III-5.26. PERSONAL D'ADMINISTRACIÓ I SERVEIS

Any	2017	2019	2021
Total de PAS (1)	562	588	614
% de variacions 2017-2019-2021		104,6%	109,3%
% de variacions 2019-2021			104,4%

NOTA: Té en compte la totalitat del PAS, és a dir: funcionaris de carrera, funcionaris interins, funcionaris contractats, laborals fixos de conveni, laborals interins de conveni i laborals contractats.

Font: Elaboració pròpia a partir de UIB (2022). Quinze indicadors institucionals de la Universitat de les Illes Balears. Disponible a: <https://transparencia.uib.cat/indicadors/> (Accedit: 23 juny 2022)

QUADRE III.5.27. RÀTIO DE PROFESSORAT/PAS

Any	2017	2019	2021
Ràtio de professorat/PAS	1,73	1,68	1,71
% de variacions 2017-2019-2021		97,1%	98,8%
% de variacions 2019-2021			101,8%

Font: Elaboració pròpia a partir de UIB (2022). Quinze indicadors institucionals de la Universitat de les Illes Balears. Disponible a: <https://transparencia.uib.cat/indicadors/> (Accedit: 23 juny 2022)

QUADRE III-5.28. LA UIB EN EL RÀNQUING DEL CENTRE DE CLASSIFICACIÓ UNIVERSITÀRIA MUNDIAL (CWUR)

POSICIÓ EN EL RÀNQUING 2019-2020

Universitat	Rang a Espanya	Rang mundial	Puntuació agregada (educació, impacte...)
Universitat de Barcelona	1	129	80,7
Universitat Autònoma de Barcelona	2	195	78,8
Universitat Complutense de Madrid	3	249	77,7
Universitat de les Illes Balears	25	730	72,1
Universitat Oberta de Catalunya	53	1,809	66,5

POSICIÓ EN EL RÀNQUING 2022/23

Universitat de Barcelona	1	132	80,5
Universitat Autònoma de Barcelona	2	184	79
Universitat Complutense de Madrid	3	247	77,7
Universitat de les Illes Balears	27	794	71,6
Universitat de Burgos	52	1.838	66,3

Font: Elaboració pròpia a partir de CWUR (2022). Global 2000 List by the Center for World University Rankings. Disponible a: <https://cwur.org/2022-23.php> (Accedit: 23 juny 2022)

6

SERVEIS SOCIALS

Com cada any, la falta d'una norma legal que reguli la publicació de les dades de les diferents institucions amb competències i responsabilitats en matèria de serveis socials dificulta recollir i presentar de forma homogènia la informació estadística. En aquesta edició no hi figuren les dades corresponents a Eivissa i Formentera, i de Menorca només s'ha pogut disposar d'informació relativa al pressupost.

Hi ha dos fets destacables. D'una banda, la desaparició de la renda mínima d'inserció, atès que el Decret Llei 10/2020, de 12 de juny, de prestacions socials de caràcter econòmic de les Illes Balears, mitjançant la disposició derogatòria única, deroga, entre altres disposicions normatives, el Decret 117/2001, de 28 de setembre, pel qual es regula la renda mínima d'inserció. Al mateix temps, a la disposició transitòria primera, estableix el manteniment de la renda mínima d'inserció i disposa que les prestacions econòmiques de la renda mínima d'inserció es podran mantenir fins al 31 de desembre de 2020, sempre que les persones beneficiàries compleixin les condicions i no tinguin dret a percebre l'ingrés mínim vital o la renda social garantida. El Decret Llei 14/2020, de 9 de desembre, de mesures urgents en determinats sectors d'activitat administrativa, modifica la data prevista inicialment de mantenir la renda mínima d'inserció fins al 31 de desembre de 2020 i la prorroga tres mesos més, fins al 31 de març de 2021. En conseqüència, aquesta prestació s'ha interromput l'1 d'abril

de 2021 i ha estat substituïda per l'ingrés mínim vital o la renda social garantida.

D'altra banda, tot i que encara s'han notat els efectes derivats de la COVID-19, molts dels serveis que havien interromput l'activitat per la pandèmia l'han represa amb més normalitat.

6.1.

CONSELLERIA D'AFERS SOCIALS I ESPORTS

El bloc que correspon a la competència del Govern en matèria de serveis socials s'ha estructurat segons els serveis i els recursos disponibles per donar resposta a les necessitats d'atenció prioritària definides a la Llei 4/2009, d'11 de juny, de serveis socials de les Illes Balears. La resposta del Govern apareix subdividida en apartats. Primer hi ha l'atenció de les necessitats per manca d'autonomia personal, competències que es vinculen a la coneguda com a *Llei de dependència*; després hi ha l'atenció relacionada amb la manca d'integració social, i, finalment, l'atenció prioritària per mancances materials i de recursos socials, circumstància que s'ha sobredimensionat a causa de la situació provocada per la Covid-19.

Pel que fa al bloc que és competència del Govern, la font de les dades recollides és

la memòria d'actuacions de la Conselleria d'Afers Socials i Esports del 2021, de la qual s'han extret les dades principals.

L'article 6 de la Llei 4/2009 estableix que les persones destinatàries dels serveis socials amb caràcter prioritari són les que es trobin en alguna o algunes de les situacions següents:

- a) Discapacitat física, psíquica o sensorial.
- b) Dificultats d'integració familiar o comunitària derivades de malalties mentals i malalties cròniques.
- c) Dificultats d'integració social vinculades a condicions laborals precàries, desocupació i pobresa.
- d) Necessitat social, com la relacionada amb la manca d'habitatge o amb la desestructuració familiar.
- e) Vulnerabilitat, risc o desemparament per a la gent gran, els infants i les persones adolescents.
- f) Violència masclista i les diverses manifestacions de violència familiar.
- g) Discriminació per raó de sexe, lloc de procedència, discapacitat, malaltia, ètnia, cultura o religió o per qualsevol altra raó.
- h) Dificultat d'integració familiar o comunitària derivada de la drogodependència i d'altres addiccions.
- i) Vulnerabilitat, exclusió i aïllament socials.
- j) Problemes de convivència i de cohesió social.
- k) Urgències socials.
- l) Emergències socials per catàstrofe.

La Llei 4/2009 determina la Cartera de serveis socials, i mitjançant el Decret 56/2011, de 20 de maig, s'aprova la Cartera bàsica de serveis socials de les Illes Balears per als anys 2011-2014. Posteriorment, amb el Decret 66/2016, de 18 de novembre, s'aprova la Cartera bàsica de serveis socials de les Illes Balears per als anys 2017-2020 i s'estableixen principis generals per a les carteres insulars i locals (BOIB núm. 146, de 19 de novembre de 2016).

La cartera bàsica és l'instrument que determina el conjunt de prestacions del sistema públic de serveis socials i garanteix, com a mínim, que es prestin a tot el territori de les Illes Balears. La cartera bàsica possibilita que aquestes prestacions siguin exigibles com a dret subjectiu en el cas que es tracti de prestacions garantides.

A la Cartera bàsica de serveis socials, les prestacions del sistema públic de serveis socials es classifiquen en tècniques, econòmiques i tecnològiques, i es defineixen segons els aspectes següents: el tipus de prestació, la població a la qual s'adreça, l'establiment o l'equip professional que l'ha de gestionar, els perfils i les ràtios del personal professional i els estàndards de qualitat. Les carteres de serveis socials (la del Govern i les dels consells insulars) són, en conseqüència, el recull sistematitzat i operatiu de prestacions que el sistema ofereix a la ciutadania segons les diferents situacions de necessitat social.

El Decret 15/2019, de 4 de juliol, pel qual es modifica el Decret 12/2019, de 2 de juliol, pel qual s'estableixen les competències i l'estructura orgànica bàsica de les conselleries de l'Administració de la Comunitat

Autònoma de les Illes Balears, estableix al punt 5 de l'article 2 que l'estructura orgànica de la Conselleria d'Afers Socials i Esports s'estructura de la manera següent:

- Secretaria General
- Direcció General de Planificació, Equipaments i Formació
- Direcció General d'Infància, Joventut i Famílies
- Direcció General d'Esports
- Direcció General de Serveis Socials
- Direcció General d'Atenció a la Dependència
- Direcció General de Cooperació

Les fundacions i els consorcis que formen part de la Conselleria d'Afers Socials i Esports com a ens instrumentals de l'Administració autònoma són els següents:

- Oficina Balear de la Infància i l'Adolescència (OBIA)
- Institut Balear de la Joventut (IBJOVE)
- Consorci de Recursos Sociosanitaris i Assistencials de les Illes Balears (d'ara endavant, Consorci)
- Fundació d'Atenció i Suport a la Dependència i de Promoció de l'Autonomia Personal
- Fundació Institut Socioeducatiu S'Estel (FISE)
- Fundació per a l'Esport Balear (Fundació Esport Balear)
- Consorci Velòdrom Illes Balears (Consorci Velòdrom)

A continuació, es presenten l'oferta i els nivells d'atenció d'acord amb les necessitats d'atenció prioritària. Es posa l'accent en les principals línies d'actuació, sigui per la quantitat de persones beneficiàries, la quantitat de recursos destinats o la importància des del punt de vista de les necessitats socials.

6.1.1. NECESSITATS D'ATENCIÓ PRIORITÀRIA PER MANCA D'AUTONOMIA

La Direcció General de Dependència té la competència en matèria d'atenció i suport a persones amb dependència i persones amb discapacitat. La Llei 39/2006, de 14 de desembre, de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència (BOE núm. 299, de 15 de desembre), disposa que les comunitats autònomes han de determinar els òrgans de valoració de la situació de dependència.

La Direcció General de Dependència té acordat l'encàrrec de gestió a la Fundació d'Atenció i Suport a la Dependència i de Promoció de l'Autonomia Personal de les Illes Balears (d'ara endavant, Fundació) per dur a terme les valoracions per declarar la situació de dependència i la confecció dels plans individuals d'atenció (PIA).

La informació sobre els expedients de gestió de la dependència s'integra en l'apartat relatiu a les activitats de la Fundació.

El personal tècnic de valoració i orientació de la discapacitat i de la dependència depèn funcionalment de la Conselleria d'Afers Socials i Esports i orgànicament de la Conselleria d'Administracions Públiques

i Modernització, organitzades en equips tècnics territorialitzats composts per un equip bàsic de valoració i orientació de la situació de discapacitat de, com a mínim, tres persones, titulades en psicologia, treball social i medicina, i ampliable amb altres professionals, i per personal tècnic de valoració i orientació de la situació de dependència, que ha de tenir la formació mínima de grau o equivalent en les àrees de coneixement social i de salut.

a) Servei de Valoració i Orientació de la Discapacitat i la Dependència

El centre base com a unitat tècnica administrativa ha desaparegut (relació de llocs de treball publicada en el BOIB número 96, de 5 d'agost de 2017) i ha passat a formar part del Servei de Valoració i Orientació de la Discapacitat i la Dependència com un servei més de la Direcció General d'Atenció a la Dependència.

La població és atesa mitjançant una xarxa de centres i delegacions —Palma, Inca, Manacor, Eivissa, Menorca i el Servei de Valoració i Atenció Primerenca (SVAP)—, distribuïts segons el criteri d'àmbit territorial i d'edat. La xarxa està integrada per personal tècnic: professionals de la medicina, psicologia, treball social i altres disciplines.

La funció de l'SVAP és valorar i qualificar la situació de discapacitat i dependència de la població de les Illes Balears, la qual cosa implica desenvolupar e les tasques següents:

- Reconèixer el percentatge de discapacitat.

- Reconèixer la necessitat del concurs d'una tercera persona per fer els actes essencials de la vida diària.
- Reconèixer la dificultat per utilitzar transports públics col·lectius, als efectes de prestacions, serveis o beneficis públics establerts. Es valoren problemes greus de mobilitat.

També assumeix altres funcions, com ara:

- Informar, orientar i assessorar les persones amb discapacitat física, psíquica i/o sensorial.
- Valorar i orientar en formació i ocupació amb l'objectiu de facilitar la integració al món laboral de les persones amb discapacitat.
- Exercir altres funcions referents al diagnòstic, la valoració i l'orientació de situacions de discapacitat atribuïdes o que puguin ser atribuïdes per la legislació, tant estatal com autonòmica.

Indicadors d'eficàcia i econòmics:

Nivell d'assoliment: 100 %

Crèdit inicial del 2021: 3.917.390 euros

Crèdit definitiu del 2021: 4.087.683,8 euros

Desviació: 170.293,8 euros

El 2021 s'han enregistrat 12.505 sol·licituds de reconeixement de la situació de dependència. El 65,7 % han estat noves sol·licituds (8.210) i el 33,5 % han estat sol·licituds de revisió del grau (4.194). En relació amb el 2020, hi ha hagut un augment de sol·licituds del 31,8 %.

Pel que fa al perfil de les persones que sol·liciten ser reconegudes com a dependents

(noves sol·licituds), en un 58,9 % dels casos són dones.

Per edats, la franja on hi ha una major concentració de noves sol·licituds de reconeixement de la situació de dependència és la de majors de 80 anys, amb un 56,7 % del total.

En relació amb la procedència de les noves sol·licituds respecte a la població, destaquen els municipis de Sant Joan, amb un 1,9 % de la població; Estellencs, amb un 1.8 %, i Ariany, amb un 1,7 %.

El 2021, el nombre de valoracions de la situació de dependència ha augmentat en relació amb el 2020, amb 9.669 valoracions fetes.

Per illes, a Mallorca s'han fet el 82,4 % de les valoracions, i a Palma, el 37,1 %. En un 65,3 % de les sol·licituds han estat presentades per persones que ho demanaven per primera vegada. En aquests casos, el temps d'espera ha estat de 86,5 dies. Pel que fa a les sol·licituds de revisions de grau, el temps d'espera ha estat de 74 dies de mitjana.

El nombre de valoracions pendents de fer a 31/12/2021 és de 3.720, amb un augment del 52 % respecte a l'any anterior a causa de l'augment de les sol·licituds.

El 2021, hi ha hagut un augment del nombre de sol·licituds amb dret a prestació (2.523), amb un increment del 7,0 %. El nombre total de sol·licitants ha estat de 35.988. Així, s'arriba al 2,6 % de la població de les Illes Balears.

També ha augmentat el nombre de sol·licitants amb dictamen, que arriben als 33.177, un increment de quasi mil persones. També ha augmentat el nombre de sol·licitants amb dret a prestació, que han arribat als 27.391, amb un increment de 1.539 persones. Un 81,7 % d'aquestes persones resideixen a Mallorca.

Quant al grau de les persones amb dret a prestació i, per tant, reconegudes com a dependents, un 36,7 % té reconegut el grau I (11.608); un 33,7 %, el grau II (10.672), i un 29,6 %, el grau III (9.369).

Pel que fa al nombre de persones beneficiàries amb prestació, n'hi ha hagut 1.588 més que el 2020. Així, el 2021 hi ha hagut 24.736 persones beneficiàries, la qual cosa suposa l'1,9 % de la població.

Quant a les persones amb dret i sense prestació, podem observar-ne una davallada: 2.655 persones el 2021 i 2.704 persones el 2020.

El 31 de desembre de 2021, el nombre de prestacions actives pujava a 40.550 (un 2,8 % més). La prestació amb més persones dependents ha estat l'econòmica per a cures a l'entorn familiar, amb un 45,5 % i 18.444 persones.

El Servei de Valoració de la Discapacitat i Dependència també gestiona els serveis de desenvolupament infantil i atenció primerenca (SEDIAP), concertats, mitjançant l'SVAP.

La Unitat de Diagnòstic Infantil i Atenció Primerenca de les Illes Balears (UDIAP) és l'equip responsable de coordinar la inter-

venció, la planificació, l'organització, la valoració, l'avaluació i el seguiment de les actuacions d'intervenció. Les funcions de la UDIAP, que es duen a terme en els àmbits de l'infant, la família i l'entorn, entre d'altres, són les següents: valorar i executar la intervenció integral d'atenció primerenca, i orientar les famílies mitjançant l'assessorament i el suport al pare, la mare o la persona que exerceix la tutela de l'infant pel que fa als continguts que li siguin propis. També col·labora amb els serveis socials, sanitaris, educatius i d'altres que desenvolupen tasques de prevenció i detecció primerenca dels trastorns de desenvolupament i situacions de risc en la població infantil. L'equip de la UDIAP també informa i orienta sobre la discapacitat i qualsevol tipus de trastorn en el desenvolupament (o risc de patir-lo) d'infants de 0 a 6 anys, valora la situació, i en decideix el tractament o, si escau, els deriva al SEDIAP concertat corresponent.

Indicadors d'eficàcia i econòmics:

Nivell d'assoliment: 100 %

Crèdit inicial 2021: 135.578 sessions
x 39,8 € = 5.396.004,4 €

Crèdit definitiu 2021: 143.578 sessions
x 39,8 € = 5.714.004,4 €

Desviació: 8.000 sessions x 39,8 € =
318.400 €

Actuació A. Valoració dels casos que arriben a la UDIAP, i elaboració de dictàmens i propostes de serveis.

Durant l'any 2021, s'han registrat i valorat 1.632 sol·licituds d'atenció primerenca i se n'ha emès el dictamen de resolució.

S'han estimat 1.098 propostes de servei per a tractament (67,3 % dels casos): el 52,3 % de les sol·licituds han estat casos considerats per a tractament (853 casos) i es troben actualment en diversos SEDIAP; el 13,4 % de les sol·licituds han estat casos considerats per a tractament (218 casos) i es troben en fase d'elaboració del PIA en els SEDIAP, i l'1,7 % de les sol·licituds han estat casos considerats per a tractament amb diverses casuístiques (27 casos).

Hi ha hagut 534 casos no derivats, amb una actuació diferent (32,72 % dels casos). El 21 % de les sol·licituds han correspost a casos no considerats per a tractament per part de la UDIAP (342 casos) i es troben al final de l'actuació. En uns casos, s'ha trobat pertinent l'atenció d'Educació o d'altres serveis. En 117 casos dels 342, l'SVAP ha fet un breu seguiment abans d'acabar l'actuació. El 5,5 % de les sol·licituds són casos en control de la UDIAP (90 casos). El 2,5 % de les sol·licituds són casos en exploració i valoració i en fa seguiment (40 casos) la UDIAP. El 2,5 % de les sol·licituds han estat arxivades per diversos motius (40 casos). L'1,3 % de les sol·licituds s'han tancat i estan a portafirmes per a desistiment (22 casos).

Actuació B. Derivació i seguiment dels infants a serveis de desenvolupament infantil i atenció primerenca (SEDIAP). Altes i baixes de casos.

Durant l'any 2021, s'ha intervingut amb 3.191 infants i les seves famílies mitjançant la xarxa concertada d'atenció primerenca als dotze SEDIAP, en sessions fetes per psicòlegs, logopedes, fisioterapeutes, treballadors socials i altres professionals especialistes en atenció primerenca.

Sobre les altes i les baixes dels infants als SEDIAP, l'any 2021 han iniciat tractament 1.098 infants i han acabat la intervenció terapèutica 827.

A més, la UDIAP ha fet el seguiment de 287 infants que no han estat derivats a tractament, ja que no s'ha considerat el requeriment del tractament d'acord amb l'afectació, però sí el seguiment evolutiu.

Actuació C. Tramitació i seguiment dels concerts socials per a sessions d'atenció primerenca amb els SEDIAP.

El 6 de desembre de 2018, es va publicar en el BOIB la Resolució informativa de la consellera de Serveis Socials i Cooperació de 4 de desembre de 2018 per la qual es convoca el primer concert social de serveis de desenvolupament infantil i atenció primerenca de la xarxa pública i concertada d'atenció primerenca en l'àmbit dels serveis socials de les Illes Balears, amb entitats privades autoritzades i acreditades, per als anys 2019 a 2021. A aquest concert es van assignar 115.000 sessions anuals repartides entre les entitats: APROSCOM Fundació, Asociación Síndrome de Down ASNIMO, Fundació ASPACE, Fundació ASPAS, Centro de Atención Temprana y Desarrollo Infantil (CEATTE), MATER I, Fundación NEMO, Fundació per a Persones amb Discapacitat Illa de Menorca i Asociación de Personas con Necesidades Especiales de Eivissa y Formentera (APNEEF).

El 2021, s'han ampliat les sessions a diverses entitats, d'acord amb el que s'estableix a les convocatòries d'acció concertada sobre disponibilitat pressupostària, llista d'espera, principis de proximitat territori-

alitat i lliure elecció. S'han atorgat 8.000 sessions entre les entitats Fundació per a Persones amb Discapacitat Illa de Menorca, Fundació ASPACE, AMADIP ESMENT, Asociación Síndrome de Down ASNIMO, MATER II i CEATTE. Tenint en compte totes les sessions, han estat assignades per a aquest any un total de 143.578 sessions, repartides en 123.557 a Mallorca, 5.711 a Menorca i 14.310 a Eivissa.

El 2021, s'han renovat els concerts vigents, que han començat l'1 de desembre de 2021. Els concerts tenen una durada de 35 mesos (tres anys) i s'han formalitzat amb les entitats APROSCOM, Asociación Síndrome de Down ASNIMO, Fundació ASPACE, Fundació ASPAS, CEATTE, MATER I, Fundación NEMO, Fundació per a Persones amb Discapacitat Illa de Menorca, APNEEF; 23 mesos (dos anys) per JOAN XXIII; i 11 mesos (un any) per MATER II, AMADIP ESMENT i APFEM.

Pel que fa al nombre de sessions concertades, subjectes a ampliacions acord amb el que s'hagi establert, per a l'any 2022 n'hi ha 23.500 per a APROSCOM, 8.000 per a ASNIMO, 9.461 per a ASPACE, 7.800 per a ASPAS, 12.832 per a CEATTE, 20.748 per a MATER I, 14.859 per a NEMO, 5.367 per a Fundació per a Persones amb Discapacitat Illa de Menorca, 11.700 per a APNEEF, 11.000 per a JOAN XXIII, 8.600 per a MATER II, 2.250 per a AMADIP ESMENT i 2.610 per a APFEM.

b) Servei d'Atenció a la Discapacitat

El Servei d'Atenció a la Diversitat té com a funció principal desplegar el Catàleg de serveis per a persones amb discapaci-

tat física i/o sensorial, previst en el Decret 66/2016.

Indicadors d'eficàcia i econòmics:

Nivell d'assoliment: 90 %

Crèdit inicial del 2021: 824.915,2 €

Crèdit definitiu del 2021: 488.622 €

Desviació: -336.293,2 €

El Servei d'Acompanyament per a persones amb discapacitat física i necessitats de suport extens es va concertar per al període de l'1 de setembre de 2019 al 2023 amb l'entitat ASPAYM ILLES BALEARS per un total de 9.140 activitats a l'any. El 2021, no s'ha tramitat cap expedient de concertació, sinó que s'ha mantingut l'activitat administrativa del servei (facturació mensual) i el seguiment tècnic de les actuacions que s'han duit a terme.

El servei d'acompanyament dona un suport personal que permet que la persona usuària gaudeixi del màxim nivell d'autonomia a l'hora de desenvolupar el seu projecte de vida. A més, aquest servei li facilita l'exercici de l'autodeterminació. Aquest suport està destinat a fer les activitats bàsiques de la vida diària o a col·laborar en el desenvolupament d'altres activitats per promoure l'autonomia personal, fomentar la vida independent i facilitar l'accés a l'educació i el treball.

S'adreça a persones de més de 16 anys, amb una discapacitat física d'un grau mínim del 65 % i amb necessitat de l'assistència d'una tercera persona, que desenvolupen de manera habitual i regular activitats laborals, ocupacionals o formatives.

El 2021, s'han atès 26 persones, de les quals 1 ha estat baixa i 2 han sol·licitat una suspensió temporal del servei per motius de salut i prevenció de riscos lligats a la COVID-19. El perfil de les persones ateses és de 17 homes (65 %) i 9 dones (35 %), la majoria amb un grau de discapacitat superior al 75 % i un grau III de dependència. S'han duit a terme 5.306 activitats amb les persones beneficiàries, que corresponen a 10.612 hores de servei per fer activitats de tipus laboral o ocupacional, formatives, d'oci i temps lliure, esportives o de rehabilitació, i gestions personals i/o domèstiques. El 35 % ha rebut una mitjana de 20 hores setmanals de servei; el 30 % una mitjana d'entre 10 i 15 hores setmanals de servei, i el 35 % menys de 10 hores setmanals de servei. La tipologia de les activitats, per ordre de necessitats, han estat les següents: formativa, esportiva i/o rehabilitació, laboral, oci i temps lliure, gestions i suport a les compres.

El servei d'acompanyament a persones amb discapacitat per sordceguesa es va concertar de l'1 de desembre de 2019 al 2023 amb l'entitat FOPAS-ONCE, per un total de 2.700 activitats a l'any, que equivalen a 5.400 hores d'atenció directa. El 2021, no s'ha tramitat cap expedient de concertació, sinó que s'ha mantingut l'activitat administrativa del servei (facturació mensual) i el seguiment tècnic de les actuacions que s'han duit a terme.

El 2021, el servei ha atès 19 persones (10 homes i 9 dones) i s'ha produït una baixa. Amb les persones beneficiàries s'han fet 2.088 activitats, que corresponen a 4.176 hores de servei per fer activitats. El 78 % ha tingut una atenció d'intensitat setmanal

mitjana (entre 10-15 hores/setmana), i el 22 % ha tingut una atenció d'intensitat setmanal baixa (menys de 10 hores/setmana).

Les persones ateses presenten una discapacitat per sordceguesa i el 67 % té un grau de discapacitat superior al 85 %. La franja d'edat prevalent és fins als 35 anys (el 39 %) i, després, la franja d'edat superior als 56 anys (33 %).

El 2021, s'ha tramitat la renovació de l'Acord d'acció concertada del servei d'ajudes tècniques i suport tecnològic per a la promoció de l'autonomia personal a les Illes Balears amb l'entitat NOUSIS, per un total de 8.000 sessions.

El 2021, el servei ha atès 209 persones (100 homes i 109 dones), de les quals 88 han estat noves sol·licituds. En relació amb la població atesa, el 70 % té més de 75 anys. El 68 % té un grau de discapacitat superior al 65 %, el 35 % un grau II de dependència i el 27 % un grau III de dependència. El 98 % de les persones ateses han fet 10 sessions anuals del servei d'ajudes tècniques, i en conjunt s'han prestat un total de 1.046 sessions.

De conformitat amb el Decret 7/2016, de 12 de febrer, pel qual es regulen l'accés al servei ocupacional per a persones amb discapacitat per trastorn mental greu i la gestió de la llista d'espera de les places d'aquest servei, l'equip tècnic del Servei d'Atenció a la Discapacitat ha de valorar els requisits d'accés i la idoneïtat de la sol·licitud dels serveis ocupacionals, suport a l'habitatge i habitatge supervisat per a persones amb trastorn mental greu. A partir d'aquesta valoració tècnica ha d'emetre

l'informe corresponent pel qual ha d'estimar o desestimar la sol·licitud de la persona per accedir a un servei. Una vegada que hi ha disponibilitat de plaça al servei sol·licitat, hi ha de derivar el cas.

D'altra banda, les sol·licituds per accedir al servei d'acompanyament per a persones amb diagnòstic de salut mental i necessitat de suport extens i al servei d'acompanyament per a persones amb diagnòstic de salut mental vinculat a addiccions, ambdós serveis amb atenció a persones amb problemes de salut mental i altres circumstàncies psicosocials afegides, són valorades per l'entitat mateixa que presta el servei. En aquests casos, el Servei d'Atenció a la Discapacitat comprova el compliment dels requisits i valida la valoració per emetre la resolució estimatòria d'accés.

Les dades de les persones que han sol·licitat els serveis de la xarxa de persones amb malaltia mental són les següents:

- Servei d'acompanyament amb diagnòstic de salut mental i necessitat de suport extens (centre penitenciari): 36 noves sol·licituds acompanyades dels informes de valoració d'idoneïtat.
- Servei d'acompanyament a Menorca: 13 noves sol·licituds acompanyades dels informes de valoració d'idoneïtat. Es tracta d'un servei iniciat el 2021 i que es presta mitjançant un conveni amb el Consell Insular de Menorca.
- Servei d'acompanyament vinculat a addiccions: 307 noves sol·licituds acompanyades dels informes de valoració d'idoneïtat.

- Serveis ocupacionals, suport a l'habitatge i habitatge supervisat per a persones amb trastorn mental greu: 416 sol·licituds. S'han fet 318 entrevistes de valoració d'accés i l'informe d'idoneïtat corresponent per emetre la resolució estimatòria o desestimatòria d'accés al servei. Així doncs, s'han pogut valorar el 76 % de les sol·licituds. El servei que resta amb més sol·licituds pendents de valorar és el servei d'habitatge supervisat per manca de places disponibles i per la llarga llista de persones que estan en situació d'espera, a més d'un nombre important de casos desestimats per no complir els requisits d'accés.
- més al servei ocupacional a Eivissa que presta l'entitat APFEM.
- Servei d'acompanyament: 16 noves derivacions (GREC, APFEM i conveni de Menorca)
- Servei d'acompanyament vinculat a addiccions: 202 tramitacions de noves incorporacions al servei.

Els resultats del seguiment tècnic i administratiu dels serveis per a persones amb malaltia mental (serveis ocupacionals, suport a l'habitatge i servei d'habitatge supervisat) es detallen a continuació. Aquests serveis estan gestionats per entitats socials del tercer sector.

Del resultat d'aquestes valoracions, les sol·licituds de 46 persones han estat desestimades per no complir els criteris d'accés o ser valorades com a no idònies per rebre els serveis, i 72 persones han desistit de la sol·licitud original una vegada que se'ls ha cridat de la llista d'espera per accedir al servei.

Les places concertades amb entitats socials del tercer sector durant el 2021 per al servei ocupacional han estat les següents: Deixalles (Calvià): 17 places concertades; Associació Gira-Sol (Palma): 75 places concertades; Fundació Es Garrover (Inca): 45 places concertades; Associació Estel de Llevant (Manacor): 64 places concertades, i APFEM (Eivissa): 20 places concertades. En total són 221 places concertades a Mallorca i Eivissa.

El 2021, s'han derivat a la xarxa pública de serveis socials per a persones amb trastorn mental greu 502 persones:

- Habitatge supervisat: 32 noves derivacions. Cal recordar que el 18 de gener de 2021 s'han obert 2 nous habitatges amb 9 places cada un, que gestiona l'entitat Gira-Sol i que se sumen a les 22 places ja existents.
- Servei de suport a l'habitatge: 44 noves derivacions.
- Servei ocupacional: 112 noves derivacions. Inclou l'ampliació de 8 places

En l'àmbit administratiu, s'ha tramitat la convocatòria de les places del servei ocupacional a l'illa d'Eivissa, amb l'ampliació de 8 places més. Així, s'arriba a 20 places concertades, i la renovació de les 201 places del servei ocupacional a Mallorca per al període 2021-2024.

Els serveis ocupacionals ofereixen atenció diürna i donen suport a les persones amb discapacitat per salut mental que necessiten

organització, supervisió i assistència a l'hora de fer les activitats de la vida diària, i també suport en el procés d'adquisició i de desenvolupament d'habilitats bàsiques i adaptatives personals, socials i prelaborals, perquè puguin assolir la màxima integració sociolaboral segons les possibilitats de cada persona usuària.

S'adreça a persones en edat laboral, amb discapacitat per salut mental —concretament amb trastorn mental greu—, amb un grau de discapacitat igual o superior al 33 % i amb necessitat de suport extens, limitat o intermitent.

El nombre de persones ateses en els serveis ocupacionals per entitats socials del tercer sector i concertades durant el 2021 ha estat de 467 (cal recordar que cada plaça pot estar ocupada per fins a 3 persones, segons el seu nivell de necessitat de suport).

La distribució per entitats ha estat la següent: Fundació Deixalles (Calvià) 25 persones; Associació Estel del Llevant (Manacor): 118 persones; Fundació Es Garrover (Inca): 99 persones; Associació Gira-Sol (Palma): 176 persones, i APFEM (Eivissa): 49 persones. Han estat baixa dels serveis 75 persones per diferents motius: pèrdua dels requisits, manca d'idoneïtat, derivació a altres recursos, baixes voluntàries, altes dels serveis o defunció.

El nombre de persones ateses per entitats concertades i serveis propis de la Conselleria o amb conveni amb altres administracions ha estat de 546 persones (339 homes i 207 dones) a les Illes Balears.

Les places concertades amb entitats socials del tercer sector durant el 2021 per al servei de suport a l'habitatge han estat les següents: Fundació Deixalles (Calvià): 22 places concertades; Associació Gira-Sol (Palma): 68 places concertades; Fundació Es Garrover (Inca): 31 places concertades; Associació Estel de Llevant (Manacor): 28 places concertades, i APFEM (Eivissa): 8 places concertades. Això fa un total de 157 places concertades a Mallorca i Eivissa.

En l'àmbit administratiu, el 2021 s'ha tramitat la renovació de la concertació anual amb cada una de les entitats concertades.

El servei de suport ofereix orientació i suport a les persones amb discapacitat associada a un diagnòstic de salut mental greu i amb necessitat de suport que viuen soles o en parella o que conviuen amb altres persones amb discapacitat, dependència o problemes greus de salut. El servei es presta al domicili de la persona sol·licitant o de la seva família i és de caràcter socioeducatiu. L'objectiu principal és procurar la millora de la qualitat de vida, el desenvolupament a la pròpia llar i la integració social en l'entorn comunitari dels usuaris, i l'afavoriment de la permanència al domicili de manera autònoma.

S'adreça a persones de més de 18 anys, amb una discapacitat associada a un diagnòstic de salut mental greu i amb necessitat de suport extens, limitat o intermitent, amb un grau de discapacitat igual o superior al 33 %.

El 2021, s'han atès 229 persones en aquest servei (152 homes i 77 dones),

amb una edat compresa majoritàriament entre els 46 i 65 anys. Han estat baixa 53 persones.

Les places concertades amb entitats socials del tercer sector durant el 2021 per al servei d'habitatge supervisat han estat les següents: Associació Estel de Llevant (Manacor): 10 places concertades, i Associació Gira-Sol (Palma): 18 places concertades. A més, la xarxa concertada de serveis per a salut mental disposa de 2 habitatges supervisats lligats al servei d'acompanyament vinculat a centre penitenciari amb 6 places cada un: GREC (Palma): 6 places, i APFEM (Eivissa): 6 places. En total són 40 places.

En l'àmbit administratiu, s'ha acabat la tramitació de la concertació iniciada el 2020 de les 18 noves places d'habitatge supervisat a Palma (2 habitatges de 9 places cada un) amb l'Associació Gira-Sol.

L'habitatge supervisat s'entén com un servei substitutiu de la llar pròpia o familiar. S'organitza en habitatges ordinaris que constitueixen el domicili habitual de les persones que els habiten, i hi conviuen persones amb discapacitat associada a un diagnòstic de salut mental que necessiten supervisió i suport en les activitats bàsiques de la vida diària, així com en la comunicació, les relacions, l'autodirecció i l'ús dels recursos de la comunitat. La intensitat dels suports s'adapta a les necessitats de cada persona usuària.

S'adreça a persones de més de 18 anys, amb una discapacitat associada a un diagnòstic de salut mental greu, amb necessitat de suport de diferent intensitat

i amb un grau de discapacitat igual o superior al 33 %.

S'han atès 50 persones en els diferents habitatges de la xarxa:

- 12 persones han estat ateses a l'habitatge supervisat de Manacor, on s'han produït 2 baixes (1 defunció i 1 baixa voluntària) i, per tant, 2 incorporacions.
- 24 persones als 2 habitatges de Palma, on s'han produït 5 baixes (3 defuncions, 1 baixa voluntària 1 derivació a un altres recurs) i s'han fet 5 derivacions.
- 14 persones han estat ateses als habitatges supervisats vinculats al servei d'acompanyament, on s'han produït 2 baixes per trasllat i baixa voluntària i 2 incorporacions.

Les places concertades del servei d'acompanyament amb entitats socials del tercer sector durant el 2021 han estat les següents: 65 places amb l'entitat GREC, que gestiona el servei a Mallorca i també atén persones de Menorca, i 20 places amb l'entitat APFEM a l'illa d'Eivissa, la qual cosa fa un total de 85 places.

El servei d'acompanyament per a persones amb diagnòstic de salut mental i necessitat de suport extens atén les persones que tenen un trastorn mental i que estan o han estat en un centre penitenciari. Té com a objectiu oferir acompanyament i suport en les seves necessitats específiques a conseqüència de la situació de reclusió i malaltia mental. Mitjançant la metodologia de l'acompanyament personalitzat, es pretén donar suport a les activitats de

la vida quotidiana d'aquestes persones, perquè desenvolupin habilitats i capacitats que facilitin el seu procés d'inserció social i de retorn a la comunitat, que els evitin la cronicitat i que els donin més qualitat de vida en tots els àmbits.

Aquest servei fa un acompanyament i un seguiment individual; diferents tallers grupals, tant al centre penitenciari com a la comunitat, un cop que han sortit de la presó, i també una tasca de mediació, de coordinació i d'acompanyament als recursos socio-sanitaris de la comunitat.

En aquest servei han estat ateses 88 persones (75 homes i 13 dones), de les quals el 44 % tenen una edat compresa entre els 30 i 45 anys.

La xarxa de salut mental a Menorca, finançada mitjançant un conveni de col·laboració, és gestionada pel Servei d'Atenció a la Discapacitat des del 2019. El conveni s'ha renovat el juliol del 2021, amb una vigència fins al 2023 i per un import de 433.617,20 €. La distribució de places és la següent: 14 places de serveis ocupacionals, 1 mòdul de 10 places de suport a l'habitatge, 6 places d'habitatge supervisat i 20 places del servei d'acompanyament.

El 2021, el nombre de persones que s'han beneficiat d'aquesta xarxa de salut mental a Menorca ha estat el següent: 14 persones al servei ocupacional, 5 persones al servei de suport a l'habitatge, 7 places en habitatge supervisat i 12 persones al servei d'acompanyament.

Els indicadors d'eficàcia i econòmics són els següents:

Nivell d'assoliment: 100 %

Crèdit inicial del 2021: 3.313.581 €

Crèdit definitiu del 2021: 3.313.520 €

Desviació: -61 €

El servei d'acompanyament per a persones amb diagnòstic de salut mental vinculat a addiccions atén les persones que tenen un trastorn de caràcter addictiu. Té com a objectiu oferir acompanyament i suport en les seves necessitats específiques a conseqüència de la situació d'addicció. Poden ser usuàries del servei les persones més grans de 18 anys, d'ambdós sexes, amb un diagnòstic de salut mental i necessitats de suport extens, amb un problema d'addicció diagnosticat com a abús o dependència i que hagin acabat el procés de deshabituació.

El 2021, s'han atès 451 persones al servei d'acompanyament vinculat a addiccions (367 homes i 84 dones) a les Illes Balears, amb 309 persones amb una edat compresa entre els 18 a 45 anys, i 133 entre els 46 a 65 anys.

L'atenció a les persones amb incapacitació judicial o curatela representativa mitjançant la concertació social s'ha continuat fent amb les entitats Fundació Tutelar Demà i Fundació Aldaba.

El 2021, s'ha atès una mitjana mensual de 504 persones, de les quals 222 han estat ateses amb nivell de suport reduït (44 %), 146 persones han estat ateses amb nivell de suport mitjà (29 %) i 131 persones han estat ateses amb nivell de suport intens (27 %).

6.1.2. NECESSITATS D'ATENCIÓ PRIORITÀRIA PER MANCA D'INTEGRACIÓ SOCIAL

Integració social de persones immigrants

En matèria d'immigració, l'objectiu general és facilitar la integració i la convivència intercultural de les persones immigrants que han arribat a la comunitat de les Illes Balears, en bé de l'interès general.

Al llarg de l'any 2021, s'han desenvolupat tasques dirigides a informar i orientar sobre qüestions derivades de la normativa d'estrangeria i a garantir l'accés de la població immigrada als serveis públics i socials existents en igualtat de condicions que la població autòctona mitjançant la xarxa d'oficines d'informació i orientació a la immigració (OFIM).

A Mallorca, des de l'1 de gener de 2021 fins al 31 de desembre de 2021, l'entitat Estudi 6 ha executat el contracte del servei de gestió de les OFIM, amb una dotació de personal de vuit persones (una treballadora social com a coordinadora del servei, dos llicenciats en Dret, dues treballadores socials, dos auxiliars administratius i una treballadora social itinerant pels municipis de la part forana).

La despesa del 2021 del contracte de servei ha estat d'un import de 314.837,6 € euros. La seu principal del servei és a les oficines del carrer d'Eusebi Estada, 48, de Palma, però el servei es presta amb caràcter itinerant per diversos municipis de l'illa (Manacor, Inca i Calvià), i s'ha adaptat a la demanda real de les persones usuàries.

Per cobrir el servei d'OFIM a Menorca, l'any 2021 s'ha tramitat un expedient d'addenda al conveni de col·laboració signat el 2017 entre el Govern de les Illes Balears i el Consell Insular de Menorca, segons el qual es cofinança el servei, de manera que la Conselleria d'Afers Socials i Esports i el Consell Insular de Menorca hi aporten 56.000 euros cada un; per tant, l'import global anual per a l'OFIM de Menorca és de 112.000 euros.

A Eivissa, el servei d'OFIM es presta mitjançant un contracte que l'òrgan de contractació va resoldre adjudicar a Creu Roja Espanyola a les Illes Balears el 2020, per un import màxim anual el 2021 de 39.574 €.

L'espai físic on s'han desenvolupat les funcions d'assessorament ha estat l'edifici de la llar de la tercera edat Parc de la Pau, al municipi d'Eivissa, propietat del Consell Insular d'Eivissa.

Hi ha dos professionals treballant a l'OFIM d'Eivissa: un treballador social a temps complet i una llicenciada en Dret a temps parcial.

A Formentera, mitjançant la subvenció atorgada en el marc de la convocatòria de subvencions (Servei de Planificació), es manté el punt d'atenció a l'immigrant, que presta servei a la població resident a l'illa.

Durant el 2001, el principal tret de la xarxa ha estat l'augment generalitzat de les demandes d'informació i d'assessorament, explicades en certa manera per la reactivació del mercat de treball.

Per demarcació territorial, el nombre de persones usuàries ateses per primera vegada l'any 2021 ha estat el següent: Palma: 3.722, Inca: 425, Manacor: 619, Calvià: 97, Eivissa i Formentera: 430 i Menorca: 376.

D'altra banda, l'any 2021 s'han atès 128 persones interessades a obtenir l'informe d'esforç d'integració a les Balears, però no totes aquestes persones compleixen els requisits legals per obtenir-lo. Així doncs, a les Illes Balears, el nombre d'expedients tramitats d'informes d'esforç d'integració amb resultat favorable ha estat de 123: 113 a Mallorca (on destaca Palma amb 72), 8 a Eivissa i Formentera i 3 a Menorca. Augmenten les peticions d'informes d'esforç d'integració respecte a anys anteriors.

L'any 2021, els expedients tramitats d'informes d'escolarització de menors a càrrec a les Illes Balears ha estat de 9 (4 a Palma, 3 a la part forana de Mallorca i 2 a Formentera), Hi ha hagut un lleu decrement de sol·licituds respecte a l'any anterior, en la línia d'anys precedents, en què es va produir una forta disminució a causa que l'oficina d'estrangeria accepta els certificats d'escolarització que emeten els centres escolars i, per tant, ja no és necessari presentar l'informe de la Comunitat Autònoma.

Programes i actuacions de justícia juvenil

El principal objectiu és fer complir les mesures imposades als menors pels jutjats de menors de les Illes Balears, en virtut del que disposa la Llei orgànica 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat penal del menor.

Aquesta Llei estableix els 14 anys com a edat mínima per exigir responsabilitat per la comissió de fets tipificats en el Codi penal o en les lleis penals especials. Així, l'edat mínima de la població destinatària és de 14 anys. Tenint en compte que els 18 anys és l'edat màxima per aplicar aquesta normativa, la població es pot situar en edats superiors als 20 anys durant el compliment de les mesures.

El Servei d'Execució de Mesures de Justícia Juvenil de la DGJIF aplica els continguts de les resolucions judicials o extrajudicials notificades a l'entitat pública perquè siguin executades immediatament a través de dues seccions:

1. La secció d'execució de mesures privatives de llibertat, a la qual correspon aplicar i executar les mesures següents: internament en règim tancat, internament en règim semiobert, internament en règim obert, internament terapèutic i permanència de cap de setmana al centre o al domicili.

La secció executa aquestes mesures mitjançant la Fundació Institut Socioeducatiu S'Estel (d'ara endavant, FISE) de conformitat amb l'Acord de 12 de gener de 2017 pel qual es modifica l'Acord de 23 de desembre de 2016 d'encàrrec de gestió de diverses actuacions derivades de l'execució de la normativa vigent en matèria de justícia juvenil:

- La DGJIF, en qualitat d'entitat pública, executa les potestats administratives i d'inspecció, inherents a l'execució de les mesures privatives de llibertat, a través de la cap de Secció i la coordinadora dels centres socioeducatius de justícia juvenil.

- La FISE gestiona la xarxa de centres socioeducatius de justícia juvenil i fa la resta d'actuacions derivades de l'execució de les mesures privatives de llibertat que li han estat encomanades aplicant, a aquest efecte, el que estableix el Decret 10/2020, de 14 de febrer, del Reglament de funcionament o organització dels centres socioeducatius específics del sistema de justícia juvenil per al compliment de les mesures privatives de llibertat a les Illes Balears.
- La xarxa disposa de 86 places públiques i 4 places concertades amb la Fundació Projecte Jove, amb la distribució per centres socioeducatius següent: 56 al CS Es Pinaret (masculí); 15 al CS Es Fusteret (femení); 15 al CS Es Mussol (ambdós sexes), i 4 al Projecte Jove (ambdós sexes).

2. La secció de mesures no privatives de llibertat té assignada l'execució de les mesures judicials següents: tractament ambulatori, assistència a centre de dia, llibertat vigilada, convivència amb grup educatiu, prestacions en benefici de la comunitat, realització de tasques socioeducatives i també les mediacions extrajudicials de conciliació i/o reparació del dany.

Aquestes tasques es duen a terme amb un equip propi format per 30 educadors i educadores de justícia juvenil, distribuïts en 4 àrees d'intervenció en medi obert. Cada educador i educadora té assignada una única àrea en què intervé amb als menors que li són assignats sota la supervisió del cap de la secció i del coordinador de l'àrea. Un dels 14 educadors adscrits a l'àrea de Palma desenvolupa la funció de

representant de l'entitat pública davant els jutjats i la Fiscalia de Menors de les Illes Balears.

La finalitat fonamental de la intervenció en medi obert és incidir en el procés d'integració i de reinserció social dels menors i joves infractors amb una intervenció individualitzada, en l'entorn propi, que combina l'acció educativa i el tractament terapèutic, si escau, amb el control derivat de l'execució de la mesura judicial en medi obert que en cada cas correspongui. A aquest efecte, es vol orientar la seva actuació amb la finalitat de reduir les possibilitats de reincidència dels menors i joves, mitjançant la identificació, l'avaluació i l'abordatge adequats dels factors de risc i de protecció que concorrin en cada un dels casos atesos.

Les mesures privatives de llibertat desenvolupades per la FISE s'apliquen als centres socioeducatius de justícia juvenil següents: Es Pinaret, Es Fusteret i Es Mussol. Així, en funció del perfil i el grau de restricció, els menors i joves són internats en un dels centres o en un altre. La població destinatària està formada per menors i joves de totes les Illes Balears que han estat sentenciats per un jutjat de menors o bé quan aquest n'ha decretat l'ingrés cautelar per efectuar el compliment d'una mesura d'internament.

En matèria de recursos humans, el 2021, el servei de justícia juvenil ha disposat d'una plantilla pròpia formada per 50 professionals de diverses disciplines i categories:

1. L'equip directiu, format pels 6 professionals que ocupen els llocs següents: servei de justícia juvenil, coordinació de centres socioeducatius, secció d'inter-

nament, secció de medi obert, coordinació d'àrea de Menorca i coordinació d'àrea d'Eivissa i Formentera.

2. L'equip tècnic d'execució de mesures no privatives de llibertat està format per 28 educadors i educadores i 2 cuidadors i cuidadores.
3. L'equip de suport tècnic està integrat per 2 professionals.
4. L'equip de suport administratiu està integrat per 6 professionals

El 2021, el servei de justícia juvenil ha intervingut en 903 expedients d'execució de mesures de justícia juvenil: 374 oberts l'any 2021 per complir la primera condemna imposada al menor, i 529 d'anys anteriors; una part d'aquests estaven en estat obert l'1 de gener de 2021 o s'han reobert durant el transcurs de l'any per complir noves condemnes.

El 2021, s'han tramitat 18 expedients en execució de sentència per la qual es condemna el Govern de les Illes Balears com a responsable solidari pels fets comesos per persones menors d'edat i/o joves que, en el moment de cometre els fets pels quals van ser condemnats, estaven complint una mesura judicial privativa de llibertat. L'import que el Govern de les Illes Balears ha hagut d'abonar a càrrec de la Conselleria d'Afers Socials i Esports és de 30.481,7 euros. S'ha d'aclarir que algunes d'aquestes responsabilitats civils corresponien a l'any anterior, però el pagament s'ha fet efectiu el 2021.

Quant als programes de prevenció de la delinqüència juvenil i d'inserció social,

el 2021 el Servei d'execució de mesures de justícia juvenil ha derivat al Programa d'Autonomia Personal (PAP), que gestiona el Servei de Famílies, els joves infractors que són potencials candidats del programa atesa la seva situació sociofamiliar i el requisit d'haver complert determinades mesures de justícia juvenil que són requisit per poder accedir-hi.

El programa ALTER està adreçat a joves d'entre 14 i 16, residents a les Illes Balears, que, per qüestions diverses, no s'adapten al sistema educatiu ordinari i estan en situació o en risc d'exclusió social.

Durant aquest any 2021 s'ha renovat l'Acord de col·laboració entre la Conselleria d'Afers Socials i Esports i la Conselleria d'Educació i Formació Professional del Govern de les Illes Balears pel qual s'estableix el Protocol general d'actuacions per al desenvolupament del programa ALTER d'intervenció socioeducativa per a joves en situació de risc d'exclusió social i escolar.

És un programa d'intervenció socioeducativa que, d'acord amb les expectatives i les capacitats dels menors, n'afavoreix la inserció en el centre escolar i/o en la societat ajudant-los en la seva capacitació i transició cap a la vida adulta, i guiant-los cap a la recerca de feina en els casos dels majors de 16 anys que rebutgen la formació acadèmica.

El 2021, han participat en el programa ALTER 246 alumnes: 188 a Mallorca, 22 a Menorca, 34 a Eivissa, 2 a Formentera. La distribució dels alumnes per sexe ha estat la següent: 163 de sexe masculí i 83 de

sexe femení. Pel que fa a les edats, n'hi ha hagut 82 de 14 anys, 123 de 15 anys i 41 de 16 anys.

Pel que fa als educadors i educadores, el programa n'ha tingut assignats 48, que han estat contractats pels ajuntaments dels municipis adherits al programa amb aquesta distribució territorial: Mallorca: 35, Menorca: 7, Eivissa: 5 i Formentera: 1.

Quant a les empreses col·laboradores, durant aquest any el programa ha tingut a la seva disposició 227 empreses col·laboradores: Mallorca: 183, Menorca: 14, Eivissa: 24 i Formentera 6.

S'han continuat oferint les especialitats formatives de perruqueria, estètica, perruqueria canina, comerç, informàtica, fusteria, manteniment d'embarcacions, mecànica nàutica, reparació de bicicletes, mecànica de cotxes, mecànica de motos, fontaneria, cuina, cambrer, pastisseria, xapa i pintura, jardineria, mosso de quadra, ferreria i forja, fotografia digital, arts gràfiques, agricultura ecològica, aprenent de sabater, monitor de natació, manteniment d'instal·lacions, aprenent d'auxiliar d'oficina, guarda i cura d'animals, reposador de magatzems, reboster, encarregat de material, auxiliar de centres geriàtrics i reparació de pneumàtics. S'ha comptat amb 227 empreses privades: Mallorca: 183, Menorca: 14, Eivissa: 24 i Formentera 6, i 8 administracions locals per fer les pràctiques formatives: Alaior, Binisalem, Ciutadella, Lluçmajor, Pollença, Santanyí, Sant Joan de Labritja i Sant Josep de sa Talaia.

S'ha continuat treballant en el procés d'interacció sociolaboral dels alumnes que aca-

ben el programa. El 2021, s'ha aconseguit que diferents empreses col·laboradores hagin contractat 10 menors/joves.

El programa Atura't es crea per l'Ordre de la Consellera d'Afers Socials, Promoció i Immigració de 29 de juliol de 2008 per la qual es posa en funcionament el programa com un equip de caràcter multidisciplinari, adscrit a la Direcció General competent en matèria de justícia juvenil, per donar resposta a les necessitats d'intervenció amb adolescents amb comportaments d'abús sexual i reduir el nombre de víctimes d'agressions sexuals. El programa s'especialitza en l'avaluació i el tractament terapèutic de menors i joves infractors que compleixen mesures judicials previstes a la Llei orgànica 5/2000, de 12 de gener, i que presenten conductes d'abús sexual (BOIB núm. 111, de 9 d'agost de 2008).

L'entrada al programa es justifica per haver comès un delicte contra la llibertat i indemnitat sexual entre els 14 i els 18 anys o per tenir una mesura judicial per qualsevol altre tipus de delicte i presentar algun tipus de conducta sexual problemàtica o abusiva. També es poden derivar al programa adolescents menors de 14 anys amb comportaments sexuals abusius i menors amb mesures judicials que presentin indicadors compatibles amb l'exploració sexual infantil.

L'equip de tècnics adscrits al programa Atura't és multidisciplinari. El 2021, ha estat format per 2 professionals de la DGIJF amb dedicació flexible de mitja jornada: una educadora social i una treballadora social, i 3 professionals de la FISE: 2 psicòlogues a jornada completa i 1 educadora un dia a la setmana.

El 2021, s'han atès 42 menors i joves: 21 ja estaven en actiu de l'any anterior, 18 han estat noves derivacions i 3 corresponen a casos reoberts derivats d'anys anteriors.

Dels casos reoberts, n'assenyalam un que ja va ser derivat el 2018 (amb alta el gener del 2021 per acabament de la mesura) i que va tornar a ser derivat per una nova sentència de llibertat vigilada amb remissió al programa Atura't per un delicte lleu de lesions; un altre que va ser derivat el 2019 (amb alta l'agost del 2021 per acabament de la mesura) i que va tornar a ser derivat per una nova sentència de llibertat vigilada amb remissió al programa per un delicte d'abús sexual, i un altre corresponent al d'una menor que va ser derivada el 2021 per indicadors d'explotació sexual infantil (i amb alta per no adequació el desembre del 2021) i que va tornar a ser derivada per sentència cautelar per inducció a l'ESI de llibertat vigilada amb contingut d'assistència a Atura't.

Dels 18 casos nous rebuts el 2021, 10 han estat derivats amb sentències de delictes contra la llibertat sexual; 1 ha estat derivat per un delicte lleu de coaccions amb mesura amb contingut d'assistència a Atura't; 1 per delicte de maltractament en l'àmbit familiar amb mesura amb contingut d'assistència a Atura't; 1 per conducta sexualitzada, i 5 han estat menors inimputables derivats pel servei de protecció de menors per conductes sexuals abusives.

Dels 10 adolescents derivats amb sentència de delictes contra la llibertat sexual, 8 han estat condemnats com a autors d'un delicte d'abús sexual (un, amb el delicte afegit de coaccions i un altre amb el

delicte afegit de maltractament en l'àmbit familiar); un altre ha estat condemnat per un delicte d'assetjament mitjançant telecomunicacions, i un altre d'un delicte de revelació de secrets.

Tots els menors amb sentència de delictes contra la indemnitat sexual tenien com a contingut de la mesura la derivació al programa Atura't.

El 2021, s'han fet 20 avaluacions inicials de la necessitat de supervisió i del nivell de risc de reincidència. S'ha emprat el model d'avaluació AIM2¹ i l'actualització d'aquest, el model d'avaluació AIM3.² També s'ha emprat per als més joves el model d'avaluació AIM per a menors de 12 anys (Carson, 2007).

En aquestes avaluacions s'ha recomanat intervenció terapèutica en 15 casos; sessions educatives, en 3 casos; seguiment i indicacions als pares i professionals, en 1 cas, i només 1 cas ha estat valorat com de no adequació.

S'han fet 4 reavaluacions amb el model d'avaluació AIM2: 2 casos han continuat en un nivell de risc de reincidència mitjà; 1 cas ha baixat de nivell de risc de reincidència alt a risc mitjà, i 1 cas ha continuat en un nivell de risc de reincidència baix.

1. PRINT, B.; GRIFFIN, H.; BEECH, A. R.; QUAYLE, J.; BRADSHAW, H.; HENNIKER, J.; MORRISON, T. (2007). *AIM2: An initial assessment model for young people who display sexually harmful behaviour*. The AIM Project.

2. LEONARD, M.; HACKETT, S. (2019). *The AIM3 assessment model. Assessment of adolescents and harmful sexual behaviour*. The AIM Project. [Versió en espanyol del 2021].

S'han elaborat 43 informes: 20 informes d'avaluació inicial, 4 informes de reavaluació, 4 informes de seguiment del tractament i 15 informes finals.

La intervenció s'ha basat en sessions terapèutiques individuals d'una hora de durada amb freqüència setmanal i sessions familiars periòdiques. També s'han fet sessions telemàtiques per complementar les vistes als menors i familiars de les altres illes.

S'han realitzat 453 sessions individuals i 64 sessions familiars, a més de 115 reunions de coordinació amb els professionals de la xarxa relacionats amb els casos (educadors de medi obert, professionals dels centres d'internament, tècnics de l'IMAS i professionals d'altres recursos implicats).

El 2021, s'han tancat 18 casos: 6 per alta terapèutica, 5 per finalització de mesures, 4 per abandonament del programa, 1 per no adequació al programa, 1 per haver-hi estat derivat per error i 1 d'un menor de 14 anys a petició dels progenitors.

Punts de Trobada Familiar de les Illes Balears

Els punts de trobada familiar són una prestació gratuïta per a les persones usuàries destinada a complir el règim de visites dels fills i filles establert per sentència judicial en els processos de separació o divorci dels progenitors.

Actualment, estan ubicats a Inca, Palma, Eivissa, Formentera, Maó i Ciutadella. Durant el 2021, s'han atès 436 persones amb la distribució següent: Mallorca:

247 famílies, Menorca: 23 famílies, Eivissa: 29 famílies i Formentera: 1 família.

El programa d'interferències parentals ha mantingut l'atenció terapèutica durant l'any 2021 i ha atès 32 famílies (106 persones).

Projectes de desenvolupament del poble gitano

El projecte pretén atendre un col·lectiu de prop de 500 persones (150 famílies) de totes les edats, d'ètnia gitana, que viuen en el nucli urbà de Palma.

Les principals dificultats socials que troben tenen a veure amb l'actuació econòmica i la inserció social, la quantitat de població que està en situació de pobresa, la inserció escolar, la promoció social de la dona i l'accés a l'habitatge.

El Ministeri ha aportat 26.594,00 € per gestionar el Pla de Desenvolupament Gitano a les Balears. Aquesta quantia s'instrumenta anualment com a subvenció directa a favor de l'Ajuntament de Palma, mitjançant la Regidoria de Cultura i Benestar Social, per finançar les despeses derivades del Programa de Reallotjament i Integració Social de la població del barri de Son Riera. La Regidoria de Cultura i Benestar Social hi ha contribuït amb 53.188,0 €, de manera que l'import del projecte ha estat de 79.782,0 €.

Atenció social a persones implicades en un procediment judicial

El servei d'atenció social a persones implicades en un procediment judicial està gestionat per la Fundació IRES (Institut de

Reinserció Social) a Palma (19/08/2021), Inca i Manacor (27/08/2021), amb la qual s'ha formalitzat la renovació del concert per a l'any 2021 per un import de 225.274,4 €.

El 2021, a les Balears, les persones usuàries del servei han estat 1.732. Per partit judicial, a Palma han correspost un 29 % de casos, a Inca un 13 %, a Manacor un 10 %, a Maó un 17 %, a Ciutadella un 7 % i a Eivissa un 24 %. Per gènere, el 55 % han estat homes i el 45 % han estat dones.

6.1.3. NECESSITATS D'ATENCIÓ PRIORITÀRIA PER MANCANCES MATERIALS I DE RECURSOS SOCIALS

Finançament de programes socials en resposta a la crisi de la COVID-19

El 2021, s'ha generat un nou programa pressupostari per finançar actuacions que donen resposta a les necessitats provocades per la crisi sanitària de la COVID-19. En total, han estat 14 programes pressupostaris i 7 centres gestors.

Les accions s'han articulades al voltant del programa econòmic 413G01, un programa transversal que permet gestionar i fer actuacions de diferents direccions generals de la Conselleria d'Afers Socials i Esports i les fundacions del sector públic instrumental, com la Direcció General de Planificació, Equipaments i Formació, la Direcció General de Serveis Socials i la Fundació d'Atenció i Suport a la Dependència i Promoció de l'Autonomia Personal.

Els indicadors d'eficàcia i econòmics són els següents:

Nivell d'assoliment: 100 %

Crèdit inicial del 2021: 330.000,0 €

Crèdit definitiu del 2021: 195.000,0 €

L'objecte d'aquesta convocatòria era finançar projectes i actuacions d'entitats sense ànim de lucre destinats a atendre les situacions de necessitat sobrevinguda de persones i unitats familiars que, davant l'emergència sanitària i social derivada de la COVID-19, han vist alterades substancialment les seves condicions de vida i, en particular, les que tenen a veure amb la insuficiència de mitjans propis per a la provisió d'aliments i altres productes de primera necessitat.

El període subvencionable s'ha establert de l'1 de gener al 31 de desembre de 2021. L'import màxim destinat a aquesta convocatòria ha estat de 330.000,00 €.

La distribució del crèdit s'ha fet atenent les modalitats i els criteris següents:

Modalitat 1. Projectes de distribució d'aliments i productes d'higiene entre famílies en situació de risc social d'un sol municipi: 80.000,0 €.

Modalitat 2. Projectes de distribució d'aliments i productes d'higiene entre famílies en situació de risc social de més d'un municipi: 200.000,0 €.

Modalitat 3. Entitats amb menjador social que reparteixen menjar cuinat entre persones adultes en situació d'exclusió social severa: 50.000,0 €.

Prestacions no contributives

Les pensions no contributives (PNC) són uns ingressos econòmics mensuals que l'Estat garanteix a les persones que no tenen recursos suficients per subsistir i que no poden acollir-se a les pensions contributives per manca de cotització a la Seguretat Social.

Les persones beneficiàries de PNC han de complir els requisits següents: viure al territori espanyol i ser residents o ciutadans legals; no tenir cap pensió contributiva en el moment de sol·licitar l'ajuda, bé sigui per no haver cotitzat mai o per no tenir el temps necessari de cotització per accedir a qualque pensió, i no disposar d'ingressos suficients, la qual cosa han de poder demostrar o s'ha de poder comprovar.

Aquestes pensions s'aporten per jubilació a adults majors de 65 anys; per invalidesa a persones amb una discapacitat d'almenys el 65 %, i per fill a càrrec menor de 18 anys o afectat per alguna discapacitat del 65 % o més. El Govern de les Illes Balears gestiona aquestes pensions no contributives d'acord amb el Govern de l'Estat, mitjançant un conveni entre l'IMSERSO i el Govern.

El 2021, s'han confeccionat 12 nòmines per un import de 9,179.058,8 euros. El nombre de persones beneficiàries del complement de rendes de les Illes Balears a les pensions no contributives el 31 de desembre 2021 és de 7.433 pensionistes no contributius amb complement de rendes de les Illes Balears d'un total de 8.155 pensionistes no contributius en nòmina. El 91,15 % dels pensionistes són beneficiaris d'una pensió no contributiva.

L'any 2021, del total de persones beneficiàries de pensions no contributives, 4.629 han estat pensionistes no contributius de jubilació i 3.655 han estat pensionistes no contributius d'invalidesa. S'han revisat 7.832 expedients de pensions no contributives: 5.317 revisions anuals i 2.515 revisions d'ofici i a instància de part.

Renda social garantida

El Decret Llei 10/2020 ha permès regular les prestacions socials de caràcter econòmic que s'emmarquen en l'àmbit dels serveis socials de les Illes Balears. Aquesta aprovació de la norma ha suposat, entre altres aspectes, la derogació de la Llei 5/2016, de 13 d'abril, de la renda social garantida, per donar pas a una nova renda social adaptada a la situació conjuntural del moment amb l'aparició de l'ingrés mínim vital com a prestació no contributiva de la Seguretat Social.

El crèdit definitiu destinat a la nova renda social durant el 2021 ha estat de 32.710.652,8 €. Quant als titulars de la prestació, el mes de desembre de 2021 hi havia 847 titulars en nòmina respecte a la regulació de la Llei 5/2016, i 3.391 titulars respecte a la del Decret Llei 10/2020.

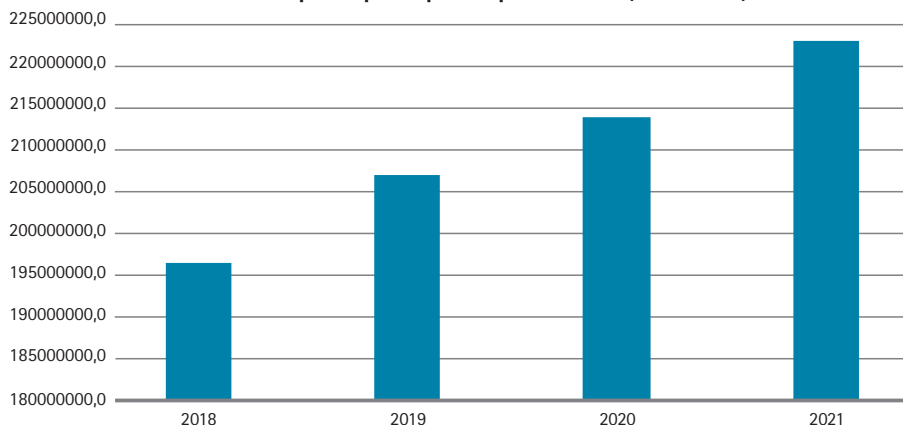
6.2.

CONSELL INSULAR DE MALLORCA (IMAS)

Despesa econòmica de l'IMAS

El pressupost de l'IMAS per al 2021 ha estat de 222.598.683,4 €. (Vegeu gràfic III-6.1.)

Gràfic III-6.1.
Evolució del pressupost aprovat per a l'IMAS (2018-2021)

Font: Institut Mallorquí d'Afers Socials (IMAS). Memòria 2021. Disponible a: https://www.imasmallorca.net/sites/default/files/Memòria%202021.%20Document%20definitiu_1.pdf (Accedit: 10 agost 2022)

Àrea d'Atenció Sociosanitària

El 2021, l'IMAS ha incorporat la residència per a persones majors de Son Caulelles, a Pòrtol (Marratxí), als seus recursos socio-sanitaris. Aquest nou centre té un total de 100 places per a persones dependents, 88 de les quals són individuals. També s'han iniciat les obres de la residència de Son Martorell, a Ciutat Jardí, que suposarà la creació de 120 noves places per a persones amb dependència.

La xarxa assistencial de l'IMAS gestiona 1.923 places entre centres residencials, centres de dia propis i concertats i serveis especialitzats d'atenció. També disposa de 1.712 places residencials: 906 en centres propis i 806 en places concertades. A més, té 211 places en centres de dia: 110 en centres propis i 101 en centres concertats.

Els centres estan distribuïts a distints indrets de Mallorca per donar resposta al cri-

teri d'accessibilitat i de territorialització de recursos. Estan adaptats a la normativa legal vigent i a la normativa d'accessibilitat.

Els centres residencials de gestió pròpia són els següents:

- Residència Felanitx: 115 places
- Residència Huialfàs, de sa Pobla: 51
- Residència La Bonanova: 397 places
- Residència Llar dels Ancians: 285 places
- Residència Oms/Sant Miquel: 106 places

Els centres de dia de gestió pròpia són els següents:

- Centre de dia Felanitx: 15 places
- Centre de dia Llar dels Ancians: 20 places
- Centre de dia Reina Sofia: 25 places
- Centre de dia Can Clar, de Lluçmajor: 30 places
- Centre de dia Oms/Sant Miquel: 20 places

El nombre de persones ateses per centre, règim d'estada, grau de dependència i sexe es pot consultar en els quadres III-6.1 i III-6.2.

El programa de gestió del servei d'atenció integral a domicili (SAID), que procura atenció especialitzada a domicili, té l'objectiu que l'any 2023 estigui estès per tot Mallorca. El 2021, ha arribat a 25 municipis i ha atès 264 persones usuàries: 166 dones i 98 homes. Segons el grau de dependència, s'han atès 90 persones amb el grau I, 100 amb el grau II i 71 amb el grau III.

L'activitat a les llars socioculturals de gent gran va ser suspesa per la situació causada per la COVID-19 i no ha estat represa fins al segon semestre del 2021.

El programa de memòria i altres reptes quotidians ha aconseguit la participació de 1.136 persones majors, totes de la part forana de Mallorca. El programa d'inter-

venció i suport psicosocial ha atès 275 persones: 239 dones i 36 homes.

Àrea de Persones amb Discapacitat i Innovació Social

El Servei d'Estades Residencials ha atès 402 persones en 7 centres concertats: 162 dones i 240 homes.

El Servei de Valoració, Orientació i Seguitment ha rebut 572 sol·licituds, de les quals 308 han estat relacionades amb el servei ocupacional, 83 amb habitatge supervisat, 77 amb centre de dia, 58 amb suport a l'habitatge i 46 amb residència.

El Servei de Suport a l'Accessibilitat i Promoció dels Drets ha rebut 118 consultes sobre assessorament d'accessibilitat, informes i tràmits. S'han creat 106 expedients. S'han fet 89 visites, 31 revisions de plànols i 54 informes.

QUADRE III-6.1. NOMBRE DE PERSONES EN CENTRES RESIDENCIALS PER INTERVAL D'EDAT I SEXE. CENTRES RESIDENCIALS PROPIS (2021)

Centre residencial	Sexe	< 65 anys	65-74 anys	75-84 anys	85-94 anys	> 95 anys	Subtotal	Total
Residència Felanitx	Dones	3	2	20	32	11	68	115
	Homes	2	9	16	12	8	47	
Residència La Bonanova	Dones	9	23	56	107	24	219	397
	Homes	12	46	67	46	7	178	
Llar dels ancians	Dones	5	30	44	78	13	170	285
	Homes	9	25	46	31	4	115	
Residència Huialfàs	Dones	1	4	5	9	2	21	51
	Homes	0	8	14	8	0	30	
Residència Oms-Sant Miquel	Dones	1	4	21	37	13	76	106
	Homes	1	5	9	13	2	30	

Font: Institut Mallorquí d'Afers Socials (IMAS). Memòria 2021. Disponible a: https://www.imasmallorca.net/sites/default/files/Memòria%202021.%20Document%20definitiu_1.pdf (Accedit: 10 agost 2022)

**QUADRE III-6.2. NOMBRE DE PERSONES EN CENTRES RESIDENCIALS PER GRAU DE DEPENDÈNCIA.
CENTRES RESIDENCIALS CONCERTATS (2021)**

Centre residencial	Sexe	Grau I/Pendent de valoració	Grau II	Grau III
Grupo 5 Can Picafort	Dones			41
	Homes			17
Grupo 5 Inca	Dones			79
	Homes			16
Grupo 5 Manacor	Dones			75
	Homes			22
Grupo 5 Montuiri	Dones			64
	Homes			16
Grupo 5 Pollença	Dones			71
	Homes			24
Grupo 5 Sant Joan	Dones			54
	Homes			27
Sarquavitaie Can Carbonell	Dones			43
	Homes			12
Sarquavitaie Capdepera	Dones			70
	Homes			25
Sarquavitaie Costa d'en Blanes	Dones			70
	Homes			24
Residència Santanyí	Dones			56
	Homes			26

Font: Institut Mallorquí d'Afers Socials (IMAS). Memòria 2021. Disponible a: https://www.imasmallorca.net/sites/default/files/Memòria%202021.%20Document%20definitiu_1.pdf (Accedit: 10 agost 2022)

El Servei d'Interpretació de la Llengua de Signes ha atès 3.012 persones o entitats. Ha fet 1.567 serveis a dones, 1.002 a homes i 443 a diverses administracions.

El Servei de Promoció, Manteniment i Recuperació de l'Autonomia Funcional ha atès 224 persones: 93 dones i 131 homes.

El Servei d'Atenció Integral i de Promoció de l'Autonomia ha atès 220 persones amb discapacitat física: 89 dones i 131 homes. Tam-

bé han estat ateses 300 persones amb discapacitat auditiva: 149 dones i 151 homes.

El Servei d'Habilitació i Teràpia Ocupacional ha atès 11 dones i 18 homes.

El programa «Eines-cuina» ha comptat amb 22 participants: 8 dones i 14 homes.

El programa mixt de formació i ocupació Raixa ha comptat amb 21 participants: 4 dones i 17 homes.

El programa mixt de formació i ocupació «Eines-manteniment d'edificis» ha comptat amb 10 participants: 9 homes i 1 dona.

El Servei d'Habitatge Supervisat per a Persones amb Discapacitat Física ha atès 368 persones: 156 dones i 212 homes. Hi ha hagut 10 entitats prestadores del servei.

El Servei d'Habitatge Supervisat per a Persones amb Discapacitat Física ha atès 23 persones: 5 dones i 18 homes. Hi ha hagut 1 entitat prestadora del servei amb 18 places concertades amb APROSCOM.

El Servei d'Habitatge Supervisat per a Persones amb Discapacitat Física per Trastorn Immunològic ha atès 14 persones: 3 dones i 11 homes. Ha comptat amb 1 entitat prestadora del servei amb 5 places concertades amb l'entitat Siloé.

El Servei de Centre de Dia per a Persones amb Discapacitat Física ha atès 136 persones: 63 dones i 73 homes. Ha comptat amb 3 entitats prestadores del servei que han gestionat 505 places concertades, 1 plaça de transport adaptat i 2 de transport social.

El Servei de Centre de Dia per a Persones amb Discapacitat Intel·lectual i/o Trastorn del Desenvolupament ha disposat de 676 places gestionades per 9 entitats d'àmbit social i ha atès 707 persones: 268 dones i 439 homes.

El Servei de Centre de Dia per a Persones amb Discapacitat Física per Trastorn Immunològic ha atès 14 persones: 5 dones i 9 homes, i ha estat prestat per l'entitat Siloé.

El Servei de Funció Tutelar de Persones amb Discapacitat Intel·lectual i/o Trastorn del Desenvolupament ha atès 245 persones: 103 dones i 142 homes. Ha comptat amb 5 entitats prestadores del servei que han gestionat 241 places concertades (vegeu el quadre III-6.3).

El Servei de Suport a l'Habitatge per a Persones amb Discapacitat Intel·lectual i/o Trastorn del Desenvolupament ha atès 247 persones: 121 dones i 126 homes. Ha comptat amb 4 entitats prestadores del servei amb 231 places concertades.

El Servei Ocupacional per a Persones amb Discapacitat Intel·lectual i/o Trastorn del Desenvolupament ha atès 1.930 persones: 879 dones i 1.051 homes. Ha comptat amb 10 entitats prestadores del servei.

S'han presentat 489 sol·licituds a la convocatòria d'ajuts econòmics individuals per a persones amb discapacitat. L'import de la convocatòria ha estat de 400.000 €.

Mitjançant la convocatòria d'ajudes econòmiques a entitats que duen a terme activitats en matèria de serveis socials, s'han distribuït 631.889,03 € entre 28 entitats beneficiàries.

S'ha subvencionat un projecte de l'Agrupació d'Entitats de Salut Mental (Es Garrover, Estel de Llevant, Gira-Sol i Deixalles) per un valor de 295.183,44 €.

Àrea d'Inclusió Social

Al principi d'aquest apartat s'ha explicat que la renda mínima d'inserció va ser derogada pel Decret llei 10/2020, que, així mateix, a

la disposició transitòria primera establia el manteniment de la renda mínima d'inserció i les prestacions econòmiques fins al 31 de desembre de 2020, sempre que les persones beneficiàries complissin les condicions i no tinguessin dret a percebre l'ingrés mínim vital o la renda social garantida. El Decret llei 14/2020 modificà la data prevista inicialment de mantenir la renda mínima d'inserció fins al 31 de desembre de 2020 i la prorrogà tres mesos més, fins al 31 de març de 2021. En conseqüència, aquesta prestació s'ha interromput l'1 d'abril de 2021.

Durant aquest període, s'han presentat 387 sol·licituds. El nombre de persones beneficiàries de la prestació ha estat 1.167: 959 dones i 208 homes.

L'equip de valoració, derivació i seguiment de l'IMAS ha atès 799 persones.

La Xarxa d'Inserció Social ha allotjat un total de 1.007 persones: 329 en centres propis i 968 en centres concertats.

La Unitat Mòbil d'Emergència Social de la Creu Roja ha atès 1.442 persones, i els grups d'inserció de la Fundació Social La

Sapiència, 145 persones. En total, han estat 1.877 persones ateses.

El Centre d'Acollida i Inserció Social Ca l'Ardiaca ha tingut 330 persones acollides: 35 dones i 295 homes.

El Centre de Primera Acollida ha atès 348 persones: 91 dones i 257 homes.

El Centre d'Acollida i Inserció Social Sa Placeta ha atès 92 persones: 22 dones i 70 homes.

El Centre d'Acollida i Inserció Social Casa de Família, centre de mitjana exigència, ha atès 227 persones: 47 dones i 180 homes.

El programa d'acollida i allotjament a la part forana Alberg de Manacor ha atès 53 persones: 12 dones i 41 homes.

El servei d'allotjament per COVID-19 ha atès 1.416 persones: 290 dones i 1.126 homes.

El Centre Casa de Família Acollida Residencial ha atès 101 persones: 21 dones, 80 homes.

QUADRE III-6.3. PERSONES ATESES PER SEXE I NOMBRE DE PLACES PER ENTITAT (2021)

Entitat	Places	Dones	Homes	Total
Fundació tutelar Amadip	109	43	67	110
Fundació tutelar Aproscum	35	16	20	36
Fundació tutelar Mater Misericordiae	60	28	32	60
Fundació tutelar Cian	31	12	21	33
Fundació tutelar Síndrome de Down	6	4	2	6
Total	241	103	142	245

Font: Institut Mallorquí d'Afers Socials (IMAS). Memòria 2021. Disponible a: https://www.imasmallorca.net/sites/default/files/Memòria%202021.%20Document%20definitiu_1.pdf (Accedit: 10 agost 2022)

El Servei Casa de Família Mar 6 ha atès 7 persones: 1 dona i 6 homes.

El programa de reinserció social per a població penitenciària i exreclusos ha atès 15 persones: 1 dona i 14 homes.

El programa Housing First ha atès 52 persones: 15 dones i 37 homes, i el programa Housing Led 81 persones: 40 dones i 41 homes.

El Centre Molinar ha atès 31 homes.

El Centre Son Ribes ha atès 30 persones: 5 dones i 25 homes.

El Centre Ruberts ha atès 16 homes.

El programa d'ajudes econòmiques a entitats que duen a terme activitats de suport als serveis socials d'atenció primària i activitats de suport per a persones en situació d'exclusió social amb problemes afegits de salut, ha subvencionat tres projectes de Càritas Diocesana de Mallorca, Germanes de la Caritat Sant Vicenç de Paul (Naüm) i Creu Roja, per un import de 369.895,72 €, 47.081,43 € i 218.439,29 € respectivament.

El Programa de Formació i Captació per a la Inserció Sociolaboral de Col·lectius Vulnerables ha comptat amb 295 persones participants en els programes formatius: 189 dones i 106 homes. Han fet pràctiques formatives en empreses externes 112 persones: 75 dones i 37 homes.

Atenció a les drogodependències

Pel que fa a l'atenció i el tractament ambulatori de persones amb drogodependèn-

cia, s'han atès 1.934 persones: 491 dones i 1.443 homes.

Han entrat en el programa 388 casos nous: 278 homes i 110 dones. En els quadres III-6.4. i III-6.5 es pot consultar el tipus d'addicció i la fase de tractament d'aquestes persones.

Àrea d'Infància i Família

El 31 de desembre de 2021, hi havia actives 2.585 demandes de valoració; 2.181 han estat noves demandes.

El principal motiu de demanda del servei correspon a assessorament i intervenció (1.141 demandes), i demandes per incapacitat de control de la conducta del menor (230). Hi ha hagut 169 demandes que han estat relacionades amb diferents problemàtiques de la família (vegeu el quadre III-6.6).

Quant a situacions de maltractament patides per menors, s'han registrat 214 casos de negligència o abandonó físic, 132 d'abús sexual, 3 d'explotació sexual, 84 de maltractament físic, 62 de maltractament psicològic, 34 situacions temporals que impedièren encarregar-se dels menors, 74 casos de menors estrangers no acompanyats, 32 de maltractament prenatal, 1 d'abandonament, 4 sol·licituds de guarda i 1 cas d'orfenesa o d'impossible cura dels menors.

El Programa de Valoració d'Abús Sexual Infantil (UVASI) ha valorat 258 menors: 203 nines i 55 nins. S'han confirmat 80 casos, 88 no han estat confirmats i 22 no s'han pogut valorar. El 31 de desembre de 2021, hi ha 68 casos en procés de valoració.

QUADRE III-6.4. PERSONES ATESES PER TIPUS D'ADDICCIÓ I FASE DEL TRACTAMENT (2021)													
Addicció	Casos nous			Reinícis			Altes terapèutiques			Abandonaments			
	Homes	Dones	Total	Homes	Dones	Total	Homes	Dones	Total	Homes	Dones	Total	
Alcohol	127	67	194	71	27	98	21	8	29	177	91	268	
Al·lucinògens	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	
Amfetamines	4	0	4	0	0	0	0	0	0	2	0	2	
Cànnabis	44	10	54	17	7	24	12	7	19	53	23	76	
Cocaïna	65	17	82	40	14	54	14	8	22	109	12	121	
Heroïna	25	8	33	25	3	28	3	2	5	41	6	47	
Sedants	4	3	7	1	2	3	0	0	0	4	7	11	
Joc patològic	7	1	8	1	1	2	9	0	9	14	3	17	
Noves tecnologies	1	2	3	0	0	0	0	0	0	1	0	1	
Sexe	1	0	1	1	0	1	0	0	0	3	0	3	
Compres compulsives	0	1	1	0	1	0	0	0	0	1	1	2	
Altres	0	1	1	0	0	0	1	0	1	0	1	1	

Font: Institut Mallorquí d'Afers Socials (IMAS). Memòria 2021. Disponible a: https://www.imasmallorca.net/sites/default/files/Memòria%202021.%20Document%20definitiu_1.pdf (Accedit: 10 agost 2022)

QUADRE III-6.5. SITUACIÓ LABORAL DELS USUARIS DELS UCA

Situació	Palma perifèria	Inca	Manacor	Calvià	Migjorn	Total	%
Relació laboral indefinida, autònom	165	118	150	99	67	599	31%
Relació laboral temporal	71	79	69	39	24	282	15%
Treballa sense sou per a la família	0	2	2	2	0	6	0%
Aturat, no ha treballat abans	3	5	9	17	17	51	3%
Aturat, ha treballat abans	176	197	192	98	69	732	38%
Incapacitat permanent, pensionista	58	58	37	20	22	195	10%
Estudiant o opositant	2	4	5	0	3	14	1%
Cura de la llar	5	2	4	2	0	13	1%
En una altra situació	6	12	18	4	2	42	2%

Font: Institut Mallorquí d'Afers Socials (IMAS). Memòria 2021. Disponible a: https://www.imasmallorca.net/sites/default/files/Memòria%202021.%20Document%20definitiu_1.pdf (Accedit: 10 agost 2022)

QUADRE III-6.6. DESGLOSSAMENT EN SUBCATEGORIES DE MOTIUS DE DEMANDA EN RELACIÓ AMB LA FAMÍLIA (2021)

Subcategoria	Dones	Homes	Total
Conflictes conjugals i violència domèstica	22	24	46
Consum d'alcohol i/o drogues dels pares	6	11	17
Dificultats de relació amb la persona menor d'edat	16	10	26
Síptomatologia psiquiàtrica dels pares	6	8	14
Problemes econòmics i d'habitatge	12	9	21
Monoparentalitat i absència de suport família extensa	0	2	2
Dificultats dels pares en l'àmbit escolar i sanitari	2	4	6
Pares marginals o delinqüents	6	9	15
Total	70	77	147

Font: Institut Mallorquí d'Afers Socials (IMAS). Memòria 2021. Disponible a: https://www.imasmallorca.net/sites/default/files/Memòria%202021.%20Document%20definitiu_1.pdf (Accedit: 10 agost 2022)

Quant a l'edat, en 37 casos tenien entre 0 i 6 anys; en 63 casos, entre 7 i 12 anys, i en 158, entre 13 i 18 anys.

La tipologia d'abús ha estat la següent: 193 casos d'abús sexual, 24 d'agressió se-

xual, 3 d'exhibicionisme i provocació sexual i 38 d'explotació sexual infantil.

Els menors de 14 anys (no imputables penalment) que han comès infraccions a la norma han estat 88: 26 nines i 62 nins.

La secció territorial del servei de protecció de menors ha atès 951 casos.

Durant l'any 2021, 633 menors d'edat han estat en règim d'acolliment familiar. N'hi ha hagut 110 que han iniciat un acolliment i 130 que l'han acabat. El nombre d'infants acollits el 31 de desembre de 2021 és de 503.

L'Acolliment Familiar d'Urgència ha atès 19 menors: 11 nines i 8 nins. D'aquests, 7 han estat nous acolliments: 4 nines i 3 nins. Han acabat 6 acolliments: 3 nines i 3 nins.

Els acolliments temporals han estat 55. D'aquests, 9 han estat nous acolliments formalitzats. Han acabat 21 acolliments. Els motius de la finalització han estat: 8 per retorn amb la família d'origen, 2 per compliment de la majoria d'edat del menor i 11 per passar a acolliment familiar permanent.

Els acolliments temporals en família pròpia han estat 55: 32 nines i 23 nins. Se n'han formalitzat 9 i n'han acabat 21.

Amb família aliena, s'han formalitzat 32 acolliments i n'han acabat 26. D'aquests, 8 han passat a delegació de guarda amb finalitat d'adopció; 7 han estat per retorn familiar, 5 per pas a acolliment familiar permanent, 2 per ingrés en un centre i 2 per canvi de família.

Pel que fa als acolliments familiars permanents en família pròpia, el 2021 se n'han formalitzat 337, dels quals 17 han estat nous acolliments. Han acabat 50 acolliments. D'aquests, 29 han acabat per compliment de la majoria d'edat, 6 per retorn

familiar, 5 per pas a acolliment residencial i 1 per canvi d'acolliment. El 31 de desembre de 2021, hi havia 316 acolliments en aquesta modalitat.

El Programa d'Acolliment Permanent en Família Alienada ha atès 85 acolliments, dels quals 6 han estat de nova constitució. N'han acabat 10: 6 per compliment de la majoria d'edat, 1 per pas a acolliment residencial, 1 per pas a adopció, 1 per canvi d'acolliment i 1 per retorn familiar.

El Programa de Suport per a l'Anàlisi i el Seguiment de Famílies Acollidores per garantir una estabilitat física, emocional i relacional a les persones menors que hi romanen ha atès un total de 420 casos: 201 nines i 219 nins.

S'han presentat 11 noves sol·licituds per poder ser famílies acollidores. D'aquestes, se n'han desestimat 2 i se n'han admès 9.

El Programa d'Espais de Trobada familiar ha estat utilitzat per 229 persones menors d'edat: 97 nines i 132 nins.

Secció d'Adopcions

El 2021, s'han adoptat 14 infants en la modalitat d'adopció nacional: 5 nines i 9 nins. Hi ha hagut 38 persones menors d'edat amb delegació de guarda amb finalitat d'adopció: 15 nines i 23 nins.

Durant l'any 2021, s'han rebut 25 noves sol·licituds d'adopció nacional. N'hi ha hagut 20 de favorables i 6 de desfavorables. També s'han presentat 12 sol·licituds d'adopció internacional; 9 han rebut una resolució d'ideïtat.

Les sol·licituds d'adopció internacional han estat les següents: 5 de Vietnam, 2 de Madagascar, 1 de la Xina, 1 de Colòmbia, 1 de Brasil, 1 del Senegal i 1 de Romania.

El Programa de Recerca d'Orígens ha rebut 18 noves sol·licituds i ha resolt 6 casos.

El Programa de Suport per a Persones Menors d'Edat amb Mesura de Delegació de Guarda amb Finalitat Adoptiva i Postadopció ha ofert suport a 174 menors: 47 amb delegació de guarda amb finalitat adoptiva i 127 en període de postadopció.

El Programa d'Intervenció Familiar de Treball del Vincle Parental ha atès 45 persones menor d'edat pertanyents a 39 nuclis familiars.

El Programa d'Atenció Residencial ha gestionat 415 places: 85 de titularitat pública i 330 de titularitat privada. Ha atès 621 menors: 255 nines i 366 nins.

Durant el 2021, s'han produït 251 altes i 256 baixes. El 31 de desembre de 2021, les altes en centres residencials eren 365. Els motius de l'alta es poden consultar en el quadre III-6.7a i els motius de les baixes en el quadre III-6.7b.

El 31 de desembre de 2021, hi ha un total de 72 persones menors d'edat estrangeres no acompanyades acollides en centres residencials: 2 nines i 70 nins. Pel que fa a les edats, 30 menors tenen 17 anys; 18 menors, 16 anys; 5 menors, 15 anys; 4 menors, 14 anys; 1 menor, 13 anys, i 9 menors, 18 anys.

El Programa d'Infància i Família (programa d'intervenció psicoterapèutica) ha atès 412 casos d'infants i adolescents (230

nines i 182 nins), dels quals 111 han estat nous casos. S'han tancat 195 casos: 96 per consecució dels objectius proposats, 35 per abandonó del tractament, 7 per canvi de residència, 27 per compliment de la majoria d'edat, 8 per derivació a un altre servei, 7 per canvi de residència i 5 que han estat acceptats i no han arribat a acudir al servei. S'han considerat no viables 3 casos.

Així mateix, 54 menors d'edat han rebut tractament de psicomotricitat terapèutica: 22 nines i 32 nins.

El Programa d'Intervenció per a Famílies amb Adolescents en Situació de Crisi ha atès 87 persones menors d'edat. Hi ha hagut 74 nous casos corresponents a 94 famílies d'alta en el programa. Les noves famílies ateses durant aquest període han estat 81.

El Programa d'Intervenció Familiar en el Domicili ha atès 316 persones menors d'edat: 143 nines i 173 nins.

El Programa d'Intervenció Socioeducativa de Suport a la Infància i Família amb Declaració de Risc ha atès 321 persones menors d'edat: 128 nines i 193 nins.

Cal destacar l'activitat del Servei de Participació de la Infància i Adolescència. El Consell de la Infància i l'Adolescència ha comptat amb 60 participants: 31 nines i 29 nins. S'han fet 3 sessions ordinàries, una de les quals ha estat al Parlament de les Illes Balears-UNICEF.

El Servei de Voluntariat ha comptat amb 44 persones voluntàries que han ajudat menors acollits en centres. Han col·laborat en l'atenció de 30 persones menors.

QUADRE III-6.7A. DISTRIBUCIÓ D'ALTES EN CENTRES RESIDENCIALS PER MOTIU D'INGRÉS

Sol·licitud dels titulars de la pàtria potestat	50
Com a conseqüència de la tutela	22
Ingrés policial	59
Cessament de l'acolliment familiar	9
Ordre fiscal	11
Ordre judicial	1
Altres	2
Total	154

QUADRE III-6.7B. DISTRIBUCIÓ PER MOTIU DE BAIXA D'ACOLLIMENT RESIDENCIAL

Retorn familiar	99
Acolliment familiar	23
Majoria d'edat	104
Ordre judicial d'internament	11
Canvi de territori	12
Total	249

Font: Institut Mallorquí d'Afers Socials (IMAS). Memòria 2021. Disponible a: https://www.imasmallorca.net/sites/default/files/Memòria%202021.%20Document%20definitiu_1.pdf (Accedit: 10 agost 2022)

Serveis d'atenció a la ciutadania

El 2021, s'han atès 40.712 demandes en total. S'han comptabilitzat 17.602 títols en vigor en el Programa de Famílies Nombroses es comptabilitzaren: 15.062 de categoria general i 2.540 de categoria especial. S'han tramitat 1.063 títols nous de categoria general i 73 de categoria especial. S'han duit a terme 3.935 renovacions de categoria general i 1.710 de categoria especial. S'han tramitat 187 nous títols de família monoparental de categoria general i 60 de categoria especial. Se n'han renovat 555 de categoria general i 227 de categoria especial.

Finalment, el Servei d'Inspecció i Expedients Sancionadors ha fet 228 inspeccions

i ha tramitat 58 expedients d'inspecció i 1 nou expedient sancionador. Ha duit a terme 71 visites d'inspecció abans d'autoritzar i acreditar un servei. Els àmbits d'inspecció amb més activitat han estat el de persones majors (121 inspeccions), el de persones amb discapacitat (81), el d'infància i família (20 inspeccions) i el d'inclusió social i població general (6).

Convocatòria d'ajuts econòmics a entitats que duen a terme activitats en matèria de serveis socials

Durant l'any 2021, s'han concedit els ajuts econòmics a les entitats que figuren en el quadre III-6.8.

QUADRE III-6.8. IMPORT CONCEDIT PER ENTITAT I PROJECTE

Entitat	Import
Asociación Amiticia	28.000,00 €
Aldeas Infantiles SOS España	22.686,20 €
Asociación Española Contra el Cáncer	40.000,00 €
Associació Balear Corea de Huntington	8.022,75 €
Asociación de Diabéticos de les Illes Balears ADIBA	25.811,74 €
Asociación de Padres de Niños con Cáncer de Baleares ASPANOB	40.000,00 €
Associació Balear Esclerosi Lateral Amiotròfica	17.454,00 €
Associació Balear d'Usuaris de Salut Mental	5.474,00 €
Associació Asperger Balears	40.000,00 €
Associació de Persones amb Discapacitat de Calvià ASDICA	29.600,00 €
Associació LGTBI de les Illes Balears Ben Amics	4.002,58 €
Federació PREDIF Illes Balears	33.185,90 €
Fundació Deixalles	17.100,00 €
Fundación ANAR	20.880,24 €
Fundación Banco de Alimentos de Mallorca	40.000,00 €
Fundación EMBAT	26.574,79 €
Fundación Mallorca Integra	6.655,79 €
Fundación Nemo	31.986,70 €
SI Servei de Suport i Accessibilitat, S. Cooperativa	22.272,79 €
Llar de memòria	27.277,66 €
Asociación Zaqueo	19.000,00 €
AFAMA Pollença - Associació de Familiars i Amics de Malalts d'Alzheimer	18.063,00 €
Associació Balear Fibrosi Quística	12.000,00 €
Espiral Entitat Prestadora de Serveis a la Joventut	31.576,67 €
Federació de Persones Sordes de les Illes Balears	20.872,64 €
ALCER	14.209,56 €
La Sonrisa Médica	40.000,00 €
ALAS	14.993,76 €
Total	631.889,03 €

Font: Institut Mallorquí d'Afers Socials (IMAS). Memòria 2021. Disponible a: https://www.imasmallorca.net/sites/default/files/Memòria%202021.%20Document%20definitiu_1.pdf (Accedit: 10 agost 2022)

6.3.

CONSELL INSULAR DE MENORCA

El 2021, el Departament de Benestar Social i Família del Consell Insular de Menorca ha destinat un total de 25.723.096 € a les diferents àrees que gestiona. L'àrea amb més despesa ha estat la de residències i centres de dia per a persones amb discapacitat, amb 6.795.933,6 €, seguida de la de promoció i atenció a la gent gran dependent i envelliment actiu, amb 5.674.557,4 €, i la de residències, centres de dia i

altres serveis assistencials per a gent gran, amb 4.417.430,4 €. Amb una despesa inferior, hi ha hagut el Servei Insular de Família, amb 2.619.321,8 €, i l'apartat de suport als serveis socials comunitaris bàsics i a la xarxa EMIF, amb 2.128.423,9 €. La despesa de l'apartat de prestacions econòmiques dels serveis socials ha estat de 919.759,5 €. En aquestes dades no s'hi inclouen les despeses del Consorci Socio-sanitari Santa Rita, les de la Fundació de Persones amb Discapacitat de Menorca i les dels ajuntaments de Menorca en l'àmbit dels serveis socials.

7

EL SISTEMA DE PROMOCIÓ DE L'AUTONOMIA PERSONAL I D'ATENCIÓ A LA DEPENDÈNCIA

7.1.

INTRODUCCIÓ

El sistema de promoció de l'autonomia personal i d'atenció a la dependència (SAAD) es desenvolupa a les comunitats autònomes de l'Estat espanyol a partir de l'any 2007 mitjançant l'aprovació de la Llei 39/2006, de 14 de desembre, de promoció de l'autonomia personal i l'atenció a les persones en situació de dependència (LAPAD). Amb la creació del SAAD, s'assumeix el repte d'atendre les persones que requereixen suport per dur a terme les activitats essencials de la vida diària, de manera que tinguin un major grau d'autonomia personal i puguin exercir els seus drets de ciutadania. El SAAD completa els sistemes de protecció ja existents, com el sistema de salut, de caràcter universal, i es coordina amb d'altres, com el sistema de serveis socials (de caràcter assistencial) i el sistema de la Seguretat Social (assistencial i contributiu). Cal dir que els supera, atès que incorpora el reconeixement del dret universal i subjectiu a la promoció de l'autonomia personal i l'atenció a la dependència.

A partir de l'any 2007, el sistema de la dependència, de caràcter estatal, s'aplica al conjunt de comunitats autònomes espa-

nyoles. Cerca un cert nivell d'equitat territorial amb la cobertura d'un nivell mínim a tot l'Estat i un nivell complementari, acordat amb les comunitats autònomes mitjançant un conveni. El desplegament del SAAD és complex perquè diferents nivells d'administració articulen accions i competències. A més, els antecedents del SAAD es caracteritzen per una configuració basada en un conjunt de prestacions organitzades en dos sistemes: el sistema de la Seguretat Social amb les variants contributiva i assistencial, que es fonamenten en la Llei de prestacions no contributives i la Llei general de la Seguretat Social, ambdues publicades durant els anys 1990, i el sistema públic de serveis socials (SPSS), creat en els anys 1980, en ple procés de transició democràtica, que inclou una sèrie de prestacions i serveis de caràcter comunitari i especialitzat gestionats per les administracions autonòmiques i locals.

El desplegament de la LAPAD ha generat una intensa activitat legislativa, especialment a les comunitats autònomes.¹ A les Illes Balears, el Decret 91/2019 consolida el marc reglamentari respecte a l'organit-

1. Vegeu el mateix capítol corresponent a la memòria del 2017 en què es detallen les diferents mesures i normes aplicades durant el període 2011-2017, i les novetats presentades a les memòries del 2018 i del 2019.

zació i el funcionament dels òrgans de valoració de la discapacitat i de la dependència, del procediment per al reconeixement, de la qualificació del grau de discapacitat i de dependència, i de la revisió d'aquesta qualificació. Amb aquesta norma es modifica el Decret 83/2010 i es deroga expressament l'Ordre de la consellera de Serveis Socials de 13 de juny de 2000 per la qual s'estableix el procediment que ha de seguir l'Institut Balear d'Afers Socials (dependent del Consell Insular de Mallorca) en la tramitació dels expedients per al reconeixement, la declaració i la qualificació del grau de discapacitat. El 2021 no s'ha aprovat cap norma nova en matèria de dependència, tret de la Resolució de setembre de 2021 de la Secretaria d'Estat de Drets Socials per la qual es publica el Conveni amb la Comunitat Autònoma de les Illes Balears per a l'execució de projectes amb càrrec als fons europeus procedents del Mecanisme de Recuperació i Resiliència, que inclou la construcció de places residencials i centres de dia per a persones amb necessitat de cures de llarga durada; la reforma de residències i teleassistència avançada, i noves tecnologies per a la promoció de l'autonomia.

A l'Estat espanyol, el desplegament del SAAD ha hagut d'afrontar obstacles relacionats amb les deficiències pròpies de l'organització institucional i amb les conjuntures provocades per les diferents crisis: la crisi econòmica del 2008 i la crisi provocada per la pandèmia sanitària a partir del 2020. Respecte a la primera, el Reial decret 20/2012, de 13 de juliol, de mesures per garantir l'estabilitat pressupostària i el foment de la competitivitat, va obrir la porta a les polítiques d'austeritat i va contribuir

a afeblir el sistema de la dependència amb la implantació de reformes totalment regressives per a les persones dependents: el calendari d'actuació marcat per al període 2007-2014 es paralitza i s'ajorna l'entrada en vigor dels drets per a les persones valorades amb el grau I de dependència moderada (nivell 1). D'altra banda, el descens del finançament viscut a partir de 2011 va agreujar les condicions de vulnerabilitat de la població en situació de dependència, especialment les de les famílies amb pocs recursos. La retallada acumulada dels recursos per la dependència de l'Administració general de l'Estat després del Reial decret llei 20/2012 ha estat de 6.321 milions d'euros (Observatori Estatal de la Dependència, 2022).² Des de l'any 2019, la crisi sanitària provocada per la pandèmia COVID-19 ha incorporat noves dificultats al SAAD, ha limitat de manera important les possibilitats de promoció de l'autonomia de les persones en situació de dependència i s'han fet evidents repercussions greus per a aquestes persones.

Arran d'aquesta darrera crisi, el Govern de l'Estat, per mitjà del Ministeri de Drets Socials i Agenda 2030, els interlocutors socials i les comunitats autònomes, aprova el 18 de gener de 2021 el Pla de Xoc en Dependència 2021-2023, amb l'objectiu de contribuir a millorar el SAAD i desplegar un calendari per a la incorporació

---

2. RAMÍREZ-NAVARRO, J.M.; REVILLA CASTRO, A.; FUENTES JIMÉNEZ, M.; SANZ YAGÜEZ, D.; CAVERO CANO, G. (2022). *XXII Dictamen del Observatorio Estatal de la Dependencia*. Màlaga: Ed. Asociación de Directoras y Gerentes de Servicios Sociales de España. <https://directoressociales.com/wp-content/ccaa2021/INFO%20GLOBAL%20XXI%20DICTAMEN%202022%20Def%20%283%29.pdf> [Accedit: 20 maig 2022].

progressiva de mesures al llarg d'aquests tres anys. L'acord inclou un increment del finançament del SAAD per part de l'Administració general de l'Estat de 600 milions d'euros per a l'any 2021, amb una pujada de les quanties del nivell mínim del 17,4 % i la recuperació del nivell acordat. S'estableixen objectius per optimitzar el SAAD: reduir la llista d'espera i els temps de tramitació; assegurar les condicions laborals de les persones que treballen al SAAD, i introduir millores en els serveis i les prestacions que garanteixin l'atenció adequada de les persones dependents a través de serveis professionalitzats i de qualitat. L'acord proposa que al llarg de l'any 2021 es reguli la figura de l'assistent personal, es modifiqui la prestació econòmica de cures a l'entorn familiar, es capaciti el personal en el model centrat en el persona i la tecnologia i es revisin les aportacions econòmiques de les persones usuàries (Vicepresidència de Drets Socials i Agenda 2030, 2021).³

En el XXII Dictamen de l'Observatori Estatal de la Dependència (OED, 2022), es reconeix que efectivament aquest Pla de Xoc ha permès iniciar la recuperació del SAAD, atès que el 2021 a escala estatal s'ha incrementat en 97.912 les persones ateses i ha generat 27.453 llocs de feina. Nou anys després de la retallada acumulada des del 2012 (6.321 milions d'euros), es reverteix aquesta tendència, amb un increment del 48 %. A l'Estat, a principi del 2022, hi ha 97.912 persones ateses més que a principi del 2021, hi ha 59.105 persones més reconegudes en

situació de dependència que a l'inici de l'any, 41.654 sol·licituds més (+2,3 %) i 58.614 resolucions més (+3,4 %).

Respecte a la creació d'ocupació, l'any 2021 hi ha una ràtio de 40 ocupacions directes per milió d'euros de despesa pública. S'han generat 27.453 noves ocupacions en incrementar-se en 70.780 les persones que reben serveis del sistema.

El cost directe de les prestacions i dels serveis durant el 2021 ascendeix a 8.930 milions d'euros. D'aquests, 7.028 milions d'euros han estat assumits per les administracions públiques, i la resta (1.902 milions d'euros) l'aporten les persones usuàries en forma de copagament regulat (21,3 %). El 2021, de la despesa pública directa en dependència, l'Administració general de l'Estat n'ha suportat el 27 %, 8 punts més que el 2020, i les comunitats autònomes el 73 % restant. Tot i això, en termes generals, i a partir de les dades ofertes pel portal de la dependència de l'IMSERSO,⁴ s'identifiquen greus deficiències en el sistema:

- Finalitzat l'any 2021, a l'Estat espanyol 317.942 persones estan a les llistes d'espera de la dependència: 193.346 persones als dits *llimbs de la dependència* (persones valorades però pendents de rebre la prestació), i 124.596 persones sol·licitants que estan pendent de valoració. A aques-

3. Vicepresidència de Drets Socials i Agenda 2030 (2021). *Plan de Choque en Dependencia en 2021-2023*. Disposició 15572 del BOE núm. 230, de 25 de setembre de 2021.

4. IMSERSO-SAAD (2022). *Análisis explicativo de las estadísticas mensuales del Sistema para la Autonomía y Atención a la Dependencia*. Secretaría d'Estat, Drets Socials i Agenda 2030. https://www.imserso.es/InterPresent2/groups/imserso/documents/binario/estsisaad_compl20210531.pdf [Accedit: 13 març 2022].

tes, s'hi han d'afegir 44.656 persones amb resolució de programes individuals d'atenció que no reben prestació o servei i 34.189 sol·licitants que les comunitats autònomes no han registrat i estan pendents de valorar. El 44 % de les persones desateses són de grau III o II. L'any 2021, es registren en el SAAD 212.799 persones amb sol·licitud de dependència mortes i 46.300 persones van morir en llista d'espera (18.356 persones pendents de resolució de grau i 27.944 sense haver pogut exercir els seus drets). En definitiva, l'any 2021 la llista d'espera només s'ha reduït un 16,7 % (38.807 persones).

- Respecte a les característiques i la intensitat de les prestacions, es valora la baixa intensitat i la insuficiència d'aquestes. Només un 13,9 % del total de persones cuidadores no professionals estan donades d'alta al conveni especial de la Seguretat Social, la qual cosa fa que no s'executin 70 milions d'euros pressupostats per l'Estat. L'atenció domiciliària, amb una mitjana de 3,5 hores diàries de dilluns a divendres, és clarament insuficient per a les persones valorades en grau III. Passats dos anys des de l'inici de la pandèmia, no s'han aconseguit recuperar les places residencials i de centres de dia: -1.129 i -4.732 respectivament.

Amb aquesta panoràmica estatal, no és possible, per tant, tancar l'any 2021 sense fer referència específica a la incidència del Pla de Xoc estatal a les Illes Balears pel que fa al finançament del sistema, l'ocupació generada i l'evolució de l'atenció, entre altres aspectes.

En aquest capítol, es descriu la situació específica de les Illes Balears. En el punt 2 s'actualitzen les dades referides a l'aplicació de la LAPAD a la comunitat autònoma durant el 2021, amb referència a les dades sociodemogràfiques de les persones usuàries del sistema (persones majors, persones en situació de discapacitat i persones cuidadores). Es desenvolupa el procediment de desplegament de la Llei i s'identifica, quantitativament i amb les dades de l'OED, el nombre de sol·licituds, valoracions, resolucions, programes individuals d'atenció (PIA) i prestacions reconegudes al llarg del 2021. En el punt 3 es comenta el catàleg de la Xarxa de Dependència a les Illes Balears. Després es donen a conèixer els resultats de l'aplicació a les Illes Balears del Pla Xoc de la Dependència i s'aporten algunes dades i reflexions sobre el repte d'avançar cap a la promoció de l'autonomia personal a les Illes Balears a partir del desplegament d'iniciatives dirigides al foment d'aquest objectiu.

7.2.

APLICACIÓ DE LA LAPAD A LES ILLES BALEARS

Les característiques d'insularitat de la comunitat autònoma de les Illes Balears (CAIB), així com la llei de capitalitat referida específicament a la ciutat de Palma (2006), condicionen l'organització competencial i les transferències de gestió entre els diferents ens territorials: Govern autonòmic, consells insulars, mancomunitats i ajuntaments. Des de l'inici del desplegament de la LAPAD, els objectius plantejats fan

referència a l'atenció a les persones amb dependència en l'àmbit local. Per això, s'estableixen convenis de col·laboració entre el Govern de les Illes Balears (GOIB) i els ajuntaments, segons els quals el GOIB aporta el personal, i els ajuntaments, les instal·lacions per atendre les persones dependents. La Fundació d'Atenció a la Dependència és l'organisme responsable d'introduir la sol·licitud en el sistema, així com d'elaborar la proposta individual d'atenció (PIA). Els consells insulars són els encarregats de posar-se en contacte amb la persona sol·licitant o familiar cuidador per acordar i fer la valoració del nivell de dependència. D'altra banda, als municipis de menys de 20.000 habitants els treballadors i treballadores socials dels Serveis Socials Comunitaris (SSC) assumeixen les funcions establertes en el PIA. És competència de la conselleria autonòmica responsable de la matèria —en la legislatura 2019-2023 és la Conselleria d'Afers Socials i Esports— resoldre la sol·licitud i reconèixer la prestació, que té validesa a tot l'Estat.

7.2.1. CARACTERÍSTIQUES SOCIODEMOGRÀFIQUES

Per tal de conèixer l'abast de l'aplicació de la Llei 39/2006, cal considerar les variacions de la població destinatària d'aquest dret. La Llei considera tres col·lectius en situació de dependència: les persones majors de 65 anys, les persones en situació de discapacitat i el grup d'edat de 0 a 3 anys. A continuació, es fa un repàs estadístic de les variacions de les persones destinatàries en funció de les seves característiques sociodemogràfiques.

Segons el padró del 2021, el grup de persones majors de 65 anys constitueix el 16,5 % del conjunt de la població de Balears, i les persones de més de 85 anys representen només el 2,3 % del total de persones residents a l'arxipèlag. Per illes, Mallorca (17,3 %) i Menorca (16,4 %) concentren una proporció més elevada de persones majors que Eivissa (13 %) i Formentera (12,7 %). A totes les illes, la proporció de dones majors de 65 anys i 85 anys sempre és més elevada que la d'homes, especialment a partir dels 75 anys.

Aquestes dades reflecteixen que ens trobam davant un procés d'allargament de la vida de les persones residents a les Balears que condueix al manteniment de l'autonomia de les persones durant més temps, alhora que és un procés que demana noves respostes per atendre les situacions de vulnerabilitat i dependència que van apareixent amb l'augment de l'edat de les persones. Aquestes dades resulten coherents si tenim en compte la distribució demogràfica de la població a Espanya i a les Illes Balears en els darrers trenta anys. Distribució que s'il·lustra amb una piràmide poblacional basada en un envelliment progressiu de la població, si bé hi ha una manca de reposició natural a causa d'una taxa de naixements negativa. Concretament, el saldo migratori de les Balears ha estat positiu, amb 10.126 persones segons l'INE, la qual cosa suposa un creixement elevat després de Madrid, Barcelona, Alacant, València i Màlaga, per ordre d'importància. En canvi, les persones més joves que tenen edats compreses entre els 0 i els 4 anys suposen un 4,3 % del total de població a les Balears segons l'actualització del padró del 2021. Dada que indica la

baixa taxa de fecunditat que caracteritza Espanya, que és el segon estat de la UE-28 amb l'índex de fecunditat més baix, amb un 1,19 fills per dona en edat fèrtil (INE).

El repàs de la variació demogràfica que es produeix entre la població esmentada fins ara ens permet conèixer la variació de la població de gent gran susceptible de sol·licitar la valoració de dependència i els dispositius de protecció social o les prestacions corresponents.

7.2.1.1. L'atenció a les persones majors

Com és evident, l'envelliment progressiu de la població provoca que el grup d'edat majoritari amb necessitats de cura personal sigui el de persones de més de 65 anys, i el tram d'edat que requereix més atenció per la seva situació de salut és el de persones majors de 85 anys, en especial les dones, pel fet de tenir una esperança de vida major que els homes. Fins a final del 2021, la població total empadronada a Espanya era de 47.435.597 persones, i a Balears hi havia un total d'1.176.254 persones. Les persones majors de 65 anys a l'Estat suposen un 20 % respecte a la població total; la proporció a les Balears és inferior, amb un 16,3 % de persones de 65 anys o més, cosa que demostra que a les Balears hi ha una taxa d'envelliment inferior en relació amb la del conjunt de l'Estat. Per sexe, aquesta proporció és superior a l'Estat que a les Balears, en el cas dels homes és d'un 17,7 % a Espanya i d'un 14,6 % a les Balears, i en el cas de les dones és d'un 22,2 % a Espanya i d'un 18,1 % a les Balears. Val a dir que la variació en el total de població de les Balears entre el 2020 i el 2021 es caracteritza per un petit augment de gairebé

5.000 persones, de manera que continua la tendència, iniciada el 2015, d'augmentar la població. A més, el 2021 la població major de 65 anys ha arribat a 192.246 persones; per tant, es confirma també un envelliment progressiu, ja que representa un increment de gairebé 10.000 respecte a l'any anterior. Un dels efectes de l'envelliment de la població és la importància creixent del sector de persones majors de 75 anys, que representa gairebé el 10 % de la població total a Espanya el 2021, amb una proporció especialment elevada en les dones en el conjunt d'Espanya (11,7 %). A les Balears, aquest grup d'edat augmenta una mica entre el 2020 i el 2021, i passa de representar un 7,5 % de la població total el 2020 a un 7,6 % el 2021.

Quant a la distribució per sexes de les persones majors de 65 anys, es pot parlar de feminització de la vellesa. Aquest fet és evident en considerar l'esperança de vida dels dos sexes. A Espanya, el 2021, l'esperança de vida en néixer és de 80,3 anys per als homes i de 86,2 anys per a les dones, fet que implica un augment d'algunes dècimes respecte a l'any anterior. La distribució de persones majors de 65 anys el 2021 indica que a Espanya hi ha més dones que homes, amb una diferència de més d'un milió de persones (concretament 1.255.272), que no s'atura d'augmentar any rere any i que confirma una progressiva feminització de la vellesa. A les Balears, el 2021, aquesta diferència entre homes i dones és de gairebé 10.000 dones. Quant a la franja de persones amb edats més elevades, a Espanya, respecte a un total de 9.475.866 persones que tenen més de 65 anys, d'aquestes el 17 % tenen més de 85 anys. En aquest grup hi ha una presència

major de dones (19,9 %) amb relació als homes (13,2 %). A les Balears, la proporció de dones majors de 85 anys és inferior, amb un 17,1 %, i la d'homes també, amb un 10,8 %.

Per illes, es detecten unes tendències semblants. En tots els casos la proporció de dones majors de 65 anys és superior a la dels homes, entre tres i quatre punts percentuals. La proporció més elevada de dones es troba a Mallorca, amb un 18,2 % de dones respecte a un 14,5 % d'homes l'any 2021, i a Menorca, amb un 18,6 % de dones i un 16 % d'homes. Pel que fa a Eivissa i Formentera, hi ha una població més jove, amb una taxa d'envelliment a Formentera per a les dones d'un 14,2 % i per als homes d'un 11,3 %, i a Eivissa, d'un 11,9 % per als homes i d'un 14,1 % per a les dones. En termes generals i per municipis, aquesta taxa sempre és superior en el cas de les dones, excepte al Mercadal, a Menorca, amb un punt percentual menys per a les dones respecte als homes, i a Ferreries, en què la proporció és gairebé idèntica.

Per municipis, a Mallorca, les comarques que tenen taxes d'envelliment superiors al 20 %, sempre superior la femenina, són el Pla de Mallorca (Maria de la Salut, Montuïri, Petra, Sant Joan i Ariany); el Raiguer (Búger i Campanet), i la serra de Tramuntana (Banyalbufar, Estellencs, Fornalutx, Escorca, Sóller i Valldemossa). En canvi, a Menorca, Eivissa i Formentera no hi ha cap municipi que tingui una taxa d'envelliment superior al 20 %, tot i que alguns s'hi acostin: el Migjorn Gran, a Menorca, amb un 19,8 % de persones majors de 65 anys.

Amb referència a la proporció de persones de més de 85 anys respecte a la població total, la de dones és sempre superior perquè tenen més esperança de vida. A Espanya, la proporció de dones de més de 85 anys és del 4,4 %, i del 2,3 % la d'homes. A les Illes Balears aquesta proporció és del 3,1 % per a les dones i de l'1,6 % per als homes. La distribució concreta per illes i zones és semblant a les proporcions esmentades. Això és: sempre més elevada per a les dones en qualsevol tram d'edat a partir dels 65 anys i amb diferències més acusades a partir dels 85 anys.

7.2.1.2. Persones en situació de discapacitat

Gràcies a la publicació dels resultats de l'Enquesta de discapacitat, autonomia personal i situacions de dependència (EDAD),⁵ sabem que el 2020 hi ha 4,38 milions de persones a Espanya que tenen alguna discapacitat o que viuen una situació de diversitat funcional. A les Illes Balears, el 2020, la proporció de persones en situació de discapacitat reconeguda superior al 33 % respecte al conjunt de la població fou del 7,7 % (EDAD, 2022). Es tracta concretament de 90.600 persones en situació de discapacitat física, sensorial o intel·lectual.

Les persones amb un expedient obert referent al grau de discapacitat es divideixen en dos grups: el rang de menys del 33 % i el rang de més del 33 %. El més impactant

5. INSTITUT NACIONAL D'ESTADÍSTICA (2022). EDAD. https://www.ine.es/dyngs/INEbase/es/operacion.htm?c=Estadistica_C&cid=1254736176782&menu=resultados&idp=1254735573175. [Accedit: 20 maig 2022].

és que de mitjana la proporció de persones en situació de discapacitat i amb un reconeixement institucional, especialment en el cas de les dones a les Balears, no arriba al 40 % amb un grau de discapacitat reconegut, de les quals el 33,7 % és de més del 33 % i el 3,8 % inferior a aquest percentatge. A Espanya, les dones que tenen un grau de dependència reconegut és lleugerament superior, amb un 43,4 %. En el cas dels homes el reconeixement d'una situació de discapacitat és superior al 50 % a Espanya i a les Balears. De mitjana hi ha més persones que tenen un grau reconegut superior al 33 %. Es tracta d'una distribució entorn del 3 % - 7 % per als graus inferiors i del 33 % - 49 % per als superiors (vegeu el gràfic III-7.1).

Quant als tipus de discapacitat, a les Balears el 53,8 % de les persones amb algun grau de discapacitat reconegut aquesta és de caràcter físic; percentatge lleugerament superior en el cas de les dones. Pel que fa a les situacions de discapacitat auditiva i visual, en ambdós casos gairebé el 30 % de la població a les Balears es troba en aquesta situació (un augment de més del 15 % respecte a l'EDAD del 2008). Una proporció major de dones es troba en una situació de discapacitat visual; en canvi, les dificultats auditives són majors en els homes. Les dificultats d'audició i de vista es distribueixen de manera més o menys igualitària per edat; per contra, les situacions de dificultat en la mobilitat, cognitives i intel·lectuals afecten més les persones més longeves. En concret, gairebé la meitat de les persones a les Balears que van contestar l'enquesta admetien tenir dificultats en la vida domèstica, amb una proporció més elevada en les dones a partir

dels 65 anys, amb més del 60 %; gairebé arriba al 70 % en el cas de les dones de 80 anys o més (EDAD, 2022).

7.2.1.3. Persones cuidadores i perspectiva de gènere

La feina que fan les persones cuidadores, sovint familiars de persones amb manca d'autonomia, és molt important i s'ha de tenir en compte com a eix central de l'organització de la vida diària de les famílies amb persones en situació de dependència. La dedicació a tasques de cura d'alguna persona en aquests casos té repercussions laborals, familiars i personals en la persona cuidadora.

Pel que fa a les persones cuidadores, s'ha de dir que cal un esforç suplementari per implicar els homes en aquesta tasca, ja que, seguint la tendència d'anys precedents, aquesta distribució és molt desigual. Entre les persones afiliades al règim de persones cuidadores a Espanya, el mes de maig del 2022 hi ha un 88,7 % de dones i un 11,3 % d'homes (IMSERSO-SAAD, 2022). Quant al paper de les dones en la figura de cuidadores, no tan sols es trobarà més sovint com a cuidadora del cònjuge, sinó que aquest, en morir abans, no podrà exercir el rol de cuidador de la dona. Les dones tenen més anys de vida amb alguna patologia i han de cercar el suport a la xarxa familiar, i el pes principal recau sovint en altres dones de la família.

Concretament, el maig de 2022 el nombre de persones afiliades al conveni de cuidadores no professionals era de 1.007 a les Illes Balears (IMSERSO-SAAD, 2022), la qual cosa implica un increment de 61

persones respecte a l'any anterior. Si bé any rere any hi ha més persones afiliades, només un 13,9 % del total de persones cuidadores no professionals estan donades d'alta en el conveni especial de la Seguretat Social. En relació amb l'edat de les cuidadores, més del 60 % són dones majors de 50 anys, i del total el 20 % tenen més de 60 anys.

A banda de factors sociodemogràfics com l'edat i el sexe de la persona cuidadora, hi ha aspectes estructurals que també afecten la disponibilitat familiar per atendre la dependència. Aquests factors són el canvi de les modalitats de les estructures familiars, les exigències creixents del mercat de treball, la dispersió geogràfica dels familiars propers i els costos econòmics que comporta l'atenció a la dependència. Aquesta situació i les circumstàncies que genera són factors que l'Administració haurà de considerar en el futur, no tan sols en la recollida de dades o el reconeixement de les diverses contingències, sinó també en l'aplicació de criteris normatius o legals que ajudin directament les familiars cuidadores. En aquest sentit, a Mallorca, el 2022 s'ha reactivat la organització de tallers dirigits a les persones cuidadores no professionals, que havien estat gairebé paralitzats des de l'inici de la pandèmia. Encara no es disposa de dades sobre el nombre de persones assistents a aquestes activitats centrades a proporcionar eines d'acompanyament i suport perquè les persones cuidadores familiars puguin desenvolupar la seva tasca. S'han impartit tres tallers a Manacor, Sóller i Palma entre els mesos de febrer i abril del 2021, amb una durada mínima de 15 hores.

7.2.2. PROCEDIMENT EN EL DESPLGAMENT DE LA LAPAD A LES BALEARS

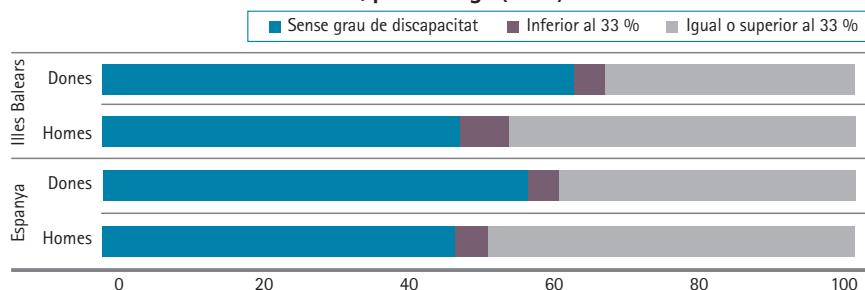
Tot i que durant el 2021 hi ha hagut un alleugeriment de les circumstàncies especials degudes a la pandèmia, el SAAD ha estat clarament condicionat per aquesta situació. Algunes mesures per atendre les necessitats de les persones dependents aplicades el 2020 s'han continuat durant el 2021. Quant al finançament del SAAD balear, les despeses directes per gestionar les prestacions i els serveis han estat de 147,5 milions d'euros, segons les dades aportades per l'IMSERSO. D'aquests, el 63,3 % correspon a l'aportació de la CAIB, per sobre de la mitjana estatal, que se situa en un 57,2 % respecte a l'aportació al SAAD de les comunitats autònomes; el 21,8 % és aportat per l'Administració general de l'Estat, i el 15,1 % restant correspon a la participació de les persones usuàries en el sistema, per sota de la mitjana estatal en aquest concepte (21,3 %).

Des del 2020, s'ha flexibilitzat l'accés a les prestacions de dependència de persones prèviament valorades com a dependents, de manera que esdevé suficient el pla individual d'atenció (PIA) emès pel treballador o la treballadora social. El Pla de Xoc del SAAD signat l'abril del 2021 estableix tres mesures concretes que s'han d'aplicar a les Illes Balears:

1. La millora de la tramitació electrònica d'expedients, que es concreta en la reducció dels temps de tramitació entre la sol·licitud i la resolució dels serveis. El 2021 s'han tramitat telemàticament almenys un 10 % de sol·licituds.

Gràfic III-7.1.

Distribució de la població segons el grau de discapacitat reconegut per sexes i territoris, percentatge (2020)

Font: Elaboració pròpia a partir d'INE(2022). Encuestas de discapacidades. Resultados. Disponible a: https://www.ine.es/dyngs/INEbase/es/operacion.htm?c=Estadistica_C&cid=1254736176782&menu=resultados&idp=1254735573175 (Accedit: 27 juny 2022)

- La millora de temps en els procediments de reconeixement de prestacions i serveis, que es concreta en el fet que els menors de 0-16 anys tinguin reconeguda la prestació de cures a l'entorn del reconeixement del grau, i l'obtenció de resultats de l'experiència pilot de valoració i PIA fets per un sol professional.
- El disseny i la implementació d'un pla de qualitat a les diferents bases de dades de gestió del sistema d'atenció a la dependència, amb la reducció del temps d'espera entre la sol·licitud i la resolució de l'expedient mitjançant la depuració de continguts contradictoris deguts a la baixa qualitat de les dades registrades.

7.2.2.1. Població destinatària del sistema de dependència a les Illes Balears (Observatori de la Dependència)

El 2021, setze anys després de l'entrada en el sistema de persones dependents, encara no s'ha consolidat l'atenció a les persones

destinatàries d'aquest dret i algunes encara estan a l'espera de ser reconegudes. Fins al 2010, les persones incorporades en el sistema van ser 23.100 a les Illes Balears, i l'any 2021 la xifra de persones beneficiàries del SAAD amb dret a prestació ha augmentat en gairebé 1.402 persones, un total de 24.476. Pel que fa a les dades del conjunt de l'Estat, el 2021 el nombre de persones beneficiàries del servei amb dret a prestacions continua sent inferior al del 2010 en més de 200.000 persones (1.222.142) respecte a onze anys abans (1.482.579). La proporció de persones beneficiàries a les Balears suposa un 2,2 % del total de persones incloses en el SAAD a tot l'Estat (OED, 2022).

El 2021, el nombre de sol·licituds de reconeixement de la situació de dependència registrades o en procés de revisió ha estat de 35.355, un augment de 2.519 persones respecte a l'any anterior. La variació a les Balears amb relació a l'any anterior és del 7,7 %, superior a la variació a Espanya, que fou del 2,3 % (vegeu el quadre

III-7.1). La situació de dependència al nostre territori respecte a la resta de comunitats autònomes ens indica que les Illes Balears registren un percentatge de sol·licituds respecte a la població potencialment dependent del 31,4 %, unes dècimes per sobre de la mitjana espanyola, amb un 30,1 % (OED, 2022).

El 2021, s'han fet 33.061 valoracions, un augment de 1.475 persones respecte a l'any anterior i una variació del 4,7 %, proporció lleugerament superior a l'espanyola. El nombre total de persones ateses amb dret a prestació ha estat de 26.990, 1.462 persones més incorporades en el SAAD respecte a l'any anterior. La variació de persones ateses amb relació a l'any anterior ha estat de 1.402, fet que ha comportat deixar d'atendre 60 persones, un augment d'un 2,4 %, proporció que en el conjunt de l'Estat ha disminuït un -16,7 %. Així, el total de persones ateses ha estat de 24.476 a les Balears. Tot i que l'augment hagi estat de 1.462 persones ateses, la variació a les Balears és del 6,1 %, mentre que la mitjana de l'Estat ha estat del 8,7 %.

7.2.2.2. Programes individuals d'atenció. Prestacions reconegudes el 2021

El 2021, el nombre de noves persones beneficiàries de prestacions en relació amb els programes individuals d'atenció (PIA) és de 2.562. El creixement net segons el tipus d'atenció a les Balears respecte al 2020 mostra un augment en els serveis de teleassistència (1.710) i de prestació econòmica a cuidadores de l'entorn familiar (PECEF) (1.096). Ha augmentat el nombre de persones beneficiàries dels

serveis de centre de dia, residències i ajuda a domicili; en concret, un 19 % les prestacions d'ajuda a domicili, un 24 % els centres de dia i un 11 % l'atenció residencial. El que resulta preocupant és el descens de persones ateses en relació amb la prevenció i l'autonomia personal (1.298), que retrocedeix en un -33 % respecte a l'any anterior.

La distribució de les persones beneficiàries de prestacions segons el tipus indica que més del 81,7 % de la cartera de serveis l'ocupen prestacions de baix impacte econòmic, com la teleassistència (26,5 %), la promoció (9,8 %) i les PECEF (45,4 %), amb un abonament d'ajuda mitjana mensual a les cuidadores no professionals de 221,4 euros.

Actualment, 2.546 persones estan en llista d'espera per rebre una prestació a les Balears. Si continua el ritme dèbil d'atenció dels darrers 3 anys, l'OED pronostica que encara es tardarien 5,4 anys a atendre les persones que ara mateix estan a l'espera de rebre una prestació.

7.3.

LA XARXA PÚBLICA D'ATENCIÓ A LA DEPENDÈNCIA (XPAD)

En el capítol II de la LAPAD s'estableixen les prestacions i el catàleg de serveis del SAAD, els quals s'han d'adreçar a la promoció de l'autonomia personal i a l'atenció de les situacions de dependència que dificultin a les persones fer les activitats bàsiques de la vida diària.

QUADRE III-7.1. DADES BÀSIQUES DEL SISTEMA D'ATENCIÓ A LA DEPENDÈNCIA (2021)

	EVOLUCIÓ ILLES BALEARES		Variació Espanya
Sol·licituds	Sol·licituds 31/12/2020	32 836	
	Sol·licituds 31/12/2021	35 355	
	Dif. anual (absoluts)	2 519	
	Dif. anual (%)	7,67 %	2,25 %
Persones valorades	Persones valorades a 31/12/2020	31 586	
	Personas valorades a 31/12/2021	33 061	
	Dif. anual (absoluts)	1 475	
	Dif. anual (%)	4,67 %	3,43 %
Persones amb dret	Persones amb dret a prestació a 31/12/2020	25 528	
	Persones amb dret a prestació a 31/12/2021	26 990	
	Dif. anual (absoluts)	1 462	
	Dif. anual (%)	5,73 %	4,36 %
Persones ateses per cuidadors/ores familiars	Persones ateses a 31/12/2020	23 074	
	Persones ateses a 31/12/2021	24 476	
	Dif. anual (absoluts)	1 402	
	Dif. anual (%)	6,08 %	8,71 %
Persones ateses per cuidadors/ores familiars	Persones que ben prestació per cura familiar a 31/12/2020	16 828	
	Persones que reben prestació per cura familiar a 31/12/2021	17 924	
	Dif. anual (absoluts)	1 096	
	Dif. anual (%)	6,51 %	7,11 %

Font: Elaboració pròpia a partir de l'Observatori Estatal de la Discapacidad (2022). Datos. Disponible a: <https://www.observatorio-deladiscapacidad.info/> (Accedit: 27 juny 2022)

La Llei també preveu els serveis prioritaris, que s'han de prestar mitjançant l'oferta pública de la xarxa de serveis socials de les comunitats autònomes. Aquests serveis, que poden ser públics o privats concertats i que han d'estar degudament acreditats, estan conformats pels serveis de prevenció de situacions de dependència i promoció de l'autonomia personal; el servei de te-leassistència; el servei d'ajuda a domicili,

que comprèn atenció a les necessitats de la llar i cures personals; el servei de centre de dia i de nit, diferenciant entre centre de dia per a majors, per a menors de 65 anys, d'atenció especialitzada i centre de nit, i el servei d'atenció residencial, que engloba les residències per a persones majors en situació de dependència i els centres d'atenció a persones en situació de dependència en funció dels diferents tipus de discapacitat.

S'estableixen, així mateix, les prestacions econòmiques que completen el catàleg del SAAD: la prestació econòmica vinculada al servei, que té caràcter periòdic i que s'atorga quan no és possible accedir a un servei públic o concertat; la prestació econòmica per a cures a l'entorn familiar i suport a persones cuidadores no professionals, i la prestació econòmica d'assistència personal.

En funció d'això, i en aplicació de la LAPAD, el Govern de les Illes Balears, crea la Xarxa Pública d'Atenció a la Dependència de les Illes Balears (XPAD) mitjançant el Decret 83/2010. La XPAD està integrada pels centres i serveis públics de titularitat del Govern autonòmic, dels consells insulars de Mallorca, Menorca, Eivissa i Formentera i de les entitats locals de les Illes Balears, i dels centres privats concertats amb les institucions públiques.

Com a resultat de l'explotació de les dades del mapa de recursos del Portal de la Dependència (GOIB), el mes de maig del 2022 la XPAD està configurada pel conjunt de prestacions tècniques (serveis) a les quals fa referència la LAPAD, tot i que al Portal de Dependència del Govern autonòmic s'hi consideren també els habitatges tutelats i els centres ocupacionals, que no són considerats prestacions de la LAPAD.

Per tal de comprendre millor el complex sistema competencial del SAAD a les Illes Balears, val la pena comentar l'apartat «Punts d'atenció» del Portal de Dependència, en què es visualitza la participació de totes les administracions públiques en el sistema. En primer lloc, hi ha els serveis socials comunitaris municipals, alguns dels

quals, a més de complir les funcions d'informació, orientació i suport, participen en els moments inicials del procés. En segon lloc, hi ha els quatre consells insulars, que ofereixen a la població general un punt d'atenció específic sobre dependència. En tercer lloc, hi ha el Govern de les Illes Balears, que disposa de 5 punts d'atenció: 3 a Mallorca (Palma, Manacor i Inca), 1 a Menorca (Maó) i 1 a Eivissa.

Pel que fa als dispositius específics, hi ha els centres d'estades diürnes per a persones a partir de 65 anys i per a persones menors de 65 anys en què es diferencien els que estan dirigits a persones majors dels que estan dirigits a menors de 65 anys i/o a l'atenció de situacions diverses de discapacitat. Es diferencien, així mateix, els centres públics dels centres concertats, amb indicació del municipi; en el cas dels centres concertats, s'especifica l'entitat gestora (vegeu els quadres [IIIA-7.1](#) i [IIIA-7.2](#)).

A les Balears, hi ha un total de 66 centres d'estades diürnes per a majors de 65 anys: 33 a Mallorca, 9 a Menorca i 4 a Eivissa, a més de 20 centres concertats a Mallorca. D'altra banda, hi ha 27 centres d'estades diürnes per a menors de 65 anys i/o l'atenció a diverses discapacitats: 20 a Mallorca i 7 a Menorca, dels quals 11 són públics i 16 concertats. Aquests darrers estan ubicats a Mallorca.

Hi ha un total de 55 centres residencials per a persones majors entre públics i concertats, 24 i 31 respectivament. Els centres residencials concertats estan a Mallorca (29), llevat de dos que hi ha a Eivissa. Els centres residencials per a menors de 65

anys i/o per a l'atenció de diverses discapacitats dels que consten al mapa de recursos de la CAIB estan ubicats a Mallorca (13), dels quals 4 són públics i 9 concertats (vegeu quadre IIIA-7.3.) .

En conjunt, per illes, Mallorca és beneficiària del 80,12 % dels recursos, Menorca del 14,28 % i Eivissa del 5,59 %.

Cal remarcar el fet que, segons les dades aportades per l'Observatori Estatal de Dependència, més del 81,7 % de la cartera de serveis de dependència de les Illes Balears correspon a prestacions de baix impacte econòmic, com teleassistència (26,5 %), promoció (9,8 %) i prestacions econòmiques a cuidadores no professionals (45,4 %).

El setembre del 2021, el Govern de la CAIB i el Ministeri de Drets Socials i Agenda 2030 han signat un conveni pel qual es destinaran 64,3 milions d'euros dels fons europeus, provinents del Pla de Recuperació, Transformació i Resiliència, a reactivar l'economia des dels serveis socials. Aquesta inversió total es repartirà en tres anualitats: 17.866.936,51 euros l'any 2021, 22.003.616,39 euros l'any 2022 i 24.448.462,67 euros l'any 2023.

De la inversió total, el Govern preveu que el 23 % d'aquests fons seran gestionats pels consells insulars per mitjà de convenis amb l'Administració autonòmica. La inversió està destinada a millorar la XPAD. Estan previstes les accions següents amb fons del Govern: construir 430 places residencials i de centres de dia per a persones amb necessitat de cures de llarga durada; reformar 264 places de residències públi-

ques de les Illes Balears per adaptar-les al model d'atenció centrada en la persona i incorporar-les a la XPAD, i reforçar el servei de teleassistència domiciliària i de noves tecnologies per afavorir la permanència de les persones dependents al seu domicili habitual. Segons informa la Conselleria d'Afers Socials i Esports del GOIB, de les prestacions econòmiques per al 2021 destaca la prestació per a cures en l'entorn familiar, amb 18.444 persones beneficiàries, davant les 17.057 del 2020.

Fins al moment de redactar aquest capítol, no s'han pogut obtenir dades més actualitzades, ni les que es refereixen al nombre de places de cada tipus de dispositiu.

7.4.

IMPACTE DEL PLA DE XOC EN DEPENDÈNCIA A LES ILLES BALEARS

A l'Estat espanyol, el desplegament del SAAD ha hagut d'afrontar obstacles relacionats amb les deficiències pròpies de l'organització institucional i amb les conjuntures provocades per les diferents crisis: la crisi econòmica del 2008 i la crisi provocada per la pandèmia sanitària el 2019.

Arran d'aquesta darrera crisi, el Govern de l'Estat, el Ministeri de Drets Socials i Agenda 2030, els interlocutors socials i les comunitats autònomes aproven, el 18 de gener de 2021, el Pla de Xoc en Dependència 2021-2023, amb l'objectiu de contribuir a millorar el SAAD i desplegar un calendari per a la incorporació pro-

gressiva de mesures al llarg dels tres anys. L'acord inclou un increment del finançament del sistema de la dependència per part de l'Administració general de l'Estat de 600 milions d'euros per a l'any 2021, que representa una pujada de les quantitats del nivell mínim del 17,4 % i la recuperació del nivell acordat.

El març del 2021, la Delegació del Govern a les Illes Balears publica a la seva pàgina web els primers resultats del Pla de Xoc en Dependència.

Així, el 2021 l'arxipèlag rep 6.985.188 euros d'aquest fons per reduir les llistes d'espera; millorar les condicions i la qualitat dels serveis professionals per a les persones dependents, i incrementar les prestacions del SAAD. Aquesta quantitat, a més de fer recuperar el nivell acordat de protecció, inclou un increment del 17 % de la partida del nivell mínim —les transferències de l'Estat a les comunitats per cada persona dependent atesa. En conjunt, el 2021 l'aportació del Ministeri augmentarà un 43 %.

Segons les dades aportades per l'OED (2022), en compliment del Pla de Xoc en Dependència, l'any 2021 l'Estat ha aportat de manera extraordinària un total de 623 milions, considerant la pujada del nivell mínim i la recuperació del nivell acordat amb les comunitats autònomes. Aquest Pla de Xoc ha suposat un increment de 12,7 milions d'euros per a les Illes Balears.

Això ha permès que el SAAD balear evolucionàs respecte a l'any 2020: increment del nombre de sol·licituds (7,8 % sobre

un 2,3 % d'increment mitjà a l'Estat), del nombre de persones valorades (4,7 % sobre una mitjana estatal de 3,4 %) i del nombre de persones amb drets (5,73 % sobre un 4,36 estatal). Destaca l'augment de serveis, que puja fins a un 18,5 % (6,6 % punts per sobre de la mitjana estatal).

El dictamen emès per l'OED l'abril del 2022 sobre l'impacte del Pla de Xoc en Dependència a les comunitats autònomes destaca com a elements negatius per a les Illes Balears l'augment durant l'any 2021 de persones desateses, situades en el que s'anomena *llimbs*: un total de 60 persones. Tot i això, i a pesar que es valora un ritme d'atenció dèbil a les Illes Balears, la taxa dels llimbs de dependència se situa en un 9,31 %, encara inferior a la mitjana nacional, que és del 13,7 %. Quant a l'impacte del Pla de Xoc en les prestacions, l'OED assenyalava l'increment en pràcticament totes, llevat de les que es refereixen a prevenció i autonomia.

Una altra dada aportada per l'OED és que, com a conseqüència de la inversió extraordinària rebuda amb el Pla de Xoc, el 2021 les Illes Balears han creat 378 nous llocs de feina en el SAAD. Si es valora el retorn del sistema a la hisenda pública, es calcula (ODS, 2022) que el SAAD genera a les Balears un total de 38,9 milions d'euros provinents de les cotitzacions a la Seguretat Social, l'IRPF dels treballadors i treballadores i l'IVA pels serveis prestats, la qual cosa representa una taxa de recuperació de la despesa pública del 31,06 % d'allò invertit, una dada que, tot i que és positiva, està per sota de la mitjana estatal (41,68 %).

7.5.

EL REpte DE LA PROMOCIÓ DE L'AUTONOMIA PERSONAL

La promoció de l'autonomia personal és una part indissociable del compliment de la LAPAD. Malgrat tot, el desplegament d'iniciatives i de prestacions que incideixin de manera directa en la promoció de l'autonomia personal, que se sumen a les que atenen situacions diverses de dependència, continua sent un repte ja enunciat en la Llei. Atendre les necessitats de les persones que estan en situació de vulnerabilitat pel fet de necessitar suport per desenvolupar activitats essencials de la vida diària i assolir un major grau d'autonomia personal que els permeti exercir plenament els seus drets de ciutadania, és part del repte que, a l'exposició de motius, es planteja el SAAD.

En l'article 1, la LAPAD identifica com a objecte de la Llei regular les condicions bàsiques que garanteixin tant l'atenció de les situacions de dependència com la promoció de l'autonomia personal. La LAPAD defineix l'autonomia com la capacitat de controlar, afrontar i prendre, per iniciativa pròpia, decisions personals sobre com viure d'acord amb les normes i les preferències pròpies i per desenvolupar les anomenades activitats bàsiques de la vida diària. A partir d'aquesta definició, es constitueix com un dels principis que guia la Llei, i per tant el SAAD mateix, la permanència de les persones, sempre que sigui possible, a l'entorn en què desenvolupen la seva vida; la facilitació d'una existència autònoma en el medi habitual de la persona, tot el temps que aquesta desitgi i sigui possible.

L'oferta de prestacions i serveis de proximitat és un dels compromisos del sistema, i així es proposa en la configuració de la xarxa i en l'oferta de prestacions que es proposen en els PIA. Però no podem deixar de banda les iniciatives que proposen reforçar l'autonomia de les persones a través de diferents tipus de suport que garanteixin la permanència d'aquestes al seu entorn habitual, amb la perspectiva de garantir-ne la qualitat de vida i l'exercici dels drets de ciutadania.

En aquest sentit, farem una breu referència a dues iniciatives desplegades al territori balear: per una banda, el Servei d'Atenció Integral a Domicili (SAID) de l'Institut Mallorquí d'Afers Socials (IMAS) del Consell Insular de Mallorca, i, per altra banda, el programa Sempre Acompanyats, finançat i impulsat per l'Obra Social La Caixa, gestionat pel Grup d'Educadors de Carrer i Treball amb Menors (GREC) i amb un conveni de col·laboració amb l'Ajuntament de Palma i l'IMAS.

El Servei d'Atenció Integral a Domicili (SAID) desenvolupat per l'Institut Mallorquí d'Afers Socials (IMAS), amb el suport de la Direcció General d'Atenció a la Dependència del GOIB, representa una alternativa a la xarxa assistencial residencial destinada a persones en situació de dependència i que volen envellir al seu entorn comunitari. El SAID inicia una fase pilot a principi de l'any 2017, i es consolida com una alternativa assistencial amb la implantació en 16 municipis de Mallorca el 2019 i en 35 municipis el 2020. Tot i que el 2020 i el 2021 han estat anys difícils, aquest servei es proposa l'objectiu d'arribar a una presencialitat a tots els municipis de l'illa el 2023.

El SAID és desenvolupat per l'Àrea d'Atenció Comunitària i Projectes Estratègics de l'IMAS, tal com es detalla en la memòria de l'IMAS del 2021 (encara no feta pública). El SAID és una prestació bàsica reconeguda en el Catàleg de serveis del sistema per a la promoció de l'autonomia i l'atenció a la dependència. La finalitat principal del SAID és promoure la permanència en el seu entorn de les persones majors amb necessitat d'atenció i suport, garantir-ne una atenció integral individual, afavorir-ne la participació a la comunitat i procurar-ne el major grau possible d'independència i d'autonomia personal.

El concepte d'atenció integral està relacionat amb les funcions del SAID, dirigides, complementàriament, a les persones que necessiten suport, a les seves famílies i als diferents nivells i sistemes de protecció social de la xarxa assistencial. Així, a les funcions dirigides a promoure la permanència de les persones al seu entorn amb la cobertura de les seves necessitats de suport i d'atenció, s'hi sumen les funcions adreçades a millorar el benestar de les famílies i cuidadores informals mitjançant la informació, la formació, l'assessorament i el respir, així com a fomentar la coordinació dels diferents nivells d'atenció (comunitària, especialitzada i sanitària) potenciant les intervencions preventives i de promoció de la salut.

El SAID està dirigit a persones amb un reconeixement de grau de dependència i que tenen assignat com a recurs idoni l'atenció domiciliària. L'any 2021, el servei ha atès 264 persones, de les quals 166 han estat dones i 98 homes (IMAS, 2021). Per tal d'assolir aquest objectiu, amb una valoració tècnica prèvia, l'IMAS reforça l'aten-

ció domiciliària amb hores addicionals d'atenció. Segons les dades aportades per l'IMAS el 2021, les hores complementàries assignades pel SAID han estat 1.539, que se sumen a les 5.945 que ofereix el SAAD.

El Grup d'Educadors de Carrer i Treball amb Menors (GREC) desenvolupa des de l'any 2017 el programa Sempre Acompanyats per tal d'atendre les situacions de solitud no desitjada i/o aïllament social de persones majors, considerat un fenomen en augment.

Com es fa constar a la pàgina web de l'entitat gestora, el programa Sempre Acompanyats es va posar en marxa el desembre de 2017 per pal·liar les causes i les conseqüències negatives que té la solitud no desitjada en les persones majors. Tot i que es tracta d'una atenció especialitzada, l'abast del programa és de caràcter comunitari, atès que informa i sensibilitza la població general sobre els riscos de la solitud no desitjada; crea i consolida estructures comunitàries que generen processos de participació social, i cerca respostes en el si del territori.

El programa Sempre Acompanyats es crea per la detecció de necessitats a partir d'un projecte comunitari més ampli en un territori concret de la ciutat de Palma (Santa Catalina - es Jonquet), però s'ha anat ampliant a altres barris com el Terreno, Cala Major i Sant Agustí arran de la demanda feta pels Serveis Socials Comunitaris (SSC) d'aquests sectors.

La participació del col·lectiu en la recerca de solucions i en la dinàmica i el funcionament del programa mateix, juntament

amb el treball amb diferents agents socials i institucionals presents al territori, volen esdevenir una alternativa al model de resposta assistencial i formar part, així, d'iniciatives innovadores de caràcter transformador.⁶

Aquesta intervenció de caràcter comunitari, centrada en el territori, incorpora el treball en xarxa com a recurs que facilita la creació de vincles entre la ciutadania i els diferents agents socials i institucionals: entitats del tercer sector social, Administració pública (serveis socials, salut, educació), associacions ciutadanes i comerços locals. A més del GREC, que lidera i gestiona el programa, es compta amb la col·laboració d'altres entitats socials, com ara Atenzia, AMADIP-ESMENT, ASPAYM, Creu Roja i associacions de veïns i veïnes.⁷

La intervenció pretén detectar situacions de solitud i aïllament, prevenir-les i sensibilitzar-ne la població amb activitats de caràcter intergeneracional amb les escoles, tallers grupals amb entitats del barri i treball individual, amb la creació d'un vincle amb la persona i l'elaboració d'un pla conjunt d'intervenció que inclou la participació comunitària, l'activació de recursos i prestacions institucionals i la incorporació de voluntariat.

En conclusió, el que ens mostren aquestes dues experiències és que l'assumpció dels reptes associats a l'assoliment de la pro-

moció de l'autonomia de les persones susceptibles de patir un determinat grau de dependència per força ha de plantejar-se des d'una perspectiva que impliqui oferir recursos i prestacions de proximitat, amb un enfocament integral de les necessitats de les persones i les seves famílies, que consideri la intervenció comunitària com un eix indissociable de la intervenció individual-familiar, des d'un model centrat en la persona i en la seva capacitat de prendre decisions sobre la seva vida, i que incorpori el treball en xarxa com a garantia d'articulació institucional i comunitària vers un objectiu compartit.

6. ABRIL, D.; CARBONERO, M.A.; NADAL, I.; CARO, F.; FERRAGUT, C.; LÓPEZ, A.; OLIVER, M.À.; SANTÀNGELO, A.; THOMAS, C. (2021). *Pràctiques d'innovació social transformadora per a la inclusió a les Illes Balears*. Palma: Observatori Social de les Illes Balears, Edicions Talaiot.

7. *Ibidem*.

8

HABITATGE

8.1.

INTRODUCCIÓ

L'any 2021, l'activitat del mercat de l'habitatge ha despuntat fins a assolir xifres màximes. La fi de la pandèmia ha suposat una injecció de dinamisme en el sector de l'habitatge que ha implicat que se n'accelerïn tots els indicadors. De fet, tots han superat els de l'any anterior; fins i tot n'hi ha hagut que han registrat nivells del 2008-2010, anys de *boom* immobiliari.

A grans trets, la meitat de l'activitat constructora residencial ha continuat centrada en les reformes d'habitatges, mentre que l'altra meitat ha estat obra nova. En tots dos casos s'han construït, principalment, habitatges unifamiliars per a segments de població d'alt poder adquisitiu, la qual cosa s'ha notat en el preu, que ha continuat desenfrenat.

Tots els indicadors de l'activitat del mercat de l'habitatge analitzats han augmentat: el preu de l'habitatge nou i de segona mà, el preu del sòl, el preu del lloguer, el nombre i l'import de les transaccions de compra-venda d'habitatges, les transaccions d'habitatges per part de persones espanyoles i estrangeres, el preu mitjà per transacció, el crèdit hipotecari i el valor mitjà de les transaccions. També n'hi ha hagut que han arribat a nivells màxims històrics.

Aquest ha estat el cas del preu mitjà per transacció, que ha arribat als 377.300 euros de mitjana per operació de compra-venda, o el preu mitjà de l'habitatge, que ha registrat l'índex més alt de la sèrie en marcar els 143.800 euros per habitatge. Consegüentment, ha empitjorat, i molt, l'indicador que mesura l'accessibilitat a l'habitatge, atès que ha fet que les Illes Balears siguin la comunitat on hi ha més dificultats per accedir a l'habitatge, més que Madrid, el País Basc o Navarra.

A Espanya, el mercat de l'habitatge també ha millorat respecte al 2020. Així, s'ha convertit en un dels anys més actius des del 2009. Això no obstant, els indicadors no han arribat ni als nivells ni al dinamisme del sector a l'arxipèlag balear.

8.2.

PREUS

Una de les primeres conclusions d'aquesta memòria és que el 2021 el preu de l'habitatge ha arribat al nivell més alt dels catorze darrers anys (quan s'iniciava la sèrie), la qual cosa es desprèn de l'índex de preus de l'habitatge (IPV) general calculat per l'Institut Nacional d'Estadística (INE) sobre la base dels preus de compra del 2015.

L'any 2021, l'IPV de les Illes Balears ha marcat un nou màxim. Amb 143,8 punts, s'ha convertit en l'índex més alt des de l'inici de la sèrie el 2008. És a dir, els preus actuals han superat en un 4,6 % els del 2008, quan estaven en màxims a causa de la bonança del sector i del dinamisme de la demanda d'habitatge. Les conclusions són més contundents si es pren com a referència l'any en què el preu va ser el més barat: el 2013. Durant aquest any el sector va patir una crisi bancària i immobiliària i els preus van assolir un IPV mínim de 93,6 punts. És a dir, el 2013 l'habitatge era un 53,7 % més barat que el 2021.

En valors absoluts, això significa que, si el 2015 un comprador hagués pagat 100.000 euros per un habitatge, el 2008 li hauria costat 137.500 euros; el 2013, 93.600 euros, i el 2021, 143.800 euros (vegeu els quadres III-8.1 i III-8.2).

L'anàlisi de preus respecte al conjunt d'Espanya posa en relleu la idiosincràsia del mercat de l'habitatge a les Balears. Un any més, l'habitatge a Espanya (mesurat en conjunt) ha estat més barat, amb un IPV de 131,9 punts (11,9 punts menys que la balear), la qual cosa el situa en nivells del 2010.

Pel que fa al ritme de creixement, i com es pot observar en el gràfic III-8.1, crida l'atenció com en els darrers vuit anys hi ha un creixement sostingut dels preus de l'habitatge (tant nou com de segona mà) i com és més accentuat a les Illes Balears (en els vuit anys acumula un encariment del 53,7 %) que a Espanya (que és del 37,0 %). A més, aquesta diferència es fa més evident a partir del 2019, ja que els preus dels habitatges a les Illes Balears

s'han incrementat un 10,1 % en aquests tres anys, mentre que a Espanya aquest increment ha quedat a la meitat (5,9 %) (vegeu el gràfic III-8.2).

Durant l'any 2021, els compradors han considerat el mercat immobiliari balear com un actiu segur, motiu pel qual n'ha augmentat la demanda i, consegüentment, el preu. Segons l'INE, l'increment interanual de l'IPV de les Balears ha estat del 5,8 %; en canvi, a Espanya ha estat del 3,7 %. Fins i tot el 2020 van considerar que era una opció segura, atès que els preus dels immobles continuaven en plena escalada: un 4,1 % a les Illes Balears i un 2,1 % a Espanya. Hi ha hagut més dinamisme el 2021 que no el 2020, en part perquè els compradors han vist a prop la fi de la crisi de la COVID-19 i perquè la majoria de les previsions han augurat una recuperació ràpida de l'economia. A més, les hipoteques han continuat a preus mínims i s'ha aprofitat d'un període de tipus d'interès molt baixos. Així, en el mercat immobiliari s'han continuat inflant els preus.

També és cert que durant el quart trimestre ja s'entreveuen dos factors determinants que no ajudaran a minorar els preus, i les conseqüències dels quals es reflectiran el 2022. El primer ha estat l'impacte del desproveïment global, en el nostre cas centrat en materials de construcció com la fusta, l'acer o el ciment, que ha sorgit arran del tancament de fàbriques asiàtiques i que s'ha anat traslladant al segon semestre del 2021. El segon ha estat el conflicte bèl·lic a Ucraïna, que s'ha començat a notar a final del 2021. Encara que se'n desconeixen la magnitud i la durada, ha tingut unes primeres conseqüències en el cost de l'energia i el proveïment de determinats subministraments i matèries

primeres per a la construcció. Per tot això, el 2021 els preus han continuat el camí alcista fins a registrar un índex del preu rècord.

Per tipus d'habitatge, els preus tant dels nous com dels de segona mà s'han inflat bastant en els darrers anys, encara que més en el cas dels habitatges nous. Si es pren com a referència el 2013, el preu actual de l'habitatge nou s'ha encarit un 67,7 %, mentre que el de segona mà ho ha fet un 52,5 %. Només en el darrer any, l'increment del preu dels habitatges nous ha estat d'un 7,4 % fins a arribar a un IPV de 152,9 punts, que és el preu més alt de la història per a aquest segment de mercat. Els habitatges de segona mà han augmentat un 5,8 % fins a assolir un IPV de 143,4 punts, el nivell del 2008 (147,3 punts) (vegeu els gràfics III-8.3, III-8.4, III-8.5 i III-8.6).

Per trimestres, s'observa com durant els dos primers trimestres de l'any el ritme de creixement interanual s'ha desaccelerat (fins i tot en cas dels habitatges nous s'ha reduït un 2 %), a partir del tercer trimestre s'han accelerat amb força fins a arribar a creixements de dos dígits.

El preu del sòl també ha continuat encarint-se, fet que es produeix de manera sostinguda des del 2011. Així, es pot comprovar a les estadístiques del Ministeri de Transports, Mobilitat i Agenda Urbana com el 2021 el preu del sòl per metre quadrat a les Illes Balears ha estat el més car de tot el país: 298 €/m², 18 euros més costós que el 2020, quan va patir un petit sotrac per la pandèmia i es va reduir un escàs 2 %.

Començat el segon semestre del 2021, el preu es va recuperar ràpidament fins a

tancar l'any 2021 amb una pujada mitjana del 6,3 %.

A Espanya, el preu del sòl ha quedat a la meitat (151 €/m²), després d'un increment d'un 3,7 %. És a dir, de mitjana els compradors pagaven 147 €/m² menys pel sòl de la Península que pel sòl de les Balears. En les estadístiques s'observa com el preu del sòl en el conjunt d'Espanya s'ha mantingut estable en la darrera dècada al voltant dels 150 euros, mentre que a les Balears s'ha encarit fins a nivells d'anys previs a la crisi immobiliària del 2009 (297 euros).

Aquesta tendència és preocupant perquè no s'entreveuen indicis que el preu final de l'habitatge a les Balears s'abarateixi i que es mitiguin els problemes d'accessibilitat a l'habitatge per part de la població resident. L'encariment del sòl no tan sols és degut a les limitacions geogràfiques i legals, sinó també a l'elevada demanda, que fa que any rere any sigui més car comprar un solar urbà. De les estadístiques del preu del sòl es dedueix que el mercat de l'habitatge balear ha continuat sent un actiu refugi més desitjable que altres opcions similars.

En comparació amb altres comunitats autònomes amb els preus del sòl similars al balear en valors absoluts, el de les Illes és el més car de tots. El 2021, és gairebé el mateix que el de Madrid, els preus anuals del qual solen ser els més cars de tot Espanya. En aquest darrer any el preu del sòl madrileny ha estat de 296 €/m², amb un augment del 14,6 % respecte a l'any anterior. A continuació hi ha hagut el del País Basc, amb un preu mitjà de 225 €/m² i una pujada del 6,8 %. A les Canàries, el preu del sòl és de 189 €/m², amb una reducció del 8,0 %.

QUADRE III-8.2. ÍNDEX DE PREUS DE L'HABITATGE (IPH) A LES ILLES BALEARS I A ESPANYA PER TIPUS D'HABITATGE PER TRIMESTRES (2008-2021) (BASE 2005)

	Índex						% de variació						% del pes Illes Balears/Espanya					
	Illes Balears			Espanya			Espanya			Espanya			Illes Balears			Espanya		
	General	Nou	Segona mà	General	Nou	Segona mà	General	Nou	Segona mà	General	Nou	Segona mà	General	Nou	Segona mà	General	Nou	Segona mà
2008	1r trim.	139,3	120,6	150,5	150,1	135,0	163,3	3,8	8,9	1,1	2,8	7,2	-0,7	92,8%	89,3%	92,2%	90,6%	93,7%
	2n trim.	140,6	123,7	150,5	149,6	136,7	160,6	1,2	7,5	-2,1	-0,3	5,3	-4,9	94,0%	90,6%	93,7%	90,4%	94,0%
	3r trim.	137,8	124,2	145,4	147,1	137,4	154,7	-2,6	4,4	-6,4	-3,0	3,7	-8,6	93,7%	90,4%	93,6%	89,8%	91,9%
	4t trim.	132,3	121,7	137,8	142,5	135,5	147,3	-6,3	0,6	-10,1	-5,4	0,8	-10,7	92,8%	89,8%	92,3%	91,1%	91,9%
2009	1r trim.	128,0	120,5	131,2	138,7	132,3	142,8	-8,1	-0,1	-12,8	-7,6	-2,0	-12,5	92,3%	91,6%	90,9%	91,6%	90,9%
	2n trim.	127,0	120,3	129,6	138,1	131,4	142,6	-9,7	-2,8	-13,8	-7,7	-3,9	-11,2	92,0%	91,3%	90,0%	91,6%	90,9%
	3r trim.	125,2	118,5	127,8	136,8	129,7	142,0	-9,2	-4,6	-12,1	-7,0	-5,6	-8,2	91,5%	90,9%	90,4%	91,6%	90,9%
	4t trim.	124,9	116,9	128,5	136,3	128,6	142,1	-5,6	-4,0	-6,7	-4,3	-5,1	-3,5	91,6%	90,9%	90,4%	91,3%	91,5%
2010	1r trim.	124,5	115,7	128,8	134,6	126,7	140,8	-2,7	-4,0	-1,8	-2,9	-4,2	-1,4	92,5%	91,3%	91,5%	90,8%	89,4%
	2n trim.	124,5	117,3	127,5	136,8	129,1	142,6	-2,0	-2,5	-1,6	-0,9	-1,7	0,0	91,0%	90,8%	91,0%	90,2%	91,0%
	3r trim.	122,7	114,1	126,9	133,8	126,4	139,5	-2,0	-3,7	-0,7	-2,2	-2,6	-1,8	91,7%	90,2%	92,0%	90,4%	90,4%
	4t trim.	123,2	115,8	126,4	133,7	125,9	139,8	-1,3	-0,9	-1,6	-1,9	-2,1	-1,6	92,1%	92,0%	92,0%	93,6%	92,3%
2011	1r trim.	120,8	116,4	121,9	129,1	124,3	132,0	-3,0	0,7	-5,4	-4,1	-1,9	-6,3	93,6%	93,7%	92,9%	93,2%	92,9%
	2n trim.	119,6	114,1	121,5	127,5	122,4	130,8	-3,9	-2,7	-4,7	-6,8	-5,2	-8,3	93,8%	93,8%	92,8%	93,8%	92,8%
	3r trim.	116,3	112,5	117,0	123,9	120,0	126,1	-5,2	-1,4	-7,8	-7,4	-5,0	-9,6	93,9%	93,8%	92,8%	93,9%	93,7%
	4t trim.	111,1	105,8	113,1	118,8	115,1	120,7	-9,8	-8,7	-10,6	-11,2	-8,5	-13,7	93,6%	91,9%	93,7%	91,2%	91,4%
2012	1r trim.	102,9	98,0	104,6	112,9	109,6	114,5	-14,8	-15,9	-14,1	-12,6	-11,8	-13,3	91,2%	89,4%	91,4%	91,2%	91,4%
	2n trim.	101,7	98,0	102,9	109,2	106,8	110,2	-15,0	-14,1	-15,3	-14,4	-12,8	-15,7	93,2%	91,7%	93,3%	93,2%	93,3%
	3r trim.	100,1	97,7	100,5	105,1	103,7	105,4	-14,0	-13,2	-14,2	-15,2	-13,6	-16,4	95,2%	94,2%	95,3%	95,2%	95,3%
	4t trim.	98,5	96,1	98,9	103,6	102,6	103,7	-11,4	-9,1	-12,6	-12,8	-10,9	-14,0	95,1%	93,8%	95,3%	95,1%	95,3%

continua

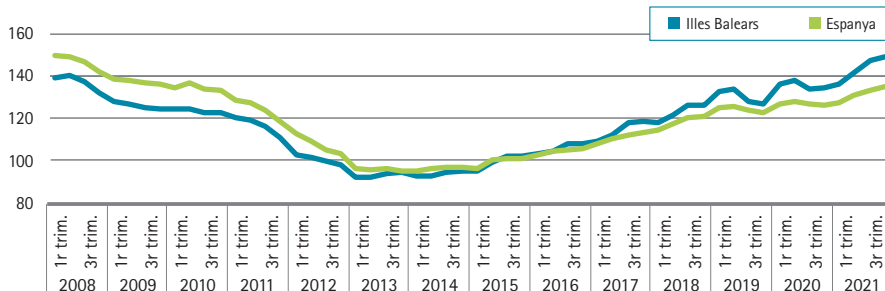
	Índex												% de variació						% del pes Illes Balears/Espanya			
	Illes Balears				Espanya				Espanya				Espanya		Illes Balears		Illes Balears					
	General	Nou	Segona mà	General	Nou	Segona mà	General	Nou	Segona mà	General	Nou	Segona mà	General	Nou	General	Nou	General	Nou				
2013	1r trim.	92,7	89,7	93,3	96,8	95,5	97,0	-9,9	-8,4	-10,8	-14,3	-12,8	-15,3	95,8%	93,9%	96,2%						
	2n trim.	92,5	88,5	93,4	96,0	93,3	96,9	-9,1	-9,6	-9,2	-12,0	-12,7	-12,1	96,3%	94,9%	96,4%						
	3r trim.	94,3	93,1	94,3	96,7	95,5	97,0	-5,8	-4,7	-6,1	-7,9	-7,9	-8,0	97,5%	97,5%	97,2%						
	4t trim.	94,9	93,4	95,0	95,5	94,4	95,7	-3,7	-2,9	-3,9	-7,8	-8,0	-7,7	99,3%	98,9%	99,2%						
2014	1r trim.	92,8	92,2	92,8	95,2	94,5	95,3	0,2	2,8	-0,6	-1,6	-1,1	-1,7	97,5%	97,6%	97,4%						
	2n trim.	92,8	91,2	92,9	96,8	95,1	97,1	0,4	3,1	-0,5	0,8	1,9	0,2	95,9%	96,0%	95,7%						
	3r trim.	94,7	94,7	94,6	97,0	96,2	97,1	0,5	1,8	0,3	0,3	0,8	0,1	97,7%	98,4%	97,4%						
	4t trim.	95,6	92,8	95,9	97,2	96,1	97,4	0,7	-0,6	1,0	1,8	1,9	1,7	98,3%	96,6%	98,5%						
2015	1r trim.	95,4	96,3	95,3	96,7	98,3	96,4	2,8	4,5	2,7	1,5	4,0	1,1	98,7%	98,0%	98,9%						
	2n trim.	99,6	98,4	99,8	100,7	99,7	100,9	7,3	7,8	7,4	4,0	4,9	3,8	98,9%	98,7%	98,9%						
	3r trim.	102,7	103,2	102,6	101,4	100,3	101,5	8,4	9,0	8,5	4,5	4,3	4,5	101,3%	102,9%	101,1%						
	4t trim.	102,3	102,1	102,3	101,3	101,7	101,2	7,0	9,9	6,6	4,2	5,8	4,0	100,9%	100,4%	101,0%						
2016	1r trim.	103,8	103,8	103,8	102,8	104,3	102,5	8,8	7,7	8,9	6,3	6,1	6,4	101,0%	99,5%	101,2%						
	2n trim.	104,6	103,8	104,7	104,6	108,1	104,0	5,0	5,5	5,0	3,9	8,4	3,2	100,0%	96,0%	100,7%						
	3r trim.	108,2	105,5	108,5	105,4	107,6	105,1	5,4	2,3	5,7	4,0	7,3	3,5	102,6%	98,1%	103,3%						
	4t trim.	108,1	105,1	108,5	105,8	106,1	105,8	5,7	2,9	6,0	4,5	4,3	4,5	102,1%	99,0%	102,5%						
2017	1r trim.	109,5	107,0	109,9	108,2	110,0	108,0	5,5	3,1	5,8	5,3	5,5	5,3	101,2%	97,2%	101,7%						
	2n trim.	112,3	110,0	112,6	110,4	112,8	110,1	7,4	6,0	7,6	5,6	4,4	5,8	101,7%	97,5%	102,3%						
	3r trim.	118,0	115,6	118,3	112,4	114,6	112,1	9,1	9,5	9,0	6,6	6,5	6,7	104,9%	100,8%	105,5%						
	4t trim.	118,6	115,7	119,0	113,5	113,9	113,4	9,8	10,1	9,7	7,2	7,4	7,2	104,6%	101,6%	105,0%						

continua

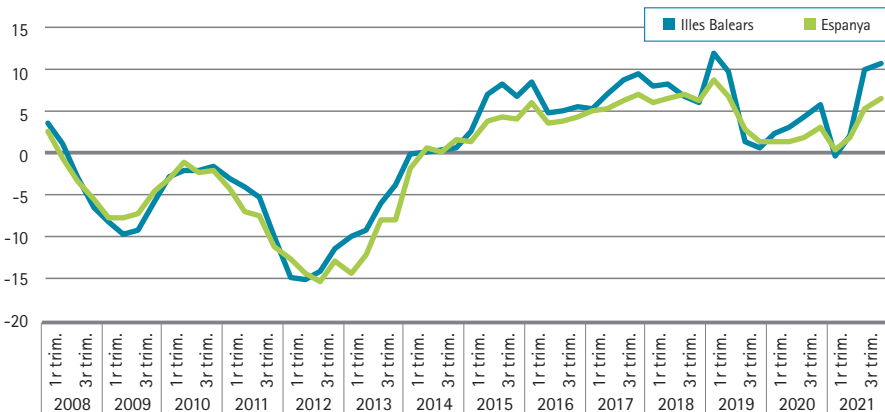
	Índex										% de variació						% del pes Illes Balears/Espanya			
	Illes Balears				Espanya				Espanya				Espanya		Espanya		Illes Balears			
	General	Nou	Segona mà	Segona mà	General	Nou	Segona mà	Segona mà	General	Nou	Segona mà	Segona mà	General	Nou	General	Nou	General	Nou		
2018	1r trim.	118,5	114,6	118,9	115,0	116,2	114,8	114,8	8,2	7,1	8,2	8,2	6,2	5,7	6,3	6,3	103,1%	98,6%	103,6%	
	2n trim.	121,8	120,0	122,1	117,9	119,2	117,7	117,7	8,4	9,1	8,4	8,4	6,8	5,7	6,9	6,9	103,3%	100,6%	103,7%	
	3r trim.	126,3	120,1	126,9	120,5	121,6	120,3	120,3	7,0	3,9	7,2	7,2	7,2	6,1	7,3	7,3	104,8%	98,8%	105,5%	
	4t trim.	126,2	123,1	126,6	120,9	123,0	120,7	120,7	6,4	6,4	6,4	6,4	6,6	8,0	6,4	6,4	104,4%	100,1%	104,9%	
2019	1r trim.	133,1	134,6	133,2	125,3	129,5	124,7	124,7	12,4	17,5	12,0	12,0	9,0	11,4	8,6	8,6	106,2%	103,9%	106,8%	
	2n trim.	133,9	130,3	134,4	126,1	129,7	125,6	125,6	10,0	8,6	10,1	10,1	7,0	8,8	6,7	6,7	106,2%	100,4%	107,0%	
	3r trim.	128,2	124,4	128,6	124,2	127,8	123,7	123,7	1,5	3,6	1,4	1,4	3,0	5,1	2,8	2,8	103,2%	97,3%	104,0%	
	4t trim.	127,1	126,0	127,4	122,8	128,3	122,0	122,0	0,8	2,4	0,6	0,6	1,5	4,3	1,1	1,1	103,6%	98,2%	104,4%	
2020	1r trim.	136,4	150,2	135,5	127,2	140,1	125,2	125,2	2,4	11,6	1,7	1,7	1,5	8,2	0,4	0,4	107,2%	107,2%	108,2%	
	2n trim.	138,4	145,4	138,0	128,3	139,4	126,6	126,6	3,4	11,6	2,7	2,7	1,7	7,5	0,8	0,8	107,9%	104,3%	109,0%	
	3r trim.	134,1	135,0	134,2	126,8	133,1	125,9	125,9	4,6	8,5	4,3	4,3	2,1	4,2	1,8	1,8	105,7%	101,4%	106,6%	
	4t trim.	134,7	139,2	134,5	126,7	136,2	125,3	125,3	6,0	10,5	5,6	5,6	3,2	6,1	2,7	2,7	106,3%	102,3%	107,4%	
2021	1r trim.	136,3	147,2	135,6	127,8	139,3	126,2	126,2	-0,1	-2,0	0,1	0,1	0,5	-0,6	0,8	0,8	106,7%	105,7%	107,4%	
	2n trim.	141,7	147,8	141,6	130,9	141,1	129,5	129,5	2,4	1,7	2,6	2,6	2,1	1,2	2,3	2,3	108,3%	104,7%	109,3%	
	3r trim.	147,8	155,8	147,5	133,7	145,1	132,0	132,0	10,2	15,4	9,9	9,9	5,4	9,0	4,9	4,9	110,5%	107,4%	111,7%	
	4t trim.	149,5	160,7	148,9	135,3	148,6	133,3	133,3	11,0	15,4	10,7	10,7	6,8	9,1	6,4	6,4	110,5%	108,1%	111,7%	

Font: INE (2021). Índice de precios de vivienda. Disponible a: https://www.ine.es/dyngs/INEbase/es/operacion.htm?c=Estadistica_C&cid=1254736152838&menu=ultiDatos&idp=1254735576757 (Accedit: 20 juny 2022)

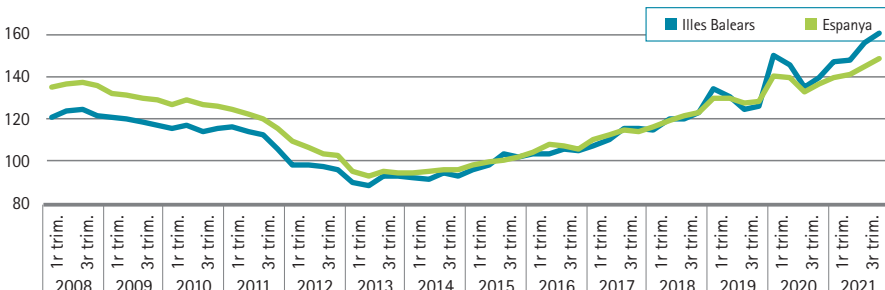
Gràfic III-8.1.
Evolució de l'IPH general a Espanya i a les Illes Balears (2008-2021)

Gràfic III-8.2.
Evolució de la variació de l'IPH general a Espanya i a les Illes Balears (2008-2021)

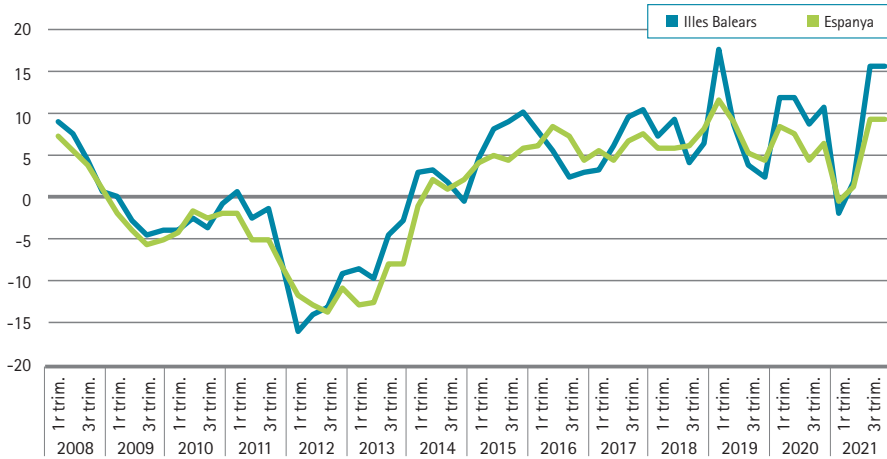
Gràfic III-8.3.
Evolució de l'IPH nou a Espanya i a les Illes Balears (2008-2021)

Font: INE (2021). Índice de precios de vivienda. Disponible a: https://www.ine.es/dyngs/INEbase/es/operacion.htm?c=Estadistica_C&cid=1254736152838&menu=ultiDatos&idp=1254735576757 (Accedit: 20 juny 2022)

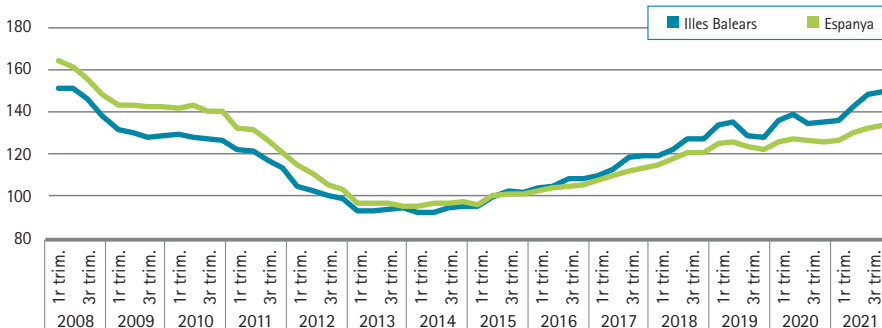
Gràfic III-8.4.

Evolució de la variació de l'IPH nou a Espanya i a les Illes Balears (2008-2021)

Gràfic III-8.5.

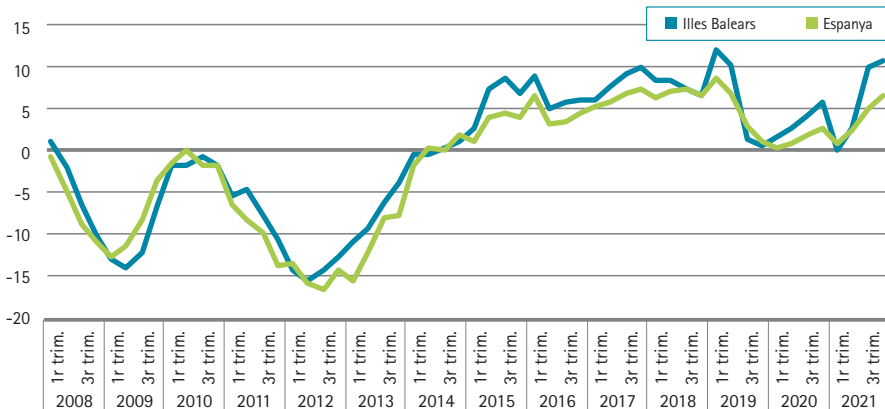
Evolució de l'IPH de segona mà a Espanya i a les Illes Balears (2008-2021)

Font: INE (2021). Índice de precios de vivienda. Disponible a: https://www.ine.es/dyngs/INEbase/es/operacion.htm?c=Estadistica_C&cid=1254736152838&menu=ultiDatos&idp=1254735576757 (Accedit: 20 juny 2022)

Gràfic III-8.6.

Evolució de la variació de l'IPH de segona mà a Espanya i a les Illes Balears (2008-2021)

Font: INE (2021). Índice de precios de vivienda. Disponible a: https://www.ine.es/dyngs/INEbase/es/operacion.htm?c=Estadistica_C&cid=1254736152838&menu=ultiDatos&idp=1254735576757 (Accedit: 20 juny 2022)

Paral·lelament, en el mercat del lloguer també s'ha reflectit el dinamisme del mercat immobiliari. De fet, no hi ha hagut un comportament dispar entre els preus de compra i els de lloguer. Segons es desprèn de l'informe sobre l'evolució dels preus del lloguer d'habitatge a Espanya, arrendar-ne un a les Illes Balears costa més que el 2020; a més, el metre quadrat és dels més cars de l'Estat.

En general, els preus de lloguer han augmentat a la majoria de les comunitats autònomes analitzades, entre les quals hi ha les Illes Balears. Segons l'informe, el 2021 llogar un habitatge a les Illes Balears costa, de mitjana i segons el preu de l'ofert, 12,1 €/m². Aquest preu converteix el mercat del lloguer de les Illes Balears en el quart més car, després de Madrid i Catalunya (13,6 €/m²) i del País Basc (12,2 €/m²). En canvi, les comunitats més econòmiques

són Extremadura (5,5 €/m²), Castella-la Manxa (5,9 €/m²) i Múrcia (6,5 €/m²).

I no tan sols això, sinó que a més el preu s'ha encarit un 3,1 % respecte al 2020. A dotze comunitats autònomes més també han augmentat els arrendaments. Cantàbria (4,9 %), Galícia (4,7 %), les Canàries (4,5 %) i Castella-la Manxa (4,1 %) són les que han registrat les pujades més importants. Tot i això, crida l'atenció que a Madrid, Catalunya i el País Basc, els preus de les quals solen destacar per ser dels més cars d'Espanya, s'hagin comportat pitjor que el 2020. Concretament, a Madrid els preus de lloguer s'han reduït un -4,1 %, a Catalunya un -1,3 % i al País Basc un -1,1 %.

En conjunt, el preu del lloguer a Espanya és de 10,6 euros al mes el metre quadrat, fet que suposa un abaratiment del 4,5 %

en relació amb el 2020. Un dels motius d'aquest abaratiment, segons les mateixes fonts, ha estat l'important increment d'estoc d'habitatges disponibles durant el primer semestre provocat per la crisi de la pandèmia, que ha provocat caigudes dels lloguers dels principals mercats. Però des de l'estiu, amb l'anunci de la tornada presencial a la feina i a les universitats, la fi de molts dels ERTO, el teletreball convertit en una eina híbrida, la tornada del turisme i la demanda d'habitatges turístics, l'oferta ha començat a disminuir de forma progressiva, la qual cosa ha implicat que lentament els preus augmentassin i que acabàs l'any amb pujades a moltes comunitats autònomes, entre les quals les Illes Balears.

8.3.

TRANSACCIONS

Un altre dels indicadors analitzats del mercat de l'habitatge ha estat el moviment de transaccions de compravenda d'habitatges, pel que fa tant al nombre com a l'import. El 2021, l'auge de les compres ha quedat reflectit en les estadístiques del Ministeri de Foment, que mostren com les transaccions d'habitatges de les Illes Balears han augmentat per cinquè any consecutiu i, a més, amb més intensitat que en anys anteriors, fins a arribar a les 17.680 signatures, un nombre similar al del 2018.

El mercat immobiliari va recuperar ràpidament el seu dinamisme després de veure's refrenat el segon trimestre del 2020 en plena pandèmia. La reactivació del consum després del confinament, amb una

demanda de noves necessitats, unida a una millor taxa d'estalvi de les famílies i a les bones condicions de finançament, ha provocat un increment interanual a partir del març del 2021 de gairebé el 40 % respecte al 2020 i del 10 % respecte al 2019.

Si es consideren els dotze mesos, s'han signat 6.122 transaccions més que el 2020, un 53,0 % més. Aquest creixement ha estat el més alt que s'ha registrat de la resta de comunitats autònomes. La situació a Espanya també ha millorat, encara que a un ritme més moderat (38,3 %). L'any s'ha tancat amb 674.014 transaccions, un nivell proper al període 2007-2008.

D'aquestes transaccions, el 99 % han correspost a habitatges lliures, tant nous com de segona mà, mentre que l'1 % restant han estat habitatges de protecció oficial (HPO). Així, el 2021 s'han formalitzat 17.502 operacions immobiliàries. En comparació amb el 2020 (11.460), han augmentat un 52,7 % i s'han situat a nivells del 2018 (17.344). A Espanya també han millorat les xifres, encara que més moderadament que a les Illes, atès que hi ha hagut 650.742 transaccions, cosa que suposa un 39,1 % més que el 2020 (467.839 transaccions).

El 90 % de les transaccions han estat operacions relacionades amb habitatges de segona mà (16.371); per tant, hi ha hagut un creixement del 54,8 % respecte a l'any anterior, la pujada més elevada de tot Espanya. S'ha arribat a un nivell similar al del 2017, l'any més dinàmic des del 2000 (16.947 transaccions). En general, es pot concloure que el 2021 hi ha hagut molt d'intercanvi d'habitatges lliures, tant

nous com de segona mà i que en pocs trimestres s'ha produït una recuperació del sotrac de la pandèmia. A Espanya el nombre de transaccions ha anat a més, però de manera moderada, atès que s'han formalitzat 602.280 operacions, 175.318 més que l'any anterior, cosa que suposa un augment del 41,1 %.

Aquest creixement ha estat possible gràcies a l'empenta de les dues palanques de demanda: els compradors espanyols, que han fet un 40 % més d'operacions, i els estrangers, que les han augmentades un 79 %. Sens dubte, la demanda per part de persones estrangeres ha estat un dels factors que més ha impulsat l'activitat de sector a tot Espanya.

En el mercat espanyol s'han signat 10.676 operacions de compravenda, 3.035 més que fa un any, cosa que suposa un augment del 39,7 % respecte al 2020 (7.641). En el mercat estranger, tant de persones residents a Espanya como no, s'han signat 7.004 transaccions, 3.087 més que el 2020 (3.917), la qual cosa representa un creixement del 78,8 % respecte a l'any anterior. Crida l'atenció com amb aquest volum d'operacions s'ha convertit en la comunitat autònoma amb més pes de compravendes d'habitatges per part d'estrangers: un 40 % del total, i com aquest percentatge triplica la mitjana nacional (15,4 %). Sens dubte, es tracta d'un factor que té més efecte en l'augment del mercat de l'habitatge a les Balears que a altres comunitats i al conjunt d'Espanya. De fet, a Espanya les persones estrangeres han signat 103.652 transaccions, un 43,9 % més que el 2019 (97.692 transaccions). Per províncies, han continuat triant altres

zones costaneres per invertir en un habitatge, com les Canàries, Alacant, Girona, Almeria o Màlaga.

Una altra variable que explica l'elevada activitat del sector immobiliari és l'import de les transaccions de les compravendes. El 2021, van assolir el màxim, amb transaccions per un valor de 6.603 milions d'euros. Ni en els millors anys immobiliaris des de l'inici de la sèrie el 2004 s'havia aconseguit aquest import. La quantitat més propera van ser 5.197 milions d'euros el 2006, i el 2021 s'han signat compravendes per 1.500 milions més. És clar que per als compradors els habitatges són un actiu segur i esperen aconseguir preus de venda més elevats, com es demostra any rere any a l'estadística del Ministeri. En un any, el valor de les transaccions immobiliàries d'habitatges lliures s'ha incrementat un 81,4 % més que el 2020 (3.640,9 milions d'euros)

En canvi, no passa el mateix amb el valor dels habitatges a Espanya. El 2021, s'ha arribat als 114.614 milions d'euros, una xifra molt elevada, però que no assoleix la xifra rècord del 2006 (158.682 milions d'euros). Això sí, el creixement ha estat elevat respecte al 2020: un 47,8 % (77.557,5 milions d'euros).

Com a conseqüència dels dos indicadors anteriors (nombre i import de les transaccions), el 2021 el valor mitjà per transacció ha arribat a un nou màxim: 372.300 euros per habitatge. Si bé el 2020 ja havia assolit un màxim de 317.300 euros, perquè va créixer més el nombre que l'import i com a conseqüència el valor mitjà per transacció va arribar a una xifra rècord des del 2004, el 2021 el preu mitjà per

transacció s'ha continuat encarint, concretament un 17,4 %, per sisè any consecutiu fins a un nou rècord de 372.300 euros per habitatge. És a dir, encadena pujades des del 2016, quan el valor mitjà de la transacció era de 225 mil euros. En només sis anys l'habitatge mitjà ha pujat 55 mil euros.

En comparació amb el preu mitjà a Espanya, la diferència s'engrandeix encara més d'un any a l'altre, atès que el valor de la compravenda mitjana a Espanya s'ha estimat en 175.800 euros, un 5,8 % més que el 2020 (166.200 euros). Per un habitatge a les Illes Balears, es paguen 196.500 euros més que per un a Espanya.

8.4.

HIPOTEQUES CONSTITUÏDES

Una altra de les conclusions d'aquesta memòria és que el 2021 s'ha formalitzat més crèdit hipotecari, però, això sí, hi ha hagut menys operacions que el 2020. Segons l'INE, les hipoteques immobiliàries constituïdes corresponents a finques urbanes han crescut un 3,6 % en import, i, en canvi, s'han reduït un 14,4 % en unitats. S'han concedit crèdits per un valor de 2.968,7 milions d'euros (el 2020 van ser 2.865,8 milions d'euros), que han representat a Espanya el 3,7 % del total (80.276,9 milions d'euros). En nombre d'operacions, s'han signat 12.317 préstecs, que han representat el 2,2 % del total nacional. El comportament a Espanya ha estat més dinàmic, ja que l'import de les hipoteques ha augmentat un 18,0 %, i el nombre, un 19,9 %.

Una altra de les conclusions és quina part de les transaccions s'ha finançat amb crèdit. En aquest sentit, analitzant les dades anteriors, s'ha calculat que el 45 % del valor de les operacions de les Illes Balears ha necessitat el banc per finançar l'habitatge, mentre que la resta s'ha pagat al comptat. En comparació amb l'any passat, han estat 34 punts percentuals menys, ja que el 2020 el 79 % va necessitar una hipoteca.

Les hipoteques sobre finques rústiques han augmentat per primer cop després de dos anys de caigudes. S'han formalitzat un 9,5 % més d'operacions (553 el 2021, davant les 505 del 2020). Pel que fa a l'import, s'han finançat operacions per un 34,2 % més del valor de l'any anterior (217,9 milions d'euros el 2021, davant els 162,4 milions d'euros del 2020) (vegeu el quadre III-8.3).

8.5.

TIPUS D'INTERÈS

El 2021, l'EURIBOR ha continuat negatiu i els tipus d'interès hipotecaris fixos a tres anys han continuat molt baixos (1,5 %). És a dir, el cost de finançament ha estat un dels més baixos de la darrera dècada i ha servit per accelerar la compra d'habitatge. Aquests baixos costos de finançament més la por d'una possible pujada de tipus davant l'escalada de preus i d'una eferescència en el mercat immobiliari el darrer any de la pandèmia han contribuït de manera fulgurant a accelerar la compra d'habitatge el 2021, tant per part d'espanyols com d'estrangers.

QUADRE III-8.3. HIPOTEQUES CONSTITUÏDES SOBRE FINQUES RÚSTIQUES I URBANES (2018-2021)

Hipoteques constituïdes sobre finques rústiques

Nombre d'hipoteques										
	Espanya					Illes Balears				
	2018	2019	2020	2021	% de variació	2018	2019	2020	2021	% de variació
Total	16.189	14.972	12.014	13.035	8,5%	671	624	505	553	9,5%
Gener	1.505	1.233	1.183	1.009	-14,7%	70	45	56	34	-39,3%
Febrer	1.300	1.357	1.142	1.129	-1,1%	66	55	67	57	-14,9%
Març	1.157	1.244	929	1.181	27,1%	71	67	42	45	7,1%
Abril	1.350	1.280	859	1.034	20,4%	59	46	29	44	51,7%
Maig	1.878	1.545	918	1.173	27,8%	58	47	42	49	16,7%
Juny	1.424	1.325	925	1.243	34,4%	57	60	47	54	14,9%
Juliol	1.281	1.552	1.007	1.057	5,0%	62	70	39	40	2,6%
Agost	1.302	1.013	911	891	-2,2%	40	34	29	33	13,8%
Setembre	1.310	1.006	1.154	1.142	-1,0%	53	39	30	47	56,7%
Octubre	1.424	1.161	1.192	1.116	-6,4%	48	92	55	47	-14,5%
Novembre	1.336	1.022	958	1.077	12,4%	48	32	30	60	100,0%
Desembre	922	1.234	836	983	17,6%	39	37	39	43	10,3%

Hipoteques constituïdes sobre finques rústiques

Import de les hipoteques (milers d'euros)											
	Espanya					Illes Balears					% Illes Balears / Espanya 2021
	2018	2019	2020	2021	% de variació	2018	2019	2020	2021	% de variació	
Total	2.332.261	2.576.327	2.022.414	2.174.396	7,5%	214.524	214.656	162.422	217.891	34,2%	10,0%
Gener	211.487	248.272	190.134	169.126	-11,0%	16.998	24.946	28.371	15.928	-43,9%	9,4%
Febrer	188.842	225.235	244.166	187.345	-23,3%	20.442	12.036	29.418	17.925	-39,1%	9,6%
Març	186.211	214.509	145.522	186.363	28,1%	26.444	24.026	12.165	15.930	30,9%	8,5%
Abril	187.126	192.220	150.033	160.685	7,1%	20.398	10.723	9.207	23.553	155,8%	14,7%
Maig	222.798	258.688	165.659	182.705	10,3%	21.938	15.883	16.415	14.734	-10,2%	8,1%
Juny	209.149	211.680	164.283	234.814	42,9%	15.997	20.660	10.507	19.032	81,1%	8,1%
Juliol	172.234	265.935	152.328	179.133	17,6%	17.520	30.508	9.048	18.006	99,0%	10,1%
Agost	190.595	177.308	149.091	151.684	1,7%	9.553	11.830	9.387	9.661	2,9%	6,4%
Setembre	208.534	211.176	166.447	185.862	11,7%	15.887	16.986	7.761	18.496	138,3%	10,0%
Octubre	209.787	234.236	162.569	188.645	16,0%	14.546	21.790	17.179	21.028	22,4%	11,1%
Novembre	203.578	162.317	172.966	192.684	11,4%	24.568	16.904	5.105	28.048	449,4%	14,6%
Desembre	141.920	174.751	159.216	155.350	-2,4%	10.233	8.364	7.859	15.550	97,9%	10,0%

continua

Hipoteques constituïdes sobre finques urbanes

Nombre d'hipoteques

	Espanya					Illes Balears				
	2018	2019	2020	2021	% de variació	2018	2019	2020	2021	% de variació
Total	462.214	482.747	454.566	544.936	19,9%	13.905	13.188	14.394	12.317	-14,4%
Gener	40.717	48.350	55.738	36.346	-34,8%	1.370	1.163	2.062	823	-60,1%
Febrer	38.529	41.704	50.676	41.721	-17,7%	1.403	1.102	1.438	967	-32,8%
Març	35.087	41.165	35.659	48.505	36,0%	1.020	1.489	910	1.115	22,5%
Abril	38.655	37.832	31.657	42.215	33,4%	1.335	1.079	873	867	-0,7%
Maig	40.721	47.227	33.959	46.244	36,2%	1.361	1.692	997	998	0,1%
Juny	40.513	40.141	36.129	48.139	33,2%	1.098	1.053	1.050	1.062	1,1%
Juliol	39.219	44.967	36.322	45.509	25,3%	1.137	1.244	2.366	860	-63,7%
Agost	37.937	27.792	26.771	42.127	57,4%	1.244	728	881	913	3,6%
Setembre	42.822	30.500	37.001	54.783	48,1%	1.030	808	1.065	1.068	0,3%
Octubre	40.583	39.377	36.940	47.937	29,8%	986	1.016	1.214	1.179	-2,9%
Novembre	39.605	40.925	38.543	48.691	26,3%	1.214	934	872	1.340	53,7%
Desembre	27.826	42.767	35.171	42.719	21,5%	707	880	666	1.125	68,9%

Hipoteques constituïdes sobre finques urbanes

Import de les hipoteques (milers d'euros)

	Espanya					Illes Balears					% Illes Balears / Espanya 2021
	2018	2019	2020	2021	% de variació	2018	2019	2020	2021	% de variació	
Total	66.049.886	71.140.581	68.032.455	80.276.906	18,0%	3.121.441	2.839.249	2.865.798	2.968.690	3,6%	3,7%
Gener	5.985.076	7.059.028	7.125.887	5.132.096	-28,0%	279.174	307.140	343.294	174.072	-49,3%	3,4%
Febrer	5.184.491	6.848.104	9.088.644	6.057.472	-33,4%	225.720	260.865	297.415	202.789	-31,8%	3,3%
Març	4.771.755	5.982.913	5.774.725	7.238.131	25,3%	303.101	282.907	296.871	213.931	-27,9%	3,0%
Abril	5.287.589	5.518.811	4.572.221	6.388.693	39,7%	366.873	210.203	155.044	233.837	50,8%	3,7%
Maig	5.631.881	6.817.978	4.928.129	6.925.268	40,5%	289.142	295.667	266.067	234.786	-11,8%	3,4%
Juny	6.123.603	5.683.991	5.428.688	7.029.366	29,5%	228.789	238.377	176.376	335.190	90,0%	4,8%
Juliol	5.407.271	6.421.953	6.017.779	6.341.100	5,4%	256.100	240.351	377.613	225.836	-40,2%	3,6%
Agost	5.440.101	4.313.867	4.280.362	6.418.148	49,9%	292.541	151.027	188.819	208.042	10,2%	3,2%
Setembre	6.365.184	5.390.650	5.103.273	8.137.051	59,4%	314.933	242.418	177.492	236.174	33,1%	2,9%
Octubre	5.594.361	5.788.540	5.229.095	6.835.084	30,7%	157.466	194.488	227.532	357.915	57,3%	5,2%
Novembre	5.598.099	5.600.521	5.453.384	7.063.937	29,5%	211.930	266.673	199.126	258.673	29,9%	3,7%
Desembre	4.660.475	5.714.225	5.030.268	6.710.560	33,4%	195.672	149.133	160.149	287.445	79,5%	4,3%

Font: INE (2022). Estadística de hipoteques. Disponible a: <https://www.ine.es/dynt3/inebase/es/index.htm?padre=1043&capsel=2573> (Accedit: 20 juny 2022)

Segons el Banc d'Espanya, el tipus d'interès hipotecari, referit al conjunt de les entitats bancàries per a préstecs hipotecaris a més de tres anys per adquirir un habitatge, s'ha tornat a reduir el 2021. A l'interès estancat en l'1,9 % dels quatre anys anteriors, el 2020 va sorprendre amb una disminució fins a l'1,73 % i el 2021 amb un 1,51 %. Aquest darrer any s'ha reduït un 12,7 % respecte al 2020 i un 22,1 % respecte al 2019. Per al mercat inversor, l'habitatge ha continuat sent una bona alternativa als escassos actius financers atractius del mercat (vegeu el quadre III-8.4). L'EURIBOR, tipus de referència de nombroses hipoteques, ha tancat de mitjana amb un -0,491 %, 19 punts percentuals per sota del tipus de l'any anterior (-0,303 %).

Tot i això, ja s'han vist els primers signes de canvi: l'abril del 2022 l'EURIBOR ha estat positiu (0,013 %) després d'uns quants anys amb signe negatiu, i la Reserva Federal nord-americana ha pujat els tipus mig punt, fet que anticipa una pujada progressiva en el parc europeu.

8.6.

POBLACIÓ I ACCESSIBILITAT A L'HABITATGE

En aquest darrer punt, s'analiza l'accessibilitat a l'habitatge de la població resident en plena pandèmia. Les conclusions han estat més radicals que el 2020. La inconnexió entre els salaris i l'habitatge es fa cada any més palesa i implica inevitablement que una bona part de la població resident tingui dificultats per accedir a un habitatge. Fins i tot quan tots dos, salaris i preus dels ha-

bitatges, es mouen en la mateixa direcció, se separen perquè els preus immobiliaris avancen més de pressa. Per a les famílies que viuen del sou, la conseqüència és que comprar una casa és més difícil.

Segons les darreres dades de l'Enquesta de condicions de vida, el 2020 (última xifra disponible) la renda mitjana per persona ha augmentat només un 2,0 %, mentre que el 2021 els preus immobiliaris s'han encarat prop d'un 6 %, després de vuit anys seguits de pujada.

La renda mitjana per als residents a les Illes Balears ha estat de 18.787 euros per persona, per darrere del País Basc, Madrid, Navarra, Catalunya (la renda de les quals supera els 20.000 euros), La Rioja (19.700 euros) i Aragó (19.100 euros). S'ha situat en setena posició amb més ingressos respecte a totes les comunitats autònomes. Tot i això, ha estat la primera en preus de compravenda i lloguer.

Com a resultat, s'observa que els esforços per adquirir un habitatge (mesurats en anys de salari anual) han continuat augmentant i superant amb un marge ampli la resta de comunitats autònomes. Es necessiten 16,9 anys de salari anual íntegre per aconseguir comprar un habitatge a les Balears, mentre que la mitjana a Espanya és de 9,2 anys.

Com és normal, aquests esforços empitjorarien si es dedicàs a l'habitatge només el 30 % del salari (el 70 % restant es dedicaria a la subsistència i la manutenció, segons l'INE), de manera que s'assolirien els 56 anys a les Illes Balears, 25 anys més que en el conjunt d'Espanya (31 anys). Una conclusió preocupant a la qual s'arriba any rere any.

QUADRE III-8.4. TIPUS D'INTERÈS DEL MERCAT HIPOTECARI (2009-2021)

	Conjunt d'entitats	% de variació
2009	3,439	0,0 %
2010	2,770	-19,5 %
2011	3,383	22,1 %
2012	3,416	1,0 %
2013	3,353	-1,8 %
2014	3,004	-10,4 %
2015	2,212	-26,4 %
2016	1,952	-11,8 %
2017	1,910	-2,2 %
2018	1,921	0,6 %
2019	1,935	0,7 %
2020	1,727	-10,7 %
2021	1,508	-12,7 %

Font: Banco de España (2022). Estadísticas de tipos de interés. Disponible a: https://www.bde.es/webbde/es/estadis/infoest/temas/te_tipos.html (Accedit: 20 juny 2022)

Aquest indicador s'ha calculat prenent com a referència la ràtio entre la renda mitjana anual que genera una llar i una unitat de consum i el valor mitjà declarat a les transaccions d'habitatge lliure. El denominador ha estat la renda mitjana anual d'una llar o unitat de consum (publicat a l'Enquesta de condicions de vida de l'INE), i explica que la renda per llar agrega tots els ingressos percebuts per tots els membres d'una llar, llevat del lloguer imputat equivalent a una hipotètica renda de lloguer, i que la renda per unitat de consum s'ha calculat dividint la renda de la llar entre la xifra que s'obté en donar el valor d'1 al primer adult, de 0,5 als següents i de 0,3 als menors de 14 anys. En enllestir la memòria, encara no s'han publicat les xifres actualitzades del 2021; per tant, s'han considerat les darreres disponibles (2020).

El numerador ha estat el valor mitjà declarat en les transaccions d'habitatge lliure (que calcula el Ministeri de Foment), que desagrega els preus de l'habitatge nou i de segona mà. S'han analitzat les del 2021.

Per mitjà d'aquest indicador, s'ha observat quin ha estat l'esforç que ha hagut de fer una llar balear per comprar un habitatge: 9,6 anys és el que tardaria si dedicàs el 100 % al pagament. Aquest esforç contrasta amb els 5,4 anys de mitjana nacional. La llar balear torna a ser la més inaccessible, atès que ocupa la primera posició, davant comunitats tan importants com Madrid (7,2 anys), el País Basc (6,0), les Canàries (5,9) i Andalusia (5,6 anys) (vegeu els quadres III-8.5, III-8.6, III-8.7 i III-8.8).

QUADRE III-8.5. ESFORÇ PER ACCEDIR A L'HABITATGE LLIBRE PER COMUNITATS AUTÒNOMES (2016-2021)

	2016					2017				
	Valor mitjà de les transaccions	Renda per llar	Esforç d'accés amb renda integrada per llar	Renda per unitat de consum	Esforç d'accés amb renda integrada per persona	Valor mitjà de les transaccions	Renda per llar	Esforç d'accés amb renda integrada per llar	Renda per unitat de consum	Esforç d'accés amb renda integrada per persona
Espanya	139.331,5	26.730	5,2	15.842	8,8	144.848,1	27.558	5,3	16.390	8,8
Andalusia	124.070,6	21.966	5,6	12.560	9,9	127.126,4	23.699	5,4	13.709	9,3
Aragó	103.991,0	28.019	3,7	17.116	6,1	103.460,5	29.098	3,6	17.756	5,8
Astúries	104.466,2	27.020	3,9	17.241	6,1	104.902,2	27.454	3,8	17.547	6,0
Illes Balears	224.893,2	30.859	7,3	17.894	12,6	232.015,1	32.163	7,2	18.312	12,7
Illes Canàries	122.509,2	22.450	5,5	12.993	9,4	129.114,8	22.790	5,7	13.161	9,8
Cantàbria	128.318,0	25.787	5,0	15.484	8,3	132.742,0	27.024	4,9	16.199	8,2
Castella i Lleó	95.774,0	25.255	3,8	15.645	6,1	97.265,5	26.113	3,7	16.300	6,0
Castella-la Manxa	86.631,2	22.473	3,9	13.106	6,6	85.126,5	23.159	3,7	13.604	6,3
Catalunya	161.892,9	31.339	5,2	18.828	8,6	169.906,5	31.411	5,4	18.957	9,0
Com. Valenciana	107.828,9	22.744	4,7	13.589	7,9	108.056,4	24.034	4,5	14.365	7,5
Extremadura	74.860,5	21.671	3,5	12.775	5,9	74.954,7	20.395	3,7	12.006	6,2
Galícia	108.095,5	25.980	4,2	15.428	7,0	109.296,4	26.533	4,1	15.880	6,9
Com. de Madrid	193.609,3	31.370	6,2	18.709	10,3	212.733,4	32.451	6,6	19.314	11,0
Regió de Múrcia	94.936,2	22.425	4,2	12.635	7,5	93.303,3	23.574	4,0	13.324	7,0
Navarra	137.889,1	33.167	4,2	19.697	7,0	145.564,5	33.431	4,4	20.022	7,3
País Basc	202.901,5	34.054	6,0	21.058	9,6	200.293,3	34.203	5,9	21.198	9,4
La Rioja	101.214,0	27.599	3,7	16.933	6,0	98.358,9	28.775	3,4	17.801	5,5

continua

	2018					2019				
	Valor mitjà de les transaccions	Renda per llar	Esforz d'accés amb renda integra per llar	Renda per unitat de consum	Esforz d'accés amb renda integra per persona	Valor mitjà de les transaccions	Renda per llar	Esforz d'accés amb renda integra per llar	Renda per unitat de consum	Esforz d'accés amb renda integra per persona
Espanya	150.038,6	28.417	5,3	16.937	8,9	158.185,7	29.132	5,4	17.287	9,2
Andalusia	129.570,8	24.091	5,4	13.977	9,3	139.242,5	23.826	5,8	13.755	10,1
Aragó	108.996,6	28.886	3,8	17.672	6,2	115.440,2	29.672	3,9	18.067	6,4
Astúries	106.241,0	27.069	3,9	17.343	6,1	104.482,1	27.897	3,7	17.868	5,8
Illes Balears	233.304,3	34.007	6,9	19.554	11,9	266.003,9	32.179	8,3	18.420	14,4
Illes Canàries	140.857,0	23.048	6,1	13.546	10,4	140.794,1	24.565	5,7	14.247	9,9
Cantàbria	131.037,1	26.888	4,9	16.400	8,0	130.331,0	29.144	4,5	17.742	7,3
Castella i Lleó	98.817,1	27.665	3,6	17.264	5,7	101.797,5	27.679	3,7	17.233	5,9
Castella-la Manxa	88.062,3	24.401	3,6	14.305	6,2	91.135,8	24.853	3,7	14.505	6,3
Catalunya	177.902,5	32.763	5,4	19.791	9,0	186.427,0	33.321	5,6	20.049	9,3
Com. Valenciana	113.993,6	25.207	4,5	15.038	7,6	119.587,1	26.176	4,6	15.582	7,7
Extremadura	78.863,2	21.006	3,8	12.376	6,4	83.778,4	21.611	3,9	12.816	6,5
Galícia	113.014,1	27.658	4,1	16.758	6,7	120.413,2	27.541	4,4	16.621	7,2
Com. de Madrid	231.711,9	33.055	7,0	19.648	11,8	252.375,7	35.587	7,1	21.030	12,0
Regió de Múrcia	96.698,7	24.801	3,9	14.041	6,9	99.586,3	24.448	4,1	13.637	7,3
Navarra	155.322,1	33.556	4,6	20.094	7,7	155.643,9	34.612	4,5	20.697	7,5
País Basc	203.042,8	35.049	5,8	21.760	9,3	213.998,2	36.399	5,9	22.480	9,5
La Rioja	111.856,9	28.549	3,9	17.490	6,4	118.502,1	30.162	3,9	18.661	6,4

continua

	2020						2021							
	Valor mitjà de les transaccions	Renda per llar 2020	Esforz d'accés amb renda integra per llar	Renda per unitat de consum 2020	Esforz d'accés amb renda integra per persona	Renda disponible (30%)	Anys	Valor mitjà de les transaccions	Renda per llar 2020	Esforz d'accés amb renda integra per llar	Renda per unitat de consum 2020	Esforz d'accés amb renda integra per persona	Renda disponible (30%)	Anys
Espanya	150.038,6	28.417	5,3	16.937	16.937	16.937	8,9	158.195,7	29.132	5,4	5,4	5,4	17.287	9,2
Andalusia	129.570,8	24.091	5,4	13.977	13.977	13.977	9,3	139.242,5	23.826	5,8	5,8	5,8	13.755	10,1
Aragó	108.996,6	28.886	3,8	17.672	17.672	17.672	6,2	115.440,2	29.672	3,9	3,9	3,9	18.067	6,4
Astúries	106.241,0	27.069	3,9	17.343	17.343	17.343	6,1	104.482,1	27.897	3,7	3,7	3,7	17.868	5,8
Illes Balears	233.304,3	34.007	6,9	19.554	19.554	19.554	11,9	266.003,9	32.179	8,3	8,3	8,3	18.420	14,4
Illes Canàries	140.857,0	23.048	6,1	13.546	13.546	13.546	10,4	140.794,1	24.565	5,7	5,7	5,7	14.247	9,9
Cantàbria	131.037,1	26.888	4,9	16.400	16.400	16.400	8,0	130.331,0	29.144	4,5	4,5	4,5	17.742	7,3
Castella i Lleó	98.817,1	27.665	3,6	17.264	17.264	17.264	5,7	101.797,5	27.679	3,7	3,7	3,7	17.233	5,9
Castella-la Manxa	88.062,3	24.401	3,6	14.305	14.305	14.305	6,2	91.135,8	24.853	3,7	3,7	3,7	14.505	6,3
Catalunya	177.902,5	32.763	5,4	19.791	19.791	19.791	9,0	186.427,0	33.321	5,6	5,6	5,6	20.049	9,3
Com. Valenciana	113.993,6	25.207	4,5	15.038	15.038	15.038	7,6	119.587,1	26.176	4,6	4,6	4,6	15.582	7,7
Extremadura	78.863,2	21.006	3,8	12.376	12.376	12.376	6,4	83.778,4	21.611	3,9	3,9	3,9	12.816	6,5
Galícia	113.014,1	27.658	4,1	16.758	16.758	16.758	6,7	120.413,2	27.541	4,4	4,4	4,4	16.621	7,2
Com. de Madrid	231.711,9	33.055	7,0	19.648	19.648	19.648	11,8	252.375,7	35.587	7,1	7,1	7,1	21.030	12,0
Regió de Múrcia	96.698,7	24.801	3,9	14.041	14.041	14.041	6,9	99.586,3	24.448	4,1	4,1	4,1	13.637	7,3
Navarra	155.322,1	33.556	4,6	20.094	20.094	20.094	7,7	155.643,9	34.612	4,5	4,5	4,5	20.697	7,5
País Basc	203.042,8	35.049	5,8	21.760	21.760	21.760	9,3	213.998,2	36.399	5,9	5,9	5,9	22.480	9,5
La Rioja	111.856,9	28.549	3,9	17.490	17.490	17.490	6,4	118.502,1	30.162	3,9	3,9	3,9	18.661	6,4

Font: Elaboració pròpia a partir de Ministeri de Transport, Mobilitat i Agenda Urbana (2022), Transaccions immobiliàries (compraventa), Disponible a: <https://www.fomento.gob.es/be2/nivel=2&orden=34000000> (Accedit: 21 juny 2022), IINE (2022), Encuesta de condiciones de vida. Resultados. Disponible a: https://www.ine.es/dyngs/INEbase/operacion.htm?c=Estadistica_C&cid=1254735976608&menu=resultados&sec=1254736194793&idp=1254735976608 (Accedit: 21 juny 2022)

QUADRE III-8.6. ESFORÇ PER ACCEDIR A L'HABITATGE NOU PER COMUNITATS AUTÒNOMES (2016-2021)

	2016						2017					
	Valor mitjà de les transaccions	Renda per llar	Esforç d'accés amb renda íntegra per llar	Renda per unitat de consum	Esforç d'accés amb renda íntegra per persona	Valor mitjà de les transaccions	Renda per llar	Esforç d'accés amb renda íntegra per llar	Renda per unitat de consum	Esforç d'accés amb renda íntegra per persona		
Espanya	177.689,1	26.730	6,6	15.842	11,2	189.716,5	27.558	6,9	16.390	11,6		
Andalusia	139.655,9	21.966	6,4	12.560	11,1	171.633,4	23.699	7,2	13.709	12,5		
Aragó	144.340,0	28.019	5,2	17.116	8,4	146.819,1	29.098	5,0	17.756	8,3		
Astúries	148.776,8	27.020	5,5	17.241	8,6	135.532,4	27.454	4,9	17.547	7,7		
Illes Balears	247.508,1	30.859	8,0	17.894	13,8	267.038,8	32.163	8,3	18.312	14,6		
Illes Canàries	149.984,6	22.450	6,7	12.993	11,5	173.174,6	22.790	7,6	13.161	13,2		
Cantàbria	118.752,8	25.787	4,6	15.484	7,7	137.739,5	27.024	5,1	16.199	8,5		
Castella i Lleó	135.738,3	25.255	5,4	15.645	8,7	142.460,6	26.113	5,5	16.300	8,7		
Castella-la Manxa	106.974,1	22.473	4,8	13.106	8,2	104.406,7	23.159	4,5	13.604	7,7		
Catalunya	215.433,9	31.339	6,9	18.828	11,4	222.353,0	31.411	7,1	18.957	11,7		
Com. Valenciana	161.198,1	22.744	7,1	13.589	11,9	164.898,0	24.034	6,9	14.365	11,5		
Extremadura	83.480,0	21.671	3,9	12.775	6,5	85.841,4	20.395	4,2	12.006	7,1		
Galícia	117.609,4	25.980	4,5	15.428	7,6	120.244,0	26.533	4,5	15.880	7,6		
Com. de Madrid	246.938,3	31.370	7,9	18.709	13,2	262.843,3	32.451	8,1	19.314	13,6		
Regió de Múrcia	120.084,0	22.425	5,4	12.635	9,5	127.887,0	23.574	5,4	13.324	9,6		
Navarra	195.336,2	33.167	5,9	19.697	9,9	192.918,5	33.431	5,8	20.022	9,6		
País Basc	272.831,6	34.054	8,0	21.058	13,0	256.242,7	34.203	7,5	21.198	12,1		
La Rioja	105.375,2	27.599	3,8	16.933	6,2	116.861,6	28.775	4,1	17.801	6,6		

continua

	2018					2019				
	Valor mitjà de les transaccions	Renda per llar	Esfors d'accés amb renda íntegra per llar	Renda per unitat de consum	Esfors d'accés amb renda íntegra per persona	Valor mitjà de les transaccions	Renda per llar 2019	Esfors d'accés amb renda íntegra per llar	Renda per unitat de consum	Esfors d'accés amb renda íntegra per persona
Espanya	207.420,4	28.417	7,3	16.937	12,2	234.645,9	29.132	8,1	17.287	13,6
Andalusia	173.440,9	24.091	7,2	13.977	12,4	217.192,8	23.826	9,1	13.755	15,8
Aragó	175.992,0	28.886	6,1	17.672	10,0	187.424,8	29.672	6,3	18.067	10,4
Astúries	152.187,5	27.069	5,6	17.343	8,8	142.385,4	27.897	5,1	17.868	8,0
Illes Balears	281.371,6	34.007	8,3	19.554	14,4	387.963,1	32.179	12,1	18.420	21,1
Illes Canàries	195.199,8	23.048	8,5	13.546	14,4	162.374,4	24.565	6,6	14.247	11,4
Cantàbria	144.076,3	26.888	5,4	16.400	8,8	142.198,3	29.144	4,9	17.742	8,0
Castella i Lleó	143.823,0	27.665	5,2	17.264	8,3	158.035,6	27.679	5,7	17.233	9,2
Castella-la Manxa	123.118,8	24.401	5,0	14.305	8,6	126.536,6	24.853	5,1	14.505	8,7
Catalunya	249.973,3	32.763	7,6	19.791	12,6	276.354,3	33.321	8,3	20.049	13,8
Com. Valenciana	183.324,8	25.207	7,3	15.038	12,2	201.271,5	26.176	7,7	15.582	12,9
Extremadura	107.916,8	21.006	5,1	12.376	8,7	128.136,4	21.611	5,9	12.816	10,0
Galícia	133.136,9	27.658	4,8	16.758	17,1	184.990,4	27.541	11,7	16.621	19,4
Com. de Madrid	287.208,0	33.055	8,7	19.648	7,8	321.969,8	35.587	4,4	21.030	7,5
Regió de Múrcia	153.020,1	24.801	6,2	14.041	14,5	157.981,5	24.448	8,5	13.637	15,3
Navarra	204.260,0	33.556	6,1	20.094	12,7	208.210,5	34.612	8,1	20.697	13,5
País Basc	255.334,0	35.049	7,3	21.760	6,9	280.333,1	36.399	4,5	22.480	7,4
La Rioja	150.280,7	28.549	5,3	17.490	0,0	165.328,9	30.162	0,0	18.661	0,0

continua

	2020						2021							
	Valor mitjà de les transaccions	Renda per llar 2020	Esforz d'accés amb renda íntegra per llar	Renda per unitat de consum 2020	Esforz d'accés amb renda íntegra per persona	Renda disponible (30%)	Anys	Valor mitjà de les transaccions	Renda per llar 2020	Esforz d'accés amb renda íntegra per llar	Renda per unitat de consum 2020	Esforz d'accés amb renda íntegra per persona	Renda disponible (30%)	Anys
Espanya	248.359	30.690	8,1	18.116	13,7	5.435	46	255.428	30.690	8,3	18.116	14,1	5.435	47
Andalusia	226.164	25.909	8,7	14.958	15,1	4.487	50	238.355	25.909	9,2	14.958	15,9	4.487	53
Aragó	217.414	31.529	6,9	19.150	11,4	5.745	38	220.457	31.529	7,0	19.150	11,5	5.745	38
Astúries	167.989	28.284	5,9	18.028	9,3	5.408	31	176.508	28.284	6,2	18.028	9,8	5.408	33
Illes Balears	483.540	33.115	14,6	18.787	25,7	5.636	86	587.024	33.115	17,7	18.787	31,2	5.636	104
Illes Canàries	184.742	25.855	7,1	14.990	12,3	4.497	41	199.951	25.855	7,7	14.990	13,3	4.497	44
Cantàbria	170.599	30.309	5,6	18.578	9,2	5.573	31	160.520	30.309	5,3	18.578	8,6	5.573	29
Castella i Lleó	176.980	29.125	6,1	18.284	9,7	5.485	32	210.090	29.125	7,2	18.284	11,5	5.485	38
Castella-la Manxa	141.332	26.722	5,3	15.802	8,9	4.741	30	138.589	26.722	5,2	15.802	8,8	4.741	29
Catalunya	289.822	35.030	8,3	20.872	13,9	6.262	46	282.377	35.030	8,1	20.872	13,5	6.262	45
Com. Valenciana	204.684	27.948	7,3	16.518	12,4	4.955	41	208.572	27.948	7,5	16.518	12,6	4.955	42
Extremadura	105.425	22.250	4,7	13.297	7,9	3.989	26	115.322	22.250	5,2	13.297	8,7	3.989	29
Galícia	172.038	27.862	6,2	16.757	10,3	5.027	34	170.250	27.862	6,1	16.757	10,2	5.027	34
Com. de Madrid	324.645	37.051	8,8	21.429	15,1	6.429	50	347.212	37.051	9,4	21.429	16,2	6.429	54
Regió de Múrcia	146.782	26.925	5,5	14.921	9,8	4.476	33	156.263	26.925	5,8	14.921	10,5	4.476	35
Navarra	224.672	37.728	6,0	22.391	10,0	6.717	33	227.639	37.728	6,0	22.391	10,2	6.717	34
País Basc	303.163	37.598	8,1	23.174	13,1	6.952	44	296.105	37.598	7,9	23.174	12,8	6.952	43
La Rioja	127.508	32.096	4,0	19.698	6,5	5.909	22	163.809	32.096	5,1	19.698	8,3	5.909	28

Font: Elaboració pròpia a partir de Ministeri de Transports, Mobilitat i Agenda Urbana (2022). Transaccions immobiliàries (compraventa). Disponible a: <https://www.fomento.gob.es/ibe2/?nivel=2&orden=34000000> (Accedit: 21 juny 2022), i INE (2022). Encuesta de condiciones de vida. Resultados. Disponible a: https://www.ine.es/dyngs/INEBase/operacion.htm?c=Estadistica_C&cid=1254736176807&menu=resultados&secc=1254736194793&idp=1254735976608 (Accedit: 21 juny 2022)

QUADRE III-8.7. ESFORÇ PER ACCEDIR A L'HABITATGE DE SEGONA MÀ PER COMUNITATS AUTÒNOMES (2016-2021)

	2016					2017				
	Valor mitjà de les transaccions	Renda per llar	Esforç d'accés amb renda íntegra per llar	Renda per unitat de consum	Esforç d'accés amb renda íntegra per persona	Valor mitjà de les transaccions	Renda per llar	Esforç d'accés amb renda íntegra per llar	Renda per unitat de consum	Esforç d'accés amb renda íntegra per persona
Espanya	135.401,3	26.730	5,1	15.842	8,5	140.497,9	27.558	5,1	16.390	8,6
Andalusia	122.685,3	21.966	5,6	12.560	9,8	123.593,7	23.699	5,2	13.709	9,0
Aragó	98.113,0	28.019	3,5	17.116	5,7	97.879,6	29.098	3,4	17.756	5,5
Astúries	100.532,9	27.020	3,7	17.241	5,8	101.626,8	27.454	3,7	17.547	5,8
Illes Balears	222.716,7	30.859	7,2	17.894	12,4	228.956,0	32.163	7,1	18.312	12,5
Illes Canàries	120.472,1	22.450	5,4	12.993	9,3	126.333,8	22.790	5,5	13.161	9,6
Cantàbria	129.724,3	25.787	5,0	15.484	8,4	132.037,9	27.024	4,9	16.199	8,2
Castella i Lleó	92.480,2	25.255	3,7	15.645	5,9	93.997,0	26.113	3,6	16.300	5,8
Castella-la Manxa	83.591,7	22.473	3,7	13.106	6,4	81.946,5	23.159	3,5	13.604	6,0
Catalunya	158.079,7	31.339	5,0	18.828	8,4	166.137,7	31.411	5,3	18.957	8,8
Com. Valenciana	101.801,0	22.744	4,5	13.589	7,5	102.102,7	24.034	4,2	14.365	7,1
Extremadura	74.418,3	21.671	3,4	12.775	5,8	74.474,1	20.395	3,7	12.006	6,2
Galícia	106.485,8	25.980	4,1	15.428	6,9	107.928,4	26.533	4,1	15.880	6,8
Com. de Madrid	187.840,1	31.370	6,0	18.709	10,0	206.987,3	32.451	6,4	19.314	10,7
Regió de Múrcia	92.093,3	22.425	4,1	12.635	7,3	89.759,7	23.574	3,8	13.324	6,7
Navarra	125.434,3	33.167	3,8	19.697	6,4	133.402,3	33.431	4,0	20.022	6,7
País Basc	173.673,4	34.054	5,1	21.058	8,2	192.887,4	34.203	5,6	21.198	9,1
La Rioja	122.385,3	27.599	4,4	16.933	7,2	96.392,1	28.775	3,3	17.801	5,4

continua

	2018					2019				
	Valor mitjà de les transaccions	Renda per llar	Esforç d'accés amb renda íntegra per llar	Renda per unitat de consum	Esforç d'accés amb renda íntegra per persona	Valor mitjà de les transaccions	Renda per llar	Esforç d'accés amb renda íntegra per llar	Renda per unitat de consum	Esforç d'accés amb renda íntegra per persona
Espanya	144.165,5	28.417	5,1	16.937	8,5	150.321,4	33.794	4,4	17.287	8,7
Andalusia	125.244,9	24.091	5,2	13.977	9,0	131.654,6	28.331	4,6	13.755	9,6
Aragó	99.328,3	28.886	3,4	17.672	5,6	105.432,7	34.013	3,1	18.067	5,8
Astúries	101.852,5	27.069	3,8	17.343	5,9	101.892,5	32.434	3,1	17.868	5,7
Illes Balears	229.875,9	34.007	6,8	19.554	11,8	254.741,1	36.511	7,0	18.420	13,8
Illes Canàries	137.270,4	23.048	6,0	13.546	10,1	139.322,3	29.254	4,8	14.247	9,8
Cantàbria	129.118,9	26.888	4,8	16.400	7,9	128.882,7	34.027	3,8	17.742	7,3
Castella i Lleó	95.643,5	27.665	3,5	17.264	5,5	97.548,9	31.956	3,1	17.233	5,7
Castella-la Manxa	84.375,8	24.401	3,5	14.305	5,9	87.647,8	28.904	3,0	14.505	6,0
Catalunya	171.909,0	32.763	5,2	19.791	8,7	179.303,5	37.865	4,7	20.049	8,9
Com. Valenciana	107.527,0	25.207	4,3	15.038	7,2	110.992,2	30.683	3,6	15.582	7,1
Extremadura	77.529,1	21.006	3,7	12.376	6,3	82.011,1	25.666	3,2	12.816	6,4
Galícia	110.769,2	27.658	4,0	16.758	6,6	113.713,8	32.208	3,5	16.621	6,8
Com. de Madrid	224.292,6	33.055	6,8	19.648	11,4	242.562,6	40.953	5,9	21.030	11,5
Regió de Múrcia	91.284,0	24.801	3,7	14.041	6,5	94.316,6	29.039	3,2	13.637	6,9
Navarra	141.570,1	33.556	4,2	20.094	7,0	143.695,8	39.204	3,7	20.697	6,9
País Basc	195.634,6	35.049	5,6	21.760	9,0	203.636,4	41.986	4,9	22.480	9,1
La Rioja	107.063,6	28.549	3,8	17.490	6,1	114.086,4	34.545	3,3	18.661	6,1

continua

	2020						2021						
	Valor mitjà de les transaccions	Renda per llar 2020	Esforç d'accés amb renda integrada per llar	Renda per unitat de consum 2020	Esforç d'accés amb renda integrada per persona	Renda disponible (30%) Anys	Valor mitjà de les transaccions	Renda per llar 2020	Esforç d'accés amb renda integrada per llar	Renda per unitat de consum 2020	Esforç d'accés amb renda integrada per persona	Renda disponible (30%) Anys	
Espanya	155.193	30.690	5,1	18.116	8,6	5.435	29	166.857	30.690	5,4	18.116	5.435	31
Andalusia	135.034	25.909	5,2	14.958	9,0	4.487	30	152.465	25.909	5,9	14.958	4.487	34
Aragó	112.809	31.529	3,6	19.150	5,9	5.745	20	113.311	31.529	3,6	19.150	5.745	20
Astúries	105.515	28.284	3,7	18.028	5,9	5.408	20	109.558	28.284	3,9	18.028	5.408	20
Illes Balears	297.158	33.115	9,0	18.787	15,8	5.636	53	352.846	33.115	10,7	18.787	5.636	63
Illes Canàries	150.399	25.855	5,8	14.990	10,0	4.497	33	159.329	25.855	6,2	14.990	4.497	35
Cantàbria	133.148	30.309	4,4	18.578	7,2	5.573	24	142.150	30.309	4,7	18.578	5.573	26
Castella i Lleó	100.262	29.125	3,4	18.284	5,5	5.485	18	100.651	29.125	3,5	18.284	5.485	18
Castella-la Manxa	89.206	26.722	3,3	15.802	5,6	4.741	19	90.963	26.722	3,4	15.802	4.741	19
Catalunya	188.445	35.030	5,4	20.872	9,0	6.262	30	199.525	35.030	5,7	20.872	6.262	32
Com. Valenciana	115.664	27.948	4,1	16.518	7,0	4.955	23	123.210	27.948	4,4	16.518	4.955	25
Extremadura	86.280	22.250	3,9	13.297	6,5	3.989	22	93.143	22.250	4,2	13.297	3.989	23
Galícia	115.635	27.862	4,2	16.757	6,9	5.027	23	117.635	27.862	4,2	16.757	5.027	23
Com. de Madrid	252.644	37.051	6,8	21.429	11,8	6.429	39	268.329	37.051	7,2	21.429	6.429	42
Regió de Múrcia	93.992	26.925	3,5	14.921	6,3	4.476	21	97.523	26.925	3,6	14.921	4.476	22
Navarra	144.374	37.728	3,8	22.391	6,4	6.717	21	155.697	37.728	4,1	22.391	6.717	23
País Basc	208.977	37.598	5,6	23.174	9,0	6.952	30	218.425	37.598	5,8	23.174	6.952	31
La Rioja	111.663	32.096	3,5	19.698	5,7	5.909	19	107.633	32.096	3,4	19.698	5.909	18

Font: Elaboració pròpia a partir de Ministeri de Transportos, Mobilitat i Agenda Urbana (2022). Transacciones inmobiliarias (compraventa). Disponible a: <https://www.fomento.gob.es/be2?nivel=2&orden=34000000> (Accedit: 21 Juny 2022). Darrera dada oficial actualitzada

QUADRE III-8.8. ESFORÇ (NOMBRE D'ANYS) PER ACCEDIR A L'HABITATGE A LES ILLES BALEARS I A ESPANYA PER TIPUS D'HABITATGE (2021)

	Esforç per accedir a habitatge lliure		Esforç per accedir a habitatge nou		Esforç per accedir a habitatge de segona mà	
	Amb renda íntegra per llar	Amb renda íntegra per persona	Amb renda íntegra per llar	Amb renda íntegra per persona	Amb renda íntegra per llar	Amb renda íntegra per persona
Illes Balears	9,6	16,9	14,6	25,7	9,0	15,8
Com. de Madrid	7,2	12,4	8,8	15,1	6,8	11,8
País Basc	6,0	9,7	8,1	13,1	5,6	9,0
Illes Canàries	5,9	10,2	7,1	12,3	5,8	10,0
Catalunya	5,7	9,5	8,3	13,9	5,4	9,0
Andalusia	5,6	9,8	8,7	15,1	5,2	9,0
Espanya	5,4	9,2	8,1	13,7	5,1	8,6
Cantàbria	4,5	7,4	5,6	9,2	4,4	7,2
Com. Valenciana	4,5	7,6	7,3	12,4	4,1	7,0
Galícia	4,3	7,2	6,2	10,3	4,2	6,9
Navarra	4,2	7,1	6,0	10,0	3,8	6,4
Astúries	4,0	6,3	5,9	9,3	3,7	5,9
Aragó	4,0	6,6	6,9	11,4	3,6	5,9
Extremadura	3,9	6,6	4,7	7,9	3,9	6,5
Reg. de Múrcia	3,7	6,6	5,5	9,8	3,5	6,3
Castella i Lleó	3,7	5,8	6,1	9,7	3,4	5,5
Castella-la Manxa	3,5	6,0	5,3	8,9	3,3	5,6
La Rioja	3,5	5,7	4,0	6,5	3,5	5,7

Font: Elaboració pròpia a partir de Ministeri de Transport, Mobilitat i Agenda Urbana (2022). Transaccions immobiliàries (compraventa). Disponible a: <https://www.fomento.gob.es/be2/?nivel=2&orden=34000000> (Accedit: 21 juny 2022). Darrera dada oficial actualitzada

Una altra conclusió important ha estat que, malgrat que el 2020 ha augmentat la renda mitjana per unitat de consum a les Illes Balears, aquest increment no ha estat suficient per afrontar els elevats preus de l'habitatge. Així, s'ha convertit en la comunitat en què més esforç s'ha hagut de fer per comprar un habitatge: 16,9 anys, xifra que contrasta amb els 12,4 anys de Madrid, els 9,7 anys del País Basc, els 9,5 de Catalunya, els 7,1 de Navarra o els 5,7 de

La Rioja. Si s'hi destinàs el 30 % del sou, llavors els anys es dispararien i s'arribaria als 41 anys a Madrid, els 32 anys al País Basc i Catalunya o els 24 a Navarra. Unes xifres que dificulten que bona part de la població pugui comprar un habitatge.

Aquesta situació s'agreuja encara més en el cas dels habitatges nous. A les Illes Balears, l'esforç per adquirir un habitatge nou arriba als 25,7 anys, davant els 15,8 anys

en el cas de l'habitatge de segona mà. Aquest esforç és molt superior al que es dedica en el conjunt d'Espanya, en què ha estat similar al 2019: 13,7 anys per al nou habitatge i 8,6 anys per al de segona mà.

En qualsevol cas, en totes les tipologies analitzades les Illes Balears són la comunitat autònoma que més esforç ha de fer per adquirir un habitatge, tan si és nou com de segona mà. L'esforç arriba a nivells inquietants si considerem que una persona dedica el 30 % de la renda a pagar l'habitatge. Això donar com a resultat que un balear necessitaria dedicar 86 anys de la seva vida a pagar un habitatge nou de 483.540 euros i 53 anys si l'habitatge fos de segona mà i costàs de mitjana 297.158 euros. Unes xifres descoratjadores per a una gran majoria de la població.

El 2021, l'evolució empitjora en comparació amb el 2020, ja que s'han incrementat més els preus dels habitatges que les rendes de les llars. Així, s'ha passat de 12,6 anys el 2016 a 19,8 anys el 2021.

Per acabar, tots aquests indicadors ajuden a entendre com per a un elevat percentatge de la població l'accés a l'habitatge és un gran problema, agreujat per la incombustible escalada de preus de compra i una actualització de les rendes més moderada.

9

JUSTÍCIA

La paraula que pot definir l'àmbit judicial de l'any 2021 es *reactivació*. Els efectes de la pandèmia encara hi són, fet que es veu tant en les mesures restrictives d'accés als edificis judicials, com en les mesures que es mantenen, com ara el teletreball o els judicis telemàtics. Ara bé, també es comença a veure una reactivació econòmica que es tradueix en un augment de l'entrada d'assumpes a totes les jurisdiccions (vegeu el quadre III-9.1). S'han presentat 146.775 reclamacions als jutjats de les Illes Balears i se n'han resolt 146.376, és a dir que es resol quasi tot el que entra, si bé hi continua havent una pendència que suposa un romanent per resoldre de més de 70.000 casos, però que aquest any

s'ha reduït en un 12 %. En tot cas, s'ha tret més feina que l'any 2020; tanmateix, n'ha entrada més i les condicions no han millorat.

En l'àmbit civil, augmenta l'entrada i la resolució d'assumpes; la durada mitjana per resoldre un expedient és d'uns vuit mesos (vegeu els quadres III-9.2 i III-9.3). És molt significatiu l'increment de procediments ordinaris, que impliquen en general reclamacions de més de 6.000 € i que són més complexos de tramitar i resoldre. Creixen les execucions hipotecàries, que feia anys que baixaven i que estaven entorn de les 116; en canvi, el 2021, se n'han presentat 229 (vegeu el quadre III-9.4).

QUADRE III-9.1. COMPARATIVA D'ASSUMPES TOTALS REGISTRATS PER ANUALITATS (2017-2021)

2017	2018	2019	2020	2021
55.555,00	60.531,00	67.231,00	77.341,00	83.706,00

Font: TSJ Balears (2022). Memòria del Tribunal Superior de Justícia Illes Balears 2021. Disponible a: <https://www.poderjudicial.es/cgpj/es/Poder-Judicial/Tribunales-Superiores-de-Justicia/TSJ-Illes-Balears/Actividad-del-TSJ-Balears/Memoria-Judicial/> (Accedit: 1 juny 2022)

QUADRE III-9.2. ASSUMPES REGISTRATS PER ORDRES JURISDICCIONALS (2021)

REGISTRATS	2017	% +/-	2018	% +/-	2019	% +/-	2020	% +/-	2021	% +/-
CIVIL	52.133,0	8,8	54.490,0	4,5	66.004,0	21,1	59.765,0	-9,5	65.428,0	9,5
PENAL	92.633,0	0,5	81.013,0	-12,5	82.709,0	2,1	67.853,0	-18,0	69.956,0	3,1
CONTENCIÓS ADMINISTRATIU	2.939,0	3,0	3.352,0	14,1	3.107,0	-7,3	3.254,0	4,7	3.904,0	20,0
SOCIAL	6.938,0	10,0	7.598,0	9,5	7.945,0	4,6	7.373,0	-7,2	7.487,0	1,6

Font: TSJ Balears (2022). Memòria del Tribunal Superior de Justícia Illes Balears 2021. Disponible a: <https://www.poderjudicial.es/cgpj/es/Poder-Judicial/Tribunales-Superiores-de-Justicia/TSJ-Illes-Balears/Actividad-del-TSJ-Balears/Memoria-Judicial/> (Accedit: 1 juny 2022)

QUADRE III-9.3. ASSUMPTE INICIATS, REGISTRATS, RESOLTS I FINALITZATS PER JURISDICCIO (2021)				
JURISDICCIONS	Pendents a l'inici	Registrats	Resolts	Pendents al final
Jurisdicció civil				
Jutjats de primera Instància	36.912	48.893	46.540	34.427
Jutjats mercantils	4.087	3.458	4.997	2.616
Jutjats de violència sobre la dona	455	507	507	297
Jutjats de família	2.402	5.597	5.693	1.323
Jutjats de primera instància i instrucció	1.358	2.961	2.779	1.207
Jutjats de menors	0	0	0	0
Audiència Provincial, seccions civils	1274	4.005	3.239	2.020
Audiència Provincial, seccions mixtes	—	—	—	—
TSJ, sala civil i penal	1	7	7	2
TOTAL	65.428	65.428	63.762	41.892
Jurisdicció penal				
Jutjats d'instrucció	17.285	49.105	51.325	14.921
Jutjats de primera instància i instrucció	916	2.583	2.665	631
Jutjats de violència sobre la dona	2.208	6.686	6.588	862
Jutjats de menors	631	921	826	729
Jutjat de vigilància penitenciària	1.659	3.036	2.955	1.740
Jutjats penals	1.570	4.336	4.471	1.176
Jutjats penals d'executòries	—	—	—	—
Audiència Provincial, seccions penals	254	3.217	3.037	463
Audiència Provincial, seccions mixtes	—	—	—	—
TSJ, Sala Civil i Penal	16	72	79	9
TOTAL	24.539	69.956	71.946	20.531
Jurisdicció Contenciosa administrativa				
Jutjats contenciosos administratius	3.264	2.705	1.925	2.959
TSJ, Sala Contenciosa Administrativa	1.607	1.199	1.042	1.764
TOTAL	4.871	3.904	2.967	4.723
Jurisdicció social				
Jutjats socials	7.655	6.810	7.136	6.264
Jutjats socials d'executòries	—	—	—	—
TSJ, Sala Social	152	677	565	264
TOTAL	7.807	7.487	7.701	6.528
TOTAL JURISDICCIONS	83.706	146.775	146.376	73.674

Font: TSJ Balears (2022). Memòria del Tribunal Superior de Justícia Illes Balears 2021. Disponible a: <https://www.poderjudicial.es/cgpj/es/Poder-Judicial/Tribunales-Superiores-de-Justicia/TSJ-Illes-Balears/Actividad-del-TSJ-Balears/Memoria-Judicial/> (Accedit: 1 juny 2022)

QUADRE III-9.4. SERVEI COMÚ DE NOTIFICACIÓ I EMBARGAMENTS (2017-2021)

SERVEI COMÚ DE NOTIFICACIONS I EMBARGAMENTS	2017	2018	2019	2020	2021
Diligències unipersonals	39.073,0	2.384,0	43.053,0	36.774,0	40.133,0
Embargaments, remocions i llançaments	4.266,0	190,0	3.959,0	4.316,0	6.295,0
Exhorts	2.870,0	41.733,0	3.317,0	3.707,0	3.503,0
Comissions rogatòries	240,0	3.872,0	234,0	196,0	295,0
Total diligències	46.449,0	48.179,0	50.563,0	44.993,0	50.226,0

Font: TSJ Balears (2022). Memòria del Tribunal Superior de Justícia Illes Balears 2021. Disponible a: <https://www.poderjudicial.es/cgpj/es/Poder-Judicial/Tribunales-Superiores-de-Justicia/TSJ-Illes-Balears/Actividad-del-TSJ-Balears/Memoria-Judicial/> (Accedit: 1 juny 2022)

Pel que fa als procediments arrendataris i possessoris, les xifres són semblants a l'any 2020. El mes d'abril de 2021, s'ha posat en funcionament el servei de mediació intrajudicial, que a poc a poc obté resultats molt satisfactoris

També és significativa la pujada d'expedients per resoldre exclusivament els procediments que versen sobre la nul·litat de clàusules en contractes de préstec amb garantia immobiliària. El 2021, hi ha hagut 3.642 demandes, davant les 1.386 de l'any 2020. Es manté la creença que és un tipus d'expedient que s'està esgotant perquè, encara que n'hi ha una pujada, la unificació de criteris jurisprudencials tant del Tribunal de Justícia de la Unió Europea com del Tribunal Suprem permet saber què es pot reclamar i conèixer-ne el possible resultat, la qual cosa fa que expedients suspesos es reactivin en quedar resoltes les qüestions prejudicials i que es posin noves demandes si encara no s'havia reclamat per determinades clàusules que ara ja han estat analitzades de forma definitiva.

Els quatre jutjats de família també han donat una resposta molt satisfactòria du-

rant el 2021 i han facilitat criteris unificats. El 2021, s'ha fet molta feina i s'han resolt més assumptes dels que han entrat. El 2021 és l'any en què es produeix una modificació substancial en matèria de discapacitat, atès que entra en vigor la Llei 8/2021, de 2 de juny, per la qual es reforma la legislació civil i processal per donar suport a les persones amb discapacitat en l'exercici de la seva capacitat jurídica (BOE núm. 132, de 3 de juny de 2021), que suposa una revisió de totes les causes d'incapacitat que hi ha en els jutjats. La Llei no preveu les dificultats que suposa en la pràctica el fet de revisar totes les causes, ja que, per resoldre-les, els jutjats disposen de tres anys si es revisen d'ofici i d'un any si en demanen la revisió els particulars. Aquesta llei implica un augment considerable de feina; a més, les mesures de reforç que han volgut donar no són acceptades perquè no són realistes i no preveuen les dificultats que hi ha per poder dur a terme aquestes revisions.

Pel que fa a la jurisdicció mercantil, baixa la pendència. Continua aturada durant tot l'any l'entrada de concursos necessaris,

atès que només ingressen els voluntaris i en menys quantitat que el 2020. Les demandes relatives al transport aeri continuen sent amb diferència les que més feina generen, però han disminuït en quasi 1.000 en relació amb l'any passat. Augmenten les comunicacions de concurs, els monitoris, les reclamacions de propietat intel·lectual i les qüestions relatives a problemàtiques de societats. S'ha resolt més del que ha entrat, i això permet anar posant al dia els jutjats mercantils, encara que queda un romanent d'uns 2.066 casos.

Als jutjats d'instrucció repunten els casos, però se'n resolen més que no n'entren. La represa d'una vida més o menys normal implica un increment de l'activitat delictiva. S'han presentat més denúncies sobre violència en l'àmbit familiar i violència domèstica, i també s'han dictat més mesures de protecció. A més, és significatiu l'increment de delictes de tipologia sexual.

Als jutjats de violència sobre la dona, la situació continua sent insostenible. De moment, s'ha posat un reforç a Palma d'un tercer jutge que ajuda en els dos jutjats des del mes d'octubre del 2021, però resulta clamorosa la necessitat d'un tercer jutjat i, fins i tot, d'un quart jutjat. Es treu quasi tota la feina que entra. S'han presentat més denúncies i se n'han retirades menys (vegeu els quadres III-9.5 i III-9.6).

Els jutjats penals han resolt més casos dels que han entrat, i això que l'entrada d'assumptes ha estat superior en relació amb els darrers anys. S'ha fet molta feina, però, com és la tònica general, hi ha una pendència que impedeix poder estar al dia,

si bé el temps mitjà de resolució, i per tant d'espera, és de poc més de tres mesos.

Als jutjats de menors han augmentat l'entrada de casos i la pendència final, ja que no s'ha aconseguit resoldre el mateix nombre d'assumptes que han entrat. Creixen les causes sobre violència de gènere, i hi ha preocupació per l'augment de la violència i de causes relacionades amb temes sexuals. El jutjat de vigilància penitenciària resol quasi el mateix nombre d'expedients que entra. Durant tot el 2021, ha estat sense el jutge titular, funció que han assumit altres jutges titulars amb una substitució voluntària, la qual cosa tanmateix no n'ha fet minvar la capacitat de resolució.

La jurisdicció contenciosa administrativa és la que experimenta la major pujada de feina. La situació sanitària hi ha influït directament, perquè s'hi tracten qüestions de sanitat pública, però també d'estrangeria, fet que ha duplicat, pràcticament, l'entrada de casos per l'arribada de migrants irregulars. A partir de juliol del 2021, s'ha posat un reforç d'un segon jutge als jutjats núm. 1 i núm. 2, i s'ha demanat un segon jutge per al jutjat núm. 3, ja que dos jutges per jutjat poden donar una millor resposta i baixar i acurçar el temps de la pendència.

Pel que fa a la jurisdicció social, ha minvat lleugeríssimament l'entrada de casos i s'han resolt més expedients. Es manté el reforç transversal i el d'acomiadaments. L'augment més notable correspon a la Seguretat Social (inclou els reconeixements d'incapacitats) i als acomiadaments, ja que continuen a l'alça i s'han de valorar com a dades fiables de l'evolució econòmica de la nostra comunitat.

QUADRE III-9.5. JUJTIATS DE VIOLÈNCIA SOBRE LA DONA: ASSUMPTES CIVILS (2017-2021)

EVOLUCIÓ ANUAL	2017	% +/-	2018	% +/-	2019	% +/-	2020	% +/-	2021	% +/-
Pendants a l'inici	321,0	132,6	131,0	-59,19	275,0	109,9	410,0	49,1	455,0	11,0
Ingressats	711,0	63,1	487,0	-31,5	737,0	51,3	701,0	-4,88	507,0	-27,67
Resolts	785,0	96,7	472,0	-39,87	632,0	33,9	653,0	3,3	507,0	-22,36
Pendants al final	252,0	34,0	146,0	-42,06	410,0	180,8	455,0	11,0	297,0	-34,73

Font: TSJ Balears (2022) Memòria del Tribunal Superior de Justícia Illes Balears 2021. Disponible a: <https://www.poderjudicial.es/cgpi/es/Poder-Judicial/Tribunales-Superiores-de-Justicia/TSJ-Illes-Balears/Memoria-Judicial/> (Accedit: 1 juny 2022).

QUADRE III-9.6. JUJTIATS DE VIOLÈNCIA SOBRE LA DONA: ASSUMPTES PENALS (2017-2021)

EVOLUCIÓ ANUAL	2017	% +/-	2018	% +/-	2019	% +/-	2020	% +/-	2021	% +/-
Pendants a l'inici	1.268,0	130,6	646,0	-49,5	1.436,0	122,3	1.795,0	25,0	2.208,0	23,0
Ingressats	6.862,0	55,2	4.314,0	-37,1	8.571,0	98,7	7.315,0	-14,7	6.686,0	-8,6
Resolts	6.377,0	56,1	4.074,0	-36,1	8.280,0	103,2	6.907,0	-16,6	6.588,0	-4,6
Pendants al final	1.044,0	17,8	890,0	-14,8	1.795,0	101,7	2.208,0	23,0	862,0	-61,0

Font: TSJ Balears (2022). Memòria del Tribunal Superior de Justícia Illes Balears 2021. Disponible a: <https://www.poderjudicial.es/cgpi/es/Poder-Judicial/Tribunales-Superiores-de-Justicia/TSJ-Illes-Balears/Memoria-Judicial/> (Accedit: 1 juny 2022)

El 2021, s'han mantingut les mesures adoptades arran de la pandèmia i s'ha fet un esforç significatiu que ha permès disminuir la pendència de casos als jutjats. S'han produït canvis de funcionaris, i això és un trasbals important a l'hora de mantenir un ritme de feina acceptable. La dificultat per cobrir places de funcionaris, lletrats de l'Administració de justícia o jutges i magistrats cada vegada es més gran. Les Balears han deixat de ser una destinació desitjada, el cost de vida és un obstacle que es viu en altres professions i del qual no hem quedat al marge, cosa que implica moltes dificultats per fer la feina diària i per fer-la de qualitat. Hi continua havent manca d'espai, tant al Tribunal Superior de Justícia i l'Audiència Provincial com als jutjats unipersonals. El fet de no disposar de més espai influeix de forma directa en la no implantació de més jutjats, que són molt necessaris per poder donar a la ciutadania un servei adequat. El 2021, s'han fet reformes a l'edifici de sa Gerreria, on s'han unificat dues sales de vistes per poder disposar-ne d'una per a macrojudicis. A final de 2020, es va aprovar la posada en funcionament de dos jutjats nous a Palma —Jutjat Mercantil núm. 4 i Jutjat Social núm. 6—, la qual cosa no es va poder dur a terme perquè no hi havia espai; durant el 2021, tampoc no s'ha pogut solucionar aquest problema.

També s'han iniciat contactes i es fa feina —encara que és difícil— per intentar implantar el servei de mediació intrajudicial, que ja és una realitat en l'àmbit civil. Amb la intervenció de l'Administració autonòmica, també fa uns quants anys que és una realitat en l'àmbit de família.

Els jutjats no aturen, es fa feina, els resultats d'aquest any són millors, però els problemes que es tenen no es resolen, s'allarguen i es consoliden sense una perspectiva real que hi hagi un interès de qui pertoca per donar solucions vàlides.

10

LLENGUA

10.1.

EVOLUCIÓ I COMPOSICIÓ DE LA
POBLACIÓ DE LES ILLES BALEARS

Els canvis en la població que hi ha hagut al llarg del darrer segle en els territoris de parla catalana constitueixen un dels factors cabdals a l'hora d'estudiar la situació social d'una llengua. Segons l'EULIB2014,¹ ha estat durant els darrers cinquanta anys quan la població illenca pràcticament s'ha triplicat. El principal factor d'aquest augment tan significatiu ha estat la immigració, entesa, des del punt de vista lingüístic, com la població que ha nascut fora dels territoris de parla catalana. Aquest creixement ha tingut un impacte evident en la composició de la societat balear.

Si bé als anys setanta la població al·lòctona, és a dir, la que provenia de territoris on no es parlava el català, representava el 18 % de la societat, ara en representa el 41,1 % (vegeu el gràfic III-10-1). L'increment de la població al·lòctona ha incidit en el percentatge de la població nascuda en territoris de parla catalana, que ha passat del 82 % al 58,9 %. Una altra diferència important té a veure amb l'origen de la població nouvinguda. Mentre que a final

del segle passat provenia sobretot de l'Estat espanyol, als darrers anys prové especialment de l'estranger. De fet, el percentatge de nouvinguts de l'estranger supera actualment el de nouvinguts de territoris no catalanoparlants de l'Estat espanyol i constitueix aproximadament un quart de la població (24,3 %).

No resulta inesperat, doncs, que les Illes Balears sigui el territori del domini lingüístic català amb un percentatge superior de població nascuda a l'estranger i amb una proporció inferior de nascuts en territoris de parla catalana. A tot això hi hem d'afegir l'impacte lingüístic del turisme, el qual va molt més enllà dels canvis experimentats en la composició de la societat. Les desenes de milions de turistes que anualment venen a les Illes Balears són visitants temporals i parlants de llengües diferents del català. Els autòctons que interactuen amb els turistes han de fer determinades tries lingüístiques en diferents contextos i, en cas que no coneguin altres llengües, independentment que tinguin el català o el castellà com a llengua inicial, la llengua d'ús preferent és el castellà.

Aquests canvis demogràfics tenen una incidència diferent en cadascuna de les illes. Així doncs, mentre que Menorca concentra el percentatge més elevat de població nascuda en territoris de parla catalana i el més baix de població al·lòctona, Eivissa i Formentera presenten el percentatge més

1. Per consultar aquestes dades de població, accediu al segon capítol de l'Enquesta d'usos lingüístics de les Illes Balears 2014. Anàlisi. https://gresib.uib.es/digitalAssets/494/494915_EULIB2014_corregida_24_05.pdf.

baix de nascuts en el domini lingüístic i el més accentuat de nascuts a fora. Els valors de Mallorca són propers als valors del conjunt de totes les illes, a causa del pes demogràfic de l'illa en el conjunt (la població de Mallorca representa el 77,7 % de la població total de les Illes Balears) (vegeu el quadre III-10.1).

Els canvis demogràfics que hi ha hagut durant els darrers 5 anys mostren en general una tendència a la pujada a les Illes Balears en conjunt, que és més forta a partir de l'any 2018 (vegeu el gràfic III-10.2). Aquesta tendència la segueixen totes les illes llevat de Formentera, la qual experimenta un increment de població fins a l'any 2017 i després un descens progressiu fins al 2021.

10.2.

OFERTA DE FORMACIÓ EN LLENGUA CATALANA

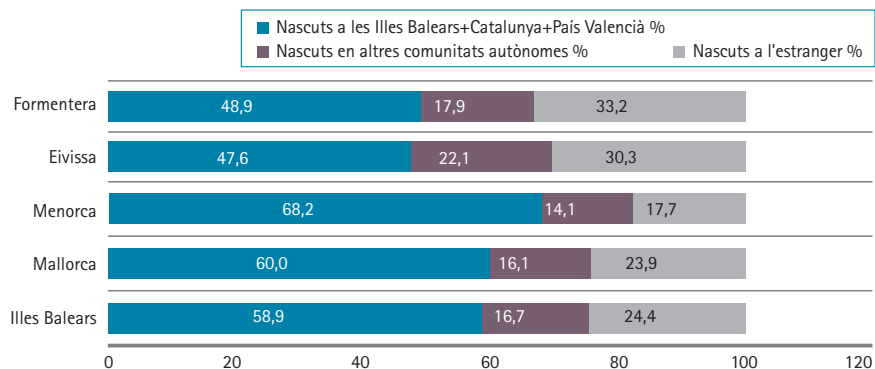
Com hem vist, les Illes Balears és el territori del domini lingüístic amb un percentatge més elevat de persones nascudes a l'estranger, però també una de les comunitats de l'Estat espanyol amb un nombre més alt de població nouvinguda. Per fer front a aquesta realitat, cal dissenyar bones estratègies d'acolliment lingüístic i cultural tant en l'ensenyament reglat com en altres programes formatius. Com a part de la formació reglada, la llengua catalana s'ensenyava com a assignatura, però també és la llengua vehicular d'altres assignatures juntament amb el castellà. Com a formació complementària a la que s'ofereix en la formació lingüística reglada, hi ha tota una sèrie de facilitats per-

què els alumnes nouvinguts puguin arribar a ser competents en la llengua pròpia de les Illes Balears. Algunes d'aquestes iniciatives són el PALIC (Pla d'Acolliment Lingüístic i Cultural), programa adreçat als alumnes que cursen estudis d'educació secundària que presenten mancances en el coneixement de la llengua catalana (però també la castellana o totes dues), i també programes de dinamització lingüística en centres educatius de primària i secundària.

L'ús del català en les proves de selectivitat confirma l'assoliment de les competències lingüístiques en català en la formació reglada. A les proves de selectivitat del mes de juny del 2021, el 74,5 % dels exàmens es van contestar en llengua catalana, cosa que suposa un descens de 2,7 punts respecte als resultats del curs anterior. Cal destacar que d'ençà del 2009 els valors oscil·len al voltant del 80 %, i va ser el 2014 l'any en què van arribar a un valor més elevat, el 82,6 %. Els alumnes de Menorca són els qui usen més el català en els exàmens (94,8 %); des del 2005 es mantenen en un ús que supera el 90 %. A Mallorca aquest valor és del 74,5 %, tot i que hi ha una diferència considerable entre els resultats dels centres de Palma (63,2 %) i de la resta de Mallorca (89,7 %). També hi ha una diferència important entre Eivissa (60,3 %) i Formentera (94,1 %). La diferència a l'illa d'Eivissa es produeix sobretot pel retrocés de l'ús del català en els centres privats i concertats: del 45,8 % d'ús del català en els exàmens del 2018, el 2021 s'ha situat en el 17,2 % (en canvi, en els instituts d'ensenyament secundari els valors pràcticament són els mateixos: 87,4 % el 2018, 86,3 % el 2019, 84,4 % el 2020 i 76,4 % el 2021) (vegeu el quadre III-10.2).

Gràfic III-10.1.
Població per zona de naixement i illa de residència

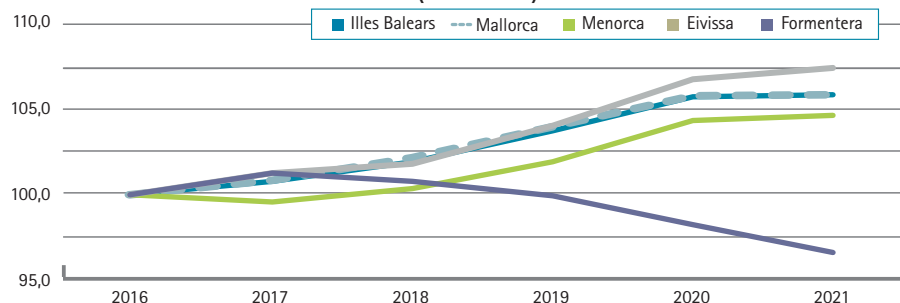
Font: Centre de Documentació Sociolingüística de les Illes Balears

QUADRE III-10.1. EVOLUCIÓ DE LA POBLACIÓ PER ILLES (2016-2021)

	Illes Balears	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera
2016	1.107.220	861.430	91.601	142.065	12.124
2017	1.115.999	868.693	91.170	143.856	12.280
2018	1.128.908	880.113	91.920	144.659	12.216
2019	1.149.460	896.038	93.397	147.914	12.111
2020	1.171.543	912.171	95.641	151.827	11.904
2021	1.172.844	912.414	95.919	152.805	11.706

Font: IBESTAT (2022). Padró (xifres de població). Disponible a: <https://ibestat.caib.es/ibestat/estadistiques/poblacio/padro/series-padro/155b5b14-b6cd-4160-80eb-0ca26f7679cd> (Accedit: 17 juny 2022)

Gràfic III-10.2.
Evolució de la població per illes prenent com a punt de partida la població del 2016 (2016-2021)

Font: IBESTAT (2022). Padró (xifres de població). Disponible a: <https://ibestat.caib.es/ibestat/estadistiques/poblacio/padro/series-padro/155b5b14-b6cd-4160-80eb-0ca26f7679cd> (Accedit: 17 juny 2022)

QUADRE III-10.2. ÚS DE LA LLENGUA CATALANA EN ELS EXÀMENS DE SELECTIVITAT A LES BALEARS PER ILLES (2008-2021)

	Illes Balears	Mallorca	Menorca	Eivissa-Formentera
2008	76,8	75,5	93,5	72,5
2009	77,2	76,2	95,5	70,2
2010	77,8	76,2	93,8	75,9
2011	78,8	77,7	94,6	75,6
2012	81,1	79,7	96,6	80,2
2013	80,4	79,7	91,9	77,1
2014	82,6	81,6	95,5	79,2
2015	81,1	80,4	96,3	83,3
2016	78,7	77,9	94,3	72,6
2017	79,6	77,8	96,9	79,6
2018	79,0	77,8	89,8	87,9
2019	77,5	76,8	96,0	67,1
2020	77,2	76,6	95,8	67,7
2021	74,5	74,5	94,8	62,2

Font: Centre de Documentació Sociolingüística de les Illes Balears

Més enllà de la formació reglada, els habitants de les Illes Balears poden accedir a una formació variada en llengua catalana i en formats diferents (formació en línia, centres d'autoaprenentatge, classes presencials o semipresencials). Alguns dels organismes que ofereixen cursos de català són les escoles oficials d'idiomes; corporacions com ajuntaments, consells insulars i altres organismes que depenen de l'Administració, com ara l'Escola Balear d'Administració Pública; organismes com l'Institut d'Estudis Eivissencs a Eivissa o l'Institut d'Estudis Baleàrics, amb seu a Mallorca, el Servei Lingüístic de la Universitat de les Illes Balears, i organitzacions no governamentals com sindicats o associaci-

ons. A partir del 2020, sobretot a causa de la pandèmia, es va reforçar la modalitat virtual de cursos.

Les escoles oficials d'idiomes ofereixen cursos de llengua catalana des del nivell bàsic A1 al nivell avançat C2 amb modalitat presencial i lliure. Els cursos presencials són de 4 hores setmanals dos dies a la setmana. Els centres de Palma, Calvià, Inca, Eivissa i Maó són els que ofereixen cursos de llengua catalana, però no tots els centres ofereixen tots els nivells (vegeu el quadre III-10.3).

L'Institut d'Estudis Baleàrics (IEB) habitualment ofereix cursos de llengua catalana dels diferents nivells de català o per a

col·lectius específics i tallers de conversa, de vegades amb la col·laboració d'altres organismes del Govern, ajuntaments i amb organitzacions no governamentals. Els cursos de llengua catalana tenen tres modalitats: presencial, semipresencial i a distància. Els presencials tenen una durada de 80 hores i es distribueixen en tres sessions setmanals de 2 hores. Els semipresencials combinen l'autoaprenentatge, el seguiment d'un professor i l'assistència a sessions presencials. Tenen una durada total de 35 hores amb una sola sessió de 2,5 hores per setmana. Els cursos a distància combinen l'autoaprenentatge mit-

jançant una aula virtual amb el seguiment d'un professor. Com en el cas dels cursos presencials, tenen una durada de 80 hores d'autoaprenentatge per Internet. A més d'aquests cursos, el 2021 l'IEB ha impartit un curs per a persones novingudes en col·laboració amb l'Ajuntament de Selva (maig i juny 2021) i un taller de català inicial per a pares i mares del CEIP Rosa dels Vents de la Colònia de Sant Pere (novembre i desembre de 2021). En total, l'IEB ha duit a terme 152 cursos i tallers de conversa, als quals s'han inscrit 4.413 alumnes (vegeu el quadre III-10.4).

QUADRE III-10.3. MATRÍCULES DE CURSOS PRESENCIALS DE CATALÀ DE LES ESCOLES OFICIALS D'IDIOMES (EOI) A LES ILLES BALEARS PER NIVELL D'ACREDITACIÓ A QUÈ OBTEN (2021-2022)

	Palma	Calvià	Inca	Maó	Eivissa	Total
B1	20	12	0	20	17	69
B2	47	18	0	15	23	103
C1	62	19	25	21	24	151
C2	50	19	17	23	14	123

Font: EOI

QUADRE III-10.4. CURSOS GENERALS DE LLENGUA CATALANA DE L'INSTITUT D'ESTUDIS BALEÀRICS (2017-2021)

		Presencials	Semipresencials	A distància	Total
2017	Cursos	97	49	12	158
	Alumnes	2.453	1.261	806	4.520
2018	Cursos	77	38	11	126
	Alumnes	1.928	860	988	3.776
2019	Cursos	73	36	6	115
	Alumnes	1.671	799	763	3.233
2020	Cursos	13	4	11	28
	Alumnes	1.190	244	2.067	3.501
2021	Cursos	18	12	39	69

Font: Institut d'Estudis Baleàrics

L'Escola Balear d'Administració Pública ofereix cursos dels nivells A2, B1, B2, C1, C2 i de llenguatge administratiu. El 2021 hi ha hagut un augment d'inscripcions més o menys important en els nivells B2, C1, C2 i llenguatge administratiu. En el cas concret dels cursos de llenguatge administratiu, les inscripcions quasi s'han duplicat (vegeu el quadre III-10.5 i l'apartat següent).

El Servei d'Assessorament Lingüístic del Consell Insular de Formentera ofereix cursos de català de diferents nivells. De manera complementària també organitza cursos destinats a col·lectius concrets, com ara al col·lectiu sanitari, mitjançant un conveni amb l'Hospital de Formentera, o a la Guàrdia Civil. Pel que fa a cursos a col·lectius concrets, el 2021 s'han ofert els nivells A2, B1 i B2 a l'Hospital de Formentera. En canvi, però, no s'ha fet cap curs a la Guàrdia Civil. Si es desglossen les dades del curs 2021-2022 per cursos i nivells, veim que als cursos especials de l'estiu del 2021 hi han participat 85 persones, 27 de les quals s'han inscrit al nivell A2, 11 al nivell B1, 25 al nivell B2 i 22 als nivells C1-C2. Al primer mòdul del curs 2021-2022 (octubre del 2021 - gener del 2022), hi ha hagut 218 inscrits: 71 al nivell A2, 46 al nivell B1, 60 al nivell B2 i 41 al nivell C1 (vegeu el gràfic III-10.3).

Altres institucions i organismes que també ofereixen cursos de llengua catalana, com ara la Universitat de les Illes Balears (UIB), mitjançant el Servei Lingüístic, el 2021 han recuperat l'oferta que hi havia abans de l'inici de la pandèmia. Així doncs, de les 110 inscripcions del 2019 i les 27 el 2020, el 2021 s'ha passat a 62, 21 de les quals corresponen al nivell A1, 14 al nivell B2 i 27 al nivell C1.

L'Escola Municipal de Mallorca de Manacor ha organitzat cursos de català de manera ininterrompuda des de l'any 1973, juntament amb altres tipus de cursos o tallers. Els cursos corresponen als certificats sobre avaluació i certificació de coneixements de català del Govern de les Illes Balears (A2, B1, B2, C1, C2 i llenguatge administratiu). De manera complementària a aquesta oferta, el 2021 l'Escola Municipal de Mallorca i el Centre de Català de Manacor també han engegat el projecte *Conversam*, tallers de llengua oral que constitueixen una formació complementària als nivells més baixos com l'A1 i el B1 (vegeu el quadre III-10.6).

Paraula Centre de Serveis Lingüístics també ofereix habitualment tallers d'expressió oral i escrita en grups reduïts per preparar aquesta habilitat pensant en les proves oficials. Des de l'any 2020 molts d'aquests tallers no s'han impartit a causa de les circumstàncies sanitàries. Sí que s'ha mantingut, en canvi, el programa de parelles lingüístiques *Amb tu, en català*. Aquest programa permet posar en contacte una persona que vol practicar el català amb una altra que el parla de manera habitual, perquè quedin una hora a la setmana per parlar de manera distesa.

10.3.

EXPEDICIÓ DE CERTIFICATS

Assistir a cursos de català permet millorar les competències lingüístiques, però també obtenir certificats de coneixements de català. Mitjançant la formació reglada també es poden aconseguir certificats de coneixements d'aquesta llengua. Concre-

tament, a partir del curs 1999-2000 en l'educació secundària obligatòria i del curs 2000-2001 en el batxillerat, hi ha la possibilitat d'obtenir els nivells B1 o B2, depenent de la nota de català a quart d'ESO, i els nivells B2 o C1, també segons la nota de català obtinguda a segon de batxillerat.

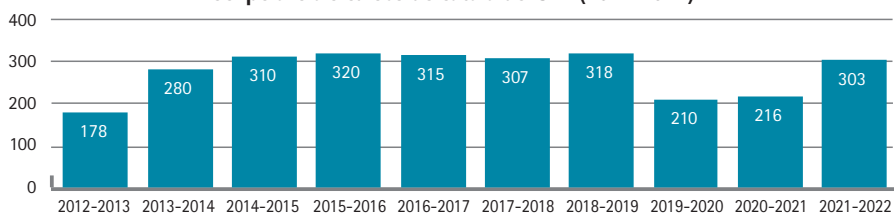
Les escoles oficials d'idiomes, la universitat i l'Administració, mitjançant la Direcció General de Política Lingüística i l'Escola Balear d'Administració Pública, també convoquen proves, la superació de les quals implica l'obtenció de certificats (vegeu els quadres III-10.7 i III-10.8).

QUADRE III-10.5. INSCRIPCIONS ALS CURSOS DE CATALÀ DE L'EBAP PER NIVELLS (2021)

	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera	Total
A2	1	0	0	0	1
B1	7	5	0	0	12
B2	124	36	21	3	184
C1	240	51	69	6	366
C2	187	47	28	5	267
LA	205	52	42	6	305

Font: EBAP

Gràfic III-10.3.
Inscripcions als cursos de català del SAL (2012-2021)

Font: SAL, Consell Insular de Formentera

QUADRE III-10.6. INSCRIPCIONS ALS CURSOS DE CATALÀ DE L'ESCOLA MUNICIPAL DE MALLORQUÍ DE MANACOR (2017-2021)

	A1	A2	B1	B2	C1	C2	LA	Total
2017-2018	0	42	55	92	86	35	14	324
2018-2019	0	50	37	72	77	46	26	308
2019-2020	0	46	44	66	62	49	30	297
2020-2021	88	71	47	99	122	83	60	570

Font: Escola Municipal de Mallorca

QUADRE III-10.7. CERTIFICATS EMESOS PER LA DIRECCIÓ GENERAL DE POLÍTICA LINGÜÍSTICA (2016-2021)

	A2	B1	B2	C1	C2	LA	Total
2016	659	408	350	376	79	120	1.992
2017	721	780	749	572	239	94	3.155
2018	741	1255	1260	898	219	130	4.503
2019	836	936	710	838	140	127	3.587
2020	317	354	363	300	0	0	1.334
2021	653	461	750	672	272	175	2.983

Font: Direcció General de Política Lingüística

QUADRE III-10.8. CERTIFICATS EMESOS PER L'ESCOLA BALEAR D'ADMINISTRACIÓ PÚBLICA (2016-2021)

	A2	B1	B2	C1	C2	LA	Total
2016	22	13	5	25	16	39	120
2017	20	26	9	22	13	30	120
2018	15	25	42	41	25	44	192
2019	5	14	12	36	30	64	161
2020	5	8	4	30	25	27	99
2021	0	1	6	16	28	51	102

Font: EBAP

10.4.

L'ESCOLA D'ESTIU DE LINGÜÍSTICA CATALANA (EDELIC)

El Departament de Filologia Catalana i Lingüística General de la UIB, amb el finançament de l'Institut Ramon Llull, del qual forma part el Govern de les Illes Balears, ha organitzat la primera edició de l'Escola d'Estiu de Lingüística Catalana (EDELIC), que ha tingut lloc a la Universitat de les Illes Balears, en format virtual, del 18 al 24 de juliol de 2021.

L'EDELIC es concep com una trobada entre alumnes i professors de lingüística catalana d'universitats catalanes i d'universitats

de l'exterior. Així doncs, l'objectiu de l'Escola és oferir formació en lingüística catalana a estudiants de grau i de postgrau que vulguin completar el seu coneixement en aquest camp, amb atenció especial a estudiants d'universitats de fora del domini lingüístic català que tinguin interès en la llengua catalana o ja n'hagin començat a investigar algun aspecte. La intenció última de l'EDELIC és crear una xarxa de suport en estudis lingüístics sobre la llengua catalana.

Per decidir els cursos que s'impartirien en aquesta primera edició, s'ha fet una convocatòria, que ha tingut com a resultat un total de 15 propostes per part de professors de dins i de fora del domini lingüístic català. D'aquestes 15 propostes,

se n'han triat cinc mitjançant un procés d'avaluació d'experts doblement cega: «La pragmàtica experimental», a càrrec de Xavier Villalba (Universitat Autònoma de Barcelona); «Aspectes controvertits de la sintaxi catalana», a càrrec d'Anna Pineda (Universitat de la Sorbona); «Language and Catalan sociolinguistics», impartit per Anna Tudela (Universitat Autònoma de Madrid) i Steven Byrne (Universitat de Limerick); «The Acquisition of Catalan», ofert per Anna Gavarró (Universitat Autònoma de Barcelona), i «El sistema vocàlic del català a través de jerarquies de restriccions», de Clàudia Pons-Moll (Universitat de Barcelona). A més, s'ha comptat amb la participació del professor José Ignacio Hualde (Universitat d'Illinois a Urbana-Champaign) com a ponent convidat, que ha presentat el treball «Intervocalic lenition, contrastiveness and neutralization in Catalan».

En total a aquest esdeveniment acadèmic s'hi han inscrit 123 persones. Aproximadament una quarta part dels assistents provenien d'universitats de fora del domini lingüístic català. Concretament, hi ha hagut representació d'universitats d'Alemanya, Colòmbia, França, els Estats Units, Itàlia i el Regne Unit.

En aquesta primera edició de l'EDELIC s'hi ha inclòs un espai destinat a la presentació de treballs duits a terme pels alumnes, la qual cosa facilita la interacció directa entre els assistents i els especialistes. Aquest espai ha tingut molt bona rebuda, amb un total de 27 comunicacions, que s'han agrupat en tres grans blocs temàtics (sociolingüística, fonètica i fonologia, i altres àrees).

Amb l'objectiu de fomentar la investigació en lingüística catalana, s'ha lliurat el Premi Aina Moll al millor treball presentat, convocat per la Direcció General de Política Lingüística del Govern de les Illes Balears com a reconeixement de la figura d'aquesta filòloga i lingüística. El premi, de 3.000 €, ha estat atorgat a l'estudiant de màster Christopher Little, autor del treball «Una anàlisi de les actituds lingüístiques dels joves a l'illa d'Eivissa».

Durant la setmana que ha durat l'EDELIC també s'han duit a terme diverses activitats socials, que han facilitat, d'una banda, la presa de contacte dels alumnes amb aspectes culturals de Mallorca (taller de cuina amb Esperança Serra, taller de gloses amb Mateu Xurí i concert de Salvatge Cor), i, de l'altra, la comunicació i l'intercanvi d'idees entre els participants (activitat «Quiz de l'EDELIC»).

L'EDELIC disposa d'un comitè organitzador permanent i un comitè científic que, en principi, es mantindran en les futures edicions de l'esdeveniment, a més d'un comitè organitzador local i un comitè consultiu local, que variaran en cada edició.

10.5.

TALLER DE JOCS DE TAULA I MOSTRA DE VIDEOJCS

En el marc de la campanya «I tu, jugues en català?», la Direcció General de Política Lingüística del Govern de les Illes Balears ha engegat, a totes les illes, tallers de jocs de taula i una mostra de videojocs

per promoure el coneixement i el consum d'aquests jocs en llengua catalana. Els tallers s'han adreçat a infants i joves d'entre 6 i 16 anys, mentre que la mostra s'ha dirigit a joves a partir de 16 anys i adults. Tant els tallers com la mostra s'han duit a terme durant el mes de desembre de 2021 a diferents indrets de les Illes Balears: Palma, Inca i Manacor (Mallorca); Maó, Ciutadella i es Mercadal (Menorca); Eivissa i Santa Eulària (Eivissa) i Sant Francesc (Formentera).

Els tallers de jocs els han duit a terme formadors com Lila i els Contes i l'empresa Sa Xaranga. En les diferents sessions s'han emprat jocs adequats a diferents grups d'edat, com ara *La torre encantada* (Devir) o *Rhino Hero* (Haba) (4-8 anys); *El laberint màgic* (Devir) o *Speed cups* (Mercurio) (6-10 anys), i *Carcassone* de Devir o *L'arna tramposa* (Asmodee) (8-15 anys). El nombre total d'assistents ha estat de 213 (77 a Mallorca, 53 a Menorca, 59 a Eivissa i 24 a Formentera).

La mostra de videojocs, que s'ha desenvolupat conjuntament amb l'associació Gaming.cat i la col·laboració de Twitch Menorca, ha consistit en sessions de dues hores en què s'ha fet una presentació inicial de 10-15 minuts de la situació del català en els videojocs i després els assistents han tingut l'oportunitat de provar-ne de diferents, com ara *Aragami*, el *Sword of The Necromancer*, el *Mail Mole* o el *Minecraft*, en dispositius com ordinadors especials per a videojocs i les videoconsols PlayStation 4, Switch o Xbox One. Hi han assistit 127 persones (43 a Mallorca, 39 a Menorca, 32 a Eivissa i 13 a Formentera). De cada vegada hi ha més desenvolupadores que inclouen el català en les llengües

disponibles en els videojocs. El 2021 s'han llançat 21 jocs diferents, la gran majoria de desenvolupadores que es troben a Catalunya. Alguns d'aquests jocs són *Aragami 2* (Lince Works), *Horror Tales: The Wine* (Carlos Coronado), *Mail Mole* (Talpa Games), *Super Magbot* (Astral Pixel) o *Treasures of The Aegean* (Undercoders).

10.6.

V JORNADA DE DINAMITZACIÓ LINGÜÍSTICA

El 26 d'octubre de 2021 ha tingut lloc la V Jornada de Dinamització Lingüística, organitzada per la Direcció General de Política Lingüística del Govern de les Illes Balears. Aquestes jornades, que es duen a terme d'ençà del 2017, pretenen ser un espai de trobada dels professionals de la dinamització lingüística del conjunt de les administracions públiques de les Illes Balears per formar-se i compartir idees i experiències. El 2021, la V Jornada de Dinamització Lingüística ha tingut com a centre d'interès l'adopció lingüística i els nous catalanoparlants. Hi han participat 44 persones (21 de manera presencial i 23 en línia) de diferents territoris del domini lingüístic. Les ponències que s'han impartit són: «De qui és i per a qui és la llengua?», a càrrec de Joan Pujolar (Universitat Oberta de Catalunya); «L'adopció de la llengua: què comprèn, què l'estimula i què hi aporta», impartida per Puri Pinto; «Els nous catalanoparlants del País Valencià», a càrrec de Raquel Casesnoves (Universitat de València); «Què són i com es creen els espais lingüístics segurs?», de Maite Puigdevall (Universitat Oberta de Ca-

talunya), i «De l'aprenentatge a l'adopció del català: el cicle d'acompanyament a la integració lingüística», oferta per Avel·lí Flors-Mas i Marina Massaguer (CUSC-Universitat de Barcelona).

10.7.

LA DINAMITZACIÓ LINGÜÍSTICA: BASES, EINES I ESTRATÈGIES

La dinamització lingüística: bases, eines i estratègies és una obra coordinada per Xisca Castell i Maria del Mar Vanrell que té l'origen en el títol propi d'Expert Universitari en Dinamització Lingüística que la Universitat de les Illes Balears va oferir durant el curs 2019-2020. L'objectiu principal del volum és proposar bases, eines i estratègies orientades a facilitar la tasca de dinamització lingüística, principalment en el context de la llengua catalana. S'adreça, sobretot, a professionals que es dediquin a la dinamització, però també a altres professionals dedicats a l'assessorament lingüístic, a l'educació o a la docència. A més, el volum presenta un estat de la qüestió de la disciplina amb l'objectiu que serveixi de punt de partida per a futures recerques entorn de la dinamització lingüística. Un altre destinatari potencial, doncs, és el col·lectiu d'acadèmics i investigadors, així com qualsevol persona interessada en el tema.

El llibre s'estructura en quatre parts, que es corresponen amb quatre perspectives diferents des de les quals emprendre la dinamització lingüística: l'entorn social, els drets lingüístics, les eines i les estratègies. Isidor Marí, a «El dinamitzador com

a facilitador del canvi sociolingüístic en els processos d'un entorn social determinat», revisa les destreses que el dinamitzador lingüístic ha de posar en pràctica, entre les quals hi ha un bon coneixement del marc social en què s'ha de produir la intervenció, així com les fases i les dinàmiques d'aquesta intervenció. En el segon capítol, «Planificació lingüística i social», Joan Melià i Garí hi analitza aspectes que cal tenir en compte en la planificació lingüística per assolir els objectius marcats per la política lingüística d'un determinat espai social. Xisca Castell i Maria del Mar Vanrell clouen la primera part sobre l'entorn social amb el capítol «Apunts per a una dinamització lingüística més situada socialment», en què exploren l'aportació que poden fer teories postestructuralistes del llenguatge en entorns de dinamització lingüística i revisen mètodes de recerca qualitativa, com ara els relats de vida lingüística.

La segona part del volum tracta dels drets lingüístics. Antoni Llabrés, a «Algunes observacions sobre el marc legal de la llengua catalana a les Illes Balears i els drets lingüístics que se'n deriven», analitza la regulació bàsica que contenen l'Estatut d'autonomia, la Llei de normalització lingüística i la normativa de desplegament, i se centra en els usos lingüístics institucionals i l'ensenyament. Joan-Albert Villaverde Vidal, a «Eines argumentatives per a legitimar l'actuació del dinamitzador lingüístic», parteix de la idea que a l'hora de dur a terme diferents iniciatives calen discursos sòlids que prevegin i evitin les inèrcies contràries al canvi. L'autor explora dues fonts que legitimen aquestes iniciatives: el perill de desaparició de la llengua subordinada i la seguretat lingüística.

La tercera part del volum inclou tres contribucions que posen a l'abast dels dinamitzadors eines per dur a terme la seva tasca. A «El joc i l'humor com a eines per a la dinamització lingüística», Magdalena Capella Oliver revisa la història del joc i l'humor, i ens els presenta com a eines útils i beneficioses per a la pràctica de la dinamització lingüística. Les autores del capítol «Dinamització lingüística: enfocament metodològic i disseny d'activitats», Margalida Barceló i Taberner i Maria Josep Carrasco Escandell, proposen una actuació i presenten aspectes que cal tenir en compte a l'hora de planificar activitats. Carlos Vecina Merchante i Aina Calvo Sastre clouen aquesta secció amb «El projecte: una eina per a planificar les intervencions socioeducatives», en què revisen, passa per passa, com dissenyar un projecte que permeti dur a terme una intervenció de dinamització lingüística.

El volum es clou amb tres capítols que constitueixen una guia d'estratègies que cal tenir ben presents en la pràctica de la dinamització lingüística. En el primer capítol d'aquest darrer bloc, «La construcció de discursos orals efectius. Estratègies comunicatives», Ivo Valls-Ratés analitza els factors que intervenen en la construcció de discursos orals efectius i les estratègies que poden facilitar la feina al dinamitzador. Miquel Strubell i Trueta, al capítol «El reclutament dels catalanoparlants del futur», hi presenta tres models de planificació i canvi sociolingüístics que es basen en la motivació com a element clau, i també algunes iniciatives de foment de la llengua catalana que han duit a terme diferents organismes. L'últim capítol de l'obra és «L'engrescadora

aventura cap a l'assertivitat lingüística», en què l'autora, Gemma Sanginés, ofereix pautes i recursos per modificar el nostre comportament lingüístic i ser capaços de ser més assertius.

El llibre incorpora un glossari, amb definicions breus i senzilles dels termes més rellevants de cadascun dels diferents capítols, i també un índex de termes. Els mots que apareixen en negreta al llarg del llibre són els que s'inclouen en el glossari final. L'índex de termes permet saber a quines pàgines s'esmenten les expressions que s'hi recullen.

10.8.

ESTUDI «ACTITUDS I USOS LINGÜÍSTICS DELS JOVES DE LES ILLES BALEARS (AULIJOVIB)»

El 21 de desembre de 2021, el director de Política Universitària i Recerca resolgué que s'efectués una transferència extraordinària per elaborar un estudi sobre els comportaments, les actituds i els usos lingüístics dels joves de les Illes Balears. Aquest estudi es justifica pel moment de canvi constant que viu la societat balear i l'efecte consegüent en la percepció i els usos lingüístics, així com en el procés de construcció identitària. Alguns d'aquests canvis es deuen a la incorporació recent d'una gran quantitat de joves d'origen migrant, al turisme, a la precarietat laboral i la situació de vulnerabilitat juvenil, a les primeres fornades de l'escolarització en català i a les noves tecnologies.

L'estudi, anomenat «Actituds i usos lingüístics dels joves de les Illes Balears (AULLIOVIB)», el dirigeix la Direcció General de Política Lingüística del Govern de les Illes Balears i el du a terme el Grup de Recerca Sociolingüística de les Illes Balears (GRESIB, Universitat de les Illes Balears) amb col·laboradors d'altres universitats. El grup d'investigadors del GRESIB està format per Catalina Amengual, Ariadna Benet, Xisca Castell, Elga Cremades, Joan Melià, Christopher Little i Maria del Mar Vanrell,

els quals col·laboren amb investigadors d'altres universitats, com ara Ricard Benito (Universitat Autònoma de Barcelona), Isabel Crespí (Queen Mary University of London), Isaac González (Universitat Oberta de Catalunya), Ivan Solivellas (Universitat Rovira i Virgili), Anna Tudela (Universitat Autònoma de Madrid) i Joan Pujolar (Universitat Oberta de Catalunya). L'equip també compta amb l'assessorament de Lluís Ballester, investigador col·laborador de la Universitat de les Illes Balears.

11

L'ESTAT DE LA CULTURA

11.1.

INTRODUCCIÓ

Per analitzar l'estat de la cultura a les Illes Balears l'any 2021, no disposam de dades estadístiques que permetin quantificar l'evolució de cada subsector. Els pocs treballs estadístics sobre aquesta matèria, que es fan en l'àmbit estatal, en recullen aspectes parcials. D'altres que s'han fet a les Balears no han tingut continuïtat en els darrers anys. Per això, s'ha estructurat aquest capítol en dues parts: una primera part en què s'han seleccionat els projectes destacats de cada àmbit cultural i una segona part amb l'anàlisi de les dades estadístiques disponibles.

11.2.

PROJECTES DESTACATS

El 2021 encara ha estat un any pandèmic. Tot i que s'han generat molts de projectes, no s'han pogut programar amb la normalitat que hauria estat desitjable, atès que l'any ha començat amb canvis continus de protocols sanitaris que han afectat les activitats culturals mateixes, han implicat que s'hagués de reduir el nombre d'assistents als actes o de vegades han generat ajornaments i cancel·lacions. Aquesta situació ha im-

pactat negativament en les iniciatives públiques i privades, i en el sector cultural en general, que sovint ha vist alentida la marxa dels projectes.

No obstant això, són molts els col·lectius, les institucions i els professionals que han creat durant l'any productes culturals de qualitat, que no sempre surten a la llum si només s'analitzen les dades. Per això, i amb la consciència d'haver de fer-ne una selecció parcial, a continuació en destacam uns quants per sectors.

En l'àmbit museístic, el 2021 ha continuat la tendència de l'any anterior, en què van minvar les visites presencials a la majoria d'infraestructures respecte a l'època pre-pandèmica, però alhora van augmentar les visites virtuals i el consum de productes de difusió patrimonial generats per alguns museus i espais expositius (normalment de naturalesa audiovisual i amb el suport de les xarxes socials).

A Menorca, cal destacar dues iniciatives, una per la novetat que suposa en el panorama cultural, i l'altra per la consolidació del seu pes patrimonial. La novetat va ser l'obertura, el mes de juliol, de la seu a l'illa de la galeria suïssa Hauser & Wirth. Inaugurada en un espai renovat de l'illa del Rei i amb programació prevista només per al semestre d'estiu, fou objecte d'atenció i, a més, tingué altres repercussions culturals i econò-

miques.¹ D'altra banda, el Museu de Menorca continuà la seva programació d'exposicions temporals de producció pròpia i lligades a la recerca, que suposaren rebre nombroses visites, però sobretot consolidar el seu paper com a institució de referència. Començà l'any amb l'exposició «Joan Flaquer i l'enigma dels 400 vasos. 50 anys d'arqueologia menorquina (1910-1960)», que, a partir de la recerca documental i arqueològica, projectà els resultats en un producte expositiu clar i atractiu del qual, a més, hi ha una versió virtual visitable en el seu web. Cap a meitat d'any, el museu inaugurà «Magatzem d'històries», una mostra que novament és fruit de la lectura del propi fons, amb un resultat molt destacable. A més, a l'illa, durant el 2021, ha continuat la tramitació de l'expedient per aconseguir el reconeixement de la UNESCO del patrimoni arqueològic talaiòtic menorquí.

A Eivissa, el Museu Arqueològic d'Eivissa i Formentera (MAEF) ha ampliat el recorregut visitable de la necròpolis del puig des Molins, i també ha inaugurat l'exposició «Principi vital: les closques d'estruc púniques del MAEF», a més de programar nombroses activitats per difondre el patrimoni arqueològic d'Eivissa i de Formentera. El Museu d'Art Contemporani d'Eivis-

sa (MACE), després de la commemoració del seu 50è aniversari el 2020, el 2021 ha mostrat la seva exposició permanent amb unes quantes aportacions noves.

A Mallorca, cal destacar l'exposició sobre l'artista eivissenc Rafael Tur Costa, que s'havia inaugurat el mes de desembre de 2020 al museu Es Baluard (una mostra que ell va inaugurar i que, malauradament, no va poder cloure), organitzada pel Govern i el museu. També cal destacar «Personae. Màscara contra la barbàrie», una producció del mateix museu basada en el conjunt de peces que Joan Miró va concebre entorn del text *Ubu Roi*. Al Casal Balaguer, el mes de setembre s'hi inaugurà l'exposició «Viatge i paisatge. De Llatinoamèrica a Mallorca», i el desembre, al Centre de Cultura Sa Nostra, una mostra monogràfica sobre «Agustí Buades Frau (1804-1871), precursor del retrat modern». També podem remarcar com a esdeveniment de l'àmbit de les arts el desenvolupament d'una edició més de Formentera Fotogràfica, que a més comptà amb una exposició temporal d'obres de Toni Catany, organitzada pel Consell de Formentera i la fundació de l'autor.

Del 2021, les diferents institucions de Mallorca han començat la programació de diferents activitats per commemorar el 500è aniversari de la revolta de les Germanies, amb una exposició al Castell de Bellver i diversos cicles de conferències d'historiadors especialistes en l'època que han itinerat pel territori illenc. Tal vegada s'hi ha trobat a faltar, malgrat tot, un documental de referència, o una exposició (amb catàleg) que fes una relectura de les fonts i dels objectes.

1. «El Observatorio de la Cultura pone a Menorca en el mapa. La llegada de Hauser & Wirth empuja a la isla en un 'ranking' en el que repite el Teatre Principal de Maó», *Diario de Menorca*, 2 d'octubre de 2022. Disponible a: <https://www.menorca.info/menorca/cultura/2022/02/10/1698137/observatorio-cultura-pone-menorca-mapa.html> (Accedit: 25 agost 2022), i «Cultura de temporada alta», *Ara Balears*, 29 d'octubre de 2021. Disponible a: https://www.arabalears.cat/opinio/cultura-temporada-alta_129_4166196.html (Accedit: 1 setembre 2022).

Pel que fa a les arts escèniques, el Teatre Principal de Palma ha consolidat el 2021 una progressió en positiu cap a la qualitat i la quantitat de les seves produccions. A més, ha afegit nombrosos recursos digitals en el seu web, una línia que s'havia començat a potenciar arran de la pandèmia. Les abundants col·laboracions amb diferents companyies i la promoció de les produccions de Mallorca han donat lloc a una programació teatral de qualitat durant els dos semestres de l'any, que també ha comptat amb les habituals dosis d'òpera, música i dansa.

Si bé a totes les illes hi ha hagut una programació activa en matèria teatral, un dels esdeveniments de l'any ha estat la inauguració del Teatre Principal d'Inca, que obrí les portes el mes de desembre amb la vocació d'esdevenir un espai d'arts escèniques de qualitat al Raiguer i a tot Mallorca. A més de produccions de fora de l'illa, s'hi ha programat cinema i activitats educatives.

La qualitat de l'oferta artística del Teatre Principal de Maó es reflecteix en l'enquesta anual de l'Observatorio de la Cultura, atès que s'ha consolidat com un referent de es arts escèniques a Menorca i a tot l'Estat.

No analitzarem detalladament tots els festivals proposats tant per la iniciativa pública com per la privada dedicats a diferents gèneres, que constitueixen una oferta rica i diversa arreu de les Balears. Esmentarem el festival de dansa Eima,² a Maria de la Salut, que és fruit de les residències artístiques que s'hi duen a terme i que apareix

a l'enquesta estatal de l'Observatorio de la Cultura a l'apartat «Lo mejor del entorno rural», i la FIET de Vilafranca,³ Fira de Teatre Infantil i Juvenil de les Illes Balears.

Si d'arts escèniques necessàriament la selecció és parcial, encara ho serà més en l'àmbit musical, ja que el 2021 es reactiva la programació de festivals i concerts i són nombrosos els que s'han duit a terme. En destacam el Mobofest, festival de música independent de Mallorca; la represa dels cicles musicals de Women Don't Wait (for Waits) —amb logo de Pere Joan—, o a Menorca el festival Pedra Viva, que ha programat des dels seus inicis en espais patrimonials i que es caracteritza per unes ofertes diverses i arriscades.

De l'àmbit audiovisual, cal mencionar evidentment el festival de cinema Atlàntida Mallorca Film Fest, promogut per la plataforma mallorquina Filmin amb el suport de les diferents institucions de l'illa. De nou, l'Atlàntida és esmentat en l'enquesta de l'Observatorio de la Cultura com a iniciativa destacada. En l'esfera estatal, Filmin, la plataforma promotora, rep el reconeixement del sector com a iniciativa digital més rellevant.

Amb la consciència de l'àmplia producció de tots els gèneres que es duu a terme a les Balears, destacam el film *El ventre del mar*, d'Agustí Villaronga. Enregistrada durant la pandèmia en escenaris mallorquins (entre d'altres, al Celler Cooperatiu Es Sindicat de Felanitx), va rebre diversos reconeixements, com ara un premi Goya i dotze nominacions als premis Gaudí.

2. Vegeu EiMA. Disponible a: <https://eimacreacio.com> (Accedit: 25 agost 2022).

3. Vegeu FIET. Disponible a: <https://fiet.cat> (Accedit: 25 agost 2022).

A Menorca, el Teatre Principal de Maó va acollir el Festival Internacional de Cine de Menorca, i a Mallorca s'han fet trobades professionals en diferents indrets.

Com a projecte transversal que connecta tots els sectors culturals i les entitats que treballen en el tema de la inclusió social, hi ha l'aparició a les Balears de la Fundació Apropa Cultura, després d'haver-se consolidat a Catalunya. Aquesta entitat s'ha involucrat molt ràpidament en la qüestió de la inclusió social en l'àmbit cultural, tant pel que fa al sector professional com als usuaris. El mes d'octubre del 2021 la Direcció General de Cultura acollí unes jornades coordinades per l'entitat que se centraren en els sectors d'arts escèniques i de museus i que reuniren una part important dels dos sectors.

En relació amb el patrimoni cultural de les Illes Balears, el 2021 s'han declarat sis nous béns i s'han incoat els expedients d'altres vuit, tots com a bé d'interès cultural. A més, s'ha redactat el I Pla Estratègic de Salvaguarda del Patrimoni Cultural de les Illes Balears en Cas d'Emergència, una iniciativa conjunta de les direccions generals d'Emergències i Cultura del Govern, amb la col·laboració dels consells insulars. També s'han organitzat diferents jornades tècniques i iniciatives en l'àmbit del patrimoni immaterial, i s'ha iniciat la declaració de màxima protecció per a la vela llatina com a bé d'interès cultural immaterial compartit per totes les illes, la figura de protecció màxima que preveu la Llei 18/2019, de 8 d'abril, de salvaguarda del patrimoni cultural immaterial de les Illes Balears. També durant aquest any s'ha aprovat la protecció del vidre bufat com a bé del patrimoni

cultural d'Espanya, passa prèvia per poder promoure una candidatura internacional per a la llista del Patrimoni Cultural Immaterial de la UNESCO, una candidatura que a Mallorca compta amb un espai productiu: la casa de vidres Gordiola d'Algaida.

Quan al sector del llibre, tant les editorials com les llibreries han sobreviscut a la pandèmia aportant solucions imaginatives per poder continuar l'activitat. El 2021, en el món editorial han augmentat les traduccions al català d'obres rellevants, fet significatiu d'una cultura que n'incorpora d'altres. Les llibreries es consoliden com a espais culturals alternatius arreu del territori amb la programació d'activitats rellevants amb escriptors i especialistes. Cal fer especial esment a l'edició de Sant Jordi d'aquest any, que ha estat la primera després de la pandèmia i que ha suposat una fita simbòlica per al sector cultural, desitjós de recuperar la normalitat. Segons els mitjans,⁴ els llibres més venuts en català han estat: *Consumit pel foc*, de Jaume Cabré; *Dilluns ens estimaran*, de Najat el Hachmi; *La dona de la seva vida*, de Xavier Bosch, i *Breu història de la germania mallorquina*, d'Albert Cassanyes. En castellà, han estat *Sira*, de María Dueñas; *El infinito en un junco*, d'Irene Vallejo, i *La anguila*, de Paula Bonet.

A final d'any han anat desapareixent els protocols sanitaris de la realitat cultural i ha augmentat la freqüència de les activitats.

4. «Sant Jordi 2021: llibres més venuts», *Diario de Mallorca*, 23 d'abril de 2021. Disponible a: <https://www.diariodemallorca.es/cultura/2021/04/23/sant-jordi-2021-consulta-lista-48648579.html?fbclid=IwAR3fqVYEaZwGe8Yvjx-IQbLTAgrjp-57M70AmRSy6jhbTazSm7RFH9uWBbuE> (Accedit: 25 agost 2022).

11.3.

LES DADES DE LA CULTURA A LES ILLES BALEARS EL 2021

Com s'ha avançat a la introducció, i tal com s'ha fet constar en les anteriors edicions de l'apartat dedicat a la cultura, disposam de poques dades per analitzar la realitat cultural de les Illes Balears, de manera que comentam les enquestes parcials que fa el Govern de l'Estat i l'anàlisi dels pressuposts que cada any dediquen a la cultura les principals institucions. La novetat econòmica del 2021 són els fons europeus, molts dels quals tenen assignacions plurianuals.

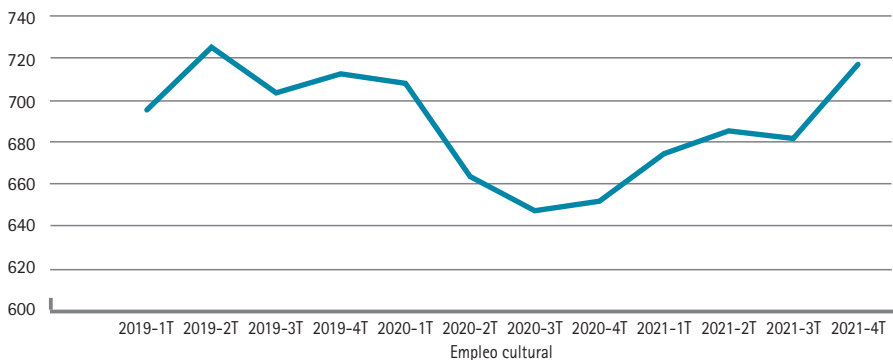
11.3.1. DADES DEL SECTOR CULTURAL

L'*Anuario de estadísticas culturales* del Ministeri de Cultura és el treball estadístic més complet sobre el sector cultural que s'ha desenvolupat amb continuïtat, ja que s'ha publicat amb periodicitat anual, ininterrompudament, des de l'any 2005. És una

bona eina per analitzar el sector cultural de l'Estat, però ofereix limitacions si es pretén analitzar amb precisió allò que succeeix a cadascuna de les comunitats autònomes en matèria cultural. En qualsevol cas, en el moment de redactar aquest capítol encara no s'han publicat les dades corresponents al 2021. En canvi, sí que s'han duit a terme una sèrie d'estudis estadístics excepcionals per avaluar l'impacte de la COVID-19 en l'àmbit de la cultura, així com altres estadístiques que també permeten acostar-se tangencialment a les dades del món cultural.

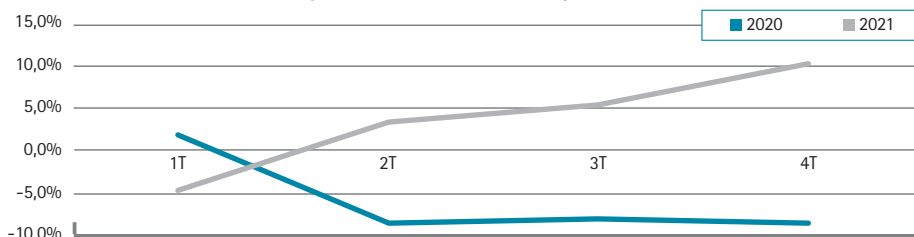
A escala estatal, l'Enquesta de població activa, elaborada per l'Institut Nacional d'Estadística, també permet analitzar el grau d'ocupació de determinades professions vinculades a l'àmbit cultural. A final del 2021, l'ocupació havia augmentat un 10,3 % respecte al 2020, fins i tot ha augmentat un 0,7 % el nivell del 2019. Les diferències de les dades de la recuperació entre assalariats i no assalariats (és a dir, autònoms) és també significativa (vegeu els gràfics III-11.1, III-11.2, III-11.3 i III-11.4).

Gràfic III-11.1.
Ocupació en l'àmbit cultural per trimestres (2019-2021)

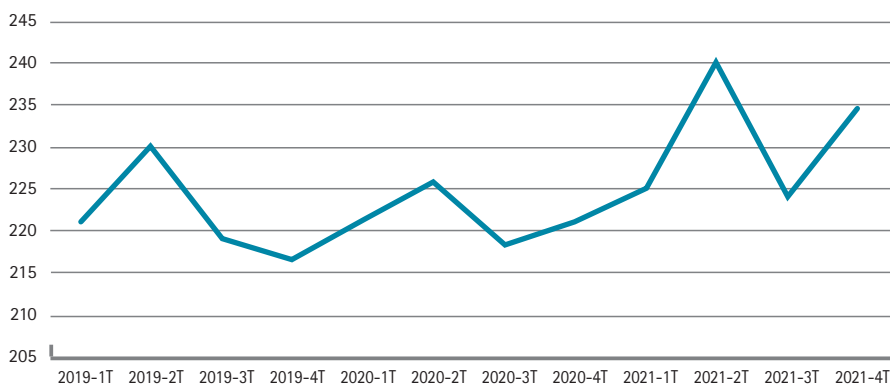
Font: Ministeri de Cultura i Esport (2022). CULTURABase. Disponible a: <https://www.culturaydeporte.gob.es/servicios-al-ciudadano/estadisticas/cultura/mc/culturabase/portada.html> (Accedit: 17 agost 2022)

Gràfic III-11.2.
Ocupació en l'àmbit cultural per trimestres
 (variació en % respecte al trimestre de l'any anterior) (2020-2021)

Font: Ministeri de Cultura i Esport (2022). CULTURABase. Disponible a: <https://www.culturaydeporte.gob.es/servicios-al-ciudadano/estadisticas/cultura/mc/culturabase/portada.html> (Accedit: 17 agost 2022)

Gràfic III-11.3.
Ocupació en l'àmbit cultural segons la situació professional (no assalariats) (2019-2021)

Font: Ministeri de Cultura i Esport (2022). CULTURABase. Disponible a: <https://www.culturaydeporte.gob.es/servicios-al-ciudadano/estadisticas/cultura/mc/culturabase/portada.html> (Accedit: 17 agost 2022)

També hi ha dades del 2021 sobre l'àmbit audiovisual a l'enquesta CULTURABase, en què es reflecteix un lleuger augment de la constitució d'empreses dedicades a la producció audiovisual, excepte a les Balears: 4 empreses el 2019, 7 empreses el 2020 i 6 empreses el 2021 (vegeu el quadre III-11.1).

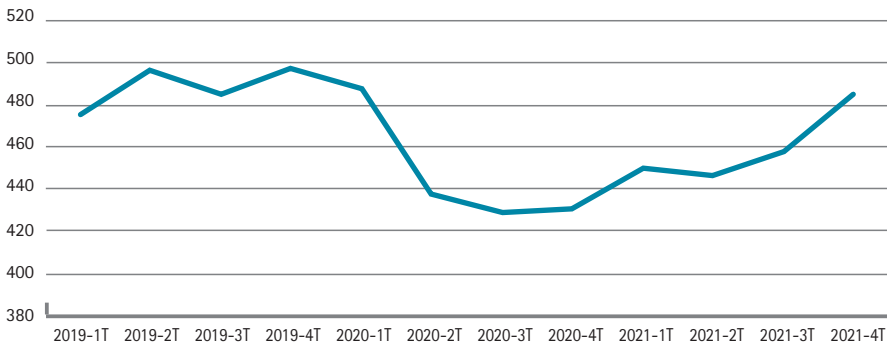
Al llarg dels darrers anys, es constata un descens lleuger del nombre de sales de

cinema, que han passat de 18 sales el 2019, a 17 sales el 2020 i a 15 sales el 2021 (vegeu el quadre III-11.2).

Hi ha hagut una lleugera recuperació dels nombre d'espectadors de cinema respecte al 2020, però encara no s'arriba a la quantitat de l'etapa prepanidèmica (vegeu el quadre III-11.3).

Gràfic III-11.4.

Ocupació en l'àmbit cultural segons la situació professional (assalariats) (2019-2021)

Font: Ministeri de Cultura i Esport (2022). CULTURABase. Disponible a: <https://www.culturaydeporte.gob.es/servicios-al-ciudadano/estadisticas/cultura/mc/culturabase/portada.html> (Accedit: 17 agost 2022)

El bon moment de les editorials de les Balears es reflecteix en l'enquesta, amb un nombre total d'edicions que supera quasi un 50 % les del 2019 (vegeu el quadre III-11.4).

En els darrers anys també hi ha hagut un augment gradual dels espais escènics, així com un augment significatiu de les companyies i dels festivals teatrals (vegeu els quadres III-11.5, III-11.6 i III-11.7).

A continuació, es comenten les dades completes de la nostra comunitat autònoma incloses en l'informe de l'Observatori de la Cultura *Lo mejor de la cultura 2021*, de la Fundación Contemporánea. Tot i que les dades no provenen d'un recull estadístic sistemàtic, atès que s'elabora a partir d'una enquesta a gestors culturals, aporta informació significativa de caire qualitatiu i sobre la percepció del sector.

En una lectura general, destaca que les Balears figuren en el lloc 12 de les 18 posicions autonòmiques, així que continua

rebut una valoració baixa per part dels experts de tot l'Estat. Quant a la valoració per ciutats, Palma apareix en el lloc 20 de 34, i Menorca entra per primera vegada a la llista, en el lloc 34.

En el rànquing estatal de projectes i institucions destacades, hi apareix la Fundació Juan March (seu de Madrid, Conca i Palma) en el lloc 25, i la galeria Hauser & Wirth de l'illa del Rei en el lloc 38.

A la graella d'institucions de les Balears més votades per part dels professionals de les Illes, a les cinc primeres posicions hi ha el Teatre Principal de Palma, el museu Es Baluard, la FiraB! de l'IEB i, empatats, la Fundació Mallorca Literària, CaixaForum, Atlàntida FilmFest i el Teatre de Manacor (vegeu el quadre III-11.8).

A l'apartat del millor de la cultura digital, el primer lloc del rànquing és per a Filmin, una posició molt meritòria si es consideren les posicions següents (vegeu el quadre III-11.9).

QUADRE III-11.1. NOMBRE D'EMPRESSES PRODUCTORES DE CINEMA AMB ACTIVITAT PER COMUNITAT AUTÒNOMA (2011-2021)												
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
Total	259	246	267	276	343	354	329	389	381	340	402	
Andalusia	18	17	20	23	31	27	28	35	29	37	42	
Aragó	2	0	3	3	6	4	7	6	5	2	5	
Principat d'Astúries	3	0	4	5	1	3	3	2	7	1	7	
Illes Balears	4	2	1	0	9	5	4	4	4	7	6	
Illes Canàries	10	12	9	19	17	19	18	22	18	15	16	
Cantàbria	0	0	0	0	1	0	2	1	0	0	0	
Castella i Lleó	5	0	3	4	5	2	5	4	7	3	6	
Castella-la Manxa	2	2	1	2	2	1	1	2	2	1	2	
Catalunya	74	63	76	73	97	78	70	89	88	78	90	
Comunitat Valenciana	21	17	17	18	19	23	20	27	38	31	32	
Extremadura	2	2	2	1	4	4	2	2	3	2	5	
Galícia	13	19	18	12	13	12	12	18	15	15	21	
Comunitat de Madrid	81	81	92	89	116	143	122	137	113	108	124	
Regió de Múrcia	1	0	1	3	2	2	3	0	5	1	2	
Comunitat Foral de Navarra	2	6	3	2	3	3	9	8	12	11	12	
País Basc	21	25	17	22	17	28	23	32	35	28	31	
La Rioja	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	
Ceuta i Melilla	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	

Font: Ministeri de Cultura i Esport (2022). CULTURABase. Disponible a: <https://www.culturaydeporte.gob.es/servicios-al-ciudadano/estadisticas/cultura/mc/culturabase/portada.html> (Accedit: 17 agost 2022)

QUADRE III-11.2. NOMBRE DE SALES DE CINEMA PER COMUNITAT AUTÒNOMA (2011-2021)											
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Total	876	841	777	710	711	721	739	734	764	750	710
Andalusia	115	109	92	83	85	99	110	105	112	108	109
Aragó	41	42	36	35	28	28	28	28	26	25	25
Principat d'Astúries	12	12	11	10	10	9	8	8	8	10	11
Illes Balears	20	21	17	17	16	17	18	18	18	17	15
Illes Canàries	22	21	19	20	17	17	18	18	19	19	21
Cantàbria	14	13	10	15	14	15	14	14	15	12	13
Castella i Lleó	47	41	42	43	41	41	41	41	45	47	47
Castella-la Manxa	40	40	35	31	32	32	30	31	34	31	32
Catalunya	172	163	161	149	142	127	126	120	127	128	124
Comunitat Valenciana	104	108	102	89	97	100	100	103	108	107	90
Extremadura	23	14	13	12	11	12	11	11	12	12	12
Galícia	37	38	38	35	38	42	43	44	38	37	38
Comunitat de Madrid	87	82	76	72	69	73	78	78	82	80	73
Regió de Múrcia	41	45	39	17	31	30	32	34	40	35	24
Comunitat Foral de Navarra	21	19	15	16	12	12	13	13	12	13	12
País Basc	68	62	58	55	56	54	56	56	58	59	56
La Rioja	10	9	11	9	10	11	11	10	8	8	6
Ceuta i Melilla	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2

Font: Ministeri de Cultura i Esport (2022). CULTURABase. Disponible a: <https://www.culturaydeporte.gob.es/servicios-al-ciudadano/estadisticas/cultura/mc/culturabase/portada.html> (Accedit: 17 agost 2022)

QUADRE III-11.3. ESPECTADORS DE PEL·LÍCULES PER COMUNITAT AUTÒNOMA (2011-2021)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Total	98,3	94,2	78,7	88	96,1	101,8	99,8	98,9	104,9	27	41,7
Andalusia	14,3	13,9	11,2	13,1	14,1	15,6	15,3	15,1	16,4	3,8	6,3
Aragó	2,5	2,4	2,1	2,4	2,7	2,8	2,8	2,8	2,8	0,8	1,1
Principat d'Astúries	1,6	1,6	1,3	1,5	1,5	1,6	1,5	1,5	1,6	0,4	0,6
Illes Balears	2,7	2,5	2,2	2,3	2,5	2,7	2,7	2,7	2,9	0,7	1,1
Illes Canàries	4,1	4,1	3,7	3,9	4,1	4,5	4,4	4,5	4,7	1,1	1,5
Cantàbria	1,1	1,1	0,9	1	1,1	1,2	1,2	1,2	1,2	0,3	0,5
Castella i Lleó	3,8	3,7	3,1	3,7	4,1	4,4	4,3	4,3	4,5	1,3	1,7
Castella-la Manxa	2,4	2,4	2	2,5	2,8	3	2,9	3	3,1	0,8	1,1
Catalunya	19,8	18,5	16	16,8	18,7	19,2	18,8	17,7	19	4,8	7,9
Comunitat Valenciana	11,1	10,6	8,5	9,4	10,7	11,3	11,2	11,6	11,9	2,8	4,6
Extremadura	1,1	1,1	0,8	1,1	1,2	1,2	1,2	1,2	1,3	0,3	0,5
Galícia	3,7	3,8	3	3,6	4,1	4,2	4	3,9	4,2	1,2	1,8
Comunitat de Madrid	20,4	18,9	15,7	17,4	18,8	19,7	19,3	19,3	20,7	5,8	8,8
Regió de Múrcia	2,9	2,7	2,2	2,4	2,9	3,1	3	3,1	3,1	0,6	1,3
Comunitat Foral de Navarra	1,3	1,4	1,2	1,4	1,5	1,5	1,6	1,6	1,6	0,5	0,7
País Basc	4,6	4,8	4,1	4,7	4,6	4,9	4,8	4,7	5	1,6	2,1
La Rioja	0,7	0,7	0,5	0,6	0,6	0,7	0,7	0,7	0,8	0,2	0,3
Ceuta i Melilla	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0	0

Font: Ministeri de Cultura i Esport (2022). CULTURABase. Disponible a: <https://www.culturaydeporte.gob.es/servicios-al-ciudadano/estadisticas/cultura/mc/culturabase/portada.html> (Accedit: 17 agost 2022)

QUADRE III-11.4. LIBRES INSCRITS EN ISBN SEGONS LES CARACTERÍSTIQUES PER COMUNITAT AUTÒNOMA (2011-2021)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Total	96.862	90.978	76.803	79.224	79.397	86.000	89.962	81.228	90.073	78.422	92.722
Andalusia	13.860	11.511	9.519	9.357	10.460	12.454	13.748	14.721	14.973	12.979	17.555
Aragó	1.865	1.411	838	1.149	1.444	1.249	1.202	1.437	1.831	1.567	2.114
Principat d'Astúries	901	896	654	762	648	693	780	840	867	714	945
Illes Balears	636	837	848	788	569	616	774	754	793	666	1.036
Illes Canàries	932	947	1.051	880	713	672	687	974	1.139	768	1.253
Cantàbria	572	398	371	278	348	356	323	704	351	286	416
Castella i Lleó	2.566	2.011	2.023	1.833	1.599	1.502	1.322	1.298	1.430	1.453	1.581
Castella-la Manxa	766	773	664	908	986	993	1.018	1.170	1.069	1.030	879
Catalunya	26.999	21.683	21.287	21.272	20.503	24.295	30.787	18.539	25.645	22.751	24.748
Comunitat Valenciana	6.953	5.213	4.350	4.935	5.844	7.264	5.955	6.663	6.977	6.122	7.886
Extremadura	1.285	1.128	688	535	602	609	587	541	826	812	634
Galícia	3.006	2.335	2.268	2.604	2.266	2.388	2.172	2.504	2.049	2.759	2.564
Comunitat de Madrid	32.236	37.265	28.306	29.794	28.830	27.894	26.350	27.004	27.500	21.275	24.235
Regió de Múrcia	603	541	700	604	826	792	867	973	1.010	880	1.333
Comunitat Foral de Navarra	1.085	1.000	1.022	894	1.174	870	569	649	773	709	2.691
País Basc	2.294	2.823	1.912	2.374	2.233	3.134	2.565	2.124	2.542	3.403	2.465
La Rioja	241	167	209	219	321	187	215	290	280	209	359
Ceuta i Melilla	62	39	93	38	31	32	41	43	18	39	28

Font: Ministeri de Cultura i Esport (2022). CULTURABase. Disponible a: <https://www.culturaydeporte.gob.es/servicios-al-ciudadano/estadisticas/cultura/mc/culturabase/portada.html> (Accedit: 17 agost 2022)

QUADRE III-11.5. ESPAIS ESCÈNICS ESTABLES I TEATRES PER COMUNITATS AUTÒNOMES (2011-2021)												
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
Total	1.621	1.605	1.490	1.546	1.569	1.630	1.656	1.674	1.709	1.719	1.748	
Andalusia	218	216	178	201	194	207	208	216	217	219	220	
Aragó	32	32	32	33	35	37	39	39	40	40	41	
Principat d'Astúries	32	31	31	32	31	31	31	33	33	33	35	
Illes Balears	56	54	54	52	52	54	55	55	56	56	58	
Illes Canàries	46	49	38	42	52	55	56	56	56	57	58	
Cantàbria	14	14	14	14	18	18	18	20	20	20	22	
Castella i Lleó	77	79	69	74	72	72	76	79	83	84	87	
Castella-la Manxa	73	70	63	65	62	67	68	69	71	71	72	
Catalunya	398	386	377	377	381	386	390	389	392	394	402	
Comunitat Valenciana	149	147	139	142	135	138	140	140	145	145	150	
Extremadura	43	43	33	41	37	38	40	41	44	44	44	
Galícia	89	90	86	87	83	91	92	92	94	94	96	
Comunitat de Madrid	248	250	240	243	270	279	284	283	288	289	290	
Regió de Múrcia	43	43	41	43	47	47	47	47	50	50	50	
Comunitat Foral de Navarra	19	19	20	19	23	27	28	28	31	31	31	
País Basc	77	75	68	74	68	72	73	75	76	79	79	
La Rioja	7	7	7	7	8	9	9	10	11	11	11	
Ceuta	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	
Melilla	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	

Font: Ministeri de Cultura i Esport (2022). CULTURABase. Disponible a: <https://www.culturaydeporte.gob.es/servicios-al-ciudadano/estadisticas/cultural/mc/culturabase/portada.html> (Accedit: 17 agost 2022)

QUADRE III-11.6. COMPANYIES TEATRALS PER COMUNITAT AUTÒNOMA (2011-2021)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Total	3.626	3.261	3.227	3.617	3.640	3.743	3.966	4.144	4.252	4.329	4.500
Andalusia	422	391	378	410	418	432	455	482	493	507	526
Aragó	97	91	87	102	101	103	109	111	113	117	119
Principat d'Astúries	76	66	66	69	73	77	76	81	87	89	94
Illes Balears	101	79	79	77	80	81	87	90	94	95	102
Illes Canàries	71	67	66	74	71	73	76	77	81	82	88
Cantàbria	26	24	23	28	29	30	32	33	35	36	37
Castella i Lleó	221	201	195	213	205	213	222	232	233	237	246
Castella-la Manxa	145	136	136	153	155	158	163	167	168	168	168
Catalunya	789	721	721	783	770	784	804	842	848	853	883
Comunitat Valenciana	293	269	260	294	293	303	318	339	350	358	375
Extremadura	84	75	76	81	80	80	89	91	97	98	105
Galícia	249	221	213	231	228	229	236	236	242	243	252
Comunitat de Madrid	733	649	659	784	824	859	962	1.008	1.048	1.064	1.090
Regió de Múrcia	53	49	49	59	60	63	72	76	75	76	83
Comunitat Foral de Navarra	55	51	54	63	62	64	64	67	70	72	74
País Basc	161	149	150	163	164	169	177	185	190	197	211
La Rioja	17	14	13	17	18	19	20	20	20	20	24
Ceuta	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2
Melilla	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2
No consta	31	6	0	13	5	2	0	3	4	13	19

Font: Ministeri de Cultura i Esport (2022). CULTURABase. Disponible a: <https://www.culturaydeporte.gob.es/servicios-al-ciudadano/estadisticas/cultura/mc/culturabase/portada.html> (Accedit: 17 agost 2022)

QUADRE III-11.7. FESTIVALS TEATRALS PER COMUNITAT AUTÒNOMA (2011-2021)												
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
Total	793	634	656	654	787	764	803	746	776	793	810	
Andalusia	123	95	101	99	111	105	113	110	115	118	122	
Aragó	15	13	13	12	23	23	25	26	28	30	31	
Principat d'Astúries	20	14	16	17	18	17	18	19	21	21	21	
Illes Balears	13	8	8	8	10	11	14	14	15	15	16	
Illes Canàries	21	19	19	18	27	24	26	21	22	22	22	
Cantàbria	14	12	15	17	23	23	24	23	24	25	25	
Castella i Lleó	63	57	57	56	65	66	68	66	66	68	70	
Castella-la Manxa	47	42	43	44	48	48	49	44	44	45	45	
Catalunya	115	74	77	82	103	107	113	100	103	103	108	
Comunitat Valenciana	79	58	72	71	73	69	69	67	67	67	69	
Extremadura	24	23	22	22	27	29	29	28	29	29	31	
Galícia	56	49	46	52	60	53	56	48	53	53	55	
Comunitat de Madrid	123	107	98	90	104	93	98	85	90	90	92	
Regió de Múrcia	19	16	16	13	21	24	25	23	22	23	24	
Comunitat Foral de Navarra	22	14	14	14	19	14	14	13	14	15	16	
País Basc	28	27	30	30	38	38	41	39	42	42	42	
La Rioja	11	6	9	9	17	20	21	20	21	21	21	
Ceuta i Melilla	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
No consta	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	

Font: Ministeri de Cultura i Esport (2022). CULTURABase. Disponible a: <https://www.culturaydeporte.gob.es/servicios-al-ciudadano/estadisticas/cultura/mc/culturabase/portada.html> (Accedit: 17 agost 2022)

QUADRE III-11.8. CLASSIFICACIÓ D'INSTITUCIONS MÉS VOTADES A LES ILLES BALEARS (2021)

	Localitat	2021	2020	Posició 2020
Teatre Principal	Palma	50,0%	52,9%	1
Es Baluard Museu d'Art Modern i Contemporani de Palma	Palma	25,0%	26,5%	2
Fira B!	Palma	25,0%		
Fundació Mallorca Literària	Binissalem	20,8%	23,5%	3
CaixaForum	Palma	20,8%	20,6%	4
Atlàntida Film Fest	Palma	20,8%	20,6%	4
Teatre i auditori de Manacor	Manacor	20,8%	14,7%	7
Auditorium de Palma	Palma	16,7%		
FIET. Fira de Teatre Infantil i Juvenil de les Illes Balears	Villafranca de Bonany	16,7%		
Fundació ACA	Búger	16,7%		
Fundació Sa Nostra	Palma	16,7%		
Hauser & Wirth	Maó	16,7%		
Institut d'Estudis Baleàrics	Palma	16,7%		
Nit de l'Art	Palma	16,7%		
Orquestra Simfònica de les Illes Balears	Palma	12,5%	14,7%	7
Teatre del Mar	Palma	12,5%	11,8%	9
Teatre Principal de Maó	Maó	12,5%	11,8%	9
Fundació Pilar i Joan Miró a Mallorca	Palma	12,5%	8,8%	13

Font: «Lo mejor de la cultura 2021». Observatorio de la Cultura (2022)

QUADRE III-11.9. CLASSIFICACIÓ DEL MILLOR DE LA CULTURA DIGITAL (2021)

	2021	2020	Posició 2020
Filmin	22,40%	11,80%	2
Museo del Prado (visites virtuals, xarxes socials)	14,80%	19,80%	1
Fundación Telefónica	12,80%	3,40%	15
Teatro Real (My Opera Player)	11,70%	9,90%	3
Fundación Juan March (Canal March)	10,20%	6,80%	7
Círculo de Bellas Artes (Diálogos para una innovación crítica)	7,10%	5,70%	10
CaixaForum	6,60%	4,90%	11
Archivo de Creadores	6,10%		

continua

	2021	2020	Posició 2020
Podcast (mencions genèriques al format)	5,60%		
MNCARS. Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía	5,10%	6,80%	7
INAEM (Teatroteca)	5,10%	4,20%	12
Sónar + D	5,10%	3,40%	15
NotodoFilmFest	5,10%	2,70%	22
PÚBLICA 21 Encuentros profesionales de Cultura	4,10%		
La Casa Encendida	3,60%	3,40%	15
RTVE	3,60%		
Museo Nacional Thyssen-Bornemisza	3,10%	8,00%	4
Biblioteca Nacional	3,10%	1,50%	37
Teatre Lliure	2,60%	3,40%	15
MACBA	2,60%	2,30%	28
L.E.V. Matadero Madrid	2,60%	1,90%	31
AC/E (Anuario de cultura digital)	2,60%		

Font: «Lo mejor de la cultura 2021». Observatorio de la Cultura (2022)

A l'apartat de novetats destacades de l'informe de l'Observatorio de la Cultura hi apareix, una altra vegada, la Galeria Hauser & Wirth (vegeu quadre III-11.10).

Les Balears també apareixen en el panorama estatal a l'apartat del millor de la cultura rural, amb el Festival Eima, de Maria de la Salut, tal com s'ha comentat anteriorment (vegeu el quadre III-11.11).

En relació als museus, el 2021, la Direcció General de Cultura del Govern ha coordinat la recollida de dades del 2020 per enviar-les al Ministeri de Cultura. Les dades s'han publicat en el web del Ministeri a final d'any, i s'hi ha constatat que l'impacte de la COVID-19 encara durava en les infraestructures culturals i que fins i tot alguna de titularitat privada encara estava tanca al públic.

De l'enquesta estatal de museus, se'n desprèn que els museus de les Illes Balears són a la coa quant a recursos humans i econòmics. Lamentablement, és massa habitual que hi hagi museus amb un sol tècnic (o tècnica, perquè aquesta precarietat afecta majoritàriament les dones), que fins i tot de vegades no treballen a jornada completa. A més, disposen d'una molt baixa especialització i dotació pressupostària. De fet, la gran majoria dels que hi figuren no compleixen els requisits per ser considerats com a tals, si atenem a la legislació vigent.

11.3.2. OBSERVATORIO DE MUSEOS DE ESPAÑA

L'Observatorio de Museos de España depèn de la Direcció General de Belles Arts del Ministeri de Cultura i en el seu un Con-

sell Assessor hi ha un representant tècnic de cada comunitat autònoma.

Durant l'any 2021, l'Observatorio de Museos ha aplegat dades relacionades amb l'impacte de la COVID-19, i ha emès diferents informes i dictàmens per donar suport a la xarxa de museus. En les fases de seguiment, s'ha constatat que les institucions que mantenen viva la seva programació i són actives en el món digital han tingut avantatges clars a l'hora de continuar fent la seva activitat.

11.4.

DADES ECONÒMIQUES: PRESSUPOST, SUBVENCIONS I AJUTS DE LES PRINCIPALS INSTITUCIONS

11.4.1. EL GOVERN

El pressupost del Govern de les Illes Balears dedicat a Cultura el 2021 ha estat de 25,1 milions euros, un 8,7 % per sobre de l'any anterior. D'aquest pressupost, més de la meitat, 14,9 milions, s'ha destinat a transferències corrents (participació en fundacions i consorcis de les Illes Balears), 4,8 milions a despeses de personal, 3 milions a despeses corrents i 1,7 milions a inversions (vegeu el gràfic III-11.5).

El pressupost de Cultura del Govern es divideix entre la Direcció General de Cultura (i els seus centres), l'Institut d'Estudis Baleàrics i l'Institut d'Indústries Culturals, de creació recent; també fa aportacions als diferents ens.

La Direcció General de Cultura gestiona les competències de projecció exterior i relació entre illes, a més de 6 centres patrimonials de titularitat estatal, de tres dels quals només gestiona el personal. El 2021, aquesta direcció general ja no ha tramitat ajuts per al sector cultural amb motiu de la pandèmia, amb la qual cosa ha recuperat la normalitat pressupostària. A part de la gestió d'arxius, museus i biblioteques, la Direcció General ha implantat una línia de treball per incloure la cultura en l'activitat d'altres conselleries. Així, gestiona amb la Conselleria d'Educació el programa Viu la Cultura i programes nous com MAP Teatre o Fònics, i amb Emergències, el projecte Patribal. A més, col·labora puntualment amb d'altres (Salut, Patrimoni, etc.).

L'Institut d'Estudis Baleàrics celebrà el 2021 el 50è aniversari de la seva creació. Si bé a l'inici es va dedicar sobretot a l'ensenyament del català i als estudis locals, actualment bona part de la seva activitat se centra a donar suport als creadors dels diferents sectors. Un dels seus projectes destacats és la Fira B! Mercat Professional de Música i Arts Escèniques de les Illes Balears, que a més ha rebut el suport del sector a través de les enquestes de l'Observatorio de la Cultura. En l'àmbit dels estudis locals, aquest any s'han fet les jornades «Cultura turística i identitats múltiples a les Illes Balears», que s'havien ajornat a causa de la pandèmia.

El 2021, l'Institut d'Indústries Culturals ha tramitat diverses línies d'ajuts al sector cultural, especialment a l'audiovisual: ajuts a la producció i coproducció de projectes audiovisuals; ajuts a l'intercanvi entre les Illes Balears i a la projecció exterior de projectes audiovisuals, i ajuts per a projectes

culturals. A més, al llarg de l'any s'hi ha afegit una quarta línia d'ajuts al sector per afavorir la modernització, la innovació i el desenvolupament tecnològic de les indús-

tries culturals i creatives de les Illes Balears, de manera que ha consolidat el seu paper com a ens de referència per a les empreses culturals.

QUADRE III-11.10. NOVETATS DESTACADES PER L'OBSERVATORI DE LA CULTURA (2021)	
Archivo de Creadores	Espanya
BRIZNA, Festival de las Artes de Ayerbe	Ayerbe, Osca
Fan Futura Fest	San Javier, Múrcia
Festival Dispar. Artes Escénicas y Diversidad	Saragossa
Festival Internacional de Fotografía de Castilla y León	Palència
FILE. Festival Internacional de Literatura en Español	Castella i Lleó (diversos)
Foro I+D+C. Círculo de Bellas Artes	Madrid
Hauser & Wirth Menorca	Maó, Menorca
Hondalea. Faro en la Isla Santa Clara	Sant Sebastià
Los Trabajos y las Noches. Encuentros de Cine y Procesos Artísticos	Logronyo
LuzMadrid. Festival Internacional de Luz	Madrid
Moco Museum Barcelona	Barcelona
Museo de Arte Contemporáneo Helga de Alvear	Càceres
Naves de Gamazo. Fundación ENAIRE	Santander
Pozu Santa Bárbara	Mieres, Astúries
Semana Profesional del Arte	Oviedo

Font: «Lo mejor de la cultura 2021». Observatorio de la Cultura (2022)

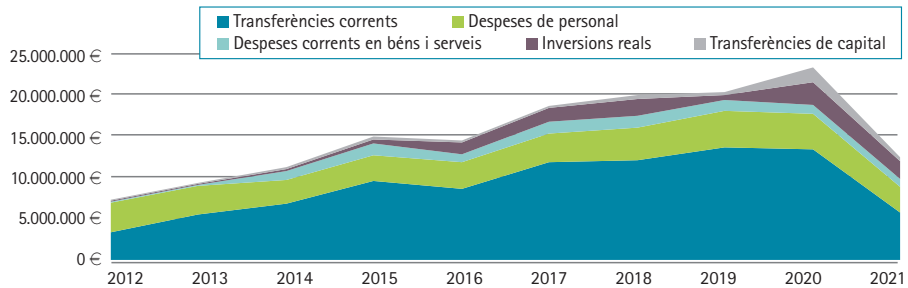
QUADRE III-11.11. EL MILLOR DE L'ENTORN RURAL (2021)	
Arte en la Tierra	Santa Lucía de Ocón, La Rioja
Brizna. Festival de las Artes de Ayerbe	Ayerbe, Osca
Camprovinarte	Camproví, La Rioja
Chillida Leku	Hernani, Guipúscoa
Con los Pies en las Nubes	Navarra (diversos)
Danseu Festival	Les Piles, Tarragona
Deltebre Dansa	Deltebre, Tarragona
Eima Festival	Maria de la Salut, Mallorca
El Bosque Sonoro	Mozota, Saragossa

continua

El Magusto. Festival Celta Folk	Carbajo, Cáceres
Espacio Arte VACA	Viniegra de Abajo, La Rioja
Eufònic. Terres de l'Ebre	Tarragona (diversos)
Festival de Cans	O Porriño, Pontevedra
Festival de Teatro Clásico de Olite	Olite, Navarra
FETAL. Festival de Teatro Alternativo	Urones de Castroponce, Valladolid
FILE. Festival Internacional de Literatura en Español	Castella i Lleó (diversos)
Fundación Cerezales Antonino y Cinia	Cerezales del Condado, Lleó
Genalguacil Pueblo Museo	Genalguacil, Màlaga
Konvent	Berga, Barcelona
KULTUR	Navarra (diversos)
Landarte. Cultura Contemporànea y Ruralidad	Navarra (diversos)
MDU Monasterio de Uclés	Uclés, Conca

Font: «Lo mejor de la cultura 2021». Observatorio de la Cultura (2022)

Gràfic III-11.5.
Pressupost del Govern de les Illes Balears dedicat a Cultura (2012-2021)

Font: Govern de les Illes Balears (2022). Pressupost en Cultura. Disponible a: <https://pressupostsillesbalears.cat/ca/programas/455A/None?view=economic&year=2021> (Accedit: 19 agost 2022)

11.4.2. ELS CONSELLS INSULARS

El pressupost del Departament de Cultura, Patrimoni i Política Lingüística del Consell de Mallorca per al 2021 ha estat de 26,6 milions d'euros, 18,4 dels quals han estat assignats a la Direcció Insular de Cultura, 4,03 a la Direcció Insular de Patrimoni i 1,8 a la Direcció Insular de Política Lingüística. Cal destacar els

6 milions que la Direcció Insular de Cultura transfereix a la Fundació Teatre Principal de Palma (vegeu el quadre III-11.12).

El 2021, el pressupost del Consell de Menorca per a Cultura ha estat 6,3 milions d'euros: 1,5 per a Patrimoni Històric, 0,9 per a Joventut, 0,9 per a Promoció Cultural, 0,3 per al Museu de Menorca, 0,4 per al Depar-

tament de Cultura i Educació, 0,2 per a la Biblioteca Pública de Maó i 0,2 per a Política Lingüística. Es tracta de xifres que recuperen el pressupost del 2019, abans de la crisi de la COVID-19 (vegeu el gràfic III-11.6).

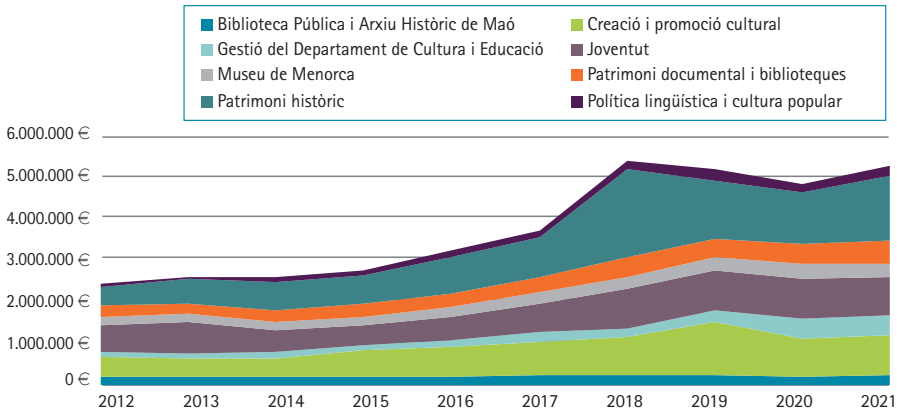
El Consell d'Eivissa no té al Portal de Transparència ni a cap altre web el pressupost del 2021. Tampoc no s'han localitzat les dades desglossades del Consell de Formentera.

QUADRE III-11.12. PRESSUPOST DEL DEPARTAMENT DE CULTURA DEL CONSELL DE MALLORCA (2021)	
Secretaria Tècnica de Cultura, Patrimoni i Esports	
Serveis Administratius Cultura i Patrimoni	1.997.937,20 €
OG Cultura, Patrimoni i Política Lingüística	404.258,41 €
Total:	2.402.195,61 €
Direcció Insular de Cultura	
Consell Escolar	25.550,00 €
Biblioteques, Arxius i Museus	1.189.464,71 €
Edifici Krekovic	115.920,24 €
Museu de Mallorca	283.196,86 €
Fundació Mallorca Literària	806.100,00 €
Promoció Cultural	5.887.316,48 €
Museu d'Art	173.621,68 €
Cultura	3.182.293,12 €
Museu Marítim de Mallorca	510.178,63 €
Teatre Principal	221.344,69 €
Fundació Teatre Principal	6.011.868,86 €
Total:	18.406.855,27 €
Direcció Insular de Patrimoni	
Servei de Patrimoni Històric	4037557,81
Total:	4037557,81
Direcció Insular de Política Lingüística	
Servei de Política Lingüística	1827801,61
Total:	1827801,61
Total Pressuposts dels programes del departament:	26674410,3

Font: Consell Insular de Mallorca (2022). Pressupost en Cultura.

Gràfic III-11.6.
Pressupost del Departament de Cultura del Consell de Menorca (2012-2021)

Font: Consell Insular de Menorca (2022). Pressupost en cultura. Disponible a: <https://menorca.dondevanmisimpuestos.es/ca/politicas/33/cultura#view=funcional&year=2012> (Accedit: 19 agost 2022)

11.4.3. AJUNTAMENT DE PALMA

El pressupost de Cultura de l'Ajuntament de Palma és, segons les dades que publica al seu web, de 31,16 milions d'euros, tot i que en el desglossament es pot veure com aquesta quantitat inclou més de 10 milions d'euros per al Palau de Congressos, i prop de 7 milions d'euros per a Joventut, casals de barri i festes populars. Allò que sí que es constata és un augment pressupostari respecte a l'any anterior (vegeu el quadre III-11.13).

11.4.4. FONTS EUROPEUS

El 2021, s'han donat a conèixer les línies de fons europeus que arribarien al sector cultural de tot l'Estat després de la pandèmia. A mitjan any, ja es coneixien les línies i els imports que s'haurien de gestionar des de les Illes Balears.

La majoria de projectes per desenvolupar amb fons europeus són plurianuals, i en bona part la gestió es reparteix entre les diferents institucions:

- Compra de llibres per a biblioteques de les Illes Balears (gestiona l'import cada titular de xarxa de biblioteques, amb la coordinació del Govern): 258.415 euros (2021-2022)
- Digitalització de fons arxivístics en arxius de titularitat estatal: 59.639 euros (2021-2023).
- Digitalització de patrimoni documental (consells insulars, amb la coordinació del Govern): 180.000 euros (2021-2023).
- Conservació i restauració de béns d'interès cultural (consells insulars, amb la coordinació del Govern): 693.090 euros.

- Modernització i digitalització de sales de cinema (ICIB): 371.382 euros (2021).
- Modernització i gestió sostenible d'arts escèniques i música (ICIB): 1.245.173 euros (2021-2022).

QUADRE III-11.13. PRESSUPOST DE CULTURA DE L'AJUNTAMENT DE PALMA (2020-2021)

	2021	2020
Cultura	31.167.362,1	21.027.498,9
Administració general de Cultura	1.501.906,0	1.336.490,1
Biblioteques i arxius	3.068.186,5	2.768.256,1
Biblioteques i arxius	2.668.402,3	2.331.956,2
Arxius	399.784,2	436.299,9
Equipaments culturals i museus	14.542.568,0	4.797.324,5
Equipaments culturals i museus	97.451,8	92.439,3
Museus	2.781.141,9	2.937.543,5
Museus	746.790,0	823.793,5
Museus - Bellver	34.000,0	51.000,0
Museus - Solleric	193.601,9	333.000,0
Can Balaguer	48.500,0	71.500,0
Altres museus de la ciutat	1.758.250,0	1.658.250,0
Palau de Congressos	10.790.267,7	796.014,4
Teatres municipals	873.706,7	971.327,3
Teatres municipals	802.151,7	839.827,3
Programació dels teatres de la ciutat	71.555,0	131.500,0
Promoció cultural	4.910.621,5	5.048.902,2
Promoció cultural	1.057.331,4	1.299.946,3
Promoció cultural	850.714,2	981.780,7
Escola municipal de teatre aula escènica	40.651,5	52.999,9
Palma amb la dansa	31.000,0	53.600,0
Cultura popular	26.700,0	36.800,0
Cinema a la fresca	76.500,0	126.000,0
Altres esdeveniments culturals	31.765,7	48.765,7
Premis Ciutat de Palma	136.050,0	138.000,0

continua

	2021	2020
Música	3.589.861,9	3.495.956,0
Música	80.000,0	82.000,0
Banda de música	3.298.995,9	3.174.856,0
Música als patis	32.500,0	38.200,0
Música per Palma	33.000,0	102.600,0

Font: Ajuntament de Palma (2022). Pressupost 2021-2020 per programes

11.5.

CONCLUSIONS

El 2021 ha estat un any ple de contrastos. L'entrada ha estat d'any pandèmic, però a la sortida es respirava la normalitat en l'àmbit cultural (o el desig d'aquesta).

Si bé a les Illes Balears durant aquest any s'hi han desenvolupat projectes de molta qualitat, que fins i tot sobresurten en el context estatal i internacional (Filmin, Atlàntida, Hauser & Wirth), la precarietat dels treballadors culturals continua sent una constant tant en l'àmbit públic com en el privat.

Les administracions públiques rarament encapçalen projectes de gran qualitat, i els museus i els espais culturals que gestionen habitualment sobreviuen amb una programació d'interès limitat, habitualment a causa de plantilles excessivament ajustades, de dificultats administratives i de la manca de recursos per dur a terme projectes de qualitat.

Una de les dades més significatives és la que es desprèn de l'enquesta estatal de museus, ja que en aquest àmbit els mu-

seus de les Illes Balears són a la coa pel que fa a recursos humans i econòmics, atès que no hi ha hagut a les Illes una aposta per dotar-los, modernitzar-los i actualitzar-lo. De fet, és ben significatiu que figuren com a productors de projectes que reben el reconeixement del sector els centres amb plantilles tècniques més aviat dimensionades (no sense mancances), com ara la del museu Es Baluard, la del Teatre Principal o la del Museu de Menorca. Això demostra que per generar qualitat es necessita disposar d'una mínima estructura: personal tècnic suficient, eines de gestió i un pressupost adient.

El sector privat també es mou entre contrastos: entusiasme i potencial per dur a terme projectes de qualitat i ressò, a més d'una gran quantitat de professionals de primera línia que es troben a les Illes en qualche moment de l'any, i dificultats per desenvolupar-los.

També queda palès el potencial de les Illes Balears en tots els àmbits (patrimoni cultural, creació, museus o arts escèniques), la qual cosa demostra que tot allò que s'hi inverteix reverteix en la societat de manera exponencial.

